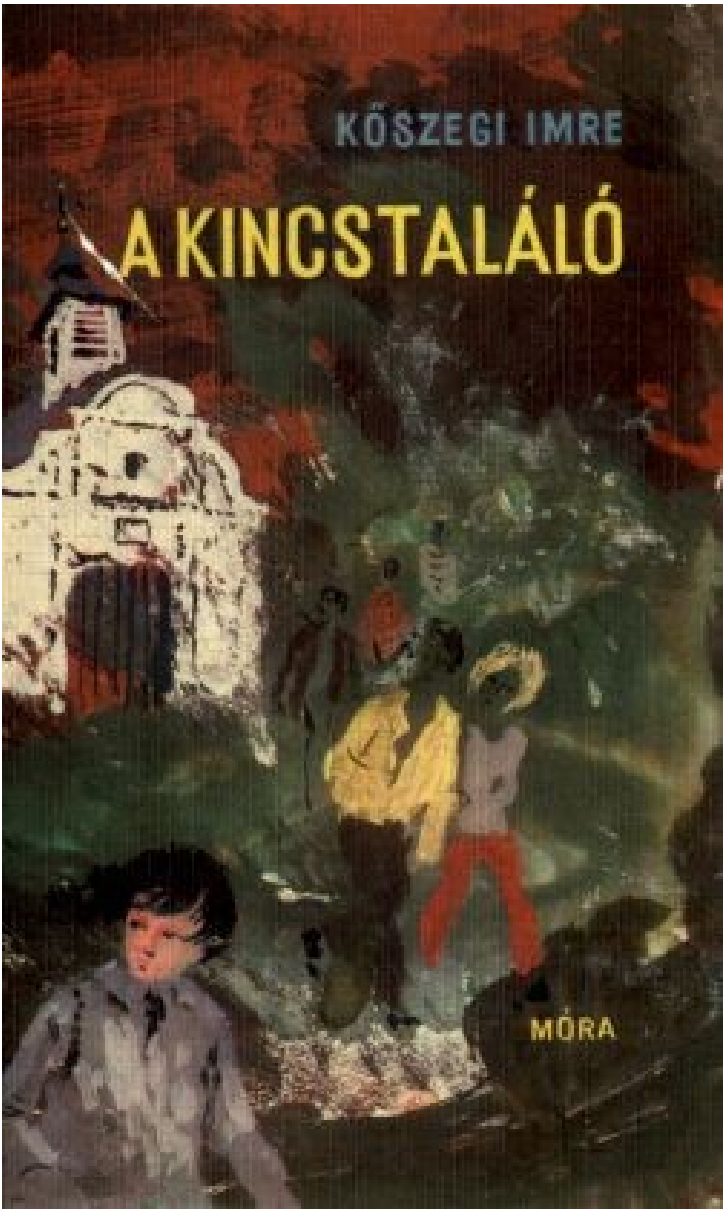
KŐSZEGI IMRE
A KINCSTALÁLÓ
MÓRA

NNCL326-2F3v2.0

KŐSZEGI IMRE

A KINCSTALÁLÓ

REGÉNY

MÓRA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1973

SZECSKÓ TAMÁS RAJZAIVAL

(C) KŐSZEGI IMRE, 1973

Tizenkét éven felülieknek

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Majtényi Zoltán
Műszaki vezető: Gonda Pál
Képszerkesztő: Marosi Gyöngyi
Műszaki szerkesztő: Simon Zoltán
20 000 példány, 18,8 (A/5) ív, MSZ 5601–59
2432–72. Szikra Lapnyomda, Budapest
IF 1660–6–7375

A RÚDÜLŐK

1.

Ketten ültek a gyermekkar vastagságú, kerek rúdon, amely elhatárolta az utcát a múzeum kertjétől. Lábuk nem ért le a földig, a levegőben lógott. Ez kényelmetlen és bizonytalan lehetett mindenki másnak, aki nem gyakorolta kellő ideig a vascsövön való egyensúlyozást. Csalány és Bagoly azonban régi klubtagok voltak, a hosszú gyakorlat folytán szilárdan megültek helyükön, akár a madár a villanydróton.

A „Rúdülők"-nek nevezett banda tagjai voltak. A múzeumkerítés fordulóján töltötték évek óta a szünidő tetemes részét. Itt szoktak üldögélni, hallgatni vagy pofázni, mikor mihez volt kedvük.

Kettőjük közül Csalány volt a beszédesebb, aki – mint neve is mutatja – lány volt. A szóban forgó Klárit eredetileg Csalánnak nevezték el, csípős nyelvéről, de később Frdn'nd javaslatára megtoldottak nevét egy ipszilonnal, hogy mindenki rögtön tudhassa: Csalán lány.

Máskülönben talán nehéz is lett volna ezt egykönnyen megállapítani, mert a vékony arcú, égő fekete szemű Csalán-Csalány Klári haja ugyanolyan hosszú volt, mint a fiúké, lábát is ugyanolyan lengő végű nadrág burkolta, mint a fiúkét, és pulcsijának elől enyhén gömbölyödő vonala csak a nagyon figyelmes szemlélőben ébreszthetett gyanút, hogy ez a srác nőnemű lény.

A Bagoly névről könnyű kitalálni, hogy alacsony, széles vállú, komor tekintetű viselője bölcs ifjú, aki nem sokat beszél. De most, mivel Csalány jó ideje csak szótlanul lógázta lábát, végül ő szólalt meg:

– Hol lehet Főnök?

A lány vállat vont, aztán epésen megkérdezte:

– Mi az, szerelmes vagy belé? .

– Megőrültél? Én? Egy fiúba?!

– Mert még sose vettem észre – csípett Csalány –, hogy egy lányért úgy epekednél, mint Főnök után.

– Tudod, hogy én... izé... téged...

– Én nem számítok – intette le Bagolyt Csalány az ilyenfajta beszédről.

– Aztán Főnök mégiscsak harmadikos, és ennek ellenére közénk, elsősök közé jár... – Bagoly elhallgatott, mint aki elfáradt a hosszú nyilatkozattételtől.

– Jön Frdnánd – rikkantott a lány.

Frdnánd közepes termetű volt, éles arcvonásai erős intelligenciára vallottak. Általában egymaga jóval többet jártatta száját, mint két más rúdülő. Mivel sokat beszélt, gyorsan kellett hadarnia, ezért a hosszú szavakat úgy rövidítette meg, hogy a magánhangzókat nem mondta ki, hanem inkább csak jelezte. Nándi volt a becsületes neve, de hogy valamivel fáradságosabb legyen őt szólítani, Csalány a Ferdinándból rövidítette számára az egy szótagú, tömör Frdn'nd megszólítást.

Nándi divatkreátornak nevezte magát, és mindig mindent elkövetett, hogy ezen a téren maradandót alkosson. Most térd alatt összeszíjazott bricseszt, ing helyett tenyérnyi széles, hímzett tiroli nadrágtartót viselt, fején pedig legbékebelibb, kemény, nagy karimájú szalmakalap ékeskedett. Középkori lovaghoz illő délceg mozdulattal az utóbbit lekapta fejéről, élével szívéhez illesztette, s mély meghajlással homlokát majdnem a földhöz érintve így bókolt a lány felé:

– Eufrozina, ma olyan királynői vagy, hogy szeretném fejedre illeszteni a jazig uralkodónők három ezüstgyöngyös fibuláját.

“Hülyeség" – akarta volna mondani Csalány a fibulára vonatkozóan, de nem tudta, mi a fibula, ezért nem merte sem

visszautasítani, sem megköszönni a képzeletbeli ajándékot. Kitérőén dalolni kezdett:

Fibula,
bizony isten nem csoda,
hogy a Nándi ostoba,
ha szemembe néz...

– Megtaláltad a jazig flotta ezüstjét? – kérdezte végül gúnyosan Bagoly.

– Hólyag! A jazigoknak nem volt flottájuk. Én meg sokkal újabb keletű kincsnek vagyok most a nyomában... Ámbátor engem a kincs nem érdekel, csak a dicsőség. Ha találnék egy fibulát, menten Csalánynak adnám.

A kéttagú hallgatóság nem mert érdeklődni a fibula miléte felől. Kétségtelen, hogy valami régi dolog lehet. Mert Frdn'nd örökké régiségek után kutat. Pontosabban szólva: csak könyvekben kutat, vagyis világosabban: az eltűnt kincsekről szóló könyveket falja. Egész gyűjteménye van már belőlük, amióta – még szinte hátulgombolós korában – egy mesekönyvet kapott ezzel a címmel: Mi *van a föld alatt?* Frdn'nd megtudta belőle, hogy a föld alatt található a növények gyökere, a házak alapja, a gyorsvasút alagútja s kőszén, olaj meg számos becses ásvány mellett az a sok érték is, amit vagyonukat féltő, menekülő emberek elástak, aztán – akarva-akaratlanul – otthagytak. Olvasmányai alapján legutóbb az elsüllyedt spanyol ezüstflottáról tartott kiselőadást a klub tagjainak, s ezek a mamlaszok nyilván még mindig azon kérődznek, holott azóta ő már elolvasott egy könyvet Attila megtalálhatatlan aranykoporsójáról is.

– De hát hogyan mégy le a tenger alá? – firtatta ugrató szándékkal Csalány. – Vagy netalán arra számítol, hogy a tenger idejön, és elhozza neked a roncs fibula gályákat?

– Ide hallgassatok, pupákok – fölényeskedett Frdn'nd.– Tudjátok,

hogy engem a kincs nem érdekel. A fibula pedig nem zászlóshajó, mint talán gondolnátok, mert azt Csalány mégsem tehetné a hajára, hanem korszerű kifejezéssel élve, ziherheitsztű, amellyel az ókori nők megtűzték s egyben fölékesítették ruhájukat, hajukat.

– *Fibula, bizony isten nem csoda* ... – kezdte újból a dalolást Csalány.

– Most azonban olyan fölfedezésre jutottam – harsogta Frdn'nd –, amely világhírűvé teszi a feltalálás helyét, nemkülönben a fölfedezőt...

– Szóval téged?

– Igenis engem és városunkat – bólogatott Frdn'nd. – – Mert egy leírásból kétségtelenül... vagy legalábbis nagyon valószínűen... arra következtetek, hogy itt, tőlünk pár száz méterre volt a bejárata annak az ezüstbányának, amelyet a jezsuiták műveltettek, s amelyet a rend feloszlatása után ők maguk betömtek.

– Ne beszélj marhaságokat – vágott közbe Csalány, aki ha a régészetben nem is, de a történelemben már szerzett némi jártasságot. – Száz év multán a jezsuitákat újból engedélyezték, akkor megnyitották volna a bányát, ha...

– De ha elvesztek a térképek, és meghaltak a páterek?!

– Ugyan! És azóta senki sem bukkant nyomra? Hiszen bizonyára keresték, ha volt. Csodák nincsenek!

– Nincsenek? – Régészünk arcát elborította a tudományos méltatlankodás felhője. – Hát a Szaharában, sok száz kilométernyire az emberi településektől, a sivatag kellős közepén nem talált-e három francia kutató egy bámulatosán gazdag temetőre, abban Tinhanan királynő sírjára?... A koporsójában csak igazgyöngy volt ezernégyszáz darab.

– Hát milyen gyöngy lett volna? A tenyésztett gyöngyöt akkor még nem találták föl a japánok! – döfött Csalány.

– Rémes alakok vagytok – kapott a fejéhez Frdn'nd. – Semmi érzéketek a tudományhoz.

Csalány meglepő fordulattal a régész ódon szalmakalapjára mutatott.

– Mondd, Papus, abban a szaharai sírboltban találták ezt a préselt takarmánysisakot is?

– Hercegnő! – jajdult fel a meg nem értett kutató:

– Ezért a műtárgyért három nap, három éjjel harcoltam a padláson a legvadabb denevérekkel! De ha neked nem tetszik... – Karimájánál fogva, erős csuklómozdulattal elpöndörítette a kalapot.

A pehelykönnyű fejfödő szállt, mint a bumeráng, előbb ívesen fölfelé, aztán laposan lefelé. Pontosan mellbe találta a múzeum kapuján éppen kilépő magas, fehér köpenyes, enyhén domborodó hasú igazgatót.

– Hopplá! – kapta el ő kapushoz illő ügyességgel a tökfödőt. Két kézzel forgatva megszemlélte, aztán könnyedén visszalőtte az ifjúsági csapatnak. – Kösz, ilyesmit nem gyűjtünk.

Bagoly igyekezett láthatatlanná válni a lány mellett. Ö tudta, hogy miért.

Csalány ellenben úgy nevetett, hogy majdnem lefordult a vasrúdról. Félhangon, de azért, hogy lehetőleg az igazgató is meghallja, megvető ajakbiggyesztéssel így szólt:

– Itt a Has!

2.

Az igazgatót ugyanis máskülönben Vasnak hívták. Alig fél éve érkezett a városba, és az ifjúság körében máris osztatlan ellenszenv övezte pocakos termetét. Igaz, hogy eleve rosszindulattal fogadták.

Nyilván az ő kedvéért küldték nyugdíjba ugyanis a népszerű régi igazgatót, a szikár, csupa ránc Menyhért bácsit, noha még csak hatvanöt éves volt, ám egészséges és szorgalmas. Menyhért bácsi rajongott városáért, s bár ez sohasem kísértette romantikus túlzásokra, mégis gyakran mesélt érdekes esetekről a fiataloknak.

– Itt nem volt bevehetetlen középkori vár, se híres csata, még csak nevezetes békét sem kötöttek városunk falai között – hangoztatta. – Ilyenféle dicsőséget tehát nem szolgálhat a helyi régészet. De volt itt (ahogyan most is itt van) egy derék, józan kereskedő és iparos város, s annak a múltja példaképül szolgálhat az egész országnak.

Két szorgos céhe volt hajdan a városnak, a kocsikészítő és a csizmadia. A kettő fölváltva szolgáltatta a polgármestert évszázadokon át. Állandó versenyben voltak egymással abban is, hogy melyik céhnek szebb a ládája, vagy melyiknek súlyosabb a zászlaja. Megindító szeretettel gyűjtötte Menyhért bácsi a kézművesek múltjának szép tárgyi emlékeit, s egy-egy jelesebb darabért könyvet vagy bélyeget ajándékozott a gyűjtőnek. Ezenkívül följegyezte a régi családok fájából kiemelkedő ősök egyszerű tetteit. A dédapákról és ükanyákról tömérdek bájos történetet dolgozott fel már, s készült kiadni kötetben, ha egyszer arra is lesz pénz...

És ekkor felsőbb intézkedéssel nyugdíjba küldték.

Az új igazgatóról előzetesen két dolog terjedt el. Először hogy érmeszakértő, másodszor hogy a miniszter unokaöccse. De itt csak elvétve találtak régi pénzt; s akinek olyan rangos nagybácsija van, az miért kap csak ilyen jelentéktelen kis múzeumot igazgatásra? “Mert ostoba és tehetségtelen" – találta ki a helybeli fáma. Az igazgató azonban meg akarta mutatni, hogy alaptalan a róla már egyetemi éveiben elterjedt rossz vélemény. Bemutatkozásakor, mindenkivel közölte, hogy nagy fölfedezések küszöbén áll a város, mert előzetes tanulmányai szerint a környéken számottevő bollák településnek kellett lenni.

– Persze még hírét sem hallották a bollákoknak – folytatta leereszkedően az ifjú tudós. – Nevezetes népvándorlás kori törzs volt az, amely meglepően magas anyagi kultúrát teremtett, de rövid virágzás után a hunok és a germánok harcában szinte nyomtalanul eltűnt. Csak Palótosz bizánci krónikás tesz róla említést. A Palótosz-féle utalást én találtam meg... És én ezt a várost olyan híressé teszem

a bollák kultúráról, hogy Ravennával vagy Canterburyvel együtt fogják emlegetni.

Ilyen homályos és nagyképű kiselőadások tömörítették tűrhetetlenül szilárdra az új igazgató népszerűtlenségét. A nagyszerű bollák kultúra nem érdekelte a városban a polgárokat, ők kisszerűen beérték nagyapáik és ükapáik szorgalmának és kisipari termékeinek olcsó emlékeivel.

Vas igazgató azonban makacsul kitartott amellett, hogy ő a határban igenis meg fogja találni a bollák nekropoliszt. Azokat a sírdombokat ő fel fogja tárni – világ szenzációjára –, mihelyt kap rá pénzt valahonnan.

Egy, csak egy barátja volt Vas igazgatónak a városban, a mindent akaró Cipót Ali, aki ugyanúgy sörrel tartotta karban hasát, mint a bollák tudós kutatója. Cipót nem sok tanulmányt végzett, de – mint mondogatta – kijárta az élet iskoláját. Nem firtatta, hogy mikor volt a középkor, és hogy miben különbözik az anyagi kultúra az egyéb kultúrától. De a “világhírű aranylelet" lehetősége fölhevítette képzeletét, és szívesen hallgatta a tudós Vas nagy reményű tervezgetéseit. És nyomban adott egy jó tippet barátjának: az ásatáshoz, ha lesz majd pénz, olcsó munkaerőt kell alkalmazni – vakációs diákokat.

– Beszélj velük máris, kérlek – tanácsolta. – Fel kell őket lelkesíteni a célért. Egyébként ott ülnek egész nap a múzeumod korlátján.

– Azok diákok?

– Persze. Az én lányom is ott lopja a napot.

– Akkor beszélj velük te.

– Én? Édes öregem, ha én ajánlok valamit a lányomnak, akkor ő dacból csak azért sem csinálja. De ha te odaállsz tudományos tekintélyeddel, az egészen más.

Vas megleste az ablakból, amikor Bagoly egyedül gubbasztott a korláton. Emeleti irodájából leereszkedett hozzá. Miután darab ideig

hiába várta, hogy a fiú köszönjön, ő szólalt meg, kissé túl nyájasan:

– Mi az, fiú, őrződ a múzeumomat?

Erre Bagoly indokoltnak érezte, hogy foghegyről válaszoljon:

– Van rá személyes okom – és ködösen a messzibe nézett.

– Nocsak! – lepődött meg az igazgató. – Éspedig?

– Például azt a tájképes szekéroldalt én találtam Locekék padlásán. Olvashatja a katalógusban.

Bagoly ugyanis legbuzgóbb kutató munkatársa volt Menyhért bácsinak. A tájképes szekéroldalért a volt igazgató a múzeum litografált ismertetőjével ajándékozta meg, amelyben róla is megemlékezett.

– Tudod, hogy hány ilyen szekéroldal van a világon? – legyintett Vas igazgató.

– A mi múzeumunkban csak egy.

– De ideje, hogy nagyobb értékeket is gyűjtsünk.

A tájképes szekéroldal fölfedezője kissé sértődötten hallgatott.

– Például – folytatta Vas igazgató – a közelben föltárandó bollák sírok értéktárgyait. Érdekel az ilyesmi is?

Bagoly rövid töprengés után úgy vélte, hogy legszakszerűbben Menyhért bácsi. katalógusának előszavával válaszolhat, amelyet betéve tudott:

– Itt nem volt bevehetetlen középkori vár, sem híres csata, még csak nevezetes békét sem kötöttek városunk falai között. Ilyenféle dicsőséget tehát nem szolgálhat a helyi régészet. De volt itt...

– Elavult felfogás – vágott közbe Vas igazgató. – A tudományban nincs végletes. Az újabb kutatások szerint itt egy egész bollák temetővárosnak kell lennie. S ha már találtál egy százéves szekérdarabot, akkor biztosan szívesen találnál egy ezerötszáz éves dárdahegyet vagy fejszevasat is. Nem?

– De igen – adta meg magát Bagoly.

– És nincs akadálya annak sem, hogy kétszer szerepeljen a neved a katalógusban. S az új katalógust már nyomtatni fogjuk, igazi

nyomdában, krétázott papírra, autotípiákkal.

– Hűha! – csak ennyit mondott a fiú.

A magát már győztesnek érző igazgató előadta kívánságát: lát-e lehetőséget az ifjú kutató arra, hogy összehozzon egy diákcsapatot, amely nyári szünetben hajlandó lenne szakszerű irányítás mellett kutatóárkokat ásni a Pillangóvölgy bejáratánál elterülő legelő egy részén.

– Persze, nem kívánom ingyen – fejezte be. – A dicsőségen kívül anyagi ellenszolgáltatás is lesz.. A fiú összeráncolt homlokkal hallgatott. Nem árulhatja el Menyhért bácsit. De nyíltan nem akart színt vallani. Eszébe jutott, hogy Nándi már napok óta beszél valami ezüstbányáról.

– Azt mondják – felelte lassan, óvatosan –, a Pillangóvölgynél nem temető van, hanem bánya.

Az igazgató elnyomott egy könnyed kacajt.

– Miféle bánya? – kérdezte azután.

– Bánya.

– Szén?

– Azt mondják, érc.

– Milyen érc?

– Arra nem emlékszem.

– És ki mondja?

– Már elfelejtettem.

Vas igazgató elvesztette türelmét.

– Képtelenség, nekem elhiheted. Az emberek csak beszélnek, de én áttanulmányoztam az egész környék geológiai fölvételét. Bizonyára hallottad, hogy ma már a fölszínen is meg lehet állapítani, van-e valami a föld ménében. Nem? Szóval itt se szén, se fém, se olaj nem bányászható. Be kell érned – folytatta gúnyosan – a bollák dárdahegyekkel.

– Igenis.

– Akkor hát?

– A haverokkal már tervezgetünk a szünidőre. Komoly dolgokat. Nélkülük nem mondhatok sem igent, sem nemet.
– Hát beszéljétek meg. Mondom, lesz guba is.
– Dohány?
– Igen. Holnapra adsz választ?
– Igyekszem.
– No, szervusz!

3.

Ez tegnap volt. Az igazgató most jött a válaszért. De a klub még nem foglalkozott “érdemben" az üggyel. Mivel Csalánynak az volt a véleménye, hogy csak szabályszerű órabér ellenében szabad vállalni az ásást, Nagy Főnök megígérte, hogy mindenekelőtt tájékozódik: mennyit lehet kérni, mennyit lehet kapni?
– Mit félsz a diritől? – korholta most Csalány Bagolyt.
– Nem félek, de utálom a nyálas hangját, jobban, mint a matektanárét – felelte fedezékéből a fiú.
“Has" már ott állt mellette, és valóban kellemetlenül préselt torokhangon kérdezte meg:
– Nos fiam, tanácskoztatok már? – A tanácskozást gúnyosan hangsúlyozta.
– Nem, kérem, mert... izé...
– Ahol a N'gy Főn'k! – jött felmentő közbeszólásával, majdnem rikkantva Frdn'nd, és átmutatott az utca túlsó oldalára.
Ott jött Nagy Főnök hosszú termetéhez aránytalan, rövid, apró anyjáéhoz igazított, kocogó lépésekkel, s egy hatalmas, szögletes csomagot cipelt. Csalány leadta a fütty jelet, Bagoly pedig jellegzetes huhogásokat alkalmazott. De hiába, Nagy Főnök rájuk se hederített, miközben anyja oldalán befordult a mellékutcába, és eltűnt szemük elől.
– Ide se szagolt – hüledezett Nándi.

– Pedig megesküdnék, hogy látott – mormogta Csalány bosszúsan.

Mindenki kínosan hallgatott. Has igazgató is. Ö azért, mert most egyszerre úgy érezte, hogy nem tud a gyerekek nyelvén beszélni. Hiába “vette a lapot" az előbb a kalappal.

4.

Nagy Főnök persze jól látta a korláton darvadozó bandát. Csendes harcot folytatott önmagával, hogy van-e értelme az oda nem nézés taktikájának. Nagy Főnök félt Csalány csípős nyelvétől. A lány megint gúnyolni fogja, hogy mázsás csomagokat cipel, amilyeneket más ember autón vitet haza. Nem fog fukarkodni az éles megjegyzésekkel “anyja szoknyáját" illetően sem, amelyen ő – Csalány szerint – korához képest túl sokat ül. “Minek a szülőknek segíteni; az ember csak elkapatja őket" – hirdeti Csalány, aki nem akarja belátni, hogy egyesek viszonya szüleihez, úgy látszik, Csalány számára elképzelhetetlenül más, mint az övé. De persze azzal, hogy most nem néz oda, még egy harmadik kötekedési témát is nyújt a szúrós modorú lánynak.

Egyetlen előnye lehetett a félrenézésnek; az, hogy anyja talán nem tesz megjegyzéseket Csalányra és a bandára. De hiába reménykedett, mert miközben olyan mereven szegezte előre tekintetét, mintha még sohasem látott utcájuk névtábláját keresné, mamika megszólalt:

– Nehogy jobbra nézzél! Ott ül az a híres lány. Nekem ne is köszöngessen.

– Nem nézek, édesanya.

– Jól teszed. Még jobban tennéd, ha máskor sem néznél rá. Rémséges egy perszóna. Ilyen fiatal, és máris rosszlány.

– Nem rosszlány, édesanya – mondta Nagy Főnök, akiben az igazságérzet még a fiúi alázatnál is erősebb volt.

– Mit értesz te ahhoz, édes fiacskám?! És máris gyanússá tetted magadat, hogy így védelmezed. Beleestél?

– Jaj, édesanya! – Nagy Főnök elpirult. – Milyen szavakat tetszik mondani. Nem érdekelnek engem a lányok, legalábbis nem úgy, ahogyan tetszik gondolni. Legkevésbé pedig ez a fruska – szándékosan nem mondta ki nevét –, akiben... akiben az az egyetlen érdekes, hogy egyáltalában nem olyan, mint egy lány... szóval teljesen fiú jellegű, és ezért tűrjük meg tulajdonképpen magunk között... Olyan jópofa... Nem tudom, tetszik-e érteni?

– Értem, értem. Értem én a férfiakat, még ha csak olyan csöpp férfiak is, mint amilyen te vagy, fiacskám.

Nagy Főnök kissé sértődött arcot vágott, hiszen legalább egy fejjel volt magasabb anyjánál, és a KLTC-ben azzal kecsegtették, hogy jövőre beveszik a kosárlabdacsapatba. De nem felelt, mert ilyesmiről a legkevésbé sem illett vitatkozni édesanyával.

Közben hazaérkeztek; a csöngetésre apa nyitott ajtót, és mamika szelíd, majdnemhogy édes korholásai most már férje felé fordultak:

– Hát meghoztuk, apukám. Odakészítetted azt az asztalt, ahová mondtam? Neeem?... Miért mondod, hogy nehéz? Nem kérek én tőled olyat, ami nehéz. Sándor bácsi tíz évvel idősebb nálad, mégis egymaga húzkodja el minden pénteken a bútorokat, hogy alaposan takarítani lehessen. Most itt a kétszeres munka. És mit csináltál, édes szívecském, amíg elvoltunk? Persze megint az időtáblázataiddal játszottál... Ne mondd, hogy ez nem játék. Hát micsoda egy felnőtt embernek, egy professzornak, akit fiatalon nyugdíjaztak, de bizonyára nem azért, hogy mindenféle magánkutatást végezzen, hanem hogy végre a családjának is szentelhessen egy kis időt, miután egész életét a hugónottákkal töltötte.

A professzor nem javította ki feleségét, vagyis hogy a hugónottákat hugenottákra. Belátta, hogy történelmi előképzettség nélkül nehéz megérteni a XVII. századbeli vallási és gazdasági kérdéseknek ezt a bonyolult szövevényét, amelyet az utolsó ötven évben előkerült, izgalmasan érdekes dokumentumok részben új megvilágításba helyeztek. A professzor szelíd mosollyal, megadással

hallgatott, mert tudta, csak ezzel érheti el, hogy mindenben túlbuzgó felesége gyorsan más témát keressen magának.

Némán segített tehát a nagy kartonládát kibontani, aztán fiával együtt a mamika javasolta helyre tolta a nehéz, faragott diplomata-íróasztalt, amely – sajnos – a tévékészülék tartójául rendeltetett, eredeti hivatásától eltérően. Aztán leült, hogy kifújja magát, hiszen máris megizzadt és kissé lihegett a megerőltetéstől. (Vagy talán a szomorú gondolattól, hogy ezentúl esetleg a varrógép tetején kell írnia.)

Fia ezalatt avatott mozdulatokkal bekötötte, bekapcsolta a gépet. Mamika behúzta a sötétkék belső függönyöket, három széket helyezett el a készülékkel szemközt, leült a középsőre, maga mellé invitálta a két férfit. A gép hangja recsegni kezdett, a képernyő még csak villogott. Mamika megtartotta az avatóbeszédet:

– Így bizony, kedveseim, így szép a családi élet, együtt, amikor hárman nem háromfelé ugrálnak; nem szorulnak többé, ki tudja, miféle emberek társaságára, könyvtári, sőt talán utcai ismeretségre. Nem vesznek el többé idegenek tőlem benneteket, így szép ez, hárman egymás mellett, mindig az otthon meghitt csöndjében, egymást szerető és tisztelő, egymást szolgáló, megértő három ember családi körében. Az ember már a kora délutáni félhomályban is érzi, a költővel együtt, hogy este van, este van, ki-ki nyugalomba, csendesen bólogat a szederfa lombja...

– Eperfa – kottyantott közbe a fiú. – Arany az Alföld szülötte volt, szederfát csak a Dunántúlon mondanak.

– Ne beszélj folyton közbe, fiacskám. Nézd a képet. Látod, milyen kedvesen ugrál ez a kis nyúl a kacsa körül? Hát van ennél nagyszerűbb? Idejön házhoz minden.

Majd a vacsorát is idehozom nektek. Sokkal kedélyesebb lesz, mint az asztalnál, mereven... Igaz, fiacskám? Jaj, de édes az a kutyus, ugye, öregem? Hát nem csoda ez a tévé?

5.

Csalány nem várt addig, amíg-szemtői szembe mondhatja meg a magáét hanem mihelyt eltűnt a sarkon a csomagos menet, azonnal fröcsögtetni kezdte mérgét Nagy Főnökékre:

– Láttátok? Malvinka néni tévét vásárolt. Minek az neki?

– Miért? Nektek nincs tévétek? – kérdezte a nagy hasú igazgató.

– Van, van – felelte Csalány, fejét sem fordítva a hátul álló Vas felé –, de anyám ott ül előtte egész nap. Nálunk van értelme. Malvinka néni azonban soha sincs otthon. Malvinka néni egész nap rokonokat látogat. Minek akkor neki a tévé?

– Nem rád tartozik – szólt az igazgató, s egy lépéssel közeledett az előtte kuksoló fiatalokhoz. – Nem szép dolog az irigység, gyermekem. Különösen nem illik a fiatalokhoz, akik előtt még hosszú élet áll, akik tehát mindent elérhetnek. Elhiheted nekem, tapasztalt embernek, mert én nagyon szeretem a fiatalokat, és nagyon szeretek a fiatalok között időzni. Csillapodj tehát, édes. – Ezzel megsimogatta az ide-oda rángatózó lány borzas fejét.

Csalány elrántotta magát, szembefordult az igazgatóval. Majdnem rikácsolt:

– Szóval szeretni tetszik a fiatalokat? Mert, ugye, ennek ürügye alatt tapizni lehet a lányokat, miközben mindenesetre letegezzük őket, nehogy az a látszata legyen, hogy nőnek tekintjük őket?!

– Felfuvalkodott béka! – kapta el kezét az igazgató. Csak egy pillanatig állt még ott; bosszantotta, hogy kedélyeskedő közeledési és szervezési kísérlete ilyen balul ütött ki; sarkon fordult, és bement a múzeumba.

– Állj be egy vitrinbe kitömött állatnak! – öltött nyelvet utána Csalány.

A két fiú rosszallóan hallgatott. Végül Bagoly szólalt meg kimérten:

– Ez azért túlzás volt.

– Micsoda?
– A tapizás.
– Ismerem én ezeket a vén kecskéket. Mind ilyenek!
– Nono, majd elmondja apádnak...
– Azt hiszed, apám más? Ö is folyton a barátnőimet tapizza, merthogy ő így meg úgy szereti a fiatalokat. Anyámat meg eszi a méreg. – Nagy vonalat húzott a levegőbe.
– Én mégis azt mondom... – kezdte Bagoly.
– Te ne mondj semmit – intette le Csalány. Bagoly vállat vont.
Csalány olyan sebesen mozgatta lábát, mint egy motor a dugattyúját.
– Mi ez a gyanúsító elhallgatás?! – kiabált. – Miért nem beszélsz?
Bagoly nyugodtan, lassan felelt:
– Apám mindig mondja, nem szabad... mert értelmetlen... olyan nővel vitatkozni, akinek nincs igaza.
Csalány fuldoklott a méregtől:
– No tessék! Te is nőgyűlölő lettél?
– No és? – szólt közbe Frdn'nd. – Nem az izgat téged, hogy Bagoly szereti-e a nőket, vagy sem, hanem az a bajod, hogy Főnök nem sze...
– Elhallgass! – rivallt rá Csalány, s elkapta a fiú karját.
–... relmes beléd – fejezte be Frdn'nd rendületlenül, és közben ki akarta szabadítani karját, de a vékony lány olyan vadul szorította, hogy tehetetlen volt. – Milyen erőd van! – jegyezte meg erre gúnyosan. Aztán még nagyobbat rántott, és még szigorúbban szólt: –
_ Igazán abbahagyhatnád már, hogy reménytelenül szerelmes vagy Nagy Főnökbe.
Akkora rántást érzett a karján, hogy majd lefordult a vasról. S riadtan látta, hogy a lány esik hátrafelé.
– A zannyát – dünnyögte Bagoly, s hátrafelé leszökkent a rúdról. Két kézzel elkapta a lány fejét.
Csalány lába lassan csúszott – térdhajlattól boka irányában – a

vason, mígnem háta elérte a földet. Teste keményen elnyúlt, és keze csak ekkor eresztette el Frdn'nd karját.

– Ez elájult nekünk – mormogta kétségbeesetten a fiú.

– Segítség! – nézett körül Bagoly. – Ferdi, hívjál ki valakit a patikából.

A nagy darab, őszes sörényű gyógyszerész jött sietve. Megismerte a Cipót lányt. Fölnyalábolta, úgy vitte be az ügyeletes szobába, és ott végigfektette a díványon.

– Elájult. Tessék neki valamilyen injekciót adni – javasolta Frdn'nd.

A gyógyszerész válaszra sem méltatta a fiút, csak becsmérlőén rántott egyet a fején. Aztán gondterhelten a beteg fölé hajolt.

– Hm. Milyen kemény a teste. – A fiúkhoz fordult. – Ne lábatlankodjatok itt. Tudjátok, hol laknak Cipoték? Igen? Akkor szaladjatok el Évi mamájáért. Futás!

6.

A képernyőn ügyes kezek mutatták be, hogyan kell a ragasztós hátú tapétát úgy felrakni, hogy ne vessen ráncot a falon. Mamika mellére ejtett fejjel, édesen szendergett, és meg se rebbent, amikor csöngettek. Apa kissé előrehajolva fiára nézett, aki erre fölkelt, és lábujjhegyen kiment az előszobába.

A jezsuita ezüstbánya leendő fölfedezője állt az ajtó előtt.

– Gyere azonnal!

– Hová?

– Csalányhoz.

– Megbolondultál?

– Ne izélj. Tartozol neki ezzel. – Mi van?

– Lefordult a korlátról. Azt se mondta, hogy mukk.

– Lelöktétek?

– Á. Talán bevett valamit. Miattad.

– Miattam? Hülyeség.

– Ne izélj már annyit, hanem gyere. Bagoly is azt mondta, oda kell jönnöd – mondta a fiú egyre erősebb hangon.

Nagy Főnök nyugtalan pillantást vetett a belső ajtóra.

– Várj!

Benyitott. Mamika aludt, apa felvonta szemöldökét. A fiú integetéssel jelezte, hogy pár percre elmegy. És ment a barátjával. Az meg kapkodva mesélte:

– Csalány irtó zabos lett, hogy te elfordítottad a fejed...

– Nem igaz!

– Szóval... nem néztél ránk.

– Nehéz volt a csomag.

– Csalány aztán mérgében jól beolvasott Hasdirinek, úgyhogy az elrohant, mint egy ló, akibe tüzet tettek hátul. Bagoly csillapította a csajt, erre őt is letolta, közben egyszerre csak hanyatt le...

– Beverte a fejét?

– Elkaptuk. Bevittük a patikába. A gyógyszerész azt mondta, hogy merevgörcs, és sebet keresett az arcán. A kövér fekete nő meg, aki aspirint mond, tudod, jajgatott, hogy ez megmérgezte magát. Ki akarta hívni a mentőket, hogy gyomormosás meg izé. De akkor bejött á kis vadászkalapos doki, csak ránézett Csalányra, és azt mondta, hogy ez neki gyanús...

A korlát kanyarulatában, ahol a baleset történt, Bagoly vállát markolva, Csalány jött szembe. Nem volt semmi baja.

– Meglógtam hazulról – mosolygott. – Te Frdi, igaz hogy elájultam?

– Mint egy színésznő a drámai kifejletben.

– Otthon a díványon ébredtem föl. A mutter azt mondta feküdnöm kell, de hát csak nem leszek egész nyáron az ágyban? Ahogy kiment, ellógtam, de már csak Bagoly volt itt...

– Persze, már jó egy órája – vágott közbe Frdn'nd.

– Egy órája? – csodálkozott Csalány. – Nem emlékszem semmire,

csak hogy pimaszkodott Hasdiri.

– Te meg jól beolvastál neki. Majd bepanaszol apádnak.

– Panaszolhat.

– Nono! Ha apád is olyan tapizós? Vagy csak kitaláltad?

– Nyilván már önkívületben voltál – kereste a kivezető utat Nagy Főnök. – Ezzel védekezzél, ha apád ordít.

A lány csak legyintett.

– Hasdiri nem fog beköpni, mert szüksége van ránk. Hiszen láttátok, majdnem hogy pitizett. – Felült a korlátra. – Nagy Főnök, mit végeztél az ásatás ügyében?

– Ja? Ide hallgassatok! Húszas a normál órabér. Mi kérhetünk tízet. Helyes?

– És az én ezüstbányám? – kérdezte kétségbeesetten Frdn'nd.

Bagoly számolóművész volt.

– Napi öt óra, az egy ötvenes. Az egész vakira... vegyünk csak negyven napot, eső is van,.. legalább kétezer. Pofánként. Klassz! – Leugrott a rácsról.

Erre Nándi is leszökkent, megfogta Bagoly könyökét.

– És az én ezüstbányám?

– Ezüstbánya a holdban – legyintett Bagoly. – Maszlag. Hasdiri ajánlata készpénz. Ha lesz egy kis tőkém, megint körülnézek a környéken...

– És veszel egy ötéves sajtárt, amit ötvenszázalékos veszteséggel eladhatnál Menyhért bácsinak – epéskedett Csalány. – De Hasdiri nem vesz bóvlit.

– Ez szent ügy, nem üzlet – méltatlankodott Bagoly-

– Ne beszélj folyton – intette le Csalány.

– Bagolynak igaza van – jelentette ki váratlanul Nagy Főnök. Ö is talpra állt Bagoly mellett.

– Beszéljük meg a dolgot alaposan, ha lesz konkrét ajánlat – izgágáskodott Csalány. – Addig üres duma az egész. – Nem akarta, hogy Hasdirinek bármi is sikerüljön.

– Legközelebb megbeszéljük – szólt Nándi. Belekarolt Bagolyba. – Gyerünk, késő van.

– Várjatok, megyek én is – szólt Főnök.

– Félsz velem kettesben maradni? – támadt rá Csalány.

– Ne ízetlenkedjél. Csak úgy elszaladtam hazulról, amikor Frdn'nd lehívott.

Csalány is lehuppant a földre.

– Jó, megyek én is, mert még elájul a mutter, ha sokáig elmaradok.

– Helyes – mondta Nagy Főnök.

– De te kísérj el – karolt bele a lány. – Csak a kapuig. Hátha megint elszédülök. Szia, srácok!

A fiú vonakodva állt. Erre a lány kifűzte karját. Meg ismételte még élesebben: – Félsz velem kettesben maradni?

– Marhaság – tért ki Főnök a válasz elől.

– Ne félj, csak a kincsről akarok veled beszélni.

– Miféle kincsről?

– Hát… az ásatásról. Miért lelkesedél érte most egyszerre?

– Múzeum sohasem kincset keres. Amit ki akarnak hozni, az csak tudományos érték lehet. Más talán egy vasat sem adna mindenféle cseréptörmelékért, amelyekből azonban a régészek fontos dolgokat olvasnak ki.

– Micsoda nagy tudós vagy! Avagy csak nagyképűsködöl?

A fiú megfogta a lány könyökét.

– Ne légy már ilyen utálatos. Aztán megint felizgatod magad, és elájulsz az utcán.

A lány hozzásimult.

– Hagyd ezt, kérlek – mondta a fiú kelletlenül. Könyökénél fogva gyöngéden, óvatosan hazafelé akarta indítani Csalányt, de ő rögtön észrevette a szabadulási szándékát. Hirtelen fordulattal társa elé pöndörült, és közvetlen közelről az arcába sziszegte:

– Mondd, Adi miért félsz tőlem?

– Nem félek!

– Ne tagadd. Még ahhoz is gyáva vagy, hogy bevalljad félelmedet. – A fiú elfordította fejét. – Miért nem felelsz?

– Nem szeretem a komolytalan dolgokat.

– Neked komolytalanság az én életem értelme?

Nagy szavak. Csalány, te tizenöt éves vagy, én tizenhét...!

– Ez nem a kortól függ. Én érett ember vagyok, én világosan látom, hogy te vagy az én életem értelme. És én csak veled tudok élni, senki mással. És én azt is tudom, hogy ha ez így van, márpedig ez így van, én mondom, akkor ez neked sem lehet rossz. Én nem egy vagy két évben gondolkozom, mint mások, én az egész életre gondolok. És engem nem lehet megunni. És neked is ez lesz a legfőbb jó...

– A legfőbb jó... az valami egészen más. Ha akarod tudni, filozófiai fogalom, amelyet...

– Ne szólj közbe! – kiáltotta Csalány. Aztán halkabban folytatta: – Vedd tudomásul, a boldogságodat, az örök boldogságot dobod el magadtól, ha... ha... ha nem törődöl velem... ha nem akarsz engem... – Szenvedélyes hangja elcsuklott.

Nagy Főnök tréfálkozással akart véget vetni a kínos jelenetnek:

– Mi az, megkéred a kezemet?

– Ilyen ósdi formaságok eszembe sem jutnak. Csak nem képzeled, hogy fölveszem a lila virágos zöld nadrágkosztümömet, és tisztelt anyukádtól ünnepélyesen megkérdezem...

– No hiszen! Ezt nem is ajánlanám. Képzelheted, mit felelne.

– Képzelem. De semmi köze hozzá. Ez a mi ügyünk.

– Illetve csak a tied – mondta most már dühösen Nagy Főnök.

A lány megállt. Egyszerre megtelt gyűlölettel a szeme.

– Te ronda disznó! – sziszegte.

– Kedves vagy az egyetlenedhez – szólt hidegen, gúnyosan a fiú. – Egyébként, ha jól emlékszem, valami kincsről akartál beszélni. Vagy netalán te vagy az a kincs, és úgy kellene hogy kiássalak?

– Te ronda disznó – ismételte meg a lány, valamivel mélyebb

hangon és még halkabban. – Nem szégyelled magad?

– Nem adtam én okot neked semmivel sem arra, hogy így beszélj velem.

– Hogy disznó? Az is csak egy szó. Hidd el, csak kedvességből mondtam. Ilyet csak neked mondok. Ez nálam több, mint ha azt mondanám, hogy édes pofikám.

– A kincsásásról beszélj. Vagy az csak ürügy volt? Haza kell mennem. – Nagy Főnök idegesen az órájára pillantott.

– Anyámasszony katonája – gúnyolódott a lány.

– Nézd, én szeretem, én tisztelem anyámat...

– Azt hiszed, én nem? Az én anyám angyal. Igazi angyal. De te több vagy nekem. És egy napon majd te is rájössz, hogy én mennyivel többet jelentek neked, mint az anyád. No szervusz, Nagy Főnök; szaladj, vár az édesmama. Pá, kicsike!

– Felágaskodott, tenyerét vadul rácsapta a hosszú szál legény tarkójára, de szájával nem ért föl, csak az álláig. Ott csókolta meg kétszer, azután elszaladt.

Nagy Főnök nem tudta, nevessen-e, mérgelődjék-e. Milyen szertelenségekre képes ez a mulatságos és eleven lány. Milyen eszes és olvasott, és ugyanakkor mégis...

– Adi! – hangzott a sötétből.

Édesanya állt pár lépésnyire a háta mögött.

– Fiam, kisfiam, hát te itt csókolózol... A fiú pirulását eltakarta a sötétség.

– Nem komoly dolog, édesanya – dadogta. Előhúzta zsebkendőjét, és megdörzsölte állat. – Én nem is csókoltam meg.

– Mindent láttam. Te... itt... ezzel a rosszlánnyal... – Sírós volt édesanya hangja.

– Nem rosszlány, tessék elhinni.

– Rosszabb, mint egy utcalány – toppantott mamika. Megragadta gyermeke csuklóját.– Tudd meg, ez egy...

Olyan durva szót használt, amilyet a fiú hite szerint egy anya

sohasem mondhat ki gyermeke előtt. S úgy elvörösödött tőle a fiú, hogy anyjának a sötétben is észre kellett volna vennie. De ő a féltéstől vak és süket szeretetében se látott, se hallott.

– Miért kell neked ez a céda teremtés? Kisfiam! – mondta siránkozó hangon, s húzni kezdte fiát hazafelé, nagy erővel, amire semmi szükség nem volt.

– Dehogy céda – motyogta a fiú, és engedelmesen követte anyját.

Édesanya meg sem hallotta. Szipogva folytatta:

– Hát nincs neked szerető édesanyád? Szép otthonod? Családi boldogságod? Miért vágyói el belőle? Hiába neveltelek úgy, mint senki más a fiát?! Az első jöttment nő elvesz tőlem...

– Dehogy vesz el.

– Ne beszélj. Miatta csak úgy szó nélkül elszaladtál hazulról. Meg se mondtad, hová, nem is köszöntél, mert tudtad jól, hogy tilosban jársz.

– Ugyan, édesanya. Aludni tetszett, s a fiúk szóltak... –

– A fiúk! – Az asszony hangja szenvedélyesen élessé vált. – Képes vagy azt mondani, hogy egy fiúval csókolóztál a sötét utcában? Jaj nekem, jaj, jaj!

– De édesanya!

– Jaj nekem! Elvisz az a kis perszóna! Bűnbe sodor... pusztulásba. – Hangosan zokogott.

Ezt használta ki a fiú, hogy elmondja:

– De édesanya, hiszen tetszik tudni, hogy komoly ember akarok lenni, hogy engem csak a tanulás érdekel. A tudomány. Nem kell nekem a Cipót lány. Ö is oda jár a haverok közé. Olyan jópofa. Rém nagy szája van, de amelyik kutya ugat, attól nem kell tartani.

Az anya összeszedte magát.

– Csak hiszed, kisfiam. Mind ilyenek vagytok, ti férfiak. Hiszékenyek, gyanútlanok. Két női szem rátok mosolyog, és rögtön bevesztek minden maszlagot.

– De édesanya!

– Hallgass! Mit értesz te hozzá? Te is olyan leszel, mint apád, aki mindent elhisz mindenkinek, aki csak egy kicsit is ért a színészkedéshez. Márpedig a nők!... Kisfiam, minden nő született komédiás. Csak akkora. még, mint a hüvelykujjam, már benne van minden csalafintaság, amivel megronthat egy férfit. Te még ezt nem is sejted. – Görcsösen szorította fia karját, mintha attól félne, hogy most azonnal elszakítják tőle.

A fiú megdöbbenten hallgatott, ö valóban – úgy, mint apja – jónak hitte az embereket. Hogy minden nő ármányosan gonosz? Az lehetetlen! Édesanya is nő! És csupa jóság. Milyen szenvedélyesen, áldozatkészen szereti családját. Mire nem képes érte! Ö is csak számításból, csalafintaságból tenné? Képtelenség!...

Amikor benyitottak a nappaliba, az anya még mindig keményen szorította fia karját. A tévében már a krimi ment; apa oldalt billent fejjel aludt. Édesanya felgyújtotta a nagy csillár valamennyi égőjét, de amikor férje megmozdult és fölegyenesedett, majd dörzsölni kezdte szemét, azonnal eloltotta a lámpát.

– No tessék! Alszik! Ezért vettem drága pénzen a tévét. De ha már alszol, miért nem kapcsolod ki, hogy legalább ne pazarolnád az áramot. Persze biztosan megint a morkomannjaidra gondoltál.

– A markomannoknak nem volt tévéjük – sóhajtott a professzor.

– Vagyis markomannok – javította ki magát az asszony. Nagyon haragudott erre a középkori nomád népre, pedig egy markomann sírban talált föliratos tábla megfejtésével férje még egészen fiatal korában olyan izgalmas megállapításokra jutott, hogy ha itthon nem is, de távoli országokban nagy tisztelettel említették nevét. – Biztosan a könyvtárban is folyton alszol – perlekedett tovább az asszony. – Képzelem, hogy nevetnek rajtad a többiek.

.– Édes szívecském ha egyszer eljönnél oda velem, és áthatna annak a klasszikus teremnek a lelkesítő légköre, jobban megértenél. Az a milliónyi könyv...

– És itt? – szakította félbe az asszony. A szemközti falra mutatott,

amelyen a mennyezetig ért a könyvespolc. – Itt hány ezer kötet hever egymáson, porosan....Mert nemhogy rendet raknál, de még leporolni sem akarod őket!

A professzor csüggedt karmozdulatba fojtotta tehetetlenségét. De amikor szeme fia tekintetével találkozott, mégis elszánta magát, hogy megpróbáljon védekezni:

– Nézd, drága szívem, például a markomannokról szóló irodalomnak itt csak nagyon kis része volna elhelyezhető, nem szólva olyan régebbi munkákról, bizonyos kútfőkről, amelyek az egész világon csak egy-két példányban vannak meg, és így...

– Engem a kútfőid nem érdekelnek – vágott közbe a feleség. – Ne olyat írj, amihez ennyi... puskára van szükség. A te könyved nem is érdekel senkit. Hiszen pénzt is alig adtak érte. Bezzeg a szomszéd házban az a Senbal, azt mondják, százezreket keresett *A zöld köves gyűrű titkával.* De az nem is könyvtárból írja ki a regényét, hanem saját kútfejéből!... – Ezzel a szójátékkal harciasán föl vágta fejét, és kihívóan nézett férjére.

A professzor végleg elhallgatott. A fiú lassan fölemelte lehorgasztott fejét. Miért nem védi meg apa az igazságát? És azt sem értette: jóságos édesanyja hogyan lehet ennyire igazságtalan. Hirtelen haragjában? A Cipót lány miatt való feldúltságában? Ennyire felizgatta volna az a buta csók. De nem is először mond ilyen érdemtelen bírálatot apáról és világszerte elismert munkájáról. Egészen fiatalon olyan csodálatos dolgokat következtetett ki abból az addig érthetetlen feliratos táblából, hogy az egész világ elámult. Hogyan lehet ezt csak együtt is említeni egy detektívregénnyel! Tréfál édesanya?

A szent öreg szelíden mosolygott. Vékony ajka körül mély barázdák vájódtak szinte átlátszó, pergamensárga bőrébe. A mártíriumnak régi festményeken látható dicső ragyogása volt békés, kék szemében.

A fiú lehunyta szemét. Nem, neki sem szabad haragudnia

édesanyára!

KINCSKERESŐK

1.

Cipotné nem szólt férjének Klári ájulásáról. Vasegészségű, kötélidegzetű férje nem “hitt" betegségben. Szerinte az emberek túl érzékenyek, vagy csodát várnak doktortól és patikától. Felesége panaszait soha végig nem hallgatta.

– Mert elhagyod magad – vágott rögtön a szavába, ha mondjuk, rosszullétről panaszkodott neki. – Festesd feketére ősz hajszálaidat, járj kozmetikushoz, akkor nem fogsz szédülni.

– Tudod, milyen drága mulatság az állandó...

– Mit spórolsz az én pénzemmel?! A fő az, hogy fiatal légy!

Az asszony festette haját, kozmetikushoz járt, masszőzzel gyúratta magát, ö elégedett is volt fiatalos külsejével, de férje, úgy látszik, kevésbé, mert barátnői gyakran látták idegen nőkkel a kerületi székhelyen.

Klári vékony volt, de arányos; arcán komoly szépség kezdett kibontakozni. Cipotné öröme és büszkesége volt a lány, de Cipót sohasem szerette. Ö fiút akart! Tíz évig kellett várnia. Rögtön a bolondja is lett második gyermekének, az eleven fiúcskának. Hihetetlenül tudott örülni minden pajkosságának, még a kellemetleneknek is. Most már, ahová csak lehetett, magával vitte öcsit, *és* kényeztette. Jól tudott beszélgetni vele, Klárival meg sehogy. Öcsi abban a világban élt, amelyben ő. Minden jelét kimutatta annak, hogy gyakorlatias szellemű férfiúvá fog serdülni. Autóról, repülőgépről, rakétáról, tévéről bámulatosan sokat tudott. Jól számolt. Szerkezetek értelmét gyorsan, játszva megtanulta.

Klárit ellenben nem érdekelte semmi technika. Az irodalmat szerette. Elolvasott minden könyvet, újat és klasszikusat egyaránt. Cipót megvetette a regényt. Klári falta a festők és zenészek életrajzait, olyan nagyságokét, akiknek Cipót legföljebb ha a nevét hallotta. Miről is beszélgettek volna?

– Csuda feje van ennek a lánynak – magasztalta Cipotné a lányát az apának. – Minden megmarad benne. Képzeld, most filozófiát olvas. Én csak belenéztem és elaludtam. Még az egzisztencializmushoz is ért. Arról vitatkozik a pajtásaival a múzeum előtt!

– Majd nagy képű kékharisnya lesz belőle – legyintett ingerülten az apa.

– De minden érdekli – lelkendezett tovább az anya. – A pletyka is. Igazi nő! Mindenkiről tud mindent. Mert amit egyszer hall, azt nem felejti el soha. Nyelvekre kellene taníttatni.

– Számtantanárt fogadj hozzá. Az kell az életben. Cipotné most úgy vélte, lánya túl sokat olvas, keveset van a levegőn. Ezért így szólt férjéhez:

– Egyszer igazán elvihetnéd a gyereket egy napra a hegyekbe.

Bosszantotta már az is, hogy az új 505-öst még neki sem volt alkalma hosszabb távon kiélvezni. Férje, amióta megvette a halványkék kárpitozású, vajsárga luxuskocsit, állandóan csak magasztalja a nagyszerű rugózást, a motor csöndes járását, óriási fölgyorsuló erejét, pompás fékjét, stabil fekvését és érthetetlen szakszerűséggel fölsorolt egyéb előnyeit, de őt még csak egyszer vitte el benne százlépésnyire, az áruházig, amikor véletlenül éppen együtt indultak el hazulról.

– Nem is szólva rólam – fűzte hozzá, látva férjének habozását.

– Persze, persze, igazad van – mondta Cipót egyszerre készségesen, úgyhogy az asszony rögtön tudta: azért, mert egy ilyen kirándulás éppen beleillik valamilyen tervezett üzleti útjába. Valóban, kisvártatva Cipót hozzá is tette: – Ha nincs kifogásod

ellene, Antit is elvisszük. Holnap reggel megfelelne?

Cipotné nem nagy örömmel látta férje barátkozását a nem kedvelt múzeumigazgatóval és fiatal, szőke démon feleségével, de sejtette, hogy vállalkozás lapul a háttérben; férje üzleti ügyeibe pedig sohasem szólt bele, egyrészt mert ő úgysem tűrte volna, másrészt mert nem is tartotta illendőnek, hogy kifogásolja azt, amiből élnek, méghozzá nem is rosszul..

– Elférünk öten? – Csak ennyit kérdezett.

– El, el. Kényelmesen.

Ebben a válaszban meg az volt a megnyugtató, hogy hatodik személyről nincs szó, Vasné, Eliz tehát nem jön a kirándulásra..

– Mindenesetre készíts valami pikáns uzsonnát – rendelkezett a férj – meg termoszban teát, hátha nem találunk kedvünkre való csárdát azon a környéken. Kilenc körül indulnánk.

Cipotnénak volt egy gyönyörű, szögletes útiszatyorja amelybe még szülei pakolták az elemózsiát hintós kirándulások meg hosszabb vonatutazások alkalmával; jól megrakta minden földi jóval, s a fenekére egy üveg moseli bort is elsüllyesztett, mert előfordul, hogy férje – a kocsi vezetőre vonatkozó tilalom ellenére – megkívánja az italt. Ez a “szeredás" került a hátsó ülés közepére. Tőle jobbra Cipotné, balra Klári foglalt helyet. Öcsi – már a régi kocsiban szerzett szokásjoga alapján – fölmászott a vezetőülés jobbjára, papa mellé, miután előbb – két, a lakásból lecipelt párnával megmagasította az ülést, hogy megfelelő kilátása legyen az autó orra fölött. Az apa ragyogó szemmel élvezte kisfia leleményességét, ügyességét, és mielőtt indított volna, egy-két gyors csókkal is megpecsételte elragadtatását. Elmentek Vas Antal igazgatóért, aki a város szélén egy villában lakott. Anti már a kapuban állt, kitérdelt ócska nadrágban, régimódi kötött zekében, fején elnyűtt vászonsapkával. – Felesége az emeleti ablakban könyökölt, rózsaszínű virágmintás pongyolában. Anti mély tisztelettel köszöntötte Cipotnét. Klári igyekezett barátságtalan arcot vágni. De

az igazgató a tegnapi lánygyermekben fölfedezte a szép nőt, és jóvá akarta tenni botlását.

– Csókolom, Évike – nyújtotta kezét.

– Klári vagyok – mondta a lány csúfondárosan.

– Klárinak is nagyon szép – bókolt kissé zavarodottan Vas.

Zavaráért Klári félig megbocsátotta a tapizást és a tegezést.

– Talán előre ülnék – mondta Vas –, hogy útközen megbeszéljük a hivatalos ügyeket, s ne untassuk vele a hölgyeket.

De elöl Öcsi ült, és tudomást sem vett a vendégről. –Öcsi, ülj hátra Fruska mellé – rendelkezett Cipót.

A fiúcska nem mozdult. Talán nem is hallotta a szót.

– Hallod, Öcsi? Ülj hátra! – ismétlődött meg kissé nyomatékosabban az atyai figyelmeztetés. Öcsi elmerülten tanulmányozta egy elhaladó teherautó oldalát.

– Öcsi, nem hallod?!

Csalány már szégyellte magát az igazgató előtt. Annak arcáról leolvasta, hogy a legszívesebben képen teremtené a pimasz fickót, de igazán finoman uralkodott magán;

– Segítsek? – nyújtotta kezét a gyerek felé. Öcsi szemtelenül ellökte a bácsi karját.

– Öcsi – hördült fel végre az apa.

A fiú nem mozdult. Csalány megsajnálta az igazgatót. Cipotné irult-pirult zavarában..

Az igazgató vigyorgott – kínból vagy megvetően, nem lehetett kitalálni.

Gipot kiugrott az autóból, megragadta öcsi könyökét, és kipöndörítette az ülésről a makacs gyereket. Belökte tömörgumi testét a hátsó térbe – üljön, ahová puffan –, és dühöngve ordította:

– Vedd tudomásul, öcsi, hogy soha többé... érted, soha többé nem ülhetsz mellettem a kocsiban!

Becsapta a hátsó ajtót. Visszaült helyére és miután Anti barátja elfoglalta a felszabadult helyet, rálépett az önindítóra. Öcsi

befészkelte magát nővére és az ablak közé, s ugyanolyan egykedvűen bámult kifelé balra, mint az előbb jobbra.

2.

Vas Antal hetek óta kerékpáron járta a határt. Minden dombtetőről, hegyoldalról szemlét tartott, de eddig nem látta jelét, hogy valahol is középkori sírok rejtőznének a föld színe alatt. A Pillangóvölgy bejáratáról már végleg lemondott mint lelőhelyről, de a Sárga-patak távoli, alsó kanyarulatában még látott fantáziát. Ide azonban autón kellett jönni, mert ha kerékpárral tette meg az utat, nem maradt elég ideje szemlélődésre.

– A múzeumnak mikor lesz autója? – ugratta barátját Cipót.

Vas Antal legyintett. Erről szó sem lehet, örül, hogy az ásatásra végre adott valamennyit a minisztérium. Megtoldja ezt a város is, de az mind kevés.

– Hacsak – fordult hátra, Klári felé kedves mosollyal – az ifjúság nem hoz áldozatot a tudomány oltárán...

Csalány ettől biztosra vette, hogy Hasdiri nem fogja beköpni a tapizás vádja miatt. Most csak arra kell vigyáznia, hogy az igazgatót ne érje túl nagy csalódás a banda követelte bér miatt.

“De mi lesz Cipót papa szerepe a bollákok körül?" – tűnődött magában a lány.

Ezt bizonytalanság fedte még Vas Antal, sőt Cipót Aladár előtt is. Az igazgató kérte barátját, hogy hozzon össze társadalmi támogatást. Cipót nem rajongott az ilyesmiért; ha már segített, egyedül akart segíteni, hogy ne kelljen osztoznia az eredményen, az elismerésen.

– Előbb megnézem, miről van szó – mondta ki végül egy nagylelkű pillanatában, és így került sor a mai kirándulásra, vagy mint Vas Antal mondotta: “tanulmányi bejárásra".

A Sárga-patak alsó kanyarulatánál már nagyon szélesre tágult a völgy. A túlsó parton egy kis előhegy emelkedett.

– Onnan kellene széjjelnézni – mutatta Vas.
– Nincs út – aggodalmaskodott Cipót.
– Fölsétálunk. Cipót utált gyalogolni.
– Oda föl? Legalább két óra!
– Ötven perc – mondta Anti. – Megéri.
– Már akinek.

Végül mégis kötélnek állt. Ők ketten fölmásznak a “helyzet magaslatára", a család meg ezalatt terítsen ebédhez. De alig értek a kis gyaloghídhoz, öcsi utánuk iramodott, belecsimpaszkodott papa kezébe, s többé nem eresztette el. Nem is akarták visszakergetni, pedig Cipót tartott tőle, hogy hamarosan a nyakában kell majd vinnie a kisfiút, aki nagyon kedveli az ilyenfajta lovaglást, s ezért hajlamos rá, hogy már akkor fáradtnak mondja magát, amikor még jól bírná a gyaloglást izmos lábacskáival.

A hegytetőről Vas Anti messzelátóval nézett körül. Lelkendezni kezdett:

– Megvan, megvan, öregem! Adolf legyen a nevem, ha azok ott jobbra nem tumuluszok. Gyerünk, nézzük meg közelebbről.

– Várj csak! – És mennyit kapok én abból az aranyból, amit ott találunk, abban az... izében? – Cipót úgy adta föl a kérdést, mintha tréfálna.

– Ügy érted, ha pénzt adnál a kiásáshoz? Visszakapod a pénzt, ne félj – Anti vonalakat húzott a levegőbe –, jól megszámítva... – tréfált vissza. – De a lelet egy része a törvény szerint a telektulajdonosé.

– Az kevés. Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen...

– Ezeknek a bollák vezéreknek nincs koporsójuk. De előbb talán nézzük meg közelebbről az érdekes kiemelkedéseket.

Vas is óvatos volt. Nem árulta még el, hogy vajmi kevés aranyat lehet remélni a bollák tumuluszokban.

Negyedóra alatt odaértek. Ahogy közeledtek, Vas egyre tüzesebb lett. Térképvázlatot csinált, vonalakat húzott bele, s már azt számítgatta, milyen hosszú kutatóárkot kellene ásni.

– Kukkantsunk be még oda, a kis nyírfaerdő mögé is. öcsi nyomban arra nyargalt, apja morogva követte az igazgatót. Amikor a fák közül selymes rétre léptek ki, hangos sikoltozás fogadta őket. Egy mélyedésből három anyaszült meztelen menyecske ugrott ki, és futott a közeli mogyoróbokrok felé, ahol ruháik lógtak az ágakon. Két idős asszony is felbukkant a magas fű közül; fekete fejkendőt viseltek, s vastag ing tapadt nedves testükhöz. Nevettek, és csúfondáros szavakat kiáltoztak a menekülők után.

Enyhe szellőcske kénes bűz felhőjét hozta a vándorok felé. öcsi már ott állt az öregasszonyok mellett, és kiabált visszafelé:

– Papa, itt tó van! Egy nagy tó!

Tó éppen nem volt ott, csak medencényi mélyedés, amelynek vize a felszínén gomolygósan párolgott, s egy helyen erősen bugyborékolt, annak jeléül, hogy valamilyen hőforrás tör itt elő a földből.

A két idős asszony, aki lekuporodva ismét nyakig merült a sötét színű vízbe, vidám szóval elmondta, hogy anyjuk, de már nagyanyjuk is ide járt a Büdösvízre, kiáztatni a “rejomát" öreg tagjaikból. Nagyszerű víz ez, mindenkinek igen használ, csak most van nagy riadalom, mert a község tanácsa el akarja adni ezt a területet; ki tudja, kinek a kezébe kerül, s az majd megtiltja itt a fürdőzést, vagy éppen drága pénzen méri a mostig ingyenes gyógyulást.

A beszélgetést Vas szakította félbe, aki lelkendezve jött a nyíres megkerüléséről azzal a hírrel: most már egészen biztos, hogy itt bújik a föld alatt a bollák temető. Sajnos, elég költséges lesz az ásatás, mert széles a terület, s naponta teherautóval kell majd kihozni az embereket. Amellett ez a hely nem a városhoz tartozik, s az illetékes falusi tanács biztosan meg akarja majd vágni a, múzeumot a kutatási engedély fejében.

Érdeklődött az asszonyoknál, mennyi a napszám a közeli falvakban.

– Napszám? Olyan már régen nincs – világosították föl. – Órabérre

megy a földmunka. Holtszezonban húsz, máskor több.

Vas hátratolta sapkáját, számolt, fejét vakarta.

– Hát most már vallj színt, édes komám, mennyit tudnál összeszedni a polgároktól? – kérdezte végül, már visszatérőben az autóhoz, a buckás réten botorkálva.

Cipót megállt, gondolkozott, majd hatást vadászó színészkedéssel így szólt:

– Drága öregem, én azt nem vállalom, hogy persellyel kolduljam végig ezt a fukar népséget. Nem vagyok én sekrestyés. De tudok valakit, aki az állami segély felhasználásával egymaga hajlandó finanszírozni ezt a műveletet, bizonyos föltételek mellett. – Ezzel újra nekilódult.

– És ki az? – kapta el barátja könyökét Anti.

– Találd ki.

– Te?

– Én magam!

– Aladár! Édes barátom! – ujjongott a diri.

– Még nem közöltem a föltételeimet. Adok pénzt, ha sikerül olcsón megvásárolnom ezt a lelőhelyet, s elintéznem, hogy a kénes forrást gyógyvízzé nyilvánítsák.

– Zseniális! Zseni vagy, barátom! Mindig tudtam.

– És itt megalapítom Bollákfürdőt, a Sárga-völgy reumatikus Mekkáját, ahol már Attila is gyógyulást talált nyavalyáira.

– Hurrá! – lengette kalapját Vas Antal. – Ez utóbbihoz csak orvosi véleményeket kell szerezni. Gondolom, ez pofon egyszerű.

– Csak pénzkérdés.

– Hurrá! – Újabb kalaplengetés.

– Hurrá! Hurrá! – kiáltozta öcsi is. Nyargalt előre, mert már csak pár lépésnyire voltak az autótól, amely mellett – csőlábú asztalon, ernyő alatt – felsorakozott a szeredás minden étvágyingerlő kincse. – Hurrá! Mama! Meztelen nőket találtunk a réten, és a papa megvette őket!

– Mit beszélsz? – A papa mindent megvesz itt nekünk. Ide fogunk járni fürödni.

– Persze – folytatta ezalatt Cipót, hangját lehalkítva – ez egyelőre hétpecsétes titok. Kettőnk titka. Nehogy azok a bugrisok felsrófolják az árat.

– Világos!

– De erre iszunk egyet! – rikkantotta Cipót Ali. – Asszony! Bort hoztál?

Felesége válasz helyett diadalmasan meglengette a sárga palackot. Cipót kitépte kezéből, pörgetve földobta a magasba, elkapta.

– Dugóhúzót! – parancsolt.

– Fruska, vedd ki a táska fenekéről – rendelkezett az asszony. Csalány-Fruska lekuporodott a szeredás mellé, könyékig vájkált benne, majd a fejét is beledugta, aztán jelentette, hogy ott nincs dugóhúzó.

– Hát hol van? – komorodott el Cipót. – Emlékszem, hogy betettem – mondta felesége. – Emlékszem, emlékszem – ismételgette egyre bizonytalanabbul. – Ugye, Fruska?

Hogy lehet ilyesmit erre a holdkóros leánygyerekre bízni! – fortyant fel Cipót. – De te se vagy különb, neked sincs soha ott az eszed, ahol a kezed.

– De Ali... – figyelmeztette férjét halkan, vérvörösen a megszégyenített asszony.

De az nem törődött Vas Antal jelenlétével sem. Most már ordított:

– Tán nem így van? Holdkórosok vagytok mindahányan. Amire én nem gondolok, az nincs! Mi lesz veletek, ha egyszer én ágynak dőlök? Éhen haltok. Éhen. Nélkülem egy krajcárotok se lenne! Ti nyavalyások! Semmihez sem értetek!

Vas Antal lassan eloldalgott a közelből. Mintha nem hallana semmit. De Cipót egyre hangosabban üvöltött, s egyre keményebb gorombaságokat. – Mi az, Öcsi?! – förmedt rá egyszerre csak a kisfiúra, aki ott állt meg előtte, hátraszegett fővel nézett föl neki,

toronymagas apjára, és lassan fölfelé nyújtotta apró kezét.

Tenyerén tartotta dugóhúzós bicskáját, amelyet a minap kapott névnapi ajándékul.

– Hurrá, öcsi! – harsogta Cipót. Leguggolt, fölnyalábolta kisfiát, ölelte-csókolta. – Neked aztán van eszed mások helyett is!

A gyerek széthúzott szájjal vigyorgott, a többiek égő arccal hallgattak. A csönd, ha nem is eszméltette Cipotot otromba viselkedésére – mert sosem hibázó, gáncstalanul finom gavallérnak tartotta magát –, lehűtötte indulatát. Még néhány zokszót ejtett szoknyás és kontyos kelekótyákról, s közben kihúzta a dugót; három poharat színültig töltött, kettőt félig.

– Igyunk a győzelemre! – A rosszkedvű arcokat látva kifakadt: – Meg vagytok bolondulva valamennyien? Ne rontsátok el a jókedvemet... Meg Antiét, hogy végre kezdődik az ásás. Lesz bollák kultúra. Világhír meg minden!

A múzeum igazgatója próbált kedélyeskedni, de nem sikerült egyetlen mondata sem. Szerencse, hogy éhesek voltak, és így lassacskán mégiscsak fogyott az elemózsiából.

Aztán csomagoltak és beszálltak. Vas diri még mindig szédült. Vele született finomsága, belénevelt jó modora tiltakozott a nők ízetlen sértegetése ellen. De mint idegennek, nem lehetett családi viszályba beavatkoznia. És olyan nagyon szüksége volt Cipotra!

Valahogyan azért mégis éreztetni akarta, hogy ő a nők pártján van.

– Szabad visszaúton a hölgyek között helyet foglalnom? – kérdezte, és máris beszállt hátul. Leült, s lába elé helyezte a kiürült szeredást. – Ó, jaj meg sem köszöntem még a pompás uzsonnát! – kiáltott-fel azután. Kezet csókolt Cipotnénak, aztán hirtelen megragadta Klári kezét, és arra is csókot lehelt.

– Mit csinál, Anti?! Klári még gyermek.

– De éppen hogy igazi hölgy már, volt alkalmam ma tapasztalni. “Hülyéskednek" – gondolta megvetően Cipót, és a gyepről az útra kifordulva, teljes gázt adott a motornak. Öcsi természetesen mellette

ült. Se neki, se apjának nem jutott eszébe, hogy komolyan vegye az örök időkre kimondott tilalmat.

– Hát, remélem, szép leleteink lesznek – kezdte hátul az igazgató. – Úgy is kell, kérem, hogy itt legyen az a bollák temető. Ez a vidék ugyanis valóságos átjáróház volt a népvándorlás idején.

3.

Ez a környék valóságos átjáróház volt a népvándorlás idején – ennyit egyébként mindenkinek illett tudnia a város településének helyéről. Sokan olvastak arról is, hogy jazigok, kvádok, markomannok, gepidák, hunok, avarok, germánok, szlávok sátrai váltogatták, egymást a szép erdőktől sötét hegyek tövében elterülő tágas völgyben. Egy sokat cáfolt elmélet szerint a normann betörés egyik ága is elhatolt idáig. Egy idő óta pedig Vas igazgató makacsul állította: a titokzatos bollák-nép törzsnek is meg kellett itt telepednie. Hogy ennek semmi kézzelfogható jele? Majd megtalálja ő a bizonyítékokat! (Egyelőre nem beszelhetett róla, hogy már meg is találta!)

Voltak időszakok, amikor nagy divat volt a város környékén kincset keresni. Különböző nomád királyok arany étszerei és ékszerei után ástak működvelő kutatók a folyóparton, a hegyoldalakban, és egyszer talált is valaki néhány tucat római ezüstpénzt, ami persze hosszú évekre új reménykedéssel táplálta a mesebeli vagyonra és hírre vágyók buzgalmát. A hegytetőn középkori bencés kolostor romjai porladoztak. Számos legenda keringett arról, hogy a normannok (vagy kicsodák) elől menekülő bencések a hegy tövében ásták el hatalmas templomuk mesés értékű kegyszereit, a színarany kelyheket, a drágakövekkel díszített szentségtartókat, továbbá azokat az aranytálakat és régi érméket, amelyek még a kolostor építése közben kerültek elő a földből. Több középkori krónika tett említést erről a római kori leletről, amely a későbbi századok háborúinak

viharában szinte nyomtalanul eltűnt.

Nem csoda, hogy az említett Frdn'nd, akit mi a Rúdülő Klub tagjaként ismertünk meg, már kora ifjúságában szintén a kincskeresés megszállottja lett. Sokáig beérte azzal, hogy távoli földekben megbújt leletek megtalálásának csodálatos históriáit böngészte. Később – nemrégiben – az a szenvedélyes gyanúja támadt, hogy az ó- és középkor minden eltűnt kincsét a város környékén kell keresni. De a mai napon Frdn'nd életében új fordulat következett be. A jezsuiták ezüstjén már csak mosolyogni tudott. Most igazi, egyéni kincsnek jutott a nyomába!

Mint már említettük, ifjú barátunk csinos kis könyvtárat gyűjtött elásott pénzekről, elveszett kalózvagyonokról, elsüllyedt hajókról szóló munkákból. Apja, bár csak egyszerű asztalos volt, büszkén értékelte fiának gyűjtő- és olvasószenvedélyét, és ezen a napon több száz kötettel ajándékozta meg.

A derék öreg baráti alapon jutott a könyvekhez. A városon kívül, domboldalon emelkedett az Ewrukh grófok várkastélya, amelyet nemrég úgy mentettek meg az összerogyástól, hogy üdülőszállóvá alakították át. A grófi család utolsó tagja, egy töpörödött és kissé ütődött aggastyán, évek óta egykori inasának kis villájában élt, megmaradt értékei között. Ezek közé tartozott mintegy háromszáz kötet könyv is, két szúette ládában. A gróf a minap meghalt, s inasa odaadta a könyveket barátjának, az asztalosnak, egy szép koporsó árának fejében.

A fiú az udvaron szedte ki a poros könyveket az ócska ládából, amelynek rozsdás vasvereteit már alig tartották meg a korhadt lécek. Kedvére való olvasmányt nem talált Nándi a ládában, de úgy érezte, hogy a sok kopott, bordázott bőrkötés szép dísze lesz könyvtárának, ha majd egyszer apja szavának áll, és elkészíti a könyvespolcát. Fogalma sem volt ellenben arról, milyen csinos pénzt kaphatna például a kezében forgatott öreg bibliáért, amelyet 1643-ban németalföldi nyomtatóművész készített a grófi család számára, annak

nevével és címerével díszítve a címtáblát és az ékes kezdőbetűket.

A fóliáns első, üres oldalát sűrű, apró betűs, elfakult kézírás borította. Nándi bizonyos kalandregényekre emlékezve azonnal arra következtetett, hogy ez a f öl jegyzés latin nyelven őrzi a grófi család valamilyen titkát. Latinul nem tudott, de volt fantáziája. Tovább lapozgatott a képes bibliában, és amikor egy piros tintával berajzolt térképfélére bukkant, akkorát csapott rá öklével, hogy hatalmas porfelhő robbant elő a lapok közül. Megvan! Mindenki tudja a városban, hogy egy Ewrukh gróf, a francia seregek elől menekülve, öt nagy vasládában elásatta a család kincseit. Világos: ez a térkép ennek a kincsnek a helyét mutatja!

Nándi tanult térképolvasást, értett nyomkereséshez, többször kapott jutalmat rejtett és titkos értelmű jelzések helyes értékeléséért, az öreg bibliában talált rejtvény azonban kifogott tudományán. A pontokból és a vonalakból hosszú vizsgálódás árán sem tudott kiókumlálni semmit.

Ezért hosszú töprengés után úgy döntött, hogy az első oldalon olvasható latin szöveg nem egyéb, mint útmutatás a rejtjeles térképhez. Ezután úgy határozott, hogy az ügyet a klub elé terjeszti, pontosabban Nagy Főnök elé,- aki köztudomás szerint kitűnő latinista, auktorokat eredetiben olvas, például Liviust és Vergiliust,. így neki bizonyosan gyerekjátéknál egyszerűbb a szöveg és a térkép megfejtése s aztán a kincs föllelése.

Együtt keresik meg tehát a nevezetes értékeket, megosztozva a hírnéven és a gazdagságon, így fölösleges, hogy részt vegyenek a Hasdiri tervezte lélektelen ásásban, amelyből nekik csak a nehéz testi munka jut, de a dicsőség a csupán ott lábatlankodó tudósoké lesz.

4.

Nagy Főnök a kényelmes fölkelés és a lassú öltözködés kedvelője volt. E műveletek végzése közben hosszú percekig kibámult az

ablakon, és jövendő tudományos dicsőségéről ábrándozott. Kényelmeskedő szenvedélyének azonban csak szünidőben áldozhatott, amikor joga volt a családban utolsónak fölkelni.

– Így lesznek az elsőkből az utolsók – tréfálkozott ezen a reggelen apa, akinek mindig és mindenről volt kedve viccelni.

Hárman együtt reggeliztek a konyhában. Apa puritánságból, mamika takarékosságból volt ellensége a nagy és szertartásos étkezéseknek, Nagy Főnök pedig természetesnek tartotta, hogy a reggeli állva fölhajtott híg tejeskávéból – és kenetlen kenyérből áll. Apa egyébként a közös reggelizés perceit “parancskiadás"-nak nevezte, mert mamika ilyenkor osztotta ki megbízásait, hogy a nap folyamán kinek milyen háztartási teendőket kell végeznie.

A professzor két cédulára jegyezte föl, hogy mit kell. vásárolnia a csemegésnél és mit a zöldséges standon, két külön papírszeletre, mert minden munkában a cédulázó rendszerességet kedvelte, A fiú kész jegyzéket kapott, hogy szerezzen be terpentint, féderveiszt és cipőpasztát.. – A paradicsomot és a zöldbabot hagyjátok kinn a konyhaasztalon, a többit rakjátok el a helyére – rendelkezett a családanya, s indult öltözni. A konyhaajtóból visszaszólt: – Délre itthon leszek. Remélem, Janka néni nem fog sokáig feltartani, és itthon érem még a. vízvezeték-szerelőt. – Kiment.

Apa rákacsintott fiára.

– Add ide a céduládat. Elmegyek a háztartási boltba is. Te meg eredj udvarolni annak a lánynak, ameddig... – Nem fejezte be, de még egyet kacsintott.

A fiú tudta: az első hunyorítás az esti csókra vonatkozik, amely miatt mamika biztosan kesergett az öregnek, a másodikkal pedig annak a kimondása vált feleslegessé, hogy ameddig a mamika “komissiózik", addig fia éppoly szabadon élhet, mint a környéken bármely más ifjú.

Nagy Főnök tanácsot kért mindentudó atyjától, nem lesz-e sok, ha óránként tizet kérnek a régészeti ásásért.

– Nektek bizonyára nem sok, és nem is kevés – hangzott a válasz – , de ki az az őrült, aki egy ilyen tudományos lehetetlenség bizonyítására pénzt ad? Ámbár ez nem a ti gondotok. Ilyen munka mindenképpen érdekes és tanulságos. S ha még fizetnek is érte...

Amikor Nagy Főnök a múzeumkerítés kanyarulatához ért, a klub három tagja ott már elmerülten tanulmányozta Frdn'nd bibliáját, illetve annak állítólagos térképét.

– Csináltass róla fotókópiát – javasolta Bagoly, és mindeddig ez volt az egyetlen nézet, amely körül nem támadt eltérés.

– Igen, az öreg könyvet kímélni kell, hátha eladhatod még jó pénzen – jegyezte meg Nagy Főnök.

– Nem az a legfontosabb – érvelt Bagoly. – Először meg kell mutatni Menyhért bácsinak. Egy ilyen könyv helytörténeti szempontból végtelenül fontos lehet.

– Ne beszélj annyit – intette le Csalány. – Előbb mi tanulmányozzuk az ügyet.

De hogy a tervrajzon átlósan kanyargó vonal, folyót jelent-e vagy valami mást, abban már nem tudtak megegyezni. Főként azért nem, mert ha ez a kanyargós, számos S betűt vető vonal folyót ábrázol, akkor az semmi esetre sem lehet az ő Sárga-patakjuk, amelynek – a Várkastély és a kolostor környékén – majdnem egyenes a medre. Ezzel szemben az apró vonalkákkal körülrajzolt két üres “magaslat"-ban – ha az volt – könnyen föl lehetett ismerni az öreghegy és a Szenthegy vonulatát.

A döntés Nagy Főnökre várt, aki harmadikos és sokkal olvasottabb mint ők. De Nagy Főnök azt mondta, hogy nagyító nélkül képtelen kibetűzni a valószínűleg latin szöveget. Otthon, szótárral elkészíti a hiteles fordítást. A térképvázlatot nem sokáig böngészte, máris kimondta:

– Mit marháskodtok?! Ennek az Ewrukh családnak legalább tíz várkastélya volt, nem is egy országban. Miért gondoljátok, hogy éppen a mi völgyünkben ásta volna el kincseit?

– Mindenesetre itt is eláshatta – mondta Csalány, valószínűleg csak azért, hogy ellentmondjon.

– Nagy Főnöknek igaza van –- sietett leszögezni Bagoly. – Nem kell kincset keresni, az babona. Helytörténeti emlékeket gyüjtsünk. Éppen most...

– Bagolynak hallgass a neve! – förmedt rá Csalány.

– Ez nem érv – szólt szerényen a helytörténeti kutatás apostola. – Azt akarom mondani, hogy éppen most...

– Jó, majd keresek neked egy rongyos lábbelit – nevetett Csalány – , amelyet tavaly még a csizmadia fő-fő mester viselt.

– Köszönettel fogadom – felelt Bagoly. – Menyhért bácsi arra tanított, hogy kincs lehet minden lelet, és hogy nemcsak a régit kell gyűjteni, hanem a mait is, mert jelenből lesz a múlt.

– Ez gyönyörű volt – gúnyolódott Csalány. – Én azonban az Ewrukh grófok aranykincsét akarom kiásni. Szerintem ezek a grófok találták meg és rejtették el a bollák királyok aranyát.

– No, ide hallgass – kezdett kiselőadásba Nagy Főnök. – A bollákoknak először is nem voltak királyaik. A germán törzseknek abban az időben legföljebb fürstjük volt, háború esetén herzogjuk. És honnan lettek volna aranykincseik, hiszen nem voltak aranyműveseik!

– Kirabolhatták Rómát – mondta gúnyos meghajlással Csalány.

Nagy Főnök csak vállat vont. Arra gondolt, apja sem szeret makacs laikusokkal vitatkozni.

Bekövetkezett az a ritka eset, hogy a klub tagjai percekig szótlanul gubbasztottak egymás mellett a vasrúdon. Ami méltán kelthetett volna feltűnést. Az a kevés járókelő, aki át-áthaladt a városkának ezen a vadgesztenyefáktól ékes szögletén, megszokta már, hogy “egész sereg gyerek ordít folyton a múzeum előtt". Mert négy ifjú ember, aki még nem tud belenyugodni semmiféle ellenvéleménybe, és nemcsak harsány szóval, hanem kézzel-lábbal is tiltakozik ellene, föltétlenül veszedelmes huligánbanda gyanúját ébreszti föl a csöndre

vágyó, idősebb, tehát már semmiképpen sem harcias nemzedékben.

A Rúdülő Klubnak a vita volt az értelme és a tartalma; ám a felmerült tudományos nézeteltérések hosszúra nyúlt és gyakran személyeskedő megbeszélése sohasem fenyegette a szent egységet. Ellenben most veszélyt sejtetett, hogy éppen kilépett a múzeum kapuján Vas igazgató, fő barátja, Cipót Ali társaságában, aki úgy mellékesen Csalány apja volt.

– Itt jön a nehézsúlyú férfipáros – figyelmeztette társait a lány. – Az egyik tag az én ősöm.

Alighanem így akarta leplezni hirtelen támadt szorongását.

A felderítő autós kirándulás alkalmával Csalány meghitt, röpke kézcsókkal pecsételt barátságot kötött Vas múzetumigazgatóval; határozottan az a látszat keletkezett, hogy apa és lánya viszályában a diri esetleg Csalány pártján lenne. Tegnap azonban kínos eset rontotta meg ezt a biztató kapcsolatot. Csalány találkozott Hasdirivel A férfi bizalmas mosollyal és harsány csókolommal üdvözölte a leányzót. Ám annak felnőtti „jó reggelt, igazgató úr"-ja ellenére közönséges tegezéssel kérdezte meg:

– Nos, jöttök ásni? A haza üdvére? – És ezzel megsimogatta a lány arcát.

Aligazgató talán kedveskedésnek szánta ezt, Csalány azonban nem szerette, ha öreg mókusok bizalmaskodnak vele.

– Tapizunk? Tapizunk? – kérdezte epésen. S mert a kissé izzadt kéz még mindig az arcán nyugodott, lefricskázta onnan; –Nincs potyázás! Se rajtam, se a bollákokon!

Ezzel faképnél hagyta az elképedt igazgatót. Hiába, a mi Csalányunk már ilyen jellem. Most aztán persze szorongva látja Vas Antalt apja társaságában közeledni. Mert ez képes volt rá, és bosszúból beköpte a tapit.

A nehézsúlyú férfipáros azonban feltűnő barátságos ábrázattal közeledett a rúdon egyensúlyozó ifjú társasághoz. Cipót Ali jóval elmúlt negyven, de kedélyes és gyermekded is tudott lenni, egyebek

közt abban, hogy megkívánt mindent, amit látott. Például most a rúdon való kuporgást is. És meg akarta mutatni ezeknek az elbizakodott gyerekeknek, hogy nem olyan égbekiáltó madárügyesség az, amit ők itt nap mint nap művelnek. Könnyed lendülettel felszökkent tehát a vasrúdra, és egykori tornászbajnokhoz illő készséggel szilárdan megülte.

– Szia, srácok – mondta kedélyesen. – Bevesztek a buliba? Úgy is mint ürgét? – Kedélytelen és személytelen morgás volt a válasz, mire Ali barátunk, úgy is mint ürge, imigyen folytatta: – Van némi protekcióm... lányom révén... akinek... gondolom... mindnyájan udvaroltok.

– Udvarolni, papa? – kérdezte rendreutasítóan Csalány. – Pofára dönteném én azt, aki engem fűzni próbálna!

Cipót Ali harsány kacagásban tört ki. Csak úgy rengett tőle sörön növesztett, tekintélyes hasa. Meg is kellett kapaszkodnia a rúdban, hogy egyensúlyát veszítve le ne billenjen róla.

Csalány szeretett volna nevetni, de egyelőre féken tartotta közismert szemtelenségét.

– Srácok – kezdte apja, miután ismét biztossá tette ülő helyzetét. – Az én diri komám nevében beszélek, mert ő, mint erősen elvont és száraz tudós, nem ért a fiatalság nyelvén. Én ellenben nem konyítok a régészethez, viszont a legutóbbi háborúban megnyertem az árokkészítés gyorsasági világbajnokságát a hetes árkászók színeiben. – Nagyot nevetett. A fiatalok tartózkodóan mosolyogtak. – Később, a háború második felében már a kettes lógósoknál szolgáltam, és ott is rekordot javítottam. – Semmi hatás. – No, ez nem fontos. Szóval az a kérdés, hajlandók vagytok-e kubikos jellegű tudományos csapattá alakulni, ügyes kezű pókokkal kiegészülni és városunk hírnevén munkálkodni, a neves bollák király csodálatos kincseinek napfényre hozatalával? – Nem felelt senki. – Nos, Fruska? – fordult lányához. – Bizonyára te vagy a hangadó itt is. Nemde?

– Adi a főnök – intett Csalány a fejével nevezett felé.

– Nos,. Főnök? – kérdezte Ali megjátszott tisztelettel.

– Ha megadják a tízest – mondta Nagy Főnök tömören, halk szerénységgel.

– Egész nyárra, az egész csapat? – kérdezte Ali vakmerően.

– Nem. Fejenként és óránként – világosította föl tárgyilagosan Főnök.

Cipót Ali halkan füttyentett, aztán félhangon számolt.

– Húsz legényt számítva óránként kétszáz, naponta ezerhatszáz, hetente nyolcezer. – Újra füttyentett. – Felnőtt-napszámbér! Nem lesz sok egy kicsit?!

– Kényes munka ez, kérem. Ha figyelmetlenül forgatják ki a földet, több lehet a kár, mint a haszon. Mi nem fogjuk csákánnyal szétverni a leleteket.

– Aranynak mit ár egy kis horpadás? – legyintett Cipót. – Attól csak hitelesebben régi lesz, igaz, dirikém?

Vas igazgató kedvetlenül rázta fejét.

– Hagyd ezt... – Majd halkan megkérdezte: – Te mennyit kalkuláltál?

– Cipót bácsi a vezető? – kérdezte azonnal az éber Frdn'nd.

– Én csak a pénzt adom – vágta ki büszkén Ali. –A város dicsősége érdekében. És tanuljatok az én példámból. Ti se akarjatok üzletet csinálni. Persze nem zárkózunk el az elől, hogy csinos zsebpénzt folyósítsunk nektek a nyárra. Nem árt az. Igaz, Fruska?

– Más a zsebpénz, és más a meló, papa – felelt a lány. – Ha a Sárga-patakban fürdünk, ahhoz nem kell pénz...

– Főleg zsebpénz – vágott közbe Bagoly. – Mert akkor zsebünk sincs.

Cipót Aladár nem szerette, ha az ő jelenlétében más is szellemeskedik. Eleresztette füle mellett a megjegyzést.

– Legyen ezer – mondta megfontoltan. – És ti osszátok el magatok között.

A klubtagok Nagy Főnökre néztek. Ö csendesen csóválta fejét.

Apa azt mondta, nincs olyan őrült, aki erre az ásatásra pénzt adjon. Miért ad akkor Ali bácsi? Hiszen ha valaki, akkor ő biztosan nem őrült, és tudja, hogy mire ad pénzt, így szólt:

– Adassék meg a tudománynak, ami a tudományé, a városnak, ami a városé. A melózó diáknak, ami a diáké. Legyen óránként öt. És akkor fejenként és óránként fél piculával mi is adózunk a városnak, a dicsőségnek és a tudománynak. Elég?

– Nem – mond a diri. – Legyen kettő. – És Alira nézett.

Cipót bosszúsan fogadta a közbeszólást. Mit tékozolja Anti az ő pénzét?! Mérges volt, de azért tetszett neki ez a bátran alkudozó fiú. Annak a nyimnyám könyvkukacnak mitől lett ilyen belevaló fia? A Fruskának is jól felvágták a nyelvét, de az eszét, sajnos, csak arra használja, hogy a szüleit bosszantsa.

– Tulajdonképpen az a helyzet – intézett váratlan oldaltámadást Bagoly –, hogy én még nem ígérhetem biztosra *a* részvételemet. Lehet, hogy más dolgom lesz.

– És akkor nekem is – csatlakozott Frdn'nd. – Tehát én se jöhetek.

– Milyen terveid vannak? – kérdezte Főnök.

– Leletmentő expedícióra megyek – felelt Bagoly.

– Hát az meg micsoda?

– A Költő utcában megkezdik egy új ház alapozását. Ilyenkor megpiszkáljuk az árkokat, és mindig találunk valami értékeset.

– A kubikosok nem veszik ki?

– Á! Ők visszateszik a leletet a föld alá, mert ha ilyesmivel is babrálnak, akkor nekik kevés egy órára egy húszas! – mondta Cipót felé Bagoly.

– Értem – bólintott Főnök. – Egyszer én is megnézek egy ilyen árokpiszkálást.

– Gyere.

Cipót véleménye alaposan megváltozott a professzor fiáról. Főnöknek szerinte ilyen esetben szájon kell vágni a renitenskedőket. Ehelyett ő helyesel nekik, zavartan mosolyog... Vagy mindez csak

zsaroló összjáték?

– Bizony, az sem könnyű – kezdett új szólamot a koncertben Csalány, sóhajtásszerűen hogy húsz fő összeálljon.

Főnök felvonta vállát. Mint aki nem tehet semmiről.

Cipót Aladár elővette legszenvedélyesebb hangját:

– Én nem értem! Hát a mai fiatalságot csak a zajzene és a rendetlen öltözködés érdekli? A szülőváros dicsősége semmi? A bollák királyok aranykincse semmi?

– Papa – szólt Csalány lehető legkihívóbb hangján –, bollák királyok nem voltak. A bollák fejedelmeknek aranykincseik nem lehettek, mert nem voltak aranyműveseik. És ha az itáliai városok kirablásából maradt is néhány kancsójuk vagy lószerszámveretük, azt már régen kibányászták a földből az újkori sírrablók. Ezek a bollákok alighanem szegény germán törzs voltak. Talán még a sujtásos kapcsolótűt sem ismerték... – Csalány éppen tegnap utánanézett a kölcsönkönyvtári lexikonban a fibulaügynek, attól lett ilyen művelt. – Pedig másutt ebben a korban már spirálkorongokkal vagy nyolcasokkal ékesítették a fibulákat, sőt már tekercskorongos diadémot is készítettek.

Cipotnak először majd leesett az álla. “Halandzsázik megint a kölyök" – gondolta azután, és várakozóan nézett tudós barátjára, azt remélve, hogy ő majd leinti a tudálékos csitrit. Vas diri azonban kellemes mosollyal hallgatta az ifjú leányka okoskodását, és apró fejbiccentésekkel elárulta, hogy egyetért kijelentéseivel. Amikor Csalány lélegzetet vett, örömmel közbevetette:

– Hogyan, gyerek? Te talán olvastad Luis Nagy könyvét?

– Igen – mondta a lány, a tegezés ellenére dicsőségtől sugárzó arccal. – Olvastam. Éppen tegnap tanulmányoztam ezt a művet a könyvtárban.

Cipót Aladár mindig szeretett volna fölényesen és könnyedén társalogni nagyszabású dolgokról, de őt igazában csak a pénzszerzés érdekelte, és sohasem vett magának annyi fáradságot, hogy akár csak

egy komolyabb vagy klasszikus regényt is elolvasson. Büszkeség helyett most irigység fogta el lánya sikere miatt, aztán meg kisebbrendűségi érzés kerítette hatalmába. Mit gondolnak majd róla ezek a kölykök, hogy ő hozzá sem tud szólni ahhoz, amiről leánykája ilyen folyékonyán és tudományosan ad elő! Kitört:

– Persze, mindenféle történettudós könyvét olvasod! Ahelyett, hogy a számtannal foglalkoznál – mennydörgött. – Holott megmondta az osztályfőnököd, hogy jó lenne vakációban is a matematikát tanulni!

Csalány arcán kétségbeesés jelent meg. Apja ettől vérszemet kapott.

– Mondottam én is, hogy szöveges példákkal foglalkozzál. Például ide hallgass. Adva van egy telek, amely harminc méter széles, és harminc méter hosszú. Vagyis hány négyzetméter?

– Hatvan – mondta némi gondolkozás után, elhaló hangon Csalány.

– Ó, te! Kilencszáz – oktatta lányát a nagy gyakorlati matéta. – Háromszor három az kilenc, és hozzá kell tenni a két nullát. Érted? – Cipót széles arca ragyogott, Szinte kétszeresére nőtt a fölényes tudás gyönyörűségétől. – Nos, kilenc munkás fölássa ezt a telket. Egyformán dolgozik mindvalahány. Az a kérdés: ha egy négyzetméterért két egységet fizetek, mennyi bért kapnak fejenként?

– De papa, kérlek – szólt a lány kissé bizonytalanul –, nincs két munkás, aki teljesen egyformán dolgoznék.

A fiúk, akik kissé elszontyolodtak Csalány gyenge szereplése miatt, most megkönnyebbülten föllélegzettek. De Cipót nem hagyta magát, helyesebben a lányát:

– Nem ez a lényeges! Mindig mellébeszélsz. Az életben talán nincs két egyforma munkás, de a matematikai példákban van. Kell hogy legyen. Tehát egyszerűsítem a feladatot: hány négyzetmétert ásott fel egy-egy ember?

A három fiú elkeseredetten nézett maga elé. A súgást nem tartották

célirányosnak. Inkább sugalmazni, szuggerálni próbálták: száz, száz, száz!... De Csalánynak ilyesmire nem volt belső hallása. Szeme elrévedezett a semmibe. Szegyellte magát? Nem, nem szégyellte. Nem tehet róla, hogy ő az ilyen feladatot még fejében sem tudja tartani. Már sejtelme sincs róla, mit is kellene kiszámítania.

– Nos? – nógatta kegyetlenül apja. – Segítek. Hány négyzetméter a telek? Már egyszer megmondtam!

– Jön, jön – suttogta tétován a lány. – Jön a sötétség.

Valóban, egybeolvadt előtte minden. Apjának képe belefolyt a mögötte magasodó vadgesztenyefába, az utca túlsó oldala rezegve eltűnt egy homályos függöny mögött. Érezte, hogy leszédül a csőkorlátról, meg kellett kapaszkodnia Frdn'nd karjába.

– Elájul megint! – kiáltott fel a fiú.

– Hisztéria – sziszegte fogai között Cipót, de leugrott a kerítésről, és elkapta az előrebukó gyereket. Rákiáltott: – Fruska! Ne hagyd el magad! Légy erős, Fruska! Akarj! Akarj!

A szédült lány – talán az erős hangra – kinyitotta szemét. Mozgatta száját hangtalanul.

– Nincs jól – mondta békítőén Vas igazgató.

– A háborúban ezt így gyógyítottuk – felelte gőgösen Cipót. Két karjába kapta a felsőtestével ide-oda imbolygó gyereket. – Hazaviszem – közölte. Valami köszönésfélét mormolva megindult könnyű terhével.

5.

Nagy Főnök örült, ha jobb felkészültsége révén szellemiekben segíthetett a testiekben nála rendszerint ügyesebb fiataloknak, s a most kapott munka különösen nagy gyönyörűséget szerzett neki. Tudósnak képzelhette magát, aki egy ősrégi szöveg megfejtésével szolgálja a tudományt. Frdn'nd szeretett volna jelen lenni a fontos tevékenységnél, de Nagy Főnök kérte, hogy ne zavarja munka

közben. (Mamika különben sem szereti, ha felviszi a lakásba a barátait, s azok összesározzák a padlót.)

Hazaérve Főnök első dolga az volt, hogy megmutatta apjának a bibliában lelt följegyzést. A professzor rövid vizsgálódás után azt mondta, hogy a kézírásos szöveget alighanem a tizennyolcadik század elején vezették be a szép könyvbe. Fölhívta fia figyelmét egyes betűknek a korra jellegzetes cikornyáira, s adott neki egy középkori latin szótárt. Ezzel nagyon megkönnyítette a munkát. Ment is a fordítás, mint a karikacsapás.

Én Theobaldus, Ewrukh negyedik grófja, másfél évvel ezelőtt befogadtam kastélyomba egy elcsigázott vándort, aki Guarrazerosnak nevezte volt magát. Miután ételt-italt adattam neki, s ő megpihenteté tagjait, föl is *ruháztam. A jövevény, háláját hangoztatva, ekkor elmesélte nekem a következő történetet: Vándorlása során beállt a Wallis-ezredbe katonának, ott cimboraságot kötött egy francia bajtársával. E katona egy ízben súlyosan megsebesülvén közel érezte halálát, és meggyónta volt az én emberemnek súlyos bűnét. Mégpediglen azt, hogy egy város közelében két bajtársával együtt elrejtett egy kincsekkel megrakott vasládikát, amely a város elfoglalása és kirablása közben került birtokukba. A ládikában 165 moidores és 23 darab nagyobb gyémántkő volt, s egy templom márványpadozata alatt helyezték el. A legközelebbi csatában egyik bajtársa elesett, a másikat ezután orozva megölte, hogy egyedül az övé maradjon a kincs titka.*

Amikor a hadjárat során ismét ama hely közelébe kerültek, a francia szerette volna magához venni a kincses ládikót, de sehogyan sem sikerült a templomba bejutnia. Ekkor beavatta a kincs titkába parancsnokát, kérve őt, hogy keressék meg együtt és felezzék el a zsákmányt. A parancsnok azonban a fővezérnek jelentette a dolgot, az meg a királynak. A titok földerítéséből nagy nyilvános szertartás lőn. Vándorló legényem francia bajtársát kísérettel elvitték a

templomba. Ott harangok zúgása közben felvonult a közeli kolostorok minden szerzetese, a világi papság, és ott voltak az udvar egyes föméltóságai, főként a kincstári hivatal vezetői. Zsolozmázás és füstölők lóbálása közben felbontották a templom kőpadozatát ott, ahol a francia a kincs helyét megjelölte.

A kőlapok alól irtózatos bűz tört elő, mert – nem tudni, hogyan, de kétségtelenül nem sokkal előbb – néhány emberi hullát rejtettek el abban az üregben, ahol a három katona a pénzes és gyémántos ladikot elhelyezte.

A francia katonát megvesszőzték, bilincsbe verték, és börtönbe vetették. Az én vándorlegényem többé nem látta őt. Azt állította, hogy francia társa nem árulta el neki, hol ásták el a ladikot, de ő kitalálta, hogy az a bizonyos templom csakis ezen a környéken lehetett. Rá akart beszélni, hogy keressük meg együtt az eldugott kincset.

A vándorlegény hazudott, ezzel rögtön tisztában voltam. A mesével bizonyára azt szerette volna elérni, hogy holtáig magamnál tartsam őt, keresvén a nem létező kincset. Utilaput kötöttem tehát talpa alá. Miután továbbment, lenn a városban szállt meg. Ott ki akarta rabolni gyanútlan szállásadóját, egy derék kalapkészítő polgárt, és súlyosan megsebesítette. Tömlőcbe zárták, és kínvallatás alá vették. Ekkor beismerte, hogy az a bizonyos francia katona, akiről nekem mesélt, sohasem élt, hanem ő maga volt a három kincsrabló egyike, és miután egyik bajtársa elesett, a másikat ő csata közben orozva eltette láb alól. A kincset nem templomban, hanem a Sárga-patak fölött emelkedő egyik, akkor épp elhagyott kolostorban ásta el, de nem emlékszik rá, hogy melyikben, s ezért végigjárja a Sárga-völgyet, minden kastélyban megszállva.

Persze hazugság volt ez is. A fickót a városbíró igen hamar felköttette.

A gyilkos kopott szőrborítású iszákjában – a francia iparosok hordják szerszámaikat ilyenfajta, marmottenak nevezett készségben – kőművesszerszámokat találtak. Megvizsgáltuk a kastély kápolnáját.

Megállapítottuk, hogy ott válóban nemrég kiemeltek néhány követ. a fal tövéből, majd ügyes munkával igyekeztek eltüntetni nyomait. Arany vagy drágakő azonban nem sem a rabló úti bornyújában, sem a kápolna falában megmozgatott kövek alatt. Az állítólagos katona, aki életével lakolt gonoszságáért, nyilvánvalóan képtelen volt igazat mondani. De az esetet mégis ekként följegyzésre érdemesnek véltem.

– Eléggé zavaros történet! – Nagy Főnök ezzel a megjegyzéssel helyezte apja elé a varrógépre a kész fordítás kéziratát.

A professzor ezt mondta:

– Én is azt hiszem, hogy igaza volt a grófnak, az a nyomorult alak összevissza hazudott. Abban a zavaros, háborús időben tele volt az ország kóborló szegénylegénnyel, szökött katonával. Az ilyenek szerettek leásott hadikincsről mesélni, mert remélték, hogy a nagyurak közt pártfogóra, kutatótársra találnak. De hogy a városbíró olyan gyorsan felköttette a legényt, az arra mutat, hogy ő sem hitt neki. Másképpen a kivégzés előtt elvitte volna különböző kastélyokba, hogy mutassa meg, hová dugta el az arannyal és gyémánttal teli ládikát.

– Apa melyik kincset keresné inkább – kért tanácsot Nagy Főnök – a kastélybeli aranyos-gyémántos ládát vagy a bollák temetőt?

– Én egyiket se, fiam.

6.

Nem úgy Frdn'nd!

Főnök elvitte neki a szépen letisztázott szöveget. Amikor belépett a kapun, és meglátta az udvaron matató barátját, a kéziratot lobogtatva fennhangon közölte vele:

– Itt a fordítás! Mondhatom, címeres hülyeség!

Frdn'nd ajkára illesztette mutatóujját, és mint ahogyan kincskereső regényekben szokás, suttogva így szólt:

– Pszt! Egy szót se. Egyelőre vágd zsebre a papírt. Épp itt van

nálunk a gróf egykori inasa, apám haverja. Izgalmas fordulat előtt állunk. Egy szót se előtte arról, hogy mit találtam az öreg bibliában. Ütődött a kisöreg, mindent hamar elfelejt, de azért vigyázni kell, hogy mit beszélünk előtte.

A gróf egykori inasa ugyanolyan rozzant állapotban volt, mint a koporsókért adott könyvesládák. Zöldes színben játszó, nyilvánvalóan gazdájától, az utolsó Ewrukh gróftól rámaradt ősrégi zsakettöltöny fedte csont-bőr tagjait. A soványságtól szinte zörgött. Ültében mélyen meghajolt, úgy fogott kezet Főnökkel, amikor Nándi bemutatta:

– Baptiszt bácsi, ez az én Barna Adi barátom, aki éppúgy, mint a papája, kiváló történésztudós. De előtte éppolyan nyugodtan szövegelhet, akár mielőttünk, mert ő is tud hallgatni, mint két pók, és olyan becsületes ember, hogy arcképét bátran fölakaszthatná a maga jobblétre szenderült gazdájának arcképcsarnokába.

– Nem akarok grófi ős lenni – szabadkozott Főnök. Az inas nem értette meg a tréfát.

– Elhunyt kegyelmes gazdám – mesélte áhitatosan – csak becsületes őseinek arcképét tűrte meg a szobájában, a többit száműzte a padlásra.

– És elfértek a padláson? – kérdezte tiszteletlenül Főnök.

Baptisztnak, mint már említettük, nem volt humora.

– El, el – bólogatott halálos komolyan. – Pedig ő már a huszonnegyedik Ewrukh gróf volt, és csak Jácint néven is már a hatodik a családban. Bizony.

– Beszélj az örökségedről – szólt közbe türelmetlenül az asztalos.

– Milyen örökségről? – ráncolta homlokát Baptiszt.

– Hát amit Jácint gróf hagyott rád!

– Te azt honnan tudod? – kérdezte mérgesen Baptiszt.

– Most mesélted!

– Hm. – Az inas hosszan a semmibe bámult. Nagy sokára szólalt meg: – Ja, az más. Szóval elmondtam?

Főnök közben helyet foglalt a zsámolyon, ahol Frdn'nd maga mellett helyet szorított neki, s könyökével sokat sejtetően oldalba döfte.

Az asztalos körülményesen pipára gyújtott, majd nagyokat pöfékelve megkérdezte:

– Szóval mit ígért neked a grófód?

Baptiszt meglepő készséggel mesélni kezdte a titkot. A zihálós köhögésekkel sűrűn megszakított előadás lé, nyege az volt, hogy az agg Jácint gróf – helyesen és pontosan VI. Jácint –, miközben inasa kegyelemkenyerén töltötte élete utolsó éveit, többször beszélt Baptisztjának arról, hogy halála után gazdagon meg fogja jutalmazni. Célozgatott arra, hogy nagyapja, IV. Jácint vasládába tett sok pénzt és ékszert, s elrejtette a kastélyban. Amikor elárverezték az ősi kastélyt, és hirtelen el kellett költöznie, elfelejtette megkeresni a kincset, amely így most is ott nyugszik, ahová nagyatyja tette, vaskazettába zárva, vagyis a felső függőkertben.

– Ö sajnos nem mehet már oda – mesélte Baptiszt –, de rám bízta, hogy hozzam el onnan. És nekemígérte a kincs felét. Ámde szegény gazdám őkegyelmessége végül meghalt anélkül, hogy a kincs pontos lelőhelyét elárulta volna.

Amikor a hű inas tegnap az elhunyt gróf íróasztalában rendet rakott, egy neki címzett, lepecsételt borítékot talált. Ezt hozta el most, hogy Nándi olvassa fel. A végrendeletszerű levél a következőképpen hangzott:

Alulírottnak, az Ewrukh-nemzetség utolsó sarjának végső akarata az, hogy minden megmaradt ingóságom hűséges gondozómé, Koros Zsan-Baptiszté legyen. Öt illeti a családi ékszerkincs megmaradt része, boldogult nagyatyám, IV. Jácint közlése szerint egyszázhatvanöt darab moidores arany és huszonhárom darab szép gyémántkő, amelynek rejtekhelyéről boldogult nagyatyám térképvázlatot is szerkesztett volt. Baptiszt, hűséges és buzgó fiam, keresd meg, és tiéd legyen minden. Szeretettel vén gazdád: Jácint,

Ewrukh 24. grófja.

– A térkép! – kiáltott fel Főnök.

– Hol a térkép? – kérdezte az asztalos.

– Milyen térképet kerestek? – csodálkozott az öreg inas.

– Amelyik a kincs helyét mutatja – szólt Frdn'nd.

– Ja, az nincs – motyogta az öreg.

Frdn'nd figyelmeztetően Főnökre kacsintott, és ujjával nemet intett. Főnök megértette, hogy hallgatnia kell a bibliában talált térképről. De magában fölháborodott emiatt. Hiszen a kincs az öreg inasé!

Baptiszt a néma csöndben jó darabig a semmibe bámult, aztán egyszerre kibökte:

– Ja... hát hiszen azért jöttem. Nincs a térkép a könyvek között?

Az asztalos kérdőn nézett fiára.

– Baptiszt bácsi – szólt Nándi –, még ma átkutatom az egész könyvtárat, amit ideadott. Talán megkerül a térkép, vagyis remélem.

– Ha megtalálod a térképet, fiam, fele kincsem a tied – szólt nagylelkűen az öreg.

– A térkép még nem kincs – figyelmeztette őket Főnök bámulatos józansággal. – De hát kell a télikerthez térkép? Inkább az a kérdés: hogyan lehet egy szálloda télikertjét észrevétlenül fölbontani?

– Azt én elintézem. – Így az asztalos. – Valamelyes javítás örve alatt fogunk megjelenni. Vannak ismerőseim a hotelban, végeztem már náluk kisebb bútorjavításokat.

– No de a padlót felbontani?! – ellenkezett Főnök. – Mialatt például ott táncolnak? – gúnyolódott. – És ha valamelyik nő beleszvingel a lyukba? Éjjel, becsípetten.

– Az kell – nyihogott az inas. – Kincset éjjel köll ásni. És nőnek is kell ott lenni. Másképp nem ér. Neki kell a földet kinyitni.

– Kérjék föl az egyik táncoló hölgyet – komolytalankodott Főnök. – Nagy hecc lesz.

– Ez komoly dolog, úrfi – feddte meg Főnököt az inas. – Nem

szabad ásás közben nevetni sem, mert akkor az arany belesápad a földbe. Visszatér sárnak.

– A padló és a kő között?

– Az mindegy.

Az asztalos megjegyezte:

– Szerintem a legfontosabb az, hogy a személyzet beavatott tagjainak ígérjünk és persze adjunk is a kincsből. Mint ahogyan sápot kívánnak tőlem a bútorjavításért fizetett összegből is.

– És a zenészeknek is – ugratta Főnök. – Hogy tartsanak hosszú szünetet...

– Elég, ha italt fizetünk nekik – mondotta mindentudóan az asztalos.

– Csak okosan csináljátok, Kari – szólt ismét az inas. – És becsületesen kell osztozni. Fele kincs az enyém, fele a tiétek.

– Jól van, cimbora. De ne igyunk, a medve bőrére. Most hazakísérlek, jó?

Karonfogva vezette el reszketeg barátját. Főnök, mihelyt kettesben maradtak, rátámadt barátjára:

– Én nem szóltam a térképről, de csak nem akarod az öreget átejteni?

– Hát mégis hiszel a kincsben? – kapott a szón Frdn'nd.

– Nem hiszek. Hülyeség az egész, a térkép éppúgy, mint a végrendelet. A vén gróf szenilis volt, ha ugyan nem eszelős. De a becsület, az becsület!

– Ne félts engem! De az öreg Bapiszt nem tud a szájára vigyázni. Fűnek-fának meséli a gróf kincsét, persze mindenki nevet rajta. Mi is kinevetnők, ha nem volna meg a térkép. De nem akarhatod, hogy a fél város ott figyeljen a télikertben, amikor mi megjelenünk ásóval. Majd ő becsületesen megkapja a lelet felék

– Aztán vigyázz, öregem – folytatta Főnök. – A térkép nem tartozik ehhez a kincshez – lebegtette meg Főnök a zsebéből elővett fordítást. – Más tintával, más írással készült, mint a leírás, és más

korban is. De ami a legfontosabb: a leírás kolostorról beszél, és nem Ewrukh-kastélyról.

– Mutasd! – Frdn'nd mozgó szájjal, izgatottan olvasni kezdte a lefordított szöveget. Aztán diadalmasan felkiáltott: – No, százhatvanöt darab arany és huszonhárom darab gyémánt! Ez pontosan egyezik a leírásban és a végrendeletben! Ez nem lehet véletlen. Nyilván az a magyarázata, hogy a kolostor is a kastélyhoz tartozott! Főnök kétkedő természete azonnal megtalálta a kifogást:

– Majd még kiderül, hogy tulajdonképpen a nemes Ewrukh grófok fosztották ki a jámbor katonát. Végre is akkor talán még rablólovagvárban éltek. Nem szállodában. – Később hozzátette: – Bár azt hallom édesapámtól, hogy a szállodában most is alaposan kifosztják a vendégeket. Ezt nevezik genius locinak.

Amikor hazaérkezett az asztalos, a két fiú még mindig a leíráson és a térképen kotlott.

– Hát máris megtaláltad a térképet? – örvendezett az öreg.

– Öhö – mondta Nándi. – Persze vannak még nehézségek. Fater, ráismer maga ezen a térképen a kastélyra?

– Nem én, fiam, nem én – ismételgette az öreg, miután szemüvegét föltéve hosszasan tanulmányozta a rajzot. – El sem tudom képzelni, hol lehet az a függőkert.

– És most ide hallgasson, mit találtam még! – Nándi felolvasta a bibliában talált szöveg fordítását.

Az asztalosnak leesett az álla. Először Baptiszt után akart rohanni a jó hírrel, de aztán beleegyezett, hogy a fecsegős vénemberrel csak azt közlik, amit okvetlenül szükséges.

– És melyiket közöljük vele, a kolostort vagy a télikertet? – tamáskodott Főnök.

– Egyszerű dolog ez, gyerekek – mondta az asztalos. – Mind a két helyet meg kell kutatni. Először a kolostort, mert ott sokkal könnyebb dolgozni. No nem?

– Éjjel.

– Természetesen. A titok miatt. De mindennél fontosabb – emelte föl hangját az öreg –, hogy becsületesen kell osztozni, és nem szabad eltűnni semminek. Baptisztnak a végén leszámoljuk a lelet felét. Pontosan a felét.

– Huszonhárom gyémántnak mennyi a fele? – kérdezte Főnök, az örök gáncsoskodó.

Az asztalos meg sem hallotta.

– A másik felén egyenlő arányban mi osztozunk a barátaiddal, akiket beveszel az ásásba. Helyes? No meg a pincérek... – Földerült az asztalos arca. – Azoké a huszonharmadik gyémánt.

– Fater, maga az előbb még nem akart inni a medve bőrére. Most meg csak úgy osztja a kincset.

– Mert, fiam, ez már olyan, mintha megvolna.

– És ha a beavatott pincérek ellopják az orrunk előtt? – aggodalmaskodott Nándi.

– Bízd rám, az ellen is kitalálok valamit.

– És hol veszünk egy spinkót – kezdte újra Főnök –, aki szűz kezével megnyitja nekünk a földet?

Nem feleltek neki.

KÉT SZOMSZÉD CSALÁD

1.

Cipót keményen magához szorította merev testű lányát, úgy vitte haza a múzeum rácsáról. A háborúban tanulta, hogy ha az erélyes rákiáltás nem használ, egy-két pofon biztosan magához téríti a csatazajtól hisztériázó újoncot. De nyilvánosság előtt nem akarta alkalmazni ezt a kezelést.

Nem is volt rá szükség. Csalány teste néhány lépés után meglazult. Pillanatok alatt összeszedte magát, és már gondolkozni is tudott. Arra

gondolt: nincs féltés apja karjának szorításában, hanem csak harag. De Csalány ezúttal is túlzott. Cipotnak egy pillanatra eszébe jutott hogy a hisztéria nem okvetlenül megjátszott kényeskedés, hanem komoly baj is lehet... Bár egy lánygyereknél... És amikor úgy látta, hogy Fruskának immár semmi baja, felülkerekedett aggodalmán a méreg. Hirtelen, minden gyöngédség nélkül talpra zökkentette a gyereket, és hátba vágta.

– Leteszlek, mert majd még azt terjeszted rólam, hogy én is tapizlak.

Csalány megrettent: most kezdődik a haddelhadd, de jó ösztöneiből táplálkozó gyors agya egy pillanattal később már megnyugtatta: házuk küszöbéig jutottak, papa itt nem fogja elkezdeni a murizást, mert édesanya jelenlétében aligha óhajt kislányok megtapogatásáról beszélni. Észrevette azt már édesanya is, talán nem is hagyta szó nélkül. Bár ki tudja...

Sietett előre a lépcsőn, a fölmentő sereg elé.

Mint ahogyan remélte, az előszobában Öcsi nyargalt elébük. Szétvetett lábbal megállt, és várta, hogy apja fölkapja.

– Öcsi! Öcsike! Hopplá, kisfiú! Megjött a kisfiú édesapukája! Fölrepül a magasba az édesapa édes fiacskája!

Az óriás termetű apa csaknem a mennyezetig dobta fel dundi fiacska ját. Elkapta, magához szorította, végül összepuszilta.

Csalány megkönnyebbülten, de viszolyogva állt, elfordította fejét, majd besietett a konyhába édesanyához.

– Sápadt vagy, lányom.

– Egy kicsit elszédültem. Mert képzeld, papa ott, a srácok előtt, tudod, a múzeumnál vizsgáztatni kezdett matekból. De aztán, hogy el akartam ájulni, ölbe kapott, és hazáig hozott.

– Akarsz lefeküdni?

– Éhes vagyok, mint az ördög!

– Én is – lépett be az apa a konyhába, öles vállán lovagoltatva öcsit.

– Üljetek asztalhoz – szólt Cipotné. – Viszem a levest.

Cipót megvárta, amíg anya és lánya leül a fényesen új, nehéz bútorokkal berendezett ebédlőben, aztán leemelte nyakából öcsit, csücsörített ajakkal még hármat cuppantott az arcára, végül leültette székére.

A kisfiú maga alá nyúlt, hogy mind a két párnája a széken van-e.

– Egy... kettő – számolt vele együtt apja. – No, öcsi! Ha mindnyájan két-két párnán ülünk, akkor hány párna van az asztal körül, öcsikém?

A fiúcska először magára mutatott húsos ujjával, aztán sorra a többiek felé bökött:

– Egy, kettő, három, négy... Négyszer kettő az nyolc.

– Jól van! – Cipót felugrott, és lehajolva megint megcsókolta a gyereket. – Mit szóltok hozzá, milyen nagyszerűen számot! Pedig még iskolába sem jár. Zseni! Zseni! – Egyenesen Csalány szemébe fúrta szemrehányó tekintetét.

A lány azt vélte a leghelyesebbnek, ha nem veszi észre a célzást, és megvető mosolyra állította be arcát. Ez mindig könnyen sikerült neki. Édesanyja azonban nem érhette be ennyivel. Ingerülten letette a leveseskanalat.

– Legalább evés közben ne szekáld azt a gyereket az örökös számtanoddal.

– Szekálom? Ha azt akarom, hogy legyen belőle valami! Ez nektek szekatúra? Igenis, addig fogom szekálni, amíg megtanulja az egyszeregyet ő is. – Ezt erős nyomatékkal mondta. Vak hite volt, hogy megszégyenítéssel javítani lehet lányának valóban meghökkentő matematikai tehetségtelenségén. – De hiába vettem neki azokat a szép kis színes rudacskákat, amelyekkel játszva megtanulhatna számolni, a kezébe sem veszi!

– Ha egyszer unalmasnak tartja! Aztán végre is vakáció van – mentegette lányát Cipotné.

– Az osztályfőnök csak kegyelemből adott neki kettest. És mert én

megígértem, hogy a nyáron behozza a mulasztottakat! Hogy állandóan gyakorolni fogja az egyszeregyet.

Senki sem felelt. Egyszerre mind a hárman kanalazni kezdték a levest, öcsi, aki eddig buzgón evett, ugyanakkor lecsapta a kanalat, úgyhogy a leves kifröccsent, és nagy hangon szavalni kezdett:

– Egyszer egy az egy, kétszer egy az kettő, háromszor egy az három...

– Halljátok? Hallod? – harsogta büszkén az apa. – Olyan egyszerű ez, mint... mint az egyszeregy. – Lányához fordult. – Hát olyan nagy tudomány ez, Fruska?! De enelkül nem boldogulhatsz az életben.

– Klára nem akar üzletember lenni "– védte az anyja. – Nem lehet mindenki olyan számolózseni, mint te. Ő költői lélek.

– Költő! Költő! – kiáltott fel méltatlankodva az apa. – Én azonban nemcsak az egyszeregyet tudom, és nemcsak fejből szorzók kétjegyű számokkal, hanem azért még a költészethez is értek, legalább annyit, mint ő. Hallgassátok meg csak, milyen remek verset írtam Anti barátom születésnapjára. Ma este fogom nyilvánosan felolvasni.

Zakója zsebéből előhúzott egy papírlapot, és jobb kezével szélesen hadonászva felolvasta alkalmi köteményét:

Harmincéves lettél, Anti!
Ez aztán a helyes in flagranti!

– Ennek semmi értelme – szólt közbe a feleség. – Ín flagranti? Hol itt a tettenérés?

Cipót nyers hanggal leplezte zavarát.

– Ne szólj közbe, kérlek – méltatlankodott. – Így nem lehet előadni... Hogy... izé... tettenérés? Hát tetten értük, hogy harmincéves lett. És remek rím, ezt nem lehet kihagyni! Az ilyen alkalmi költeménynél különben is a rím még a pattogó ritmus mindennél fontosabb. Hallgassátok:

De ne gondoljunk a korra,
inkább nézzünk a jó borra.

– Ez jó – bólintott Cipotné.
– No látod. Folytatom:

A borhoz eszünk pörkölt özet,
Anti lőtte, neje főzte őtet.
Elíz-Örzse főz, Anti meg sírokat kutat,
kiássa nekünk a híres bollákokat.

Elhallgatott, papírját leeresztve diadalmasan körülnézett. Mintha tapsot várt volna.

A vége... ez a vége?... Nem elég csattanós – biggyesztette el a száját az asszony.

– No tessék! – háborodott föl Cipót. Aztán lánya felé fordult. – Nos, költő kisasszony? Mi a te véleményed?

Csalány megpróbálta, hogy tárgyilagossággal tompítsa szemtelenségét, de ez nem nagyon sikerült.

– Azt mondtad, papa, hogy az ilyen versben nem fontos a tartalom, csak pattogjon?

– Nem egészen így mondtam. És talán nem pattog?

– Nem mindig egyforma a szótagszám...

– Te, aki kettőig sem tudsz számolni?!

– Nem számolom, csak hallom, papa, hogy nem egyformák a sorok. Ezért nem pattog.

Ó, te szemtelen! Lássuk, te hogy írnád? *A* lány mozgó ajakkal elismételte magában, amit közben gondolatban már szóba faragott, aztán elszavalta ütemesen.

Ám ne gondoljunk a korra,
inkább nézzünk a jó borra,

mely alá falj pörkölt őzet –
paprikásán remek főzet,
puhább, mint az ásott kőzet –
jól megfőzte, éljen Örzse
meg a bollákoknak törzse...

– Eredj – mormogta Cipót. – Butaság... Hogy is mondod? – Az új szöveget ismételve, ujjain számolta a szótagokat. – Nyolc... nyolc... Jé!... Én sosem ellenőrzőm.

– Örzse, törzse, remek rím! – lelkesedett föl az asszony. – őzet, kőzet, főzet. Nagyszerű! Jól van, Klárikám. – Fölugrott, és összecsókolta lányát.

– No, te meg mindjárt családi ünnepet rendezel belőle – mormogott az apa.

– Persze a tartalom nem tökéletes – szerénykedett kissé mesterkélten Csalány. Rákacsintott anyjára. – De hát a papa remekül meg fogja csinálni.

– Meg bizony – bólintott Cipót. – Pörkölt őzet, csípős főzet, bollák kőzet. Jó, mi? Majd így írom, hogy: őzpörköltben nagy mester Elíz-Örzse, Anti tudománya meg a bollákok törzse. – Lányára meredt, aki gúnyos mosollyal fejét rázta. – Mi az? – Megszámolta ujjain a, szó tagokat. – Hm, tíz... tizenegy... Nem jó? Miért nem? Várj csak... – Váratlan fordulattal lányára támadt: – Hanem aki ilyen jól tud kapásból szótagot számlálni, az nekem ne hozzon többé matematikából egyest! Érted?

Fölkelt és kiment. Mintegy véletlenül becsapta maga után az ajtót. Öcsi nyomban utána szaladt.

2.

Csalány megint anyjára nézett, még csúfondárosabb arcot vágott.

– Legyen boldog a rímeimmel.

– Lányom, hogyan beszélsz apádról? – szólt szigorúan Cipotné.

– Nem az apáról van szó, hanem egy fűzfapoétáról, aki szívesen tökéletesíti más tollából a saját klapanciáit. De...

– Remélem, a magad versiképét nem tartod költészeti remekműnek – jegyezte meg élesen az anya.

– Az előbb még lelkesedtél, hogy milyen zseniális vagyok.

– Azt nem mondtam.

– De olyanformán hangsúlyoztad. És meg is csókoltál örömödben.

– Csak azért, hogy fékezzem apádat. És ellensúlyozzam...

– Lehet is őt fékezni, amikor öcsit nyalogatja!

– Hogyan beszélsz már megint apádról?

– Ahogyan megérdemli! Amilyen apám ő énnekem! – tört ki még hevesebben Csalány. S felhasználva, hogy anyja levegő után kapkod, dorgáló szavakat keresve, kimondta régóta gyülemlő féltékeny keserűségét. – Már elfelejtetted, már megbocsátottad a dugóhúzót? Apja ő öcsinek, de nem nekem!

– Kislányom! Micsoda beszéd ez! Engem bántasz meg. Miféle dolog...

– Miféle dolog, hogy engem durván lehord, még idegenek előtt is, ha ebéd közben hátradőlök a széken, de ha öcsi belekönyököl a tányérba, mint ma is, és esküszöm, szándékosan.... akkor elnézően mosolyog.

– Túlzol, túlzol. Az apád ő, és nekem a férjem.

– Az urad! – kiáltotta fojtott hangon Csalány.

– Mi? Mit akarsz ezzel mondani?

– Azt, hogy még az akaratodat is az ő uralma alá hajtod. Nem a férjed, az urad!

– Ó, te gyerek! – Cipotné magasba emelte összeszorított öklét, hangja elcsuklott. Még egy pillanatig küszködött, hogy erőt vegyen magán, de aztán két karjára borult, és sírásától rázkódni kezdett az asztal.

Csalány erre édesanyja nyakába esett, és versenyt zokogott vele.

Néhány másodperc múlva azonban már felütötte fejét, elmaszatolta arcán könnyeit, majd vadul rázni kezdte anyja vállát.

– Mama, ne sírj! Hagyd abba! Nem érdemes. Tudod mit? Elmegyünk mi ketten együtt. Nincs szükségünk senki másra. Olyan boldogan fogunk élni mi ketten együtt.

– Élni? Miből? – nézett föl Cipotné.

– Majd dolgozunk mind a ketten.

– Te? Tudod is te...

– Csak azt tudom, hogy papa nem akar jót senkinek.

– Ó, te! Nem ismered te apádat. Éppen hogy mindig azt nézi, kivel mikor tehetne jót. Mennyi jót ad ő nekünk! Tudod, milyen szegény volt, amikor összekerültünk? Abból a kis pénzből kezdte, amit a szüleim nekem adtak. Mennyit dolgozott, harcolt. Aztán amikor a szüleim bajba kerültek, kéretlenül visszafizetett nekik mindent, hogy megmentse őket. És, újrakezdte. Szegényen. És mégis hány emberen segített!

– Mindig azt hallom tőle, segíts magadon, az Isten is megsegít.

– Amióta nagy sikere van... most már arannyá válik a kezében minden... kell hogy jobban tartsa magát. Az emberek miatt. Védekeznie kell, hogy ki ne fosszák. De nézz körül itt – suhant át az asszony tekintete a berendezésen, egyik értékes darabtól a másikig. – Igen, ezekkel a drága bútorokkal együtt költözött hozzánk a büszkeség. Jogos büszkeség. Hát igen, most már lenézi azt, aki mástól vár segítséget bajában. Most már ott tart, hogy egy drága díszkardra alkuszik, azt akarja itt a falra felakasztani. Pallosjog!... De segít is. Meglátod, Vas Antiból embert csinál!

– Önzetlenül? Biztosan részt akar a bollák kincsből.

– Ugyan mi lehet abban az üzlet? Csak a barátság. És nézd, milyen életet biztosít nekünk. Hát nincs meg mindened?

– Minden. Az igazságot kivéve – mondta dacosan; komoran a lány. – És azt nem adom semmiért!

Anyjára nézett. Vajon megértette-e ezt? Vagy fejtse ki pontosabban

kemény véleményét, hogy anyja a gondtalan életért eladta a lelkét is férjének, és ezért hajlandó mindent megmagyarázni, elfogadni, elviselni. Ezért kötne koloncot lánya nyakába is.

“Nem, nem mondok többet, úgy sincs értelme – döntött. – Most nem szabad megsértenem anyámat!" És egyszerre elviselhetetlennek érezte boldogtalanságát.

Szobájába ment – sírni.

A Rúdülőknek nem volt írásos alkotmányuk, ellenben bevett szokások szabályozták működésüket. A többség elhatározása kötelező volt a kisebbségre. Szavazategyenlőség esetén azt az álláspontot fogadták el, amelyhez Nagy Főnök csatlakozott. Ennyi tisztelettel adóztak magasabb életkorának és nagyobb tudományának.

Most először fordult elő, hogy 3:1 arányban leszavazták Nagy Főnököt. A kérdés az volt, hogy elmenjenek-e kincset ásni a Szenthegyre.

Frdn'nd nagyszabású fejtegetéssel bizonyította, hogy a kivégzett francia katona csakis a szenthegyi bencés kolostor területén áshatta el háborús zsákmányát. Kezdjék meg tehát haladéktalanul a rom feltárását. Mivel csak éjjel dolgozhatnak, nehogy odacsődítsék az egész várost, ez elég hosszú munka lesz. Szünidő van, most ráérnek nappal aludni. Ha a kolostorbeli ásás eredménytelen marad, akkor valamilyen csellel be kell jutniuk a kastélyszállóba, mert akkor annak a télikertjében vannak az aranyak és a becses gyémántok. Ehhez a munkához olyan támogatást remélhetnek, hogy tuti a siker. A lelet negyedrészén a banda osztozik, egyenlő arányban.

Bagoly elfogadta a javaslatot. Titokban ugyanis arra számított, hogy a hegyi vizsgálódás majd helytörténeti érdekességeket tár föl. A volt múzeumigazgató, akinek bizalmasan beszámolt mindenről, amit csak tudott, megerősítette ilyen leletnek a lehetőségét, és nyomban tanácsokat is adott ifjú hívének, hogy miképpen kezdjék el a munkát.

– És ha találtok aranyat is – nevetett a tudós öreg –, az sem baj.

Bagoly ezt is elmondta, de kikötötte, ha olyat találnak, ami

“magánember" számára értéktelen, az mind az övé, illetve Menyhért bácsié lesz.

Végül részletesen előadta azt a remek történetet, amelyet ezúttal hallott mesterétől és példaképétől arra vonatkozóan, hogy milyen meglepő eredménye is lehet olykor az ásásnak.

Egy öreg szőlősgazda halálos ágyán közölte három fiával hogy örökségüket egy vasládába zártan elásta a szőlőben. Aki azt megtalálja, azé az örökség. – Alig hunyta le szemét az apa, a három fiú valóságos versenyásást rendezett a tekintélyes területű szőlőben. Miután az első, felületes keresés eredménytelen maradt, egyre mélyebben és mélyebben nyomták ásóikat a földbe, s végül megtalálták a vasládikót. De arany és ezüst helyett csak egy papírlap volt benne, ezzel a szöveggel: “Édes fiaim! A legnagyobb kincs, amely a tiétek, a szorgalom. S meglátjátok, a mélyszántás, amelyet e ládikóért végeztetek, gazdag terméssel jutalmazza meg fáradozásotokat."

Nevettek.

– Elég régen történhetett ez – vélte Főnök. – Ma traktorral keresnék a ládát.

Csalánynak erről az jutott eszébe, hogy apja biztosan traktorral megy neki a Sárga-völgynek, s úgy keresi Hasdiri számára a bollák. kincset. Mert hogy nem szórakozásból vitte ki őket oda, arra mérget vett volna.

– Egyébként – szólt ismét Főnök – ez a történet jóslat is lehet, a mi kutatásunk kétes eredményét illetően.

– Menyhért bácsi nem olyan – védekezett Bagoly.

– Ne beszélj annyit – intette le Csalány szokása szerint Bagolyt. – A gróf biztosan nem azért írta be a történetet a bibliába, hogy mi szétszedjük a romokat, de én szívvel-lélekkel a kutatás mellett vagyok. Hasdiri tervét meg kell fúrni! így maradt egyedül a szavazásnál Nagy Főnök, aki szívesebben csinálta volna a bollák kutatást, amelyért kockázat nélkül biztos órabér jár.

– Három az egyhez – állapította meg Frdn'nd, és a Főnök iránt való tiszteletből mellőzte a diadalordítást. – Még ma éjjel el kell kezdeni. A fater is velünk jön.

– Én nem – közölte Csalány. – Holnap kora reggel orvoshoz visz anyám.

– Főnök?

– Természetesen megyek – hangzott Főnök válasza. Valamivel nyomatékosabban, mint amilyenhez joga volt. Tisztában kellett ugyanis lennie azzal, hogy mamika tiltakoznék a kimaradás ellen, és édesapát is rávenné tilalom kimondására. Titokban kell tehát hazulról távoznia, észrevétlenül, ami nem lesz könnyű dolog.

4.

– Sütőtök júliusban? – csodálkozott a professzor.

– Melegházi. Gyönyörű – kínálta portékáját a bolgárkertész.

– De akkor nem csíphette meg a dér. Anélkül pedig...

– Hidegházban megcsípettük – nevetett az eladó. – Tessék csak megkóstolni. Ha nem jó, visszaveszem.

A professzor szerette a sült tököt, vett egy háromkilós fél tököt. Pedig kenyértől, cukortól, sótól, káposztától amúgy is nagyon súlyos volt már két szatyorja. Fölfelé kellett cipelnie, hamar elfogyott a lélegzete, és a szíve is kalimpálni kezdett.

Leült egy kerítés betonjára, eközben a káposztafej kiesett a táskából, és gurulni kezdett lefelé.

Egy csinos. kislány, aki éppen arra jött, utána szaladt és elfogta.

– Tessék, professzor úr – nyújtotta.

– Köszönöm. Ismer engem a... kisasszony? – kérdezte amaz meglepetten, izzadó homlokát törülgetve.

– Barna professzor úrnak, Barna Adi édesapjának tetszik lenni – mosolygott édesen a lány.

– Hát innen fúj a szél – nevette el magát az öregúr. –

Gondolhattam volna, hogy a fiamat jobban ismerik a... hölgyek.

– Köszönöm – hajtotta meg fejét Cipót Klári, mert ő volt a segíteni kész fruska.

– Mit köszön?

– Az előbbi kisasszonyt meg a mostani hölgyet. Más felnőtteknek ugyanis az az undorító szokásuk van, hogy letegezik az embert.

– Helytelen. De hát a jó modor kimegy a divatból. Netán a fiatalok is hibásak. A sok jassz szó, amit ők használnak...

– Tetszik látni, nekem a hölgy meg a kisasszony sokkal jobban tetszik, mint az, hogy bige meg csaj meg spinkó.

– Spinkó?

– Most így becézik a fiatalabb évjáratú spinét.

– Olyanok ezek a szavak a mi szép nyelvünkben, mintha bogáncsot tűznének egy szép haj koronába, ékes tű helyett. Pedig micsoda klasszikus éke az a női szépségnek!

– Fibulára tetszik érteni?

– Bravó! Magácska ehhez is ért?

– Olvastam róla. Van spirállal, nyolcassal díszített fibula meg három ezüst gyöngyös is.

– Gratulálok. És köszönöm, hogy nagy tudománya ellenére, hajlandó volt a káposztám után szaladni, Én aligha tudtam volna elcsípni.

– Dehogynem! De most meg tetszik engedni, hogy. segítsek hazavinni?

– Jaj, egy hölgytől nem fogadhatom el!

A professzor nagyon élvezte a kedves játékot, a lány válasza pedig egészen elbűvölte.

– Annyira azért nem vagyok hölgy. Tessék a kedves lányának tekinteni. – Kézbe kapta mind a két cekkert, és vitte, hiába kapkodott utána az idős ember.

– Kedves, nagyon kedves... – ismételgette a professzor örömteli megadással.

Klári felsóhajtott:

– Csakhogy valaki elismeri! Hogy ezt is megértem. Hogy a kedvességem ilyen kiváló méltatóra talált.

– Miért? Máshol nem ilyennek ismerik?

– Például otthon sem. Mert hiába tudom a történelmet, földrajzot, irodalmat, mindig csak azt vetik szememre, hogy számtanból kissé gyönge vagyok.

– Kissé?

– Kissé nagyon – nevetett Klári felszabadultan.

A professzor megállt, hogy kifújja magát. Csalány rögtön letette a földre a két nehéz táskát.

– Bevallom – mosolygott az idős ember –, matematikából én is mindig elég gyenge voltam.

– És mégis milyen nagy emberré tetszett lenni!

– Olyan naggyá éppen nem. Tudja, kisasszony... mikor az ember már ilyen öreg, mint én, hogy már a kutya sem látja meg az utcán, akkor rájön, hogy mégis az a legszebb a világon, mikor egy ilyen harmatos kislány derűsen rámosolyog azzal a szép tiszta angyalszemével. Irigylem a kedves papáját. Nekem, sajnos, nincsen lányom...

– Majd lesz!

– No, kérem ...

– Ügy értem, Adi megnősül, és hoz a házhoz egy csinos menyecskét. Milyen boldog lesz az a lány! Egy ilyen családban! – Lehunyta szemét, aztán megint a professzor gyermekien tiszta kék szemébe nézett. – Olyan férj, mint Adi, és ilyen após... ilyen édes és bölcs ember...

A professzor úgy kacagott, hogy a könnye is kicsordult.

– Bölcs, bölcs... – Legyintett, de nem keserű, hanem bölcs lemondással.

– Tetszik tudni – mondta a lány –, sokan vannak ám, akik semmit sem tudnak, mégis olyan gőgösek a nem létező tudományukra. Hajaj!

A sóhaj olyan mélyről jött, és egyszerre úgy megkeserítette a csengő lány hangot, hogy észre kellett venni: dráma lappang mögötte. A professzor zavart érzett.

– Előfordul sajnos – mondta, és fölkapta a földről a két táskát. – Innen már én viszem tovább, nehogy elveszítsem az önbizalmamat. Isten vele, drága kisasszony. Köszönöm a segítségét.

– Csókolom – mondta Klári elhalóan. Megfordult és szaladt. Mert félt, hogy elbőgi magát. Máris csupa könny volt az arca a néhány percnyi boldogságtól.

Pár lépés után a professzor szembetalálkozott az ősz sörényű, vaskos gyógyszerésszel. Megállította:

– Mondja, kérem, nem tudja, ki az a kis tündér? Aki ott szalad az utca végében.

– Tündér? – kacagott a patikus. – A Cipót lány az, messze környék legrémesebb szájú vagánya. Apja fő keserítője! Egyetlen mentsége – hajolt közelebb ,– hogy valami idegnyavalya lappang benne. Sok zűr lesz még vele. A kis doki szerint epilepsziás. De hát a szülők semmire se mennek egy ilyen gyerekkel!...

5.

Főnök esti elszökése sokkal könnyebben ment, mintsem remélni merte. Mamika reggel csak elszaladt Teri nénihez, aki valami új címet ígért, ahol különlegesen szép tojást lehet kapni olcsón, de mindenesetre meghagyta Adinak, hogy hozza el a tisztítóból a fehérneműt. Mamika azonban délben nem jött haza, ami egyébként nem volt szokatlan eset, mert mindig ott tartották valahol ebédre, s aztán nem győzött otthon panaszkodni a vendéglátók erőszakosságára s a túl zsíros, túl fűszeres ebédre, amely megviselte gyenge gyomrát.

Ilyenkor apa és fia főzőcskét játszott, vidáman élvezve egymás

konyhai ügyefogyottságát. “Csimbókos rántottát" készítettek, vagyis a sülő tojásba beledobáltak apróra vágva tücsköt-bogarat, mindent, ami ehető maradékot csak a kamrában találtak. Hozzá hámozatlan nyers uborkát haraptak. Ők így szerették, míg mamika csupán olyan uborkát engedélyezett, amely szeletelve, facsarva legalább három óra hosszat állt ecetes vízben, és így tökéletesen elveszítette uborkaízét.

A professzor szeretett volna beszélgetni fiával a kedves lányról, akivel ma megismerkedett, ö egészen másnak látta Cipót Klárit, mint ahogyan felesége írta le neki a minap. De az asszony persze elfogult, félti a fiát. A patikus sem lehet éppen tárgyilagos – vagy csak felületes? Hiszen a nevét sem tudta pontosan. Fia vélemenye érdekelte volna! Sejtelme sem volt róla, hogyan állhat a fiú a lánnyal. Szeme sarkából figyelte a gyereket, és leste az alkalmat, hogy közömbös kiindulópontról kezdhesse a beszélgetést. De nem adódott alkalom. Mamika csak késő délután érkezett haza, halálos fáradtan, mert majd lejárta *a* lábát. Teri néni ugyanis pontatlan címet adott, s aztán egyik helyről a másikra küldték, s mindenhol sokáig tartóztatták.

– Nem mehettem csak úgy tovább; az ilyen emberek elvárják hogy beszélgessek velük.

Dictum-factum, mamikának földagadt a bokája. Vizes borogatást tett rá, úgy rohangált egy ideig a lakásban, mert hát sürgősen rendet kellett tennie, meg mosogatni, törülgetni a két “szerencsétlen alak" után. Akkor aztán a szívét kezdte fájlalni, és fuldoklott; ágyba feküdt vizes borogatással. Vacsorát nem evett, hamarosan elaludt. A két férfi családtag körülményes lassúsággal törülgette az edényt és pucolta a cipőket a konyhában.

– Mi van a Cipót lánnyal? – kérdezte végül az apa, mert már nem bírt tovább kíváncsiságával.

– Mi volna? Nem nagyon érdekel.

– Azt mondják, beteg.

– Eggyel több ok, hogy ne érdekeljen – védekezett a fiú.

– Ez helytelen – mondta az apa. Ö sohasem dorgált, feddett, ő mindig csak ellenvéleményt fejtett ki. – Szerencsétlen embertársainkkal törődnünk kell, különösen ha közelebbi ismerőseink. Azt mondta nekem a patikus, hogy az orvos szerint epilepsziás az a lány.

– Lehet.

– Nagy baj. Szegényke. Legyetek jók hozzá. – Kérlelőn nézett fiára.

– Nagyon nehéz ügy – esett gondolkozóba a fiú. – Cipót Klári irtó okos, okosabb mindenkinél. Szerintem nem is tűrné, hogy gyöngéden ápolgassuk. Nem véletlenül hívjuk őt Csalánynak. Mit is tehetnénk vele? Apa, miféle baj az epilepszia?

– Azt hiszem, pontosan az orvosok sem tudják.

– És igaz, hogy ez a zsenik betegsége?

– Számos zseni volt epilepsziás. De persze sok százezer beteg közül. Ez a Cipót lány, mint te mondod, egészen rendkívüli elme?

– Irtó jó fej! Összevissza olvas ezt-azt, minden megmarad benne és rendszerezetten. De nagyon éles a nyelve.

– Valaki azt mondta – folytatta a professzor –, hogy szerelmes beléd.

– De apa! – kiáltott fel a fiú, s arca máris úgy lángolt, mint egy máglya. Halkabbra eresztett hanggal tette hozzá. – Engem nem érdekelnek a nők.

– Hát? – húzta fel bozontos szemöldökét az öreg.

– Akkor mi érdekel?

– Csak a tudomány.

– No – mondta rosszallóan a professzor.

– Ha... ha az ember, a férfiember egy nőnek a.. rabszolgája lesz, akkor nem tudja szolgálni a tudományt – fejtegette a fiú.

A professzor elnevette magát.

– Ilyet csak a középkorban hirdetett néhány túlbuzgó, elvakult szerzetes, de tartok tőle, hogy közülük néhányan maguk sem vették

túl komolyan ezt a tanításukat. Az a helyzet, édes barátocskám, hogy testben-lélekben egészséges férfi nem élhet nő nélkül, akármilyen nagy egyéb hivatást érez is. A nővel való társas életre tehát éppen úgy, fiatalon föl kell készülni, mint az egyéb feladatokra. A párválasztás, fiam, nagyon komoly probléma. Nincs két egyforma nő, nincs két egyforma férfi a világon, és ha kettő-kettő szorosan összekapcsolódik, az előnyök és hátrányok végtelenül sok lehetősége bontakozik ki. Eléggé kiszámíthatatlan ez, de azért úgy kellene lenni, hogy a következmények ne érjenek egészen váratlanul.

A fiú nagy várakozással nézett szeretve tisztelt atyjára. Szinte kinyilatkoztatásként várta a meglepő közlések folytatását.

– Nézzük például Cipót Klárit. Egy ilyen jófejű, rendszeres agyú nő például, amilyennek te mondod őt, esetleg nagyszerű tudományos munkatársa lehet egy értelmiségi embernek. S ha még ugyanakkor élettársnak is beválik... márpedig ebben az értelmi képességek igen nagy súllyal esnek latba... – fölhúzta vállát, és oldalt hajtott fejjel nézett fiára – valóságos áldás!

– No hiszen, milyen élettárs lenne ő – bátorodott föl a fiú. – Éles a nyelve, mint a beretva. Egész nap véreznék...

– Szóval már házasságra is gondoltál?

– Véreznék az, aki elvenné – vágta ki magát a fiú. – Egyebet se csinálhatna az illető, mint a sebeket ragaszthatná. No nem?

– Ne túlozz, fiacskám. A kritikát, az éles szót el kell tudni viselni. Jobb az, mint a sanda célozgatás. Ha a munkatársad, mondjuk, az a bizonyos nő fölöslegesen gáncsoskodik, a botlásait feledd el, a hasznos megjegyzéseit szívleld meg. Hidd el, cukros beszédű, mindig édeskedő asszonynál többet ér az olyan, aki mindig kíméletlenül igazat mond.

A fiú elmerengett. Kezdte érteni, édesanya sokszor értelmetlen szigorát miért viseli el olyan könnyedén édesapja. Mert csak a jóakaratot nézi benne! A kicsinyes gáncsoskodás lepereg az ő jelleméről. De vajon miben kap pozitív segítséget?

Az apa – nemhiába volt kiváló pedagógus – érezte fia problémáját. Egy kicsit zavarba is jött. Hogyan magyarázhatná el egy kamasz fiúnak, mi volt neki fiatal éveiben ez az asszony? Hogyan volt tökéletes élettárs.

Az erények elkoptak, de az ő hálája még megvan.

– Édes fiam, a házasság nem állapot, hanem mozgó életforma. Változnak az idők, és mi is változunk bennük – mondja a latin közmondás. Korai neked még házasságra gondolni, de fogadd meg tanácsomat: ahány nővel csak jobban megismerkedel, vizsgáld azt, milyen élettárs lehet. Miben jó, kinek jó? Próbáld egy nő tulajdonságait akkor kikémlelni, amikor tárgyilagos tudsz lenni vele szemben.

– Hiszen én az vagyok Cipót Klárival szemben!

– Helyes. Próbáld megfejteni, miért olyan éles nyelvű ő. Miért beteg? Milyenek a családi körülményei? Tapasztalatom szerint a diákok helytelen magatartását az esetek felében a szülők helytelen magatartása okozza. ö most keres ideált az életéhez. Nagy baj, ha egy ifjú ember a saját családjában nem talál magának ideált. Mit gondolsz, ez a nagyszájú, nagydohányú, de hírhedten műveletlen Cipót milyen apa? Persze lehet csupa szív, jó apa is. Klári a ti pajtásotok, bajba került pajtásotok. Ez kötelez. Minden embertársunkon segíteni kell, ha bajban van. Néha vaktában is, kockáztatva is. Hát még egy beteg jó baráton! Hátha éppen ti adhatjátok meg neki azt a lélektani segítséget, amire szüksége van! Ahogyan én ismerlek, éppen te segíthetsz itt sokat!...

Adi még sohasem hallotta apát ilyen hosszan beszélni. Miért is olyan szűkszavú? Mennyit lehetne tanulni tőle! Tudományt és emberséget. Talán komoly oka van, hogy olyan sokat üldögél némán?

Lám, most ettől a kis dikciótól is egészen kipirosodott. Sárgás arcbőrén piros foltok jelentek meg. Furcsán, szaggatottan köhögött. Bal kezével homlokához nyúlt, előhúzta zsebkendőjét, megtörülte egész arcát.

– Fáradt vagyok – mondta gyenge, tompa hangon.. Kivett egy könyvet a szekrényből, és visszavonult vele kis szobájába.

A HALÁL ANGYALA

1.

Nagy Főnök és Bagoly csaknem egyszerre érkeztek a Szenthegy tövében álló Antal-kápolnához, ahová a találkozót megbeszélték. Frdn'nd már ott állt a térdeplő mellett. Erre az alkalomra úgy öltözött, mint a ki mellékesen a kincsásó szerelés korszerű divatját akarja megalkotni. Nem tudni, honnan, szöges bakancsot szerzett, amilyenben fél évszázaddal ezelőtt gyalogoltak a természetjárók, lábain piros futballszár dagadt, teste és ruházata többi részét eltakarta a térden alul érő, kőkemény viaszosvászon kabát.

– A fater előrement – közölte. – Már odafönn dolgozik a varázsvesszővel. – Gyerünk!

Vállára dobta hátizsákját, amelyből két tábori ásó újságpapírral bevont nyele látszott ki.

Bagoly kalapácsot, vésőt és kéziseprűt hozott a hóna alatt.

Nagy Főnöknek nem volt semmiféle szerszáma; talán azért nem, mert ő csak becsületből jött az éjszakai munkára, de lelke mélyén szemben állott ezzel az ostobasággal.

– Mi az a varázsvessző? – kérdezte gúnyos fölénnyel.

– Miklós bácsitól kaptuk – magyarázta el Nándi. – Egy kis hajlékony nikkelrúd. Ha az ember tud vele bánni, megmutatja neki, hot van érc a föld alatt.

– Ne beszélj! És a faterod tud vele bánni?

– Majd meglátod. Miklós bácsi megtanította rá.

– Szóval most már Miklós bácsi is tud a kincs titkáról?

– Nem. Neki azt mondtuk, vizet kutatunk. Mert a varázsvessző azt is kimutatja.

– Óriási!

Éppen csak alkonyodott. A hegyek gerincéről füstös pára gurult lefelé. A tölgyerdő szélén meredek út kanyargott, oldalán szekrény nagyságú, fehérre meszelt téglaépítményekben a kálvária tizennégy stációja sorakozott; bennük a kínszenvedések útjának színesre festett, együgyű faragványokból fölépített hagyományos jelenetei.

A hegy első, kiálló sarkantyúján volt a rom. Inkább csak romocska. Lejtős, kényelmesen megmászható, mindössze pár emeletnyi sziklafal oldalában. Középpontja egy kis sziklaüreg, amelyet a középkorban cellává bővített ki Hildegardus remete elzárkózó fanatizmusa. Későbbi korban kis kápolnát toldották a barlang elé, amelyben elhelyezték az imádkozó barát egyszerű kőszobrát. De a kis templomból csak puszta fal, a szoborból csak a málló oszlop maradt meg, a templomhoz csatlakozóan később épített kolostorról sem beszélt már egyéb, csak a cellasor kavicsos homokkal borított szürke alapzata s előtte egy folyosó leomlott, füstös fala.

A hagyomány szerint tűz pusztította el a kegyes célú épületet, a barátok – mindössze nyolcan voltak, s elégedetlenek az Ewrukh grófok nyújtotta sovány ellátással – elköltöztek. Az ép köveket később elhasználták a kálvária építéséhez.

Nagyobb hegyi kirándulások első stációjaként nemegyszer időztek itt már a fiúk egy-két percig. Nagy Főnök nem titkolta véleményét:

– Koldusszegény kolostor volt ez, a tűz lángjai sem találhattak itt sok emésztenivalót.

Bagoly vitába szállt vele:

– Menyhért bácsi arra tanít, hogy nincs olyan hely, ahol ne lehetne találni valamit. A hiba bennünk van, még inkább a mi korunkban,

amely nem becsüli meg a múltat, csak a gépeket értékeli, és...

– Eredj a csudába a Menyhért bácsiddal – végezte el Csalány helyett most Frdn'nd a helytörténeti kutató hagyományos leintését.

De ő most kivételesen nem hagyta magát:

– Hallgass végig. Az a baj, hogy nem becsüljük meg eléggé a múltat. A régi holmit egyszerűen kidobjuk vagy elégetjük, holott mindent át kellene nézni, sok mindent el kellene tenni. Mert nem tudhatod, miből lesz idővel fontos adat, amelyet a történettudomány felhasználhat.

– Egyszer összehozhatnál Mennyhért bácsival – mondta Főnök.

– Kéjgyönyörrel – mondta hálásan Bagoly.

Ahol az erdőszéli út hirtelen fordulattal egy tisztásba torkollott, megpillantották Nándi apját. Kezében akkora kis nikkelrudat tartott, mint egy karmesteri pálca, de két végénél markolta, és patkó alakúra görbítve maga elé tartotta, így haladt a romfal mentén, lassú és óvatos lépésekkel. A fiúk üdvözlését csak néma fejbiccentéssel viszonozta. Megállt, lépett kettőt, megállt, lépett kettőt, ide-oda mozgatta a varázsvesszőt, majd nagy sokára leeresztette.

– Nem akar, nem akar – csóválta fejét.

– Nem jelez? – merte ekkor végre Nándi megkérdezni.

– Nem elég biztosan.

– Biztos, hogy jó a pálca? – kérdezte kissé rosszindulatúan Nagy Főnök. – Szabad megnézni? – És máris nyúlt érte.

Az asztalos gyanútlanul, készségesen beállította a fiú kezébe: hogyan kell tartani, feszíteni; keményen, de mégis eléggé lazán, hogy a hurok a föld felé hajolhasson, ha vonzóerő éri ott, ahol fém rejtőzik a föld alatt.

– Vagy – jegyezte meg Főnök.

– Vagy víz.

– És tuti?

– Kipróbáltuk. – Az asztalos elmesélte, hogy otthon, udvarukon a varázsvessző pontosan jelezte azt a helyet, ahol egy ládában elásta

kis üllőjét. – Így legörbült – mutatta. – A kút közelében meg majdnem kiugrott a kezemből... Persze, ott sok a víz!

– Szabad? – Főnök a hurokba görbített pálcával elindult Frdn'nd irányába. A közelében megállt, és feje magasságáig emelte a hajlékony nikkelrudat. Aztán megcsóválta fejét. – Nem jó. Nem jelez – mondta szomorúan.

– Mit? – kérdezte Frdn'nd gyanútlanul.

– A vizet a fejedben.

Bagoly ádáz hahotázásban tört ki, Nándi goromba szavakat mormolt, az öreg asztalos arcán néma sértődöttség ült.

– Komoly dolog ez, kérem – szólalt meg jó idő múltán. Kivette a varázsvesszőt Főnök kezéből, hasa elé fogta két öklébe, és újra elindult vele.

A fiúk egy helyből nézték. A kétkedés lassan Főnök két társát is hatalmába kerítette. Míg csak az asztalos vidáman föl nem kiáltott:

– Itt van, la! Eddig rossz helyen kerestük!

Utána siettek. A falmaradvány szélétől mintegy húsz méterre állt az öreg. A nikkelrúd negyvenöt fokos szögben hajolt le a keze közül.

– Hadd lám, fater – vette át tőle a fia. – Jé, csakugyan – mutatta. – Ügy húzza lefelé az a valami, mintha egy kilós súlyt kötöttek volna rá.

– Add ide – lépett közelebb Főnök.

– Azt nem lehet! – tiltakozott az asztalos. – Maga elpénecolja, mert ellenakarattal fogja. Most ássuk ki gyorsan, amíg még van egy kis világosság.

Az öreg egy kopott aktatáskába helyezte az értékes műszert, nehezéknek rátett egy nagy darab követ, aztán ásót ragadott. Addigra Bagoly már csákánnyal óvatosan megbontotta a talaj köves felszínét. Miután agyagos réteghez értek, kis ásódöfésekkel haladtak a mélyebb régiók felé.

Kitágították a lyukat, hogy többen is hozzáférhessenek, és nem lankadó, sőt egyre hevesebb buzgalommal ástak. Bagoly eleinte még

mondogatta, hogy: “Óvatosan, az istenért, óvatosan, még kárt tesztek valamiben!" – de később már őt is elkapta a sebesség szenvedélye. Némán ástak, á kidobott föld puffanásain kívül csak mind szaporább lihegésük szaggatta az erdő csöndjét.

Észre sem vették, milyen gyorsan sötétedik, csak akkor hagyták abba a munkát, amikor már a gödör fenekét sem lehetett látni.

– Vasláda nuku – mondta gúnyosan Főnök. Leült a lyuk szélére, belelógatta lábát.

– Nem szabad kicsinyhitűnek lenni – korholta az asztalos.

Rágyújtottak, úgy tanakodtak. Benzingőzös viharlámpát kellett volna hozni, ilyen vakon nem dolgozhatnak tovább. Bagoly kis elemes villanyrúdja nem ért semmit.

– Be kell temetni a gödröt, mert valaki majd még beleesik – tanácsolta Főnök.

– Vagy ami még rosszabb, gyanút fog, folytatja az ásást, és megtalálja a ládát.

– Hátha már rég elvitte valaki?

– Akkor a varázsvessző nem jelezné!

– Nem ismeritek a híres billagi aranylelet esetét? – kezdett elbeszélésbe a régészet történetéből Frdn'nd. – Billagon 1779-ben két pásztorfiú arany ékszert kapart ki a földből. Az akkori törvény szerint még a királyt illette a talált kincs, de ő gazdagon megjutalmazta a két fiút. És képzeljétek, nyolcvan évvel később, 1860-ban ugyanazon a szent helyen megint találtak arany ékszereket. Tehát...

– Jó, akkor nyolcvan év múlva visszajövök– viccelt Főnök.

– Én már holnap este visszajövök – közölte az asztalos- – De most hazamegyek, és alszom egyet. Betemetni kár a gödröt. Ide legföljebb a szállodából jönnek kirándulók, de azok nem fognak nekiállni és ásni. Igaz?

Az öreg elköszönt, és lefelé indult. Frdn'nd megint rágyújtott. Főnök elsétált a tisztás szélére, ahol a nagy szakadék kezdődött.

– Szép kilátás van – mutatott le a mélybe.

A bágyadt holdfényben nagy, csillogó kard volt a Sárga-patak egy részlete, ahol nem födték el fák a tükrét. Jobbra és balra villanylámpák százai pislákoltak.

– Legalább ez szép – mondta ismételten Főnök.

Bagoly nem tétlenkedett. Újból elővette villanylámpáját, s annak gyér fényénél – leguggolva – vizsgálgatni kezdte a maradék falat.

– Mit csinálsz?

– Faragott követ keresek.

– Könnyű neki, ő tudja, mit keres – élcelődött Főnök.

Bagolyhuhogás hallatszott.

– Hív a kollégád – bökte meg Nándi a térdével a földön kuporgó kutatót.

Főnök pukkadozva nevetett.

Bagoly tovább simogatta a lámpa hitvány fényével a mohos, mocskos köveket.

Nándi kihúzta a guggoló fiú hóna alól a kalapácsot, és rácsapott vele a falra.

– Megőrültél?! – egyenesedett föl Bagoly.

– Üreget keresek.

– És közben, te vadállat, letöröd a kőfaragványokat!

– Én már sokszor jártam itt, kinéztem a helyet. Nincs is faragvány, ellenben itt üregnek kell lenni! – És verte tovább a követ, de az csak keményen, élesen csengett.

– Verd a fejedet, az majd kongani fog – szólt Bagoly.

Főnök leült egy kőre, és hangosan nevetett.

– Kérlek, ne röhögj – mondta sértődötten az aranykutató. – A tudomány szent dolog.

– De ez itt a szent semmi. Nesze, fogd meg jól. Hogyan akarsz te itt kincset találni? Hát mit látsz itt?

– Ha akarod tudni – fújtatott Ferdinánd dühösen –, Olaszországban a levegőből, a magasból állapítják meg, hogy hol vannak etruszk sírok!

– De te otthon felejtetted a helikopteredet! – Majd fölmászok a sziklára, és lenézek.

– Éjjel?

– Nem, nappal.

– De most éjjel van. És ott huhognak a baglyok. Nem félsz?

– Nem.

Ebben a pillanatban koppanás hallatszott. Bagoly a hang irányába vetítette a villanyfényt, ide-oda csóválta, aztán ugrott, és fölkapott valamit.

– Egy kulcs!

– A tudomány szent aranyládájának kulcsa – tréfált Főnök.

– Megsütheted – mormogta Nándi.

– Szép öreg kulcs – örvendezett Bagoly. – Nézzétek, mekkora a tolla. Nagyobb, mint ma egy egész kulcs.

– Jól néznénk ki, ha ekkora slusszkulcsok volnának! Ormótlan vacak. Dobd a fenébe!

– Gyönyörű darab! – Valami megint koppant. – Ha! Ez majdnem a fejemre esett. – Bagoly fölemelt egy követ.

– Közönséges kő – mondta megvetően Ferdinánd;

– Nem közönséges. Nézd, milyen szép az erezete!

– Te értesz a kövekhez? – érdeklődött Főnök.

– Én nem, de Menyhért bácsinak van egy kőmeghatározója. Csudaszép színes képekkel.

– Ügy látszik – folytatta a mókázást Főnök –, itt csak Bagoly számára terem babér.

– És neked is, Főnök – szólt egy mély hang a sötétségből.

Aztán újabb huhogás hallatszott.

– Te, ez a madár gúnyt űz velünk – nevetett Főnök.

– Nem gúny! – szólt a hang a sötétből vontatottan és erőltetetten. – Bagoly a bagolynak nem vájja ki a szemét.

Hiába forgatták a fejüket minden irányba.

– Ki vagy?! – kiáltotta Nándi.

– Hamlet atyjának szelleme vagyok.

– Irodalmilag képzett kísértet a kolostorban – szögezte le halkan Főnök.

– És mit akarsz tőlünk, ó, szellem? – kérdezett fölfelé Frdn'nd.

– Azonnal távozzatok innen! Ne háborgassátok a kincseimet!

A két mondat után már nem lehetett kétség, hogy a beszélő csak erőlteti a férfihangot.

– Jóságos ég! Hamlet atyja nővé változott – kiáltott fölfelé csúfondárosan Főnök, aki már biztos volt benne, ki játszik itt velük kísértetet. – Mutasd meg magad, ó, atyanő! De ne dobálj, mert ha megdobsz, visszadoblak, az meg neked fáj!

– Hamlet atyja átváltozott a halál angyalává – szólt a magasból a síri hang. – Takarodjatok innen! Mindjárt rátok ejtek egy sziklát!

– Inkább egy vasládát kérünk, tele arannyal!

– Bújj már elő! Látni akarunk!

Jaj annak, aki a halál angyalát meglátja!

Frdn'nd énekelni kezdte:

Nem félünk az angyaltól, angyaltól, angyaltól!
Legföljebb majd megkóstol, megkóstol, megkóstol.

Összefogózkodtak hárman, ide-oda topogtak, dülöngtek, és fújták egyesült erővel a *Három kis malac*-ból rögtönzött dalt.

Az éneklésbe kőzuhatag ropogása vegyült. Kavicsok, ökölnyi kődarabok záporoztak a táncolok lába elé, majd egy nagyobb darab esett Bagoly lábára.

– Huuu! – kiáltott fel az, eleresztette társai kezét, és fél lábon egymagában ugrált tovább.

– Ne jajgass, hátha értékes kőzet – ugratta Nándi. – Legalább kétszáz éves. Menyhért bácsi ad érte három piculát.

– Nem a pénzért gyűjtök!

Még egyre hullottak a kődarabok, aztán hallatszott, hogy cipő

surlódik a köveken, majd ijedt, magas hangú jajkiáltással egy fehér gombolyag huppant le a földre. Bagoly odavetítette lámpája fényét, a másik két fiú pedig cibálni kezdte a lepedő végeit. Nem volt meglepetés, hogy Csalány került elő alóla; a hang, a stílus, minden őrá vallott. S amikor végre ott állt két lábon, Nándi tenyere élével megveregette a kordbársony nadrágot.

– Egy darabban vagy, ó, szellem? Hahotáztak mind a négyen.

– Jól van, pupákok – csapkodta vékony combjait a lány. – Nem rezeltetek be. Csak erre voltam kíváncsi. Áshattok tovább. Áldásom rátok.

– És te? – kérdezte Nándi.

– Ő csak mint a halál angyala megbabonázott mindent, hogy te ne találj aranyat – szólt kárörömmel Bagoly.

– Bagoly, te ne beszélj annyit – nyilatkoztatta ki a szokásos módon Csalány. – Te éppen eleget találtál.

– Ami igaz, igaz, de ezeket az örökös leintéseket már abbahagyhatnád – fakadt ki Bagoly.

Csalány nem válaszolt; a hosszúra nyúlt csendben bizonytalan hangulata támadt. Mit is akart tulajdonképpen? Mire számított? Hogy ez a három fiú a “mennyei hang"-tól rémülten szétugrik, ő pedig leszökken a magasból, egyenesen Adi mellé, megfogja kezét, és azt mondja: “Ne félj, Főnök, én vagyok... Próbára akartalak tenni." És akkor mi van? Mit mondhat erre Adi? Micsoda butaság! Nem olyan fiú ő, akit “földöntúli hangok" megzavarnak. Félelem fogta el, hogy valamelyik fiú kitalálja, miféle gyerekes gondolatok járnak az agyában, ezért gyorsan beszélni kezdett:

– Csodáltam, Főnök, hogy ilyen könnyen beszálltál ebbe az éjszakai kirándulásba. Ha valakinek, hát neked tudnod kellett: ez a kincskeresés éppen olyan értelmetlen marhaság, mint Hasdiri bollák kutató expedíciója.

– Hohó, azt nem! – tiltakozott Főnök. – A bollákokért napidíjat vagy órabért kapnánk, az eredménytől függetlenül.

– Ügy van – ismerte el Bagoly.

– De ha te ezt világosan láttad – támadt Csalányra most Főnök –, akkor miért szavaztál ellenem? Akkor miért kellett idecsődülnünk éjnek évadján?

– Hogy végre egyszer éjszaka találkozhassam veled, kis bolondom – szólt váratlanul igen lágy hangon Csalány.

Nagy, hosszú csönd következett.

2.

Nagy, hosszú csönd után Bagoly szólalt meg:

– No, mi megyünk. – Hóna alá csapta szerszámait.

– Gyere, Ferdi, mi itt fölöslegesek vagyunk.

– Várjatok! – szólt Főnök, és ő is indult volna, de Csalány elkapta karját.

– Félsz tőlem?!

– Jaj annak, aki a halál angyalát meglátja – utánozta Főnök a “kísértet" hangját. – Azt akarod, hogy elvigyen a halál?

– Ne bomolj! Az őrzőangyalod áll melletted! Az életed angyala. Nálam nem fenyegethet veszély. – Belekarolt. – Menjünk mi is, de lassan, mert sötét van. Beszélnem kell veled.

Most mindent el kell mondania. Ha most nem tudja megértetni Adival, hogy elrontott életének ő az utolsó reménysége, akkor okosabb, ha még ma éjjel meghal. Mentek arrafelé, ahol a kálvária legfelső stációjának fehér fala derengett. A két eltűnt fiú csoszogásának hangja jelezte, hogy nincsenek még messzire.

– Szükségem van rád. Nem érted? – kezdte fojtott hangon a lány.

“De nekem nincs rád szükségem" – akarta volna mondani a fiú, ám ekkor meghallotta apja hangját: “Ez helytelen, fiam. Legyetek jók hozzá. Segíteni kell a bajba került pajtáson." Könnyű ezt mondani, csakhogy ez a Csalány hajlamos arra, hogy rögtön félreértse őt, és túl

sokat akarjon. Hogyan kellene ennek mindjárt kezdetben elejét venni?

– Hidd el – mondta megfontoltan –, ami a barátságot illeti, rám mindig számíthatsz.

– De ünnepélyes vagy!

– Ünnepélyesen akartam mondani.

– Ügy hangzott, mint egy részvétnyilatkozat!

Érzékeny, túl érzékeny ez a lány. Nem lehet boldogulni vele. Főnök csak azzal tudott úrrá lenni türelmetlenségén, hogy megint fölidézte apja hangját: “Légy jó hozzá!"

– Nézd, Csalány, férfiak közt a barátság egészen másvalami. Egyszerű, természetes, azt mondanám, magától értetődő. De egy nővel az ember hajlamos az ünnepélyességre.

– Butaság! Én éppen azt akarom, hogy minden ünnepélyesség nélkül gyónhassak meg valakinek mindent.

– Jaj, jaj, gyónni! Ez olyan női dolog.

– Hah, ne légy nagyképű! Hány fiúról tudok, aki lányoknál mossa ki a lelki szennyesét, éppen azért, mert fiúkhoz nincs bizalma. Vannak nők, akik egyenesen vonzzák az ellenkező nemű lények panaszait. Aztán azonnal visszaélnek a bizalommal, és fűnek-fának vihogva elmesélik, hogy mit tudtak meg az eskü alatt nekik kesergő fiúktól.

– Nem az én ízlésem. Én sose terhelnék egy lányt személyes kínjaimmal.

– Mert biztosan nincsenek olyan kínjaid, amelyektől csak egy megértő nő szabadíthat meg. Jól vigyázz, rád is sor kerülhet, még neked is lehetnek keserves kínjaid!

Nagy Főnök fölényes kézmozdulattal tiltakozott a föltevés ellen. Szerencse, hogy a sötétben Csalány ezt nem látta, mert ettől – amilyen érzékeny volt – rögtön a falra mászott volna.

– Lehet – mondta a lány még mindig szelíden, türelmesen. – Hiszen talán éppen azért kellesz te énnekem, mert nem vagy olyan,

mint a többi. Különb vagy nemcsak az átlagnál, hanem a jóknál is. Te méltó és alkalmas vagy arra, hogy egy lány... nem is akármilyen lány, hanem olyan, amilyen én vagyok... a bizalmával ajándékozzon meg.

– Megtisztelő – mondta a fiú. Vigyázott, hogy gúny ne legyen rábizonyítható erre az egyetlen szóra.

– Ne hidd – folytatta Csalány –, hogy én is csak... szemétlerakóhelyet keresek, mint ahogyan egyes lányok, akik azzal próbálnak bizalmat kelteni maguk iránt, hogy elzokogják elbukásuk vagy éppen bukásaik történetét. Hogy gátlás nélkül, de mindenesetre kellő szépítéssel elmesélik ostobaságuk történetét. Mert ők természetesen mindig naiv áldozatok, jóhiszeműségük és tapasztalatlanságuk áldozatai. Vannak, akik kitalálnak magukról rosszat, mert azt hiszik, ezzel érhetik el a legkönnyebben, hogy a másik jó legyen hozzájuk.

Főnök hallgatott. Félt ettől a beszélgetéstől. De nem ilyennek képzelte el férfi és nő első meghitt beszélgetését. Kellemes meglepetés érte...

– Hajlamos vagyok azt hinni rólad, Csalány, hogy sokkal jobb vagy, mint amilyennek megjátszod magadat.

– Köszönöm. És azt még nem találtad ki, hogy az életem sokkal rosszabb, keservesebb, szerencsétlenebb, mint amilyennek elmondom?

– Talán... néha... sejtem...

– Néha sejted? No szép – tört ki Csalány. – Hát nem voltál ott, amikor apám megszégyenített azzal a rohadt számtanpéldával!

– Tulajdonképpen elképedtem, hogy ezt az elsős példát nem tudtad megfejteni.

– Szóval még te is elítéltél! Ez szomorú. Azt nem vetted észre, hogy mi volt az előzmény? Hasdiri kénytelen volt megdicsérni régészeti tudomásomat. Apám hatökör az ilyesmihez; szerette volna, ha a diri tévedést bizonyít rám. Nem láttad az arcát? Hát apa az, aki bosszankodik lánya sikere miatt? És mert a diri megdicsért, apámnak

pedig a történelemről gőze sincs, előrántotta a matekot, mert abban biztosra mehet nálam. És ha tudnád, hogy aztán otthon milyen rondán folytatta! Képzeld, öcsit állította elém példaképül. Mindig ezt teszi, és van sejtelmed róla, hogy ezek után az a taknyos milyen pimasz mer lenni velem? De nem adok öt évet, és az apjával is kitol, akkor aztán én fogok röhögni.

A klánfegyelemben nevelt Főnököt taszítottak a lány szavai. Családtagokról, apáról, testvérről így szólni? Ez káromkodás!

– Fruska, hogyan beszélhetsz így – tört ki. – Ez bűn! Nem félsz a sorstól? Apád talán elfogult öcséd javára... nem az első eset a világon... de akkor anyád meg biztosan téged szeret jobban.

– Anyám? – hördült fel Csalány. – Anyám? Ö csak a saját gondtalan életére vigyáz, a ruháira gondol, az estélyeire, a nyaralási tervekre... Mindehhez apám adja a pénzt, két kézzel... Eladta magát a jólétért, eladja a lánya boldogságát...

A szenvedélyes kitörés mélyén már zokogás vibrált. Főnök megrendültén megállt, a lány még kettőt lépett, s a fiú karja kicsúszott a karolásból. “Milyen csodálatos ösztönnel érezte meg édesapa, hogy Cipotéknál családi bajok vannak – gondolta Főnök. De a családi fegyelem olyan kemény volt benne, hogy borzadás fogta el; ez nem lehet így igaz, Fruska túloz, végzetesebben túloz, mint eddig bármikor, tűrhetetlenül túloz... “Szegény" – tette hozzá, gondolatban (vagy talán ki is mondta?), mert megint fülébe csendült édesapa figyelmeztető intése.

– Az ég áldjon meg, Fruska, ez borzasztó! Hogy lehet így beszélni egy édesanyáról... szülőanyádról...

– Aki fájdalommal szült, keservben nevelt... éjszaka font, nappal mosott..-. Hagyjuk ezeket a kötelező, szólamokat, közhelyeket. Hallom otthon eleget. Az igazságot, a nyers igazságot kell elmondanom végre valakinek, hogy ..

– Sajnálom...

–... hogy megértsen! És ki ért meg engem, ha még te se?!

. Mindent megrontó keserűség volt a lány hangjában. Főnök azt mondta, amit kötelességének vélt, hogy mondjon:

Igazán nagyon sajnálom...

– Ne sajnálj!

– Ne érts félre. Azt sajnálom, hogy ilyen elszánt fenekedésbe estél...

– Ne sajnálj! És mi az, hogy fenekedésbe estem? Vagy te is csak a gügyögő dajkameséket érted, a dübörgő valóság hallatára bedugod a füledet?

Főnök rendíthetetlen komorsággal harmadszor is elkövette a hibát. Sajnálatról beszélt annak, aki szeretetre vágyott:

– Nagyon sajnálom...

– Nem kell a sajnálatod! Pukkadj meg! – Csalány vadul toppantott. Két lépést tett előre, azután visszatért. – Én sajnálom, hogy csalódtam benned. Hogy képtelen vagy fölemelkedni fájdalmamhoz, hogy képtelen vagy megérteni egy szerencsétlen, rendkívüli helyzetet. Közhelyek miatt. Te kispolgár!... De nem igaz; ez a zavartan hebegő alak, ez a szánalmas figura, ez nem te vagy. Érzem, a szívemmel érzem... – két ököllel kezdte verni a fiú mellkasát. – Ez idegen hang! – kiáltotta. – Valaki megrágalmazott... ellenem beszél... Biztosan anyád az, aki nem akarja...

– Fruska, őt hagyd ki...

– Szégyelld magad, te gyáva! – visította Csalány. Még egyet csapott a fiú mellére, aztán megfordult, és lerohant a lejtőn.

– Fruska! Csalány! Ne bolondozz! Ne őrülj meg! Gyere vissza! Még összetöröd magadat – kiabált Főnök, bénultan állva helyén.

Még fél percig hallatszott a lány jajgató, üvöltő, átkozódó zokogása.

Frdn'nd és Bagoly előbukkant a sötétből.

– Mit csináltál ezzel a hülyével?

– Mint az őrült, úgy rohant el közöttünk.

– Hiába akartuk feltartóztatni – mondta csúfondárosan Nándi. –

Mint ahogyan a szikláról jött le...

– A halál angyala... az őrült, vészjós bagoly... Mit mondtál neki? – kérdezte Bagoly most már rémülten, mert észrevette, hogy Főnök reszket.

– Rémes... rémes... – ismételgette Főnök. – Hagyjatok most, fiúk. Ne is faggassatok. Még beszélni sem tudok róla.

Óvatosan elkente ujjaival az arcán lepergő könnyeket.

3.

Adi nagyon rosszul aludt ezen az éjszakán. Sűrű felriadások közt szellemekkel viaskodott; hajnal felé pedig azt álmodta, hogy az iskolai évzáró ünnepélyen Lutoslawsky Hegedűversenyét kellett volna eljátszania, zenekari kísérettel. Amíg ő a hegyen járt, édesanyja az ő nevében elvállalata a szereplést; már rendbe is hozta sötét ruháját, és leporolta hegedűjét is, amelyet az utolsó esztendőben ő teljesen elhanyagolt.

A kottát csak az első próbán látta meg. A mű félelmetes technikai igényeket támasztott a hegedűssel szemben, s olyan bonyolultnak látszott, hogy képtelenségnek tartotta egy hét alatt megtanulni. Panaszkodott édesanyának, de ő csak mosolygott: “A te nagy tehetségednek, fiacskám, semmi sem lehet nehéz!" Nem mondhatott le, nem hozhatta szégyenbe anyját. Verejtékben úszva ébredt föl hajnalban, de miután megkönynyebbülten vette tudomásul, hogy csak álmában kellett volna hegedülnie, nem tudott többé elaludni.

Bántotta lelkiismeretét, hogy a boldogtalan Cipót lányt képtelen volt megvigasztalni, sőt – nyilván a sajnálat többszöri említésével, amit az nem tudott elviselni – újabb kitörésre és végül majdnem eszelős elrohanásra késztette. Tehet róla ő, hogy a szülők mániás pocskondiázása ellentmondásra kényszerítette?.,. Hibának kell lenni Cipót Kláriban is... De mi lenne itt az, ő feladata? Hogyan

segíthetne? Tanácsot kell kérnie édesapjától, aki olyan fölemelő példát mutat az embertársak iránti megértő türelmességből.

Iszonyúan fájt a feje. Talán a rossz fekvéstől? Felpúpozta párnáját, és a hátára feküdt, hátha sikerül így a fájdalmat elmulasztani és végre elaludni. De ekkor már odakinn megkezdődött az “őrjárat". A mindenen tréfálkozni tudó professzor így nevezte felesége hajnali, szenvedélyes futkosását.

Édesanya rossz alvó volt, korán ébredt, és azonnal tudatára nehezedett a kezdődő nap töméredek tennivalója. Örök félelemben élt, hogy nem lesz elég ideje aznap, másnap, azon a héten, abban a hónapban mindent elintézni, és ezért mindig szaladgálva járt fel és alá a lakásban: előkereste ezt, eltette azt, megigazított egy szőnyeget, fölszedett egy szálacska cérnát, ellenőrizte a tea és a cukor mennyiségét, elrendezte a redőnyöket és a függönyöket, nehogy a később majd betűző nap kiszívja a bútorvédő huzatok színét; berakta a szekrénybe a kávéscsészéket, máshova tette a cipőkefét, kivette a konyhaszekrényből a szemeskávét, nem talált valamit, megtalált valamit... így ment ez mindenkor addig, amíg csak apa elő nem jött a mellékszobából – ott aludt, hogy ne zavarja a hajnali őrjárat, vagyis hogy inkább ne legyen útjában a hajnali futkosásnak –, derűsen jó reggelt kívánva belekarolt feleségébe, sétáltak egy ideig, aztán leültek a díványra. “Hogy aludtál, édesem?" Az asszony zsörtölődve szabadkozott, hogy tömérdek dolga lenne, de a férfiak bezzeg mindenféle csacskaságra ráérnek. Ezt bizonyára nem is akarta olyan türelmetlenül és olyan szemrehányóan mondani, mint ahogyan szaporán pergő és bizonytalan fogalmazású mondatai kifejezték, de a professzor szerencsére sohasem sértődött meg.

Ezen a reggelen azonban a professzor csak nem akart előjönni a szobácskából, úgyhogy végül az asszony, kopogtatás nélkül rányitott.

– No, mi lesz, öregem, nem kelünk fel?

Az öreget félálomból riasztotta fel. Föl akarta kapni fejét, de az alig mozdult, s az erőlködés kínos fintort rajzolt ajkai köré. Szemét is

csak nehezen nyitotta ki.

– Rosszul vagy? Vagy csak megint nem akarsz fölkelni?

– Rosszul aludtam, drágám... Nagyon megizzadtam. – A férfi vékony csontú, majdnem átlátszó kezét mellére ejtette, amelyhez vizesen hozzátapadt az inge. Halkan feljajdult. – Fáradt vagyok.

– Megint felizgatott az este a krimi? Minek is nézed! Aztán biztosan megint kinyitottad az ablakot, megfáztál... Sohasem tudsz vigyázni!

A férj csak gondolatban felelt. Langyos volt az éjszaka, olyan jólesett a beáramló friss, hársfaillatú levegő, ingujjban ült a nagy fotelban... kikapcsolta a tévét, hiszen mindenre kíváncsi asszonya már rég aludt ő a – Rajna menti városokba menekült hugenotta kézműiparosok polgárjogi helyzetének egy furcsaságán tűnődött, amely sokban emlékeztetett... mire is?...

Mint az este, most is fáradtan lehunyta szemét. Gondolatai elmosódtak.

– Ha nem kelsz föl izibe, öregem, akkor magadnak kell a reggelidet megfőznöd. Mert én már megyek; tudod, hogy mára ezer elintéznivalóm maradt tegnapról, és úgy látom, ma fiacskád is beállt a lusták légiójába. De a fiacska éppen megjelent az ajtóban.

– Tessék csak nyugodtan elmenni, édesanya, én majd megfőzöm a kávét. Vigyem az ágyba, édesapa? "Vagy inkább tea tetszik?

Az öreg mit sem jelentőén bólintott.

– Hogyisne! – zsémbeskedett az asszony. – Ágyban nem étkezünk. Nem játszunk beteget.

És szaladt öltözni. Útközben odébb tolta a szalonasztalt, majd visszatért, hogy megigazítsa a tévékészülék csipketerítőjét, kétszer ide-oda futva eldöntötte magában, hogy ma nem vesz harisnyát, hiszen nagyon meleg lesz, azután már a külső folyosóról szaladt vissza megfésülködni, majd még egy gyors, szervusztokkal végre eliramlott, mint akit kerget a tatár, hogy még otthon találja Józsi bácsit, akinek van egy ismerőse a Városházán, aki hajlandó lesz

szólni az egyetemi intézőségnek, hogy emeljék föl férje tanári nyugdíját, mert rosszul számították ki az alapot.

De az utcán valamilyen nyugtalanság fogta el, és még egyszer visszarohant. Férje lehunyt szemmel feküdt, észre sem vette, hogy felesége belépett a kisszobába. Csak akkor rezzent meg, amikor megérintette kezét.

– Igazán rosszul vagy, öregem? – kérdezte aggodalmasan.

– Gyönge vagyok – szólt a férj sóhajtásszerűen. – Csak a gyöngeség... tudod... a szokásos...

– Majd összeszeded magad, ha pihensz.

– Persze.

Barnáné megkönnyebbülten elsietett, most már véglegesen.

Adi ezalatt a konyhában szorgoskodott; föltette a vizet a gázra, csészét és cukrot készített a tálcára, kenyeret szelt. Aztán leforrázta a teát, megvárta, amíg kicsit kihűl, s vitte a reggelit.

A kisszobába lépve rémület fogta el. Apja hátraszegett fejjel feküdt, olyan erősen sóhajtozott, hogy az már nyögés vagy még inkább hörgés is lehetett. Ökölbe szorított két keze a két füle mellett remegett.

– Baj van, édesapa? – Letette a tálcát, és riadtan az ágy fölé hajolt.

– Mi... mindjárt elmúlik – suttogta az öreg alig-alig hallhatóan.

– Fölszaladok a főorvosékhoz. Talán még itthon van.

– Nem. Ne, fiam. Anyád nem szereti – tiltakozott édesapa, és ijesztő nagyot csuklott.

A fiú látta, hogy apja most nem képes igazán ellenkezni; ugrott és rohant föl a lépcsőn, hármasával szedve a fokokat. A sebész főorvos szembejött vele, kezében kis táskájával.

– Hová rohansz, Adi?

– Édesapa... – mondta elfúló hangon a fiú – nagyon odavan. Tessék talán megnézni.

– Megyek – mondta az orvos minden meglepetés nélkül.

Néhány pillanat múlva a betegágy mellett állt, s első pillantásra

látta, hogy nagyobb a baj, mint amilyenre fölkészült.

A pulzus, ijesztő rossz volt, a szívverés szabálytalan és nagyon gyönge. A vérnyomás alacsony. A tüdejét is szerette volna meghallgatni, de ehhez segítség kellett volna.

A beteg csak sokára vette észre a lakótárs és jó barát orvost.

– Szervusz. Te hogy kerülsz ide?

A fiú könyörgő szemmel tagadóan intett fejével, aztán kiosont a szobából.

– Benéztem – mondta a doktor. – Épp jókor. Mi van veled?

– Semmi. A gyöngeség. Tudod.

– A szokásos. Tudom. De várj csak... jobban meg kellene nézni, és vigyázni kell...

– Vigyázok.

– Félek, hogy itthon nem bírsz eléggé vigyázni magadra. Jobb lenne kórházba menni.

A professzor alig láthatóan ingatta fejét.

– Mi... minek?

– Vigyázni kell; Nézd, a szíved... Infarctus is lehet. Bár nem. biztos. EKG kell. A tüdődet is át kell világítani... Beviszlek magammal.

– Ugyan ne – tiltakozott Barna, s erőtlenül mozgatta ujjai hegyét.

A főorvos aggódó szemmel figyelte, majd kifakadt:

– Itt nem lehet csinálni semmit! Fel tudnál öltözni? Nem, jobb, ha a mentők visznek.

Gyorsan megérkeztek a mentők, Adi addigra összecsomagolt szappant, törülközőt, fogkefét, papucsot, köpenyt.- ö maga sem értette, hogyan jutott eszébe minden.

Vitte a kis koffert a hordágy után, beszállt ő is a mentőkocsiba. Apa nem szólt, mereven nézte a kocsi fehér mennyezetét, arca olykor fájdalmasan meg-megrándult. A kórházban a fiú nem maradhatott, de hiszen legfőbb ideje volt, hogy elrohanjon Józsi bácsiékhoz, tudatni édesanyával, mi történt. Későn érkezett, anyja onnan már elment,

egyenesen a Városházára, megkeresni az előadót, hogy aztán beszéljen Demer Odóval, Józsi bácsi ismerősével, aki teljes súllyal szólhat az egyetemi intézőségnek.

A Városházára a fiút nem engedték be, nem volt ügyfélfogadó nap. “Édesanya? – tűnődött a fiú a portásfülke előtt, ő biztosan bejutott, édesanya nem ismer lehetetlent." Ment tehát haza, hiszen be is kellett vásárolnia.

Délig nem jelentkezett édesanya. Adinak nem volt kedve főzni, tulajdonképpen eszébe sem jutott, hogy egyék valamit. Apja megmegránduló, sárgás arcát látta, lehunyt szemét. Ha a hangját akarta fölidézni, nem a mai, elhaló sóhajtásokat hallotta, hanem a tegnap esti apát, aki olyan szenvedélyes meleg hangon beszélt neki az emberségről, a jó szándékról, a segítés kötelességéről.

Két órakor a sebész főorvos nevében- telefonált egy női hang:

– Kérjük a professzorné asszonyt, szíveskedjék befáradni a kórházba.

Adi tanácstalanul járt föl és alá, azaz egy ideig csak lézengett tehetetlenül. Végül cédulát hagyott a helyzetről, a telefonüzenetről, és besietett a kórházba.

Apa eszméletlen volt, és már csak halkan, egyre gyöngébben hörgött. “Infarctus – beszélt hozzá valaki. – Lappangó influenza. Gyenge tüdő. Fáradt szív. Legyengült szervezet. Sajnos, nem fogja kibírni... A kedves mama?" Adi mozdulatlanul, süketen állt a betegágynál. Egy óra múlva apa kiszenvedett.

Adi sohasem tudott volna visszaemlékezni rá, mikor és hogyan indult el hazafelé a kórházból. De annál gyakrabban rémlett föl később emlékezetében az a pillanat, amikor pár lépéssel lakóházuk előtt édesanyába ütközött. Akkor ért haza. Még világos volt.

– Kicsi fiam, hol kószálsz ilyenkor? – kezdte rögtön, bár szelíden, de mégis korholó szavakkal.

– É... édesapától – suttogta a fiú. – Kórházból. Meghalt.

Édesanyja erre valamilyen soha nem hallott, alig emberi, vinnyogó

hangot hallatott. A fiú nem tudta volna elképzelni, hogy ember ilyen rémségesen borzalmas sírásra képes. Erős szorítást érzett karján, tépést, rángatást.

– Vigyél oda... vigyél... Talán még segíthetek.

A kórházban az özvegy ráborult a halottas ágyra. Nyüszítve szólítgatta élettelen férjét:

– Öregem, kis öregem! Ne hagyj itt! Maradj velem... Hiszen úgy szeretlek... Látod, mit teszel velem?

Egy orvos nyugtató injekciót adott, taxit hozatott. Amikor otthon villanyt gyújtottak, édesanya arcára nem lehetett ráismerni. Sötéten vörös volt, puffadt, feldúlt, merő kétségbeesés. Úgy zuhant fia nyakába, hogy mind a ketten rádőltek egy fotelra.

– Kicsi fiam... vétkeztem ellened is... Menj, menj el most rögtön ahhoz a lányhoz. Szeressétek egymást, amíg lehet... amíg nem késő. Mert aztán késő. Menj, kicsi fiam!

Adi rémülten simogatta a vékony kis vállat.

4.

Csalány későn ébredt, rosszkedvűen kelt. A házban csönd volt; egész nap olvasott, kora délutántól kezdve a televíziót nézte. De gondolni mindig csak arra gondolt: nem kellett volna elrohannia. Adi nem akarta őt megbántani a sajnálkozással... Most mindent elrontott.

Késő este anyjától értesült a környék szenzációjáról: a kedves kis professzor hirtelen haláláról. Csalány dermedten ezt suttogta maga elé:

– A halál angyala voltam.. Ezt sohasem fogja elfelejteni!

– Mit beszélsz, te Fruska? – riadozott Cipotné.

De akkor a lány már eszméletlenül eldőlt, habzott a szája. Ágyba fektették; nagy sokára tért magához. Reggel a szoba padlóján találták meg, merev ájulásban, sebzett homlokkal. Beverte a fejét, amikor el

vágódott. Mama lemosta a sebet, Fruska magához tért. Fáradt volt, pihenni akart.

Cipotné már előző este elhatározta, hogy férjének nem is szólva, ma felhagy a halogatással, és elviszi lányát a háziorvoshoz. De a két ájulás után most maga Cipót telefonált a doktorért.

A háziorvos nem sokat teketóriázott, kimondta lesújtó véleményét. Lehet, hogy epilepszia jelentkezik, lehet, hogy másféle idegtünetekről van szó. Mire való itt késlekedni, amikor a kerületi székhely kórházában fölkereshetik Tamus főorvost, az országos hírű gyermekideggyógyászt.

Cipót csupa tűz és láng volt a hirtelen buzgóságtól. Interurbán beszélt a főorvossal. Igen, jöhetnek akár ma is. Viheti a beteget közönséges autón? Mert ő maga mégis óvatosabban vezet. Miért ne?!

A nógatások hézagaiban az apa kezét tördelve ötször is megkérdezte a háziorvost:

– Ugye, nem lehet az, hogy ezt tőlem örökölte?

– Nem hiszem... nem öröklődő baj, eddigi tudásunk szerint.

Fruska tiltakozott az ellen, hogy vánkosra fektessék a Peugeot-ban. Hibátlanul frissnek érezte magát, amikor délben bevezették a főorvos rendelőjébe. Tamus dr. nyomban megszerezte a lány bizalmát; magas volt, vékony, elég fiatal, szemüveges, tömött hajú, határozott arcú, szelíd szemű.

Cipotné adta elő a tüneteket, s az orvos kérdéseire részletesen beszámolt arról is, hogy a gyerek úgynevezett nehéz szüléssel jött a világra, bár alaposabban nem tudta elmagyarázni. Cipót sűrűn beleszólt, kijavítva feleségét. Képtelen volt a fiatal orvossal szemben bizalmatlanságát legyőzni. Ö fehér szakállú, bölcs aggastyánnak szerette volna elképzelni a híres gyermekgyógyászt, azt, akinek ki kell köszörülnie a család egészségügyi tekintélyén esett csorbát.

A testi vizsgálatok – kopogtatás, hallgatózás, reflexek ellenőrzése, elektronikus észlelők – után a főorvos jó ideig beszélgetett a beteggel, hogy tájékozódjék értelmi képességeiről. Cipót irulva-

pirulva többször közbeszólt, és mentegette gyermekének érthetetlen ellenszenvét a matematikával szemben.

A főorvos nem tett megjegyzést erre sem; komoly arcárol semmit sem lehetett leolvasni. Csak a több mint egyórás vizsgálat után nyilatkozott:

– Most még encephalogramot kell csináltatnunk. Szeretném, ha a gyereket itt hagynák legalább egy hétre. Jó lenne, ha láthatnám egy roham lefolyását.

– És súlyos... súlyos? – kérdezte kétségbeesetten Cipót.

– Talán nem – felelt az orvos. – Egy hét múlva, remélem, többet mondhatok.

ÚJ UTAKON

1.

Tamus főorvos figyelmét nem kerülte el az a durcás hang, amelyen Klári a szüleivel beszélt. Ezért az elektronikus agyvizsgálat után, amely eléggé reményteljes állapotot regisztrált, pszichoanalitikai vizsgálatra küldte új betegét. Az analitikusnak nem volt nehéz dolga; hamarosan tisztán látta, hogy a lány kötekedő hajlama a szülői ház, a szülői magatartás reakciója.

Amilyen könnyű volt ezt megállapítani, ugyanolyan nehéz volt elképzelni, hogy ezen segíteni lehessen. Ha a lány sok időt töltene más, neki megfelelőbb környezetben, az sokat segíthetne, de ilyen környezet – Klári vallomása szerint – nem adódott sehol.

– Van egy fiú – közölte végül még a pszichoanalitikus –, akit a Cipót lány, úgy látszik, szeretni tudna vagy akarna, de őt is mindig marja, és a fiú is nagyon érzékeny. Minden találkozásuk összeveszést idéz elő, és újabb sérülést okoz a lánynak.

Klári az első napon sokat durcáskodott; morgott, hogy három, nála

sokkal fiatalabb gyerekkel tették egy szobába, s hogy ugyanolyan kicsiny ágyat kapott, mint amazok. Az ebédet nem ette meg, mert csak kanalat adtak az étkezéshez; kést és villát ugyanis idegosztály betegei nem használhatnak. Délután fölfalta az egész tömeg csokoládét és mogyorót, amit szülei hagytak nála, s egy harapásnyit sem adott belőle a többieknek; a vacsorát érintetlenül hagyta. Szobatársaival nem beszélt, kérdéseikre nem válaszolt.

Másnap már kevésbé volt ellenséges. De félrevonult, nem szólt senkihez. A második agyvizsgálat azt mutatta, hogy a gyógyszerezés beállítása sikerült; további korrekció, egyelőre nem látszott szükségesnek. Roham nem jelentkezett, talán az otthoninál nyugalmasabb kórházi környezet folytán.

Késő délután azonban az egyik gyerekhez, aki sokat faggatta, hozzá vágta papucsát, és megsebesítette homlokán. Szegény kicsike vérző bőrét tapogatva, ijedten hüppögött.

Mária nővér futva jött. Nem csinált botrányt. Komor arccal bekötözte a kis sebesültet. Klári, akit furdalt a lelkiismeret; később odasompolygott, hogy segítsen. A nővér nem szidta meg, nem zavarta el; barátságosan fogadta, és elküldte friss vízért. Az ápolónő jól számított; a kezelés befejeztével Klári sírva magához ölelte a sebesültet, a kis Vilmát, s megcsókolta.

– Ne haragudj! Nem akartam.

Vilmuska nem haragudott, sőt boldogan ölelte át a felnőttien nagy szobatárs nyakát.

Megtört a jég. Másnap Klári – majdnemhogy varázsütésre – a szoba őrzőangyala lett, a kicsinyek gondviselője, kényeztetője, a nővérek csaknem pótolhatatlan segítsége. Még mesét is hajlandó volt felolvasni.

A hétéves Vilmácska másnap az asztalnál ülő Klárika ölébe kérezkedett, és elébe tett egy szép tarka dobozt.

– Játsszál velem!

A dobozban különböző színű és hosszúságú, fényesre lakkozott

fácskák voltak; az ismert számtani játék, amely a szem segítségével teszi felfoghatóvá a számtani alapműveleteket. Tavaly Klári is kapott egy ilyen készletet, de hozzá sem nyúlt, hiszen elsősök játszanak ilyesmivel. Apja néhányszor elővette otthon, hogy megpróbálja rávezetni lányát a hasznos agytorna művelésére, Cipotból azonban hiányzott a pedagógus türelme, a játék öncélú öröme, és hamarosan ordítás lett a kísérletből, több ártalom, mint haszon.

Csalány megrezzent, amikor a doboz tetejét leemelte, és előtűntek a gyűlölt piros kockák, annak hosszban és értékben többszörösei, a kék, zöld, sárga, barna rudacskák. Ha nem ül az ölében a gyerek, talán földhöz vágja az egész készletet, kiáltozni kezd és kirohan. De Vilma kedveskedve hozzádörzsölte pofiját.

– Taníts meg rá! Te olyan nagy vagy, én meg olyan buta.

– No, ide hallgass! – Csalány lassan, hangsúlyosan olvasni kezdte a dobozfedél belsejére nyomtatott használati utasítást.

Rettegése, hogy ez a szöveg “kínai" lesz, feloldódott, elpárolgott. Értette; mi több, felfogta, hogy két piros kocka együtt éppen akkora, mint egy kék, vagyis egy meg egy az kettő. Aztán tovább: egy piros meg egy kék az három, két kék az négy és így tovább.

A szép, szőke kontyú alorvosnő, aki a betegszobába lépett, rögtön észlelte a csodát. Néhány pillanatig állt; ujjongani szeretett volna vagy a főorvoshoz rohanni, de mégis inkább széket húzott magának az asztalhoz, és leült.

– Jaj, de muris játék Bevesztek?

És egy óra hosszat rakosgatta velük az egyszeregy alkotó fadarabkáit.

2.

Amikor másnap anyja meglátogatta, Klári csokoládét kért tőle, sokat.

– Holnap hozok.

– Most! A gyerekeknek ígértem.

Cipotné megkérdezte az ügyeletes alorvosnőt, hogy szabad-e megajándékozni a szobatársakat.

– Hát hogyne szabadna! Képzelje, asszonyom, azt a szegény kis Vilmát például itt felejtették a szülei egy szál pendelyben. Rajtunk kívül az égvilágon senki sem törődik vele. Nem tudom, mit kezdünk vele, ha meggyógyul-

– Ez is előfordul? – csodálkozott Cipotné.

– Sajnos, elég sok ilyen beteg gyerekünk van. Amikor ezt Cipót meghallotta a feleségétől, azzal a hírrel együtt, hogy Klári jól érzi magát, tünetmentes, sőt naphosszat számtant játszik Vilmácskával – vásárolt egy bőröndnyi gyermekruhát, és berobogott vele a főorvoshoz.

– Tessék ezt szétosztani az apátlan-anyátlan rászorulók között! – Hosszan szorongatta Tamus dr. kezét. – Hallom, máris meggyógyította gyermekemet. Kérem, én nem leszek hálátlan.

– Sajnos, nem ilyen egyszerű a dolog – próbálta fékezni látogatóját a főorvos. – Néhány kedvező jelenséget valóban megfigyeltünk, de inkább csak lélektanit, mint ideggyógyászatit. Kérem, alattomos, makacs betegség ez; sok türelemre, kitartásra, időre van szükség.

Cipót ezt tudósi szerénykedésnek vélte. Most röstellte "kezdeti bizalmatlanságát, átesett a ló másik oldalára; csodadoktort látott Tamusban, aki első látásra, egyetlen kézrátétellel megtalálta a baj gyökerét, és eloszlatta az ő feje felől ennek a furcsa betegségnek a családi szégyenét.

Délután Bagoly és Nándi látogatták meg Klárit. A divatkreátor erre az alkalomra kék vászonnadrágjához fekete trikót vett föl, amelynek hátán nagy fehér 13-as szám virított, fejére pedig motorversenyzői fekete bőrsisakot szíjazott.

Csalány a tágas folyosón fogadta vendégeit; a fehér asztal körül foglaltak helyet, kék virágos szövettel párnázott, fehér székeken,

miután Klári vázába helyezte a kapott piros rózsákat.

– Helyettem, kis virág... hiszen tudod – kockáztatta meg Bagoly a virág átadásakor.

A hagyományos rendreutasítás ezúttal elmaradt.

– Mi van szegény Adival? – kérdezte Csalány.

– Két szál virágot ő küld, kettőt vettünk mi – füllentette Bagoly.

– Ó, szegény... – Csalány szeme megtelt könnyel.

– Ö most nem jöhet. Hiszen érted? Klári arcán végigfolytak a könnyek.

– Értem. Nem jön el a halál angyalához.

– Miért beszélsz hülyeségeket! – förmedt rá Bagoly, aztán elszégyellte magát, mert úgy érezte, hogy ez a hang és ez a szöveg nem illik a fehér bútoros, fehér csempés, fehér ajtós, rettenetesen kipucolt kórházhoz.

– Hogyan viseli el szegény Főnök a szerencsétlenséget? – kérdezte rövid szünet után Csalány.

– Képzeld, ő most családfő lett – mondta Nándi némi tisztelettel hangjában.

– A család legidősebb férfi tagja – magyarázta Bagoly. Majd: – Igaz, más nincs is, csak ők ketten vannak.

– Á, rengeteg nagy rokonságuk van – jegyezte meg Csalány. – És ahogy én ismerem a helyzetet, addig is Malvinka néni volt a családfő. Ö pedig gyűlöl engem.

Hallgattak darab ideig. A két fiú érthetetlennek találta Csalány kétségbeesését.

– Mikor lesz a temetés? – kérdezte meg végül a lány.

– Holnap.

– Vajon kieresztenek-e innen?

– Minek jönnél?

– Akkor küldök virágot. Ti nem tudjátok, milyen csodálatosan jó volt hozzám az öreg prof. Ö tudta értékelni az egyéniségemet. Egy ilyen nagy ember! – Elmondta a nevezetes találkozás lefolyását,

miközben sűrűn hullott a könnye.

– Te, nem árt ez neked? – szakította félbe Bagoly. – A sírás. Az idegeidnek.

– Azt hiszed, ez diliház? – támadt tréfásan Bagolyra a lány. – Nincs nekem semmi komoly betegségem. Csak megfigyelnek. Mi van a romoknál?

Hát arról volt mit mesélni! Az asztalos másnap fölment fiával együtt a hegyre. A kiásott gödör látszólag érintetlen volt, ellenben hiába állt mellé, fölé, sőt belé is az öreg, a varázsvessző meg se moccant a kezében.

– Vagyis mások elvitték közben a vasládát – jegyezte meg Bagoly, de olyan tepsiarccal, hogy nem lehetett tudni, hiszi-e maga is, amit mond, vagy csak kötekedik.

– A, nem létezik – rázta fejét Nándi. – Annak nyoma volna. Az öregem irtó pipa lett; hazamentünk, s új próbát tett a szerszámmal az udvarban. Képzeljétek, ott se működött ez az izé. Sem az üllőnél, sem a kútnál, pedig higgyétek el, mind a kettő ott volt, ugyanazon a helyen, ahol az első próbánál majdnem kibillentették kezemből a nikkelpálcát.

– Hát ez valóságos csoda! – kötekedett Bagoly.

– Én megmagyarázom – szólt Csalány. – A próbánál autoszuggesztiónak estetek áldozatul.

– Mi?

– Ha az ember nagyon akar valamit, például azt, hogy az a pálca bizonyos helyen legörbüljön a föld irányába, akkor ő maga szépen legörbíti, de észre sem veszi, hogy az ő keze csinálja, így történnek a csodák.

– Állati, milyen művelt vagy, Csalány!

– Van itt egy csinos, fekete kis doki, haláli bajusszal... az foglalkozik velem. Képzeljétek, analizál! Nagyon jópofa kérdései vannak, el se mondom nektek, milyen szemteleneket kérdez. De engem ne féltsetek, én se a falvédőről léptem le, én is jól kifaggatom

őt, s lassan kitanulom a pszicho-micsodáit, a szuggesztiót meg a többit.

– Szóval te azt mondod, nem is volt kincs a romnál?

– Azt nem mondom. És most mi lesz?

– Még nem tudom. Hasdiri is sürget. Aztán ott van még a szálloda télikertje... De hát Főnök egyelőre nem kapható semmire...

3.

Halottas házban kísértetek járnak: halottas házban az életben maradt, rég látott rokonok kísértenek; kiismerhetetlen arccal és szándékkal járnak ki-be, olykor némán, máskor ijesztő szavakat mormolva. Eddig inkább csak Malvinka néni látogatta a rokonokat. A professzor nem szerette az üres fecsegést, a rokoni intrikákat; a munkája után tapogató laikus kérdéseket zaklatásnak érezte. Nem járt a rokonokhoz. Sokan haragudtak is rá, de most azok is eljöttek.

Nagy összeborulások voltak, síró felkiáltások. Mindenkinek volt néhány kedves vagy suta története arról, hogy őt kivételesen mennyire szerette a megboldogult drága Herbert bácsi, hogy mennyire értékelte történettudományi megjegyzéseit, holott ő – bevallja – ezen a téren nem sokat tud.

Mások félreültek kettesben-hármasban, és pénzügyi dolgokról tárgyaltak. Volt valamilyen régi családi vagyon, amelynek eloszthatatlan maradványait az elhunyt Herbert bácsi kezelte, mint eddig legidősebb családtag. Most persze másnak kell a dolgokat rendezni. Ha ugyan van még valami, mert tudósnak nagy lehetett a megboldogult, de a pénzhez nem értett szegény.

– Nem is érdekelte a pénz, csodálatosan nem érdekelte – vetette oda sóhajtással az özvegy, aki elmenőben hallotta a megjegyzést.

A pénzügyekre érzékeny rokonok ebből mindjárt rosszat sejtettek, szomorúan vonogatták vállukat.

A temetés szerencsére nem került pénzbe, tudományos testületek vállalták minden gondját, kiadását. Ez megkönnyebbülést keltett mindazokban, akik tartottak tőle, hogy az özvegy hozzájárulást kér a költségekhez a család tehetősebb tagjaitól.

Többen megkérdezték Aditól, hogy érettségi után milyen pályára óhajt menni. Az özvegy a kérdésekből kihallotta azt, hogy az illető kételkedik benne, lesz-e anyagi lehetőség a bölcsészeti egyetemi tanulmányokhoz, s hallani vélte már azt is, hogy: “Ránk azonban ne számítsatok, elég gond nekünk a saját gyerekeink fölnevelése."

Adi készséges udvariassággal válaszolt minden tapintatlan kérdésre, közben mindig édesanyán volt a szeme. Ha kellett, ugrott, hogy új adag kávét készítsen be a kis presszógépbe; elmosogatta a csészéket, amikor már fogytán voltak; kihúzta a dugót, ha új konyakosüveget kellett felbontani; kiürítette a hamutartókat.

S miután késő este az utolsó rokon is elment, leült édesanya mellé, fogta a kezét. A félhomályban hagyta, hogy végigfolyjanak arcán a meleg könnyek. Édesanya olyan fáradt volt, hogy hosszú percekig egy helyben tudott ülni, s ilyenkor furcsa, összefüggéstelen monológ született ajkán:

– Hej, szegény öregem... hogy utálta őket... igaza volt. Most bezzeg jönnek... de majd elmaradnak... és ne adj isten, hogy valamelyikükre szükségem legyen... Az ellenséget könnyebb szeretni, mint a rokont, mondotta apád, szegény... Hej, édes kis öregem, milyen igazad volt... Ha most látná...

Olykor két kézzel ragadta meg fia karját, és sírós hangon ismételgette:

– Kicsi fiam, Adi... te, ugye, sose hagysz el engem? Mert nekem senki sem fontos, csak te... Én nem akarok mást, csak hogy neked jó legyen... a legjobb...

Egyszer aztán minden átmenet nélkül:

– És főleg ne hallgass a nőkre, mert azok mindig csak maguknak akarnak jót, és nem neked. Édes kicsi fiam, kerüld a nőket. És főként,

vigyázz, a közelébe se menj annak a Cipót Klárinak. Már á nézése is gyanús nekem. Az anyját csak a pucc érdekli, másrészről meg az apja erőszakosságát örökölte... ígérd meg nekem, fiacskám, hogy soha többé nem állsz szóba vele!

Adi nem ígért semmit, kelletlenül hallgatott. Hiszen anyja tegnap – vagy tegnapelőtt? – még egyenesen küldte őt Klárihoz, hogy menjen és szeresse, amíg nem késő – ami neki eszébe sem jutott –, és erre most megint a régi nóta!

Főnök tizenhét éves volt – apja halálának tragédiájánál először nézett bele az emberi lélek kifürkészhetetlen mélységébe. Még csodálkozott, hogy sötétségen kívül nem lát semmi egyebet.

Arról, hogy Csalány kórházban van, csak a temetés másnapján értesült, amikor először ment el a múzeum kerítéséhez.

– Nevedben is vittem neki két szál virágot – közölte Bagoly.

– Mit szólsz a vetélytársad nemes tettéhez? – kérdezte erre fellengzősen Frdn'nd.

– Rosszul tette – mondta komoran Főnök.

– Miért?

– Mert Csalány esetleg gondol valamit rólam.

– És az olyan nagy baj? Talán meg se látogatod?

– De igen. Bemegyek hozzá, és megmondom neki, hogy nem én küldtem a virágot.

–: Elég ronda dolog lesz. Elrontod az ő örömét, hazugságba taszítod Bagolyt, akit Csalány majd ugrat, vagy rosszindulattal fog gyanúsítani, holott igazán hősi gesztus volt, hogy két szál virágot átpasszolt a te nevedre annál akibe ő szerelmes.

–: Pofa be! – rivallt rá Frdn'ndra Bagoly. Aztán gúnyosan folytatta: – Főnök az egyenes szókimondás híve, ő nem gavalléroskodik!

– Ne hülyéskedjetek – tette le a fegyvert Főnök. – Hát nem én mondtam nektek, hogy szép az őszinteség, de nem menti a kíméletlenséget? Apám tanított rá, hogy jónak kell lenni mindenkihez.

4.

– Mindenkihez? – ismételte meg Nándi kérdő formában. – Például ahhoz a bigéhez is? Nézzétek csak, micsoda szerelés közeleg ott!

Frdn'ndnak tulajdonképpen nem illett csodálkoznia, mert nem mindennapi szerelést viselt ő is. Divatkreátori pályafutásában bizonyosan kimagasló pont lesz az a szitának is túlságosan lyukacsos ing, amelybe valamilyen, hadirepülőgépről leszórt fémszálakat húzott be nagy fáradsággal, s ilyképpen igazi páncélos – de kánikulában is viselhető – inget hozott létre, fekete, oldalt piros csíkkar díszített úszónadrágjához és barna tornacipőjéhez.

No de a közelítő bige – mintha csak túl akart volna tenni a kreátoron – ugyancsak áttört anyagot viselt, de olyat, hogy talán a leghelyesebb lenne azt mondani: nadrágkosztümje tekintélyes méretű lyukakból állt.

Ámde a lyukakat keretező pasztellszínű fonalak rózsákra emlékeztető ábrázolatokat juttattak a nézelődő eszébe, bár a virágok szemlélését kétségtelenül háttérbe szorították a tarka pókhálóba foglalt és kellő ügyességgel ringatott idomok. A kellő ügyesség külön is méltányolandó, mert az így előringó nőnemű lény nagyon fiatal volt, semmi esetre sem látszott idősebbnek Bagolynál, aki – a hónapok gondos mérlegelése alapján – a vasrúd legfiatalabb ülnökének számított.

Nos, ez a rendkívüli látványosság, amelyhez még egy állmagasságban tartott minirádió tartozott, kihívóan peckes lépésekkel egyenesen a három klubtag felé menetelt, egy lépésre tőlük megállt, és mintha ezer esztendeje ismerné őket; így szólt:

– Mit bámultok, borjacskák, nem vagyok én új kapu! Megengeditek, hogy bemarjam magamat közétek? – Választ sem várva, nagy lendülettel máris ott termett Főnök és Nándi között. Még

csak meg sem billent az egyensúlya, mert azon nyomban meghitten ráfonta két karját két szomszédja vállára, s olyan biztonságosan érezte magát, hogy még egymáson átvetett két lábát is felrúgta vízszintes vonalba. – Mondjátok, ki az a krapek ott? – mutatott a közeli patika elé, ahol éppen Cipót szállt ki vajszínű Peugeot-jából.

– Krapek? – nevetett Frdn'nd. –Öreg szivar.

– Öreg szivar nem vén szivar – pergett a jövevény nyelve. – Legalábbis úgy akarna fűzni, mintha tizenhat éves volna. Jövök az utcán, hát mar utánam a kocsijával. Megvetően végigmértem, ahogy én az ilyen öregembert szoktam, hátha lemaródik, de ő már bemarta magát, lassúra marta le a motorját, s marta utánam a métereket. Nem vagyok apáca, de az ilyet nem szeretem. Azért ültem ide közétek, hogy lemarjam őt magamról. Lássa, hogy én a fiatalokkal, azt igen... Az ilyen öreg krapek azt hiszi, hogy csak leteszi a pénzt az asztalra, és máris marhatja a fiatal csajt. Azt hiszi, ha végigmérem, az kihívás. De hát nem vagyok apáca, és bár nem félek attól sem, ha megszólít, mégis idemaródtam. Látjátok, a vén krapek leállította a kocsiját, és most ő is bemarja magát ide...

– A patikába ment, mert beteg a lánya – szólt higgadt tartózkodással Főnök.

– Azzal csak elő akarja marni magát.

– Sok a mar a dumádban – szólt közbe halkan Bagoly, aki nem vette le szemét az áttört pantallón átlátszó combokról.

– Hogyan? Mi? Ti ilyen régimódiak vagytok? Én sem vagyok éppen apáca, de nem szeretem a sok igét, mert egy-két szóval igazán mindent el lehet szövegelni. Ne higgyétek azért, hogy én nem vagyok irodalmilag képzett, olvastam én sorozatban Ellery Queen meg Agatha Christie összes műveit, nagyon bemartam magam a krimiművészetbe, akár magam is össze tudnák marni egy dekust, ha nem volna uncsi az ilyesmi. Szóval ki ez a vén krapek, aki le akart szólítani?

– Cipót Aladár.

– Nem az első esetem különben itt, pedig csak egy napja vagyok a városban. Egyelőre szállodában lakunk. Itt fogok iskolába járni, mert a régi sulimban az egyik tanár le akart marni, de én kimartam vele, mire ő persze elmaratott.

Először tartott hosszabb lélegzetvételre is alkalmas szünetet, s ennek folytán az álla előtt tartott minirádió szövege hirtelen érthetővé vált:

“... a nemzetgazdaság volumenében természetesen az ilyen látens tételek nem jelentkeznek primer fontossággal, különösképpen és parciálisan..."

– Ez a pók nem zavar? – kérdezte Főnök, majdnem emberfölötti fölényességgel, miközben hüvelykujjával a kellemetlen zaj okozó felé bökött.

A két klubtárs harsány nevetésben tört ki, mert úgy érezték, hogy Főnöknek végre sikerült karcolást ejtenie a csinos jövevény túlzó önérzetén. De tévedtek. A bige eggyel erősebbre kapcsolta torkát, és oktatóan folytatta:

– A mai ember nem engedheti meg magának azt az időpocsékolást, hogy egyszerre csak egy dologgal foglalkozzék. Egykor a mama is le akart marni ilyenfajta megjegyzésekkel, meg hogy ő beledilizik, amiért mindig kétfelé kell figyelnie, de végül szépen megszokta az öreglány, és ma már hiányozna neki, ha nem marná a rádió, Itt azonban, én egyedül leszek, az öreglány nem maradhat velem, a foglalkozása miatt, mert ő idegenvezető; sok nyelven tud, szállodában kell laknia. Ő sem éppen apáca, de persze azért finom csaj, és tudja, hogy mitől döglik a pók. Rengeteg ajándékot kap azoktól, akiket vezet, és majd azokból osztogatunk itt, mert lelátogatunk minden tanárt, akihez járni fogok, nehogy baj legyen. Manapság ajándékokkal sokkal jobb bizonyítványt tehet szerezni, mint magolással. Az embernek a betűtől ráncos lesz a szeme, és belepistul, teljesen lemaródik. Hát én jól be akarok vágódni ebbe a városba, és egyedül fogok lakni valahol, egy rendes öreglánynál, de

aki nem éppen apáca, mert az olyat én nem bírom. És kell hogy segítsen az ajándékozásban, mert tudni kell, ki mennyiért mar.

Főnök a lány arca elé emelte jobb kezét, mutató- és középső ujját úgy mozgatta, mint egy ollót.

– Mit akarsz? – hőkölt hátra ingerülten a lány.

– Elvágni beszéded fonalát, mert kissé már hosszú.

– No, ezt se mondták még nekem! Ha akarjátok tudni, én nagyon mulatságos bige vagyok, az én szövegemet nem lehet megunni, ezt már nem egy krapek mondta nekem. De hát ha a terhetekre vagyok, csak szóljatok, mehetek, majd sírtok utánam. De megvárom még, amíg a vén krapek előmar a patikából, és elmegy a fenébe.

– Folyamatban van – mutatott bal felé Főnök. – Íme, lám, vén krapekod megy a fenébe. Most marja be magát a ládájába.

– Terhedre vagyok, kis krapek? – A lány leugrott a vasról. – Bemutatkozni bezzeg elfelejtettél. De azért még bevágódhatsz nálam. Ha igyekszel.

– Sőt, be is maródhat, ha igyekszik – vágott közbe Bagoly.

– Téged, kis krapek, nem kérdezett senki – intette le Bagolyt a bige, egészen Csalány modorában, és nem értette, miért nevetnek mind a hárman. Később kigondolta: kezdik érteni az ő különleges szellemességét. – Te nem kellesz csak ez a kis krapek itt – fricskázta meg két ujjal Főnök orrát. – Nem tudom, egy osztályban fogunk-e marni, de nem is fontos, mert én mulasztós gyerek vagyok; ha egyszer bemaródtam a tanúsoknál, minek tartsam ott mindig a képemet, no nem igaz? Szóval tetszel nekem, krapek, majd megnézem, mit lehet veled csinálni értelmesen. Holnap is itt leszel? Jó, akkor eljövök. Ideje, hogy megkezdjem az ismerkedést a várossal. És te, ugyebár, ismered a tanúsok heppjeit is? Szia, szia, puszi, puszi – hadarta indulóban a kis hebrencs.

Bal szemmel látta, hogy a Peugeot megfordul a keresztutca tengelyében; elindult arra, amerre a kocsi orra állott. A fiúk találgatták, azt szeretné-e, ha Cipót leszólítaná, vagy beéri-e azzal,

hogy egy autós pók “marat" utána az utcán.

– Csuda egy bige – csóválta fejét Főnök. – Nem jósolok neki hosszú marást a gimiben.

– Hacsak... – mondta Bagoly sokat sejtetően – hacsak be nem marja magát valakinél. Mert üres férfiak kedvelik az ilyen nőciket, akik folyton járatják a pampulájukat, de oda sem kell figyelni, mert választ úgysem várnak.

– Mi a jó ebben? – kérdezte Főnök.

– Azt én sem értem.

– Nézd – mondta legfontosabb ábrázatával Frdn'nd –, mi, akik a tudománynak szenteljük életünket, sohasem fogjuk tudni az ilyet megérteni.

5.

Főnöknek nem kellett tusakodnia önmagával, hogy mit tegyen. Hiába tiltja el édesanya Csalánytól, neki apa végső szavait kell követnie. Elhatározta, hogy még aznap délután elmegy beteglátogatóba a kerületi székhelyre.

Otthon azt mondta, hogy behívták a gimnáziumba valamiféle nyári táborozás megbeszélésére, s ebéd után felült a kerületi székhelyre közlekedő egyik buszra. Virágot csak ott vett, a kórház előtt, nehogy valaki meglássa és jelentse édesanyának: látta fiát, kezében virággal...

Amikor belépett az idegosztály homályos üvegajtóval elzárt tágas folyosójára, szembejött vele Fruska. Arcát a boldogság gyönyörűvé varázsolta.

– Köszönöm a múltkori virágot is, amit Bagollyal küldtél.

– Kérlek.

– Nagyon szép volt Bagolytól, hogy vállalta.

– Noha szerelmes beléd – mondta ki meggondolatlanul Főnök.

Aztán rögtön megijedt, hogy Csalány erre mond valamit.

De Csálánynak itt a kórházban mintha lecsiszolódott volna a nyelve; eszébe sem jutott, hogy valami éleset mondjon.

– Nagyon megsirattam édesapádat – kezdte mindjárt fátyolos hangon, mielőtt leültek. – Te nem is tudod, milyen jó, milyen megértő volt ő énhozzám. Egy nappal előbb találkoztunk. Utána vittem a káposztát, amely kigurult a táskájából. És tudod, mit mondott? Szó szerint emlékszem rá, és sohasem fogom elfelejteni. “A legszebb a világon, amikor egy ilyen harmatos kislány derűsen rámosolyog az emberre azzal a tiszta angyalszemével." Ezt mondta. Te, ilyet még nem mondott nekem senki. És éreztem, hogy csupa jót gondol rólam. Jaj, de jó volt!

– Hát ezért beszélt nekem azon az utolsó délutánon rólad – suttogta Főnök mély megrendüléssel, sírással küzdve.

– Neked... rólam? – kapott a szón Klári. – Mit mondott?

– Ne haragudj, félek, nem tudnám pontosan idézni, mint te.

– Mondjad pontatlanul – sürgette a lány.

– De röstellem... ne vedd beavatkozásnak... Én mondtam neki, hogy te... izé... kissé éles nyelvű vagy... és néha kiszámíthatatlan, de ő kijelentette. .: és ez a kényes... ne haragudj... hogy a fiatalok helytelen magatartását sokszor a szülők helytelen bánásmódja okozza.

– Milyen bölcs! – sóhajtott föl Klári.

Főnök ettől kapott bátorságra, hogy megismételje a “kényes" mondatokat:

– Azt is mondta: hátha az a baj veled, hogy nem találsz ideált a saját családodban.

– Látod, ő mindjárt megértette, amit te...

– De nem is ez a legfontosabb. Hanem azt is mondta, hogy minden bajba jutott embertársunkon mindig segíteni kell. Néha vaktában is, esetleg érdemtelenen is. Beteg jó barátnak pedig, amilyen te vagy, minden lelki támogatást meg kell adni.

– Ezt mondta?
– Körülbelül.
– Honnan tudta, hogy beteg vagyok?
– Valaki fecsegett.
– És ha ő ezt nem mondja, te talán el se jöttél volna hozzám? – kérdezte váratlan fordulattal, kissé elszomorodottan Klári.
Főnökmeghökkent. Minden óvatosság hiábavaló volt, a helyzet “kiéleződött". Most színt kell vallania. De igazat mondjon-e, vagy ez a helyzet megengedi a kegyes csalást? És az utóbbinak nem lehetnek-e súlyos következményei?
A lányt fájdalmas türelmetlenség fogta el.
– Ez a hallgatás mindent megmond – suttogta maga elé.
– Nem, ne hidd – tiltakozott a fiú. – Eljöttem volna mindenképpen. Ahhoz nekem nem kell oktatás, hogy tudjam a kötelességemet.
– Szóval kötelességből jöttél?
– Ez csak egy szó. Mint ahogyan a lelki támogatás is, amit apám mondott.
– Segíteni vaktában, segíteni érdemtelenen – motyogta a lány. És már hullottak a könnyei.
– Én... én – folytatta halkan, megzavarodottan a fiú – én, hidd el, tesvéremnek erezlek. És úgy jöttem hozzád, mint a bátyád... szerető bátyád. – Elhallgatott.
– Klári nem válaszolt. Vállát rázta az elfojtott sírás.
A szőke kontyos fiatal orvosnő jött végig a folyosón. Odalépett, a fiú vállára tette kezét.
– Beteget nem szabad felizgatni.
– Én, kérem... – állt fel Főnök.
– Elhiszem, hogy nem volt a szándéka. De ha egy látogatás túl hosszú, már az is fárasztó lehet a betegnek.
– Értem – hajolt meg a fiú. – Akkor hát elköszönök és megyek. Viszlát, Csalány. Ha kijöttél, folytatjuk. Vagyis nemsokára? – nézett az orvosnőre.

– Reméljük – bólintott amaz.

Megvárta, amíg becsukódott a fiú mögött a homályos ablakú üvegajtó. Akkor leült a helyére.

– Megbántott, Klárikám?

– Nem, nem. Azaz...

– Ha nehéz is, mondj el szépen mindent.

– Nem sokat mondhatok. Ö a bandához tartozik... Ö ott a legkülönb fiú. Olyan nehezen vártam, de hát eddig nem jöhetett, mert meghalt az apja. Barna professzor. Most eljött. De azt mondta, apja a lelkére kötötte halála előtt, hogy törődnie kell velem.

– És ezért sírsz?

– Mert hátha csak ezért jött! Magától nem jött volna.

– Miért gondolod?

– Azt mondta, a testvérem akar lenni. Szerető testvérem. Ugye, borzasztó?

– Te csacska-macska, ennek csak örülnöd kellene. Komoly, jó modorú fiúnak néztem. Nem hazudós. Ha testvért mondott, azzal nagyon jót mondott. Egyetlen gyerek?

– Igen.

– Látod. Ügy fog veled törődni, mint húgával egy jó fiútestvér. Hát nem többet ér ez, mint egy diákszerelem? Ami egy csók és más semmi, aztán az összeveszés. Vagy éppen több, sokkal több, mint egy csók, és aztán az összeveszés. De ha okos vagy, ez a fiú mindig melletted fog állni. És neked szükséged van és szükséged lesz arra, hogy egy ilyen testvért tudjál magad mellett. Ö a te választott rokonod lesz. Érezni fogod a barátságát, a szeretetét akkor is, ha nincs melletted. De okos légy. Háláld meg a sorsnak, hogy egy ilyen csinos, okos fiú a kis húgának fogad. Őrizd meg magadnak ezt a barátságot. Hogy aztán egyszer mi lesz belőle?... Hiszen még olyan fiatalok vagytok!

Klárit meleg boldogságérzet öntötte el. De még voltak kétségei:

– Erna néni, ez nem opportunizmus?

– Micsoda, te? – lepődött meg a szép doktornő.

– Hát... hogy csak a szebbik oldalát nézem a dolognak. Elfogadom a lehetséges jót, de megfeledkezem a veszélyről, a kétségesről…

– Így, így, kedvesem. Ez a gyógyulásod útja. Ha akarod, később még beszélgetünk a dologról. S ha újra bejön az a fiú, majd négyszemközt kivallatom én. Jó lesz?

6.

A szitaalapú rózsaruha viselője, aki egyébként a klasszikus hangzású, de hozzá sehogyan sem illő Kamilla névre hallgatott, másnap ismét megjelent a múzeum kerítésénél. Egy nappal idősebb és sokkal, de sokkal tájékozottabb volt. A kisrádiót most is az állánál szorongatta, s közepes erővel tánczenét recsegtetett elő belőle, miközben imigyen okosította a három fiút:

– Ti egy klub vagytok, mi? Azt is elárulták nekem, hogy azért vagytok olyan felvágósak, mert rávágtátok magatokat a történelemre. Ne legyetek beképzeltek, más is olvasott már egy s más történelmet, például én is az *Őfelsége kapitányát,* nyugodtan bevágódhatnék hozzátok történésznek.

A fiúk iskolázott megfigyelőképessége azonnal megállapította, hogy a nagy beszédű leányzó szövegéből eltűnt a tegnapi “marni" ige, és helyét – a jelek szerint – a “vágódni" foglalta el. De hirtelenjében egyiküknek sem jutott eszébe valamilyen szellemes megjegyzés, amely ezt a “napi igét" kipécézhette volna. Hiába is jutott volna, mert az egyigés lány lélegzetvétel nélkül folytatta legfrissebb észleleteinek és tetteinek elősorolását.

– Azonkívül én nem vágódok le ódon saláták böngészésével, én tevékeny szerepet vágtam ki magamnak a város történetében.

– Nocsak... – Ennek az egyetlen szónak az erejéig sikerült Főnöknek közbeszólnia.

De ez csak annyi volt, mint amikor papírszelet hull az örvényelve hömpölygő folyam felszínére. Kamilla előadása elsodorta Főnök kétkedő álámulatát.

– Tegnap bevágódtunk a mutterral a Sulajdirihez; nagyon kedvesen fogadott, azt sem tudta, melyikünkhöz akarjon bevágódni, hozzám-e vagy az öreglányhoz, mert ilyenkor ő is klassz szerelést és mékapot vág össze. Szóval a harmadikba kerülök, ahol valami Barna a híres éltanuló.

Főnök magára bökött, és szerette volna azt mondani, hogy “az én vagyok", de elkésett a belélegzéssel. Kamilla belefojtotta a kilégző szót:

– Persze rögtön bevágtam neki, hogy nem ijedek meg a krapektől, mire ő azt mondta, nagyon helyes, nála nincsenek örökös helyek, és semmi akadálya, csak tőlem függ, hogy elébe vágódom-e én annak a híres Barnának. No, majd a szeme közé nézek a krapeknak, mondtam.

Kamilla nem vette észre, hogy Főnök ismét szólni akart, csak az tűnt fel neki, hogy erősen meresztgeti a szemét, de ezt félreértette, s ez csak eggyel több ok volt, hogy gyorsított lendülettel folytassa:

– És képzeljétek, ekkor nyílik az ajtó, és bevágódik az a krapek, aki tegnap a Peugeot-jával utánam akart vágódni, valami Kenyeres...

– Inkább *Cipó* – tréfált Frdn'nd. – Pontosabban: Cipót.

– Mindegy – legyintett Kamilla. – A név nem fontos. Nem vagyok apáca, és jól a szeme közé néztem a krapeknak, de ő úgy tett, mintha először látna életében, és igen örvendezett a mutternak is. Jól bevágódott nála, mert az öreglány néha szereti elfűzni előlem a krapekokat. S miután kilegyeskedte magát, előjött a farbával. Hogy itt valami történelmi ásatás készül, a mollák király aranykincse után, amihez ő ad önzetlenül pénzt, de az a bizonyos Barna, aki egy pénzéhes mókus, sztrájkra szervezte a haverjait, és nagyon nagy órabért kívánnak. A Sulajdiri nyomban pipa lett, hogy nem tűri az iskolájában az ilyen üzleti szellemet, majd keres ő más diákot, aki

ügyesebben összevágja az ásó bandát. És ekkor odavágódtam én. Mondtam a két póknak, hogy én híres jó szervező vagyok, az előző iskolámban is remek tánccsoportot vágtam össze, és itt is elintézem, hogy a fiúkaz én kedvemért ingyen vállalják a melót. Végig sem hallgattak, hanem miután rövid ideig pusmogtak egymással, megbíztak a brigád szervezésével. No, mit szóltok hozzá?

– Nem úgy nézel ki, mint akinek valaha is volt ásó a kezében – jegyezte meg kritikusan Bagcly.

– Nem is lesz! – nevetett csilingelő hangon a nagy Szervező. – Az ember azért szervez, hogy ő maga ne dolgozzék, mert nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk, mint Napóleon mondotta. De a szervezést, azt rögtön úgy levágtuk, mint ide Lacháza. Beültünk a vén krapek tragacsába, az öreglányt hazavittük, aztán a dirivel hármasban meglátogattunk egy csomó tagot, hogy a szülőkkel együtt megagitáljuk őket. Kilenc helyen voltunk, nyolc egyén frankó belépett, a kilencedik mandró nem volt otthon... Valami... várjatok csak... – Előhúzott retiküljéből egy cédulát, amelyen nyolc kipipált név volt, és egy kilencedik. – Megvan, Toll Lajos.

– Ez én volnék – szólt halkan Bagoly.

Azt hitték mind a hárman, hogy a lány paff lesz a meglepetéstől, de az ilyen szervező zseni nem esik ki egykönnyen abból, amibe belevágódott.

– Klassz – bólintott Bagoly felé. – Akkor téged is kipipállak. Aztán mondtam a Sulaj dirinek, hogy van itt nekem három imádóm, akik már csak az én kedvemért is boldogan benne lesznek a buliban, és gyerünk ide. De Kenyeres kivágódott, mert valami más dolga is volt, a Sulajdirit is várták már valahol, ezért egyedül vágódtam ide, a sarkig elhoztak a Peugeot-val. Szóval akkor Toll is megvan, és ti ketten lesztek a tizedik meg tizenegyedik; éppen kivan a futballcsapat. Téged hogy is hívnak?

Mialatt ceruzáját kereste kézitáskájában, mintegy tíz szótagnyi szünet következett be, és így Főnök elmondhatta:

– Az a bizonyos Barna, a pénzéhes Barna én vagyok. – A bige ettől sem szédült le; meg se rebbent, hanem jobb kézzel Főnök, bal kézzel Nándi térdét markolva, felszökkent a rúdra, és így beszélt:

– Szabad? Ide ülök. Azért is szeretek veletek lenni, mert itt olyan eredeti ülőhelyek vannak. Modern bige vagyok, én otthon sem ülök soha fotelba, az olyan kispolgári, hiába cirkuszol az öreglány, majd megszokja azt is, én csakis a karfán lebzselek.

– Ez karvas – próbált közbeszólni Nándi. Kamilla meg sem hallotta, folytatta:

–: Akkor hát beírlak téged is, Barna, meg téged is, te szép fiú – fordult Nándi felé, és csak most vette észre annak nem mindennapi ruházatát. – Hű, de pompás szerelésed van! Ezt az ezüstfonalas réklit eladhatnád Schiaparellinek, mert ha nem tudnátok, most az a pók diktálja a férfidivatot az egész világnak. A csukád is nagyon eredeti. Miből van az a rózsa az orrán?

– Nem rózsa, hanem lepke. Én csináltam bőrből..

– Nem fontos – legyintett Kamilla. – De az én viganóm se kutya! – csapott combjára, amelyet szoknya helyett egy rojtos végű kötött kendő takart, illetve nem takart. – A Sulajdirinek majd kiesett a szeme, a vén krapeké meg amúgy is kocsányra jár. Az öreglány ideges is lett, merthogy így leöltöztem őt. No, de az a fő, hogy az ásás kérdésében egyetértünk. Holnapután, azaz csütörtök reggel nyolc órakor legyetek itt a múzeum előtt, innen indul velünk a teherautó valami Sárgavölgybe, ha van ilyen. Ócska ruhát kell magatokra vágni; szerszám és kaja lesz, de aki szereti a hasát, azért vágjon valamit hazulról, mert a menázsi a harctéren is mindig levágódik, legalábbis ezt mondta az a Kenyeres. Én se vagyok apáca, de azért ilyen alkalomra fölveszem az állati minimet, hogy essen ki a szeme a vén krapeknak; meg azt mondják, ott lesz a múzeum igazgatója is, valami klassz fiatal tag, állítólag nős ugyan, de az ilyesmi esetleg csak átmeneti állapot, hiszen én se vagyok éppen apáca.

Mindez persze nem tudódott ki ilyen gyorsan. Kamilla, mint általában a bőbeszédű egyének, mindent háromszor mondott el, bár nem pontosan egyformán, mi itt azonban szövegelésének csak legfontosabb mozzanatait és főként fordulatait adtuk elő – hely, papír, idő kímélése céljából.

Egyről azonban Kamillánk megfeledkezett, úgyhogy Főnöknek egy jól ütemezett közbeszólással kellett ráterelnie a figyelmet.

– És mennyi lesz a fizu? – kérdezte tárgyilagosan.

– Megőrültél? – fortyant föl erre Kamilla. – Ez hazafias munka, és tisztességes ember nem kér pénzt hazafias munkáért, így is elég sokba került a vén krapeknak a furikolás meg a kaja, de azt mondta, beszél a múzeumdirivel, hogy a végén legyen prémium, és persze ha az embernek szerencséje van, talál egyénileg is valamit... – Vállrángatással fejezte be.

– De aki nem ás, az nem találhat – figyelmeztette Főnök a nagy szervezőt.

– Én már bebiztosítottam magamat. A vén krapek megsúgta nekem az autóban, amikor a Sulajdiri nem figyelt oda, hogy a legszebb aranyakat félreteszi nekünk. No pá, fiúkák, viszlát csütörtökön, de lehet, hogy holnap is megnézlek benneteket.

És szoknyapótló rojtjait riszálva eltekergett.

– No, ez jól kitolt velünk – szögezte le halkan Főnök.

– Legyünk őszintén, nem ő, hanem Cipót agyalta ki ellenünk ezt az ördögi tervet – jegyezte meg Frdn'nd.

– Az a lényeg, hogy most itt állunk megfürödve. Ha mindenki ingyen vállalta az ásást, akkor nekünk is el kell mennünk ingyen – folytatta Főnök. – Különben is érdekel a dolog, ott akarok lenni.

– Netán az egy igéjű bige kedvéért? – ékelődött Nándi. – Talán ezért is hagytad, hogy így átdobjanak bennünket?

– Majd megfizetünk még a kis bestiának – mormogta Bagoly. – Bejön az utcánkba még. Hacsak Főnök belé nem szeretett...

– Ne hülyéskedjetek – tiltakozott Főnök. – Én leszek az első, aki

leégeti, azt sejthetitek.

– Egyébként nincs még veszve minden – szólalt meg komor töprengés után Frdn'nd. – Megyek haza, beszélek a faterral, ebéd után üljünk össze megint, és főzzük ki az új haditervet. Az ember ne adja meg magát olyan könnyen! És a bollákok kedvéért nem hagyhatjuk más prédájául az Ewrukh-kincset. Nem igaz?

7.

Cipót remek hangulatban volt. Ügy ment minden, mint a karikacsapás. Élete első igazán nagyszabású vállalkozása, amelynek útján a tervezéskor még rengeteg buktatót, gödröt látott, simán szaladt.

Talált egy reumatológus orvost, aki hajlandó volt a szükséges vizsgálatokat ingyen elvégezni. Aztán a gyógyvíz összetételét látva, nagy kedvet kapott a dologhoz, betársult pénzzel, annak ellenében, hogy Cipót rábízza az első üdülőszanatórium fölépítését és üzemben tartását. Egy ravasz ügyvéd, aki egyben országgyűlési képviselő is, vállalta a terület megszerzésének jogi lebonyolítását. Sikerült elhitetnie a falu tanácsával, hogy az állam akarja kisajátítani a területet, ezért aztán – hogy mentsék a menthetőt – potom pénzért megszabadultak a leendő üdülőtelep hamarosan nagy értékűvé váló,. drágán parcellázható területétől. Már készült az üzleti társulás tervezete, amely az orvos és ügyvéd társ fölött Cipotnak biztosítja az abszolút részvénytöbbséget s ezzel együtt a korlátlan intézkedési jogot. Kiskirály lesz Cipót Aladár a Sárga-völgy reumaparadicsomában.

Ezután jött az a hirtelen ötlet, amely olcsó, majdnem ingyen munkaerőt biztosít az ásatáshoz, amely viszont ingyen reklámja lesz a létesítendő fürdővárosnak. A bollák aranykincs világhírű lelőhelyén nem lesz nehéz alaposan felsrófolni a telekárakat; nem lesz nehéz

szórakoztató és vendéglátó intézményeknek drágán bérbe adni a megfelelő területeket. A jó formájú és formáit nem rejtegető kislány megtette hatását a diáktársakra, kikaparta a gesztenyét, amelyet a nagyhangú tudósivadék begurított a tűz közepébe. S a kislány a régészeti eredményeken felül is kamatot ígér: a kedves mamája, aki idegenvezetőnek mondja magát, de éppenséggel nem idegenkedik egyéb vállalkozásoktól sem, máris kilátásba helyezett neki egy kellemes estét, kettesben.

Még csak Vas Antival kell zöld ágra vergődnie. De az lesz a legkönnyebb, ezt a koldus tudóst levenni a lábáról. Most egyszerre nagyon óvatos lett Anti; eleinte olyan biztosra mondta, hogy itt kellett lenni a bollák településnek, s miután már – megvan a terület, hirtelen nem akarja nagydobra verni a remélhető arany- és egyéb kincsek hírét. Aggodalmaskodik, hogy nem szabad jósolni, meg tudományos illemről beszél. Mit számít az, ha valamivel kevesebb kerül elő a földből, ki fogja azt számon kérni? Hiszen elvégre a tudósnak sem lehet pontos leltára arról, hogy mi rejtőzik a föld alatt. Az a fő, hogy a telkek ára gyorsan fölmenjen. Ennek érdekében talán ígérne egy autót Antinak? Vagy kevesebb készpénzzel is beérné?...

A nagy üzletnél eddig megtakarított összegekkel nem bánt fukar kézzel Cipót Aladár. Zsebében lapult már egy szép kis briliánsgyűrű, amit Kamilla mamájának fog átnyújtani azon a bizonyos estén, ha az csakugyan kellemes lesz. Lelkiismeretének megnyugtatására égy szép és nehéz aranylánc karkötővel lepte meg feleségét. Öcsi csodálatos villanyvasutat kapott. Fruskának akkora doboz csokoládét vitt be a kórházba, hogy annak csodájára fog járni minden beteg gyerek; de nem feledkezett meg az ápolónőkről sem, s törte a fejét, hogy mivel lepje meg a szép szőke alorvosnőt, de úgy, hogy az megsejtse, többet is remélhet tőle.

S mintha a sors ezen a téren is a tenyerén kínálna elébe minden sikert, ezúttal a szép szőke alorvosnő fogadta a látogató Cipotot, a távollevő Tamus helyett. Beinvitálta szobájába.

– Milyen bájos kis fészek lesz egy ilyen unalmas szolgálati lakásból, ha melegszívű nő teszi otthonossá... és bizonyára nemcsak magának – kockáztatta meg Cipot, miután helyet foglalt a kicsi, de mégis kényelmes karosszéken, a kerek asztal előtt, amelyre egy remekmívű antik kézimunkát terített jó ízlésű gazdája.

A szőke doktornő azonban, amilyen szép volt és kívánatos, ugyanolyan hivatalos és megközelíthetetlen. Vajon hol tanulta azt, hogy a legbájosabb mosoly ellenére is kimért és hideg tudott lenni?

Közölte: éppen levelet akartak írni, hogy még egy hétig figyelni szeretnék betegüket, mert Klárikának még mindig nem volt rohama, s bár egészségesnek érzi magát, s valóban semmiféle tünet sincs, kedves és kedélyes...

– Kedves és kedélyes? – csodálkozott Cipót.

– Miért? Nem mindig az?

Cipót bosszankodott az elszólás miatt.

– Hát... – keresett kibúvót – az ájulások előtti napon... éppen nagyon izé... ideges volt.

– Ügy látszik, ez is összefüggött a rohammal.

– Én arról olvastam az újságban, hogy az időjárás változásai, a frontátvonulások okozzák a bajt.

– Nem a bajt okozzák, de kiválthatják a rohamot. Klárikánál azonban nincs erről szó. Volt a héten egy ilyen időváltozás, minden betegünk megkapta a rohamát, aki erre érzékeny, neki azonban semmi baja sem lett.

– Hm. – Cipót hitetlenkedve rázogatta fejét. Azok közé az emberek közé tartozott, akik mindig jobban hisznek egy orvosilag félművelt újságíró felületes cikkének, mint egy tapasztalt orvos véleményének. – Hát akkor?

– Én azt hiszem – fejtegette az orvosnő lebilincselő mosollyal, amelyet a legkellemetlenebb közlések számára gyakorolt be –, az ő betegségére a környezet van döntő befolyással. Csöndre, békére, izgalommentes életre, egyszóval nyugalomra volna szüksége.

– Miért volna? Mindez megvan neki. Otthon.

– Talán mégsem olyan mértékben, mint itt a kórházban.

– Ugyan, kérem! Ez érthetetlen – idegeskedett Cipót. – Miért gondolja?

– Nincs még végleges véleményünk, ezért is kellene legalább még egy hét, de van egy-két érdekes megfigyelésünk. Például itt jártak a kislány fiúpajtásai. A látogatás után beszéltem velük, mit tapasztaltak. Az ilyesmi ad néha egy-egy mozaikkövet a kórképhez. És a fiúk azt mondták, hogy Klárika, akit ők egyébként Csalánynak neveznek éles nyelve miatt, itt most egyáltalában nem volt olyan kötekedő, mint rendesen, odakinn.

– No de mit jelentenek az ilyen... iskolai ismeretségek?– vonogatta vállát Cipót.

– Szeretnénk többet hallani az otthoni helyzetről. Van Klárikának egy kisöccse, ugye?

– Azt hiszi, hogy ennek lehet jelentősége? – kérdezte méltatlankodva Cipót.

– Lehet – mosolygott édesen a szép doktornő. Cipót vádat olvasott ki az édes mosolyból. Halandzsa, amit a nő a fiúk véleményéről mond. Bizonyosan Fruska panaszkodott apjára, öccsére, s ezeknek itt a kórházban több sem kell, mindjárt a szülőkre kenik a felelősséget a bajért. A visszafojtott méregtől pirosság öntötte el arcát.

– Kihallgatta a beszélgetésüket? – kérdezte élesen.

– Nem, olyat én nem teszek. Különben is Klárika elmond nekem mindent.

– Mindent?

– Mindent. Olyan bizalommal van hozzám, mintha az édesanyja volnék.

Ebből ismét szemrehányást hallott ki Cipót. Ingerültsége szemtelen hangsúlyt adott kérdésének:

– És a fiúk is édesanyjuknak tekintik önt, doktornő?

Az alorvosnő könnyedén elnevette magát..

– Nem. Velük csak pár percig beszélgettem. Illetve... az egyik eltűnt, mielőtt kikérdezhettem volna, pedig éppen tőle sokat vártam.

– Miért?

– Mert Klárika szerelmes ebbe a fiúba. – Az apa arca elkékült, keze görcsösen megmarkolta a terítő szélét.: – Nem tudnak róla?

– Melyik az a fiú? – kérdezte fenyegetően a férfi.

– Nincs ok izgalomra – – mosolygott az orvosnő leszerelő kedvességgel. – Azt hiszem, ha jól hallottam, az a fiú a most elhunyt Barna professzor fia. Nagyon-nagyon rokonszenves fiatalember. Szülők csak örülhetnek ilyen kapcsolatnak. Szóval: nem volt nehéz megállapítanom, hogy a fiú megjelenése bizonyos felindultságot váltott ki betegünkből; de nemcsak a meglepetés izgatta fel, hanem örömébe némi üröm is vegyült. Mégis... pedig egész nap figyeltem utána... semmi káros hatása sem volta találkozásnak. Sőt, inkább jó hatása. És ez talán nagyon tanulságos lehet. Beszélgettem vele az ügyről. Józanul, okosan, mint anya a lányával. Remek eszű lány ez a Klári. Könnyű a szívéhez az utat megtalálni...

Cipót összeszorított ajakkal hallgatott.

Az a tény, hogy az ásatási napidíj kérdésében sikerült teljes győzelmet aratnia a ravaszkodó Barna fiú fölött, nem enyhítette ellene érzett utálatát. “Az ajtón kidobom, az ablakon bejön" – vicsorított most magában. Csak a beszélgető partner egyénisége és a környezet finomsága akadályozta meg abban, hogy ne rögtönözzön valami gorombaságot. Jól megforgatta szájában a szavakat, mielőtt végül kimondta, de még mindig eléggé indulatosan:

– Remélem, eltiltották azt a fiút a további, ilyen fölös izgalmat okozó látogatásoktól?!

– Mi nem dolgozunk tilalmakkal – felelt az orvosnő. – De a Barna fiú látogatása egyáltalában nem volt és nem is lesz ártalmas. Sem gyógyászati, sem. más szempontból. Nem ártana erről a kérdésről gondolkozni, őszintén beszélgetni. Kérem, végre is a lány tizenöt éves... Én azt tanácsolnám, sohase tiltsanak meg semmit Klárikának,

mert a szép szóra könnyen hajlik, míg a tilalom bizonyos ártalmas ingerültséget válthat ki belőle.

Cipót felállt. Remegett a méregtől.

– Sajnálom, nem hagyhatom itt a gyermeket. Mi szükség a kezelésre, ha egyszer tünetmentes, tehát... meggyógyították. – Ezt az utolsó szót némi gúnnyal hangsúlyozta. – Szóval hazaviszem. Mikor beszélhetek Tamus doktorral?

– A főorvos úr ma nem jön be, csak holnap. Legyen szerencsénk vizit után, délben.

“Majd beolvasok én neked a főorvosodnál" – gondolta magában Cipót, miközben kimért meghajlással elköszönt.

BOTRÁNY A FÜGGŐKERTBEN

1.

Főnök nem szeretett titkos utakon járni. Elég bonyolult eset a kincskeresés, amelyben meggyőződése ellenére, becsületből részt kell vennie, legalább otthon, közte és édesanya közt ne tegyék kínossá elhallgatott tények az amúgy is nehéz helyzetet.

– Édesanya – mondta az ebéd végén –, fontos közléseim vannak.

Az özvegy szájába kapta öt ujját.

– Te... te..."mit akarsz azzal a Cipót lánnyal? Ekkora megérzéstől a fiú megbénult néhány pillanatra. Csak azután vágott bele:

– Apa… utolsó beszélgetésünkön... akkor délután... azt mondta, törődnünk kell azzal a lánnyal.

– De hiszen beteg! Beteg! Beteg!

– Éppen azért.

– Magával ránt! A nyakadba véti magát... láttam... leránt a földre.

A betegségébe!

– Voltam nála a kórházban – folytatta a fiú. De elkapta tekintetét anyja arcáról, amelyet az iszonyat rángatott félelmetesen.

– Végem van! – roskadt össze az özvegy ülő helyében. – Titkos utakon jársz. Egy rosszlány kedvéért elhagyod szülőanyádat.

– Nem rosszlány és...

– Ezt teszed velem? Jaj nekem!

– Édesapa nem tévedhetett – mondta a fiú ünnepélyesen.– Az utolsó szava nekem életre szóló parancs. Úgy szeretnék az ő nyomdokába lépni! Ha olyan nagy tudós nem lehetek is, de jó ember akarok lenni. Jót tenni mindenütt, ahol lehet.

Barnáné az asztalra ejtette fejét, kinyújtott két kezével megragadta fia karját, erősen szorította. Aztán fölemelte a sírástól puffadt arcát, és kétségbeesett hangon így beszélt:

– Ó, ti férfiak! Persze hogy jót kell tenni! De ha az első jótettnél elpusztulsz, akkor hiába volt az életed. Akkor többé nem tehetsz jót senkivel. És... és csak hozzám nem akarsz jó lenni?

– De édesanya!

– Csitt! Mit tudsz te?! Édesapád, ugye, a megtestesült jóság volt? De csak azért lehetett, mert én vigyáztam rá. Máskülönben kifosztották, tönkretették volna. Aki csupáncsak jó, annak pusztulnia kell ezen a világon. Persze azt mondják, talán már neked is mondták, hogy ő volt a jó, én meg csak gyötörtem. Ö szelíd volt, én erőszakos vagyok. Hát tudd meg, minden csak őérte történt. És mindig az történt, amit ő akart, ha nem is az volt a látszat. Nézd, még a másvilágról is visszaszól, parancsol, talán a vesztedbe küldene, ha én nem vigyáznék... De mit tehetek én, hiszen olyan gyönge vagyok és olyan szerencsétlen! Hiszen még csak el se búcsúzhattam tőle. Úgy hagyott itt. Nem akarta, hogy mellette legyek a nehéz órában, ahogyan egy jó asszonyhoz illik. Hogy a kezét foghattam volna, amint kell. És most... és most egész életemen át hiába gyászolom, mert marcangol a gondolat, hogy akkor reggel nem kellett volna

elmennem. Ha várok még néhány percig... néhány percig... percig...

A folytatás elveszett a halk, de rettenetes, ősi mélységekből felszakadó sírásban.

Adi óvatosan kiszabadította karját, anyja háta mögé állt, haját simogatta. Könnyek folytak az ő arcán is. Nem tudta, meddig állt ott. Anyja zokogása lassan elcsöndesedett. Egyszerre csak felugrott.

– Jézusom! Hány óra? Józsi bácsiék várnak! Olyan fontos dolgokat kell megbeszélnünk.

Szaladt a fürdőszobába, rendbe hozta arcát, átöltözött és elsietett.

2.

Főnök is ment nemsokára. Mindegy, hova, csak ne legyen most egyedül kétségbeesésével. A síron túlról visszhangzó apa-anya ellentét olyan volt, mint egy kétélű kard, amelyet – minden hiába – marokra kell szorítania.

– Gyere gyorsan hozzánk! – Ezzel fogadta a múzeum sarkánál Frdn'nd. Bagoly már mellette állt. – Egy percet sem veszíthetünk!

Kétségtelen, az idő döntést sürget – ismerte el Főnök is, miközben az asztalosműhely felé siettek. Remélte, hogy a döntést megkönnyíti a muszáj: mennek mindnyájan bollákot ásni. A műhelyt nagyon szerette: a nyers fenyőfalécek gyantás illata uralkodott a fanyar enyvszag fölött, s mindig nagyszerű ülőhelyeket lehetett építeni – gerendákból és bakokból, ládákból és fiókokból.

– Mindjárt itt lesz az öregem is – kezdte Nándi, miután mindenki elhelyezkedett. – Elment Baptiszt bácsiért. Az öreg szivar a múltkor zavarosan szövegeit, főként pedig a leírás nem egyezett a bibliában találttal. Szükséges, hogy még egyszer töviről hegyire kihallgassuk.

– És őt hozni, kísérgetni kell? Egyedül nem talál ide? – kérdezte Bagoly.

– Így, ahogy mondod. Könnyen eltéved az öreg szivar, mert az

utcákat olykor eltéveszti. Vagy elfelejti, hogy tulajdonképpen hova indult. Ez az öregséggel jár. Úgy, mint a fecsegés.

– Agyérelmeszesedés – tájékoztatta társait a mindentudó Főnök. – Mindent elfelejt. Attól tartok, hogy amit viszont elmondott, azt legjobb lenne, ha mi felejtenők el.

– És a levél? – kérdezte kiáltva Nándi. – Te is olvastad!

– Igaz.

– Még ma ásnunk kell az egykori kastélyban. A fater azt kívánja, hogy a becsület kedvéért Baptiszt bácsit is beavassuk, de itt tartjuk őt arra az időre, amíg mi ásunk, mert ami biztos, az biztos. Nehogy ő is odajöjjön, és galibát csináljon.

Éppen megjött a grófi kincs várományosa. Ugyan az a zöldes zsakett lötyögött ösztövér testén, mint a múltkor, de elfelejtett hozzá nyakkendőt kötni. Az asztalos egy karosszékbe ültette, amelynek hiányzó lábát három téglával pótolta.

– Ide hallgass, Baptiszt – kezdte ezután. – Ezek a fiatalemberek a kincsásó brigád, ahogyan útközben elmondtam neked. A grófod pénzét és gyémántjait ugyanis három órán belül meg kell találnunk, különben lőttek, mert a brigádot másféle kincskeresésre viszik, és többé nem lesz idejük. Érted?

– Hogyne érteném.

– Nos, hogy mindent tudjál: Nándi fiam talált a könyveid között egy térképrajzot, de az nem jelez semmiféle függőkertet.

– Miféle függőkertről beszélsz? – csodálkozott az öreg inas.

– Ahol a grófod elásta a családi vaskazettát. A kincsesel.

– Melyik gróf?

– Jácint – mondta türelmetlenül az asztalos.

– Te – súgta a Főnök Bagolynak –, ez a Jácint talán nem is gróf, hanem virág a függőkertben?

– Ne zavarjátok Baptiszt bácsit – szólt rájuk mérgesen Frdn'nd. – Az öregek emlékezete néha kihagy. Nem egy esetet tudok, hogy híres kalóz öregkorára már nem volt biztos benne, hol ásta el fiatalon a

kincset.

– Aha! Megvan! A levél – szólt váratlanul az öreg, miután egy darabig értelmetlenül bámult a maszatos üvegű ablakra. Lassú mozdulattal belső zsebébe kotort, majd elővonta belőle a levelet. – Itt van, Kari.

Az asztalos fiát bízta meg a már ismert okmány felolvasásával.

– "... százhatvanöt darab moidores és huszonhárom szép gyémánt... Rejtekhelyéről boldogult nagyatyám térképvázlatot... Keresd meg, és legyen minden a tiéd..."

– És ezt a másik térképét megtaláltad? – kérdezte Bagoly.

– Igazat szólva, nem is kerestem – felelte Nándi. – Nem gondoltam, hogy ilyen sürgős lesz. De hiszen nem is a térkép fontos, hanem Baptiszt bácsi állítása, hogy a grófja neki felső függőkertet mondott. A fater ma délben felment a szállodába megenyvezni néhány széklábat, és helyszíni szemlét tartott.

– Van ott egy illető – vette át a szót az asztalos –, aki barátom, és ért az ilyesmihez. Kérdeztem, mi lett a gróf függőkertjével. Hát hogy az most tálaló, mert tudjam meg, hogy a függőkert, az se nem függ, se nem kert, hanem egy nyitott folyosó volt, amit ők üvegeztettek be.

– Nyitott folyosón az ember nem ás el kincset – szólt Főnök, akinek kincsügyekben való ellenzékisége percről percre erősödött.

– Vá... várjatok – szólt az öreg inas, és hosszan lebegtette reszkető ujját, mielőtt folytatta: – A kolostor folyosója nem volt nyitott.

– Miféle kolostor?

– Ahol a kegyelmes úrral együtt elástuk a kincset.

Az asztalosnak leesett az álla. A döbbenetes csöndben hallani lehetett, mint jár fel és alá Bagoly torkában az ádámcsutkája.

– Agyő moidores – mondta Főnök belső elégtétellel és nyílt vigyorgással. Fölkelt, mintha indulni akarna.

– Várj – szólt rá Nándi. – Az öreg kissé bonyolult lélek. Az nem vitás, hogy kincs van, az öreg gróf eldugta. Baptiszt bácsi a múltkor még tudta a helyét, az hiteles, te is itt voltál. Holnap már késő. Ma

kell kincset produkálnunk Hasdiri és a ravasz Cipót ellen. Az Ewrukh-kincs elfújja a bollák temetőt.

– Ha van. És ha van, holnap már az egész város a kastélyszálló környékén fog ásni. Ezt akarod?

– Ezt. Áshatnak már, ha mi megtaláltuk a kincset. Hasdirit meg ütheti a guta.

– Nézze, Főnök – szólt az asztalos –, a dolog most már pofon egyszerű. Megbeszéltem mindent az illető barátommal. Délután háromkor végez a személyzet a tálalóban, akkor be is zárják; tüllfüggönyök vannak az ajtón. Délután hatig nyugodtan és észrevétlenül dolgozhatunk. A biztonság kedvéért ő is velünk lesz...

– És mit kér ezért? – kérdezte Bagoly.

– Három gyémántot ígértem neki és öt aranyat. Rendben? – fordult az asztalos az öreg inashoz.

– Honnan van annak a pasasnak gyémántja? – kérdezte Baptiszt.

Frdn'nd a fejéhez kapott. Főnök és Bagoly felkacagott.

– Ma rossz napja van az öregnek – mondta az asztalos elborult arccal. – A te gyémántjaidból adjuk, Baptiszt. Rendben van?

– Ja, akkor rendben van – bólintott az öreg.

– A kincs fele a tied – folytatta az asztalos –, a másik felén mi, kutatók osztozunk. Mialatt mi a kastélyban dolgozunk, te itt maradsz, itt várod meg, amíg visszatérünk. Helyes? – Főnökhöz fordult, és halkan megjegyezte: – Nehogy fecsegjen valahol. Itt a mutter vigyáz rá.

Az asztalos láthatóan mindenre gondolt.

– Most még csak az a kérdés, hogyan jutunk be feltűnés nélkül a télikertbe. Ezt is kiterveltem. Én mint asztalos megyek oda. Nándi lesz az inasom, ő hozza a szerszámosládát. És abban hozzuk el a kincseket. De maguk ketten?

Bagoly fölemelte kezét.

– Előbb én beszélni akarok azzal az illetővel, hogy mi legyen, ha valami olyat találunk, ami csak Menyhért bácsi helytörténeti

gyűjtésének fontos. Mert valószínűbb hogy csak olyasmit lelünk.

– Öltözz tudósnak – mondta Főnök kajánul.

– Mindig hülyéskedel – mordult rá Nándi.

– Ez komoly dolog, úrfi – szólalt meg az öreg inas rendreutasítóan.

– Legyen Bagoly az asztalosmester segédje.

– Jó. Adok valami munkaruhát. És maga, Főnök?

– Én majd falazok a kapu előtt – választotta Főnök a legkényelmesebb megoldást. Ügy érezte, az egész hülyeségben ez az a szerep, amelyet szégyen nélkül vállalhat.

– Ki ellen falazol? – kérdezte Frdn'nd.

– Például ha Cipót bácsi jön szintén fölásni a hotelt, lakatosnak öltözve, inasaival Hasdirivel, a Sulajdirivel és az egyigéjű Kamillával, aki azért kell nekik, hogy bájával leszerelje a portást.

– Rémes alak vagy – mormogta Frdn'nd. – Valld be, hogy félsz.

– Félek a fiaskótól. És főleg mert kár a benzinért. De majd álszakállt kötök.

– Ma estére aranyak és gyémántok lesznek a zsebedben!

– Akkor is, ha csak falazok?

Nándit nagyon bosszantotta, hogy Főnök nem veszi komolyan az ügyet. Miközben átöltözött asztalosinasnak, időnként ilyeneket mondott:

– Azt hiszed, valaha is tutira mehetett az, aki kincs után járt?... De az biztos, hogy aki nem keres, az nem talál... Végre is te akarsz bosszút állni Cipoton. Nem. szép hogy cserben akarsz hagyni bennünket...

– Nézd, rám ugyan semmi szükség, és az aranyak sem izgatnak, egyszerűen azért nem, mert úgysincsenek, de becsületből veletek tartok.

Bagoly kapott valamilyen enyvfoltos, szakadt, zöld köténYt és egy kisebb vászontáskát, néhány szerszámmal.

– Te maradj így, Főnök. Te leszel az összekötő, aki fel és alá járkálhat a szállodában. Ha mondjuk, telefonálni kell, vagy más

valami adódik.

3.

Az özvegy úgy érezte, rohannia kell. Kiabálni szeretett volna, végig az utcán: “Veszély! Segítség! Meg kell menteni egyetlen gyerekemet!"

Csinos, tehetséges fiú. Az élet ezer csábítása leselkedik rá. Meg kell védeni, embert kell nevelni belőle. Neki, a gyönge, beteg öregasszonynak. Egyedül. A fiúból, aki apját bálványozta, emberi mértéken felül. Mi lesz most, hogy nem él többé az imádott bálvány közelében, nem hódolhat naponta apja hőn tisztelt szellemének?

Jó természete van a fiának, komoly és tisztelettudó, idővel meg fogja találni új és nemes ideáljait. De addig? Addig itt áll millió kísértés közepette. És a kísértések közt a legnagyobb: a nő, egy veszedelmes szirén, akit a fellegekben járó apa utolsó szavaival, regényes gesztussal rábíz a fiára. Egyenesen odaállítja a tapasztalatlan ifjút Vénusz barlangjának küszöbére. A gyámoltalan, nőket még nem ismerő gyermek vigyázzon a már minden álnokságot magában érlelő, veszedelmes nőszemélyre?! Micsoda képtelenség! Hol van ebből a helyzetből kivezető út? Tudja-e majd ő, a támasz, oltalom és tanács nélkül maradt, kiszolgáltatott, gyönge özvegy az okos, gyorsan fejlődő ifjút kormányozni?

Megtorpant, mert csaknem belerohant valakibe. Hajszál híján keresztülbotlott egy férfin, aki autója mellett guggolt, majd hirtelen fölegyenesedett, és vállas óriássá nőtt. Félrelépett az útból, gépiesen a kalapjához nyúlt.

Pardon, kezét csókolom.

Cipót Klári apja állt Barnáné előtt.

Az özvegy hátrahőkölt. Ismerte Cipotot, bár ismeretségük nem volt “hivatalos". Itt, a kisváros külső villanegyedében mindenki tudta

a másikról, hogy kicsoda, és hogy miből él. A nagymenő vállalkozó lenézéssel vegyes csodálattal nézett az evangéliumi egyszerűségben élő tudósra, de a szapora járású asszonyka, aki köztudomás szerint “üzemben tartotta" a holdkóros, reális dolgokra hasznavehetetlen szobatudóst, természetesen több elismerést érdemelt ki tőle.

Barnáné hirtelen elhatározással megállt, kezet nyújtott.

– Mi ismerjük egymást...

– Igen, kezét csókolom.

– Fel akartam keresni magát. Fontos beszélnivalónk van. Mint szülő a szülővel.

Cipót igen illedelmesen meghajolt.

– Tartom szerencsémnek. Bármikor. De talán nem itt, állva az utcán.

– Merre megy?

– Elvihetem a kocsimon?

Hamar megegyeztek, hogy (Józsi bácsiék szomszédságában) a Fenyves úti cukrászda teraszán ülnek le.

Két perc alatt ott voltak. Ezalatt Barnáné megfogalmazta magában kezdő mondatait. A többit rábízta a szerencsére.

– Tudja, hogy meghalt szegény uram.

– Engedje meg, asszonyom, hogy a legtiszteletteljesebb részvéttel osztozzam mély fájdalmában.

– Nem akarom a drága idejét...

– Állok rendelkezésre.

– Szóval... az én boldogult drága uramnak nagyon rokonszenves volt, azt hiszem, csak úgy látásból, az ön bájos lánya. – Cipót fejet hajtott. – Nem csodálom, magam is elragadó jelenségnek találom. – Cipót újra bókolt. – Abból a gyerekből lesz valaki! – Cipót újabb bólintása még mélyebb hálát fejezet ki. – Az én drága jó kis öregem telebeszélte a fiam... a fiunk fejét, hogy... hogy... ilyen... jaj, de nehéz ügy... mivel amúgy is pajtások és... Klárika kissé gyengécske meg nem is jó idegzetű, szóval hogy beteg... hogy legyen az én fiam az ő

lovagi oltalmazója.

Cipót sértődötten egyre hátrább dőlt székén, összeráncolta homlokát, most aztán lódulásszerűen előrehajolt.

– Biztosíthatom róla, asszonyom, legmélyebb tiszteletem nyilvánítása mellett, hogy...

– Nem kell aggódnia! – vágott bele a közbeszólásba az asszony. – Én minden személyi rajongásom ellenére, már mint a kedves lányáért... izé, nem szeretném, ha a fiam olyan kapcsolatot keresne az ön kedves lányával, amely se nekem, sem pedig önöknek nem volna kellemes. Nekünk, szülőknek közös érdekünk, hogy gyerekeink a jövőjükre gondoljanak, és ne kergessenek regényes ábrándokat. Mármost...

Cipotot boldoggá tette az asszony szándéka, de szavait mégsem hagyhatta szó nélkül:

– Bocsánat, asszonyom, közbe kell vetnem, minden tiszteletem mellett, elnézést kérve, az én lányom nem beteg. És jó idegzetű.

– Azt hallottam, elájult az utcán.

– Múló rosszullét volt.

– És kórházba vitték.

– Kivizsgálásra. De minden negatív.

– No, hála istennek. Szóval én mindent megteszek, hogy fiamat visszatartsam olyan lépésektől, amelyek önöknek joggal lehetnének terhükre, sőt egyáltalán...

Megismételte nyomatékosabban a semmitmondó szót, hogy jelentőséget adjon neki: –... egy-gyál-talá-ban ne legyen semmi. És ezt kérem önöktől is. És biztosra veszem, hogy az ön kedves lánya... igaz... de amúgy sem... és éppen ezért. Szóval kérem, segítsen nekem. Ne csak azzal, hogy ön is útját állja valamilyen fölösleges kapcsolatnak; hiszen az ön kedves lánya is bizonyára szilárd nevelést kapott, és tiszteli szüleinek akaratát... Hanem ön mégis férfi, ön apa, ön okos és elismerten gyakorlatias ember, aki már csak tanácsaival is sokat segíthet olyan ügyben, ahol egy gyámoltalan, a világtól távol

élő, beteg özvegy tehetetlen. Hiszen ért engem?

Cipót az asztal alatt összezárta a sarkát.

– Teljes mértékben, igen tisztelt asszonyom. Nagyon megtisztelt bizalmával, nagyon köszönöm anyai gondoskodását, amely az én apai intencióimnak is tökéletesen megfelel. Ha megengedi, részletekről most azonnal nem beszélek. Jobb, ha előbb magamban foglalkozom a kérdéssel, milyen intézkedés szükséges, és milyen tanáccsal szolgálhatnék. De biztosíthatom róla, gondom lesz rá, hogy a fiatalok ne nagyon legyenek együtt. Sőt...

– Nagyon helyes. Alkalom szüli a bajt – szólt közbe Barnáné.

– Bölcsen méltóztatik mondani – vette vissza a szót Cipót.

– Félek, hogy a most kezdődő ásatásnál... – akart rátérni a konkrétumokra az özvegy.

– Ne tessék félni, drága és igen tisztelt asszonyom. Én gondoskodom róla, mert van némi befolyásom a munkarendre, anyagi áldozatok révén, hogy az ottani alkalomból ne legyen veszély. Nem lesz, nem lesz. Tessék rám bízni.

– Köszönöm.

Barnáné valóban megkönnyebbült. És boldog volt, amiért olyan jó ötlete támadt, hogy ajtóstul rontott rá Cipotra. Milyen könnyen levette lábáról azzal, hogy dicsérte a lányát. Beszélni kell tudni az emberekkel. Bizalommal rámosolygott a férfira. Először mosolygott férje halála óta.

– De asszonyom, csak én tartozom hálával és köszönettel. Mindent meg fogok tenni.

– Megnyugodva távozom – állt fel az özvegy.

– Elvihetem valahová? – pattant fel Cipót. – Igazán mindenben állok rendelkezésére. És boldog leszek, ha bármikor igénybe veszi szerény szolgálataimat.

4.

A kincsásó csapat a meredek erdei gyalogúton ment föl a szállodához, amely nem esett messzire a kolostor romjaitól, és ott egy valamivel alacsonyabb kiemelkedésre épült. Egy lélekkel sem találkoztak; teljes csönd volt, a szálloda lakossága nyilvánvalóan most kezdte meg ebéd utáni szieszta̧ját.

A kastélyszálló kilátófrontja előtt az autósor ugyancsak békésen szunnyadozott, a parkoló felügyelőjével egyetemben. Az autósor szélén útjukat állta Illető Ismerős.

– Ne a főbejáraton! Erre – mutatta nekik az utat egy hátsó kisajtó felé.

Az első emeleti “függőkert" hosszú és széles, oszlopos folyosó volt, amely elé a célszerű átépítés nagy étkezőteraszt létesített. A folyosó oszlopközeit beüvegezték. Hosszú asztalokon itt álltak a terítékek, de most – két főétkezés között – a fehér abroszokon csak virág és hamutartók sorakoztak.

Ott ült ellenben az egyik asztalon egy hatalmas termetű férfi, keresztcsíkos, tarka trikóingben és feszes sárga bermudanadrágban, mezítláb. Illető Ismerős lehuzogatta magán térdig érő, ünnepélyes szálloda-egyenkabátját, megigazította nyakkendőjét, és megérintette az asztalos vállát.

– Bemutatom önöket Mr. Pheavercootnak, a világhírű amerikai amatőr filmsampionnak. Ö nyerte tavaly a nagydíjat a floridai fesztiválon. Megígértem neki, hogy filmet csinálhat a munkájukról. Ö ugyanis az öreg európai kastélyok kísérteteiről készít most versenyfilmet, és ehhez gyűjt jeleneteket.

– Honnan tudta meg, hogy ez a jelenet készül? – kérdezte kissé nyugtalanul Frdn'nd.

– Tőlem – felelt a segédportás elegáns meghajlással. – Ugyanis megkért, hogy hozzam össze a kastély kísérteteivel. És egy gavallér vendégtől, ugyebár, semmit sem szabad megtagadni a mi szakmánkban.

– De mi nem vagyunk kísértetek!

– Hát... ez valami hasonló, ugyebár? És különben is, semmiféle talált tárgyra nem tart igényt.

– Főnök – szólt az asztalos –, akkor maga lemegy a főbejárat elé figyelni.

– Figyelni? – csodálkozott Illető Ismerős.

– Meglepetés ellen. Láthatja, kifogástalanul van felöltözve. Nem fog feltűnni senkinek. És jelenti, ha veszély van.

– Itt nem lehet veszély – méltatlankodott Illető. Főnöknek nem volt rokonszenves az amerikai; további utasítást nem várva, elindult őrhelyére, meg sem kérdezve Illetőt, merre kell mennie.

Az amerikai gyakorlott mozdulatokkal megkezdte meglepően kicsi, hosszú csövű felvevőgépének összeállítását.

– Hol lesz a munka? – kérdezte..

Frdn'nd nem tudott angolul, kézmozdulattal kért türelmet, aztán elővette kalapácsát, és körbejárt a falat kopogtatva. Apja és Bagoly húzták el az asztalokat a fal mellől. Két helyen gyanúsan kongott a fal, ott piros krétával jelet akartak rajzolni, de a kréta nem fogta a fényes festéket. Mialatt fejüket vakargatták az első nehézség miatt, Mr. Pheavercoot gépe zümmögni kezdett. Ez egyelőre nem zavart senkit. Illető portásnak mentő ötlete támad, pénztárcájából levélbélyegeket vett elő, s a megjelölendő helyen ráragasztotta a falra. Az amerikai nagy műgonddal lefilmezte ezt az eljárást.

– De a falat megbontani nem engedem – mondta Illető. – Két óra múlva itt megjelennek a pincérek.

Az asztalos tanácstalanul hátrabökte fején sapkáját.

– Akkor nézzük a padlót – szólt kisvártatva fiának, olyan természetesen, mintha a kincsrejtő grófnak annak idején tudnia kellett volna, hogy Illető majd nem engedi megbontani a falat, s ezért inkább a padozat alá dugta a kazettát.

A padlót tekintélyes méretű kőlapok burkolták. Az egyik sarokban kezdték a kopogtatást, és mindjárt a harmadik kőlap gyanús hangot

adott.

– Ezt megnézzük.

– Nem fog eltörni? – kérdezte riadtan Illető.

– Nem – mondta nyomatékosan az asztalos. – Ez legalább százéves kőlap. Ez kibír még száz évet, nem egy kopogtatást.

Beállította a vésőt, Frdn'nd ráütött a kalapáccsal. Illető szétvetett lábbal állt fölöttük, a mezítlábas amerikai berregtette gépét. A márványlap elrepedt.

–Ezt nem engedhetem – mondta Illető, megfogta az asztalos karját, és húzni kezdte fölfelé. Az asztalos fölegyenesedett.

– Ne izélj – mondta tisztelettudóan, de türelmetlenül. – Hogyan képzeled a kincskeresést, ha nem szabad megbolygatni semmit? Egy ilyen öreg kőlap már könnyen eltörik. Elrepedhetett volna egy cipő sarkától is.

– A pincérek nem viselnek tűsarkot.

– De a pincérnők…

– Nálunk olyanok nincsenek. Mi osztályon felüli üzem vagyunk, kérem.

Az amerikai szerette volna tudni, miről vitáznak. Mialatt Illető ezt magyarázta, az asztalos két darabban kiemelte a padlókövet. Nagyon kicsike kis üreg volt alatta, egérlakásnak is szűk, nemhogy kincstartó vasládának. Csak a segédmunkás lustasága takarékoskodott itt anyaggal és munkával. De egy kis gomb volt a lyukban.

Kézről kézre adták, és különféle véleményeket nyilvánítottak, hogy honnan való. Nem, nem lehet aranyból.

Az elrepedt követ – meg kell hagyni, elég ügyesen, egy kevés habarccsal –.két részletben visszaillesztették helyére. S mialatt Nándi tovább kopogtatott, Bagoly észrevétlenül zsebébe csúsztatta a gombot, majd egy zsilettpengével levakarta a szomszédos kövekről a szétkenődött kötőanyagot.

– Megvan! Itt van! – kiáltott fel egyszerre csak apa és fia.

Négy, egymás mellé illesztett kő is kongó hangot adott,

tekintélyes, akár kisebb barlangnak is beillő üreget ígérve.

Bagolynak, aki éppen nem dolgozott, hirtelen feltűnt, hogy Mr. Pheavercoot az egyik ajtóra szögezi felvevőgépe csövét. Abban a pillanatban halk sikoltás hangzott, majd látta, hogy az üveg csillámló fényessége mögül eltűnik egy hajkoronás homlok, amely alatt két szem még éppen beláthatott a folyosóra az ajtó üvegét borító húzott függöny fölött.

A mezítlábas filmoperatőr felkacagott, mondott valamit, aztán fél kézzel megtámaszkodva felpattant az egyik tálalóasztalra. Az asztal fölbillent, egyik lába kitört, ki vágódott, és hátba lőtte a mellette guggoló asztalost. Recsegés-ropogás közepette a mezítlábas egyéniség lehuppant a márványpadlóra, azaz az alája gyűrődött asztalterítőre, hamutartó- és virágváza-cserepek közé. Még hangosabban hahotázott.

Illető Ismerős ezúttal nem rémült meg a rombolástól, hanem szolgálatkészen odaugrott, finoman átölelte a hotel vendégét, és talpra állította. Közben díszruhája mandzsettájával leporolta a kényszerleszállás következtében bepiszkolódott nadrágot, és gyöngéd szavakkal érdeklődött, hogy a “szőr" nem ütötte-e meg magát. Végül összeszedte a törmeléket.

5.

Jó ideig tartott, amíg a tálalóban helyreállt a rend, eltakarították a romokat, és békésen folytatni lehetett a kincskereső munkát. Nem volt könnyű a négy súlyos kőlapot kiemelni, sértetlenül a fal mellé sorakoztatni. Elmerülten végezte ki-ki a maga dolgát, nem is gyanítva, hogy a filmfelvevővel az előbb célba vett nővendég milyen bonyodalmakat idéz elő. Ő ugyanis, aki az előbb a zajra, fölfigyelve bekukkantott a régészeti lelőhelynek remélt tálalóba, most egyenesen szobájába rohant, gondosan magára zárta az ajtót, és fölhívta a

rendőrséget, ami annál könnyebben ment, mert a szálló igazgatósága bölcs előrelátással minden szobatelefonra kis táblát köttetett a rendőrség, a tűzoltók és a mentők hívószámával.

– Kérem, rablók támadták meg a kastélyszállót – lihegte az ügyeletes rendőrtiszt fülébe. – Falbontással hatoltak be, s amikor én fölfedeztem őket, géppisztolyt szegeztek rám. Alig bírtam az életemet megmenteni. De gyorsan elszaladtam, és így a sorozat nem talált... Most biztonságban vagyok a szobámban, hacsak rám nem törik az aj tót.

– Köszönöm, megyünk – szólt a rendőrtiszt, aztán – halkan odasúgta a mellette ülő nyomozónak, fejével a kihallgatott egyén felé biccentve: – Mégis igazat beszél ez a félféderes öreg.

A rendőrtiszttel szemben Koros Zsan-Baptiszt ült, a hűséges inas. A derék öreg igen hamar elunta azt, hogy egyedül üldögéljen az asztalosműhely kényelmetlen karosszékében. Körüljárt a helyiségben, talált egy üveg pálinkát, jókorát húzott belőle, aztán még egyet és még egyet. Nagyon melege lett, leült; később erős mehetnékje támadt és elment. Az asztalos felesége kiabált utána valamit, mire a hű Baptiszt azt képzelte, hogy kergetik, s futni kezdett. Pár lépés után az a gondolata támadt, hogy azért fut, mert grófját meg kell mentenie; reszketeg hangon segítségért kiáltott. Szerencsétlenségére éppen a rendőrség kapujában történt ez; az őr bevitte az épületbe a rozoga és alkoholszagú öreget.

– Mi baj, édesapám? – kérdezte jóindulatúan.

– Segítség, most ölik a gazdámat! – lihegte Baptiszt. – El akarják venni az aranyát.

– Hol?

– A kastélyszállóban.

– Kik?

– Aaaa... várjon csak... nem jut eszembe a nevük, de talán megismerném őket. Meg kell menteni tőlük a gazdámat, a kegyelmes urat...

A rendőrtiszt orvosért küldött, hogy az állapítsa meg, hibbant-e az öreg, vagy csak részeg. Az meg közben egyre zavarosabban beszélt a gazdája vasládában tartott aranyairól. Közben eszébe jutott, hogy csupa fiatal gyerek a rabló. Huligánok.

– Honnan tudja, hogy rabolni mentek?

– Hát... kihallgattam a beszélgetésüket.

Mielőtt a rendőrorvos előkerült volna, jelentkezett a szállodai rémült telefonáló. Most már nem lehetett késlekedni. Két autón négy detektív és három rendőr indult a hegyre, a hű Baptiszt kíséretében.

6.

A szálloda főbejáratának díszes oszlopsora előtt pirosra lakkozott, kényelmes pad állott. Arra telepedett le Főnök, arccal a nap felé, s lehunyta szemét. Az olvasó bizonyára, elhiszi nekünk, hogy Nagy Főnök gondolatai azonnal eltávolodtak a kincslelő helynek remélt tálalótól, és megállapodtak egy másik ásatás egyelőre csak elképzelt színhelyén. De nem a bollákok maradványain járt az esze, hanem a neki oly kevéssé kedves Cipót Klárin, akinek személye fölmérhetetlen bonyodalmakkal fenyegette amúgy is megkeserült életét.

Biztosra vette, hogy itt a kastélyban semmit sem találhat Frdn'nd kincskereső buzgalma, s ezek után most már árulás vádja nélkül beszállhat Vas igazgató komoly régészeti kutatásába, amely a legendákon való kérődzésnél sokkal jobban érdekelte, órabér nélkül is. Nem volt kétsége, hogy idővel Bagoly és Nándi is hajlandó lesz részt venni a sárga-völgyi ásásban. Nem kétséges azonban, hogy Csalány is ott lesz, mihelyt meggyógyul. Csalánnyal tehát ott mindennap találkoznia kell. Csalány nem fog tágítani attól a rögeszméjétől, hogy “meghódítsa" őt. Hiábavaló az ő következetes elutasító magatartása, hiába mondott kereken és keményen nemet azon a hisztériás, kínos estén. Klári kitart szándéka mellett, s ha

legutóbbi találkozásukkor a kórházban nem is támadott olyan hevesen, mint máskor, láthatóan nem mondott le tervéről. Ugyanakkor meg kellett mondania neki, hogy mint vélekedett róla apja, s ezzel természetesen újabb lovat adott a lány alá.

El kell tehát készülnie arra, hogy amikor felgyógyulása után Klári megjelenik a Sárga-völgyben, követelni fogja a “fivéri" gondoskodást, amelyet ő persze egészen másként képzel el, mint választott bátyja. Nos – határozta el Főnök –, szilárd lesz és állhatatos. Következetes magatartásával talán végül lehűti Klárit, és korlátok közé szorítja a lány szertelenségét. Így eleget tehet apja utolsó kívánságának. Miért is ne lehetne egészséges testvérbarátság egy lánnyal, miért kell rögtön szerelemre gondolni?!

Igen ám, de aztán jön édesanya! Neki jelenteni fogják – édesanyjának mindent jelentenek ,– hogy fia sokat van együtt Cipot Klárival. Édesanya nem fogja elhinni, hogy ez csak ártalmatlan barátság. Édesanya jeleneteket fog rendezni.- Ö még csak kibírná ezt, de édesanyának rossz a szíve, a sok csapás máris megviselte s ha most még napról napra izgatja magát, akkor egyszer csak ágynak dől, talán szívkórházba kell majd szállítani. Végső soron ő lesz az okozója édesanya újabb megpróbáltatásának.

Meggyőzni édesanyát hogy nem kell féltenie fiát – ez teljesen reménytelen. Csupa jóakaratból, túlzó szeretetből – de hát lehet-e túlzó az anyai szeretet? – reszketni fog, hogy fia a vesztébe rohan, s ő nem tudja megakadályozni... Holott őt fenyegeti a betegség, s emiatt sok újabb baj. Mindezt csak egy módon tudná megelőzni: ha állandóan elkerülné Cipót Klárit. Ami ugyan neki nem esnék nehezére, de akkor igaztalanul megsértené a lányt, és megszegné apjának tett ígéretét.

Barna Adrianban határozottan tudatosodott, némi keserű öngúnnyal: olyan megoldhatatlan lelki válság kiegyenlíthetetlen ellentmondásai veszik körül, hogy abból csak egy nagy drámaíró találhatna kivezető utat, legkevesebb öt felvonásban.

... Arra figyelt föl hirtelen, hogy két autó áll meg a szálloda előtt, s rendőrök ugrálnak ki belőle. Agya rögtön kapcsolt. Ha valamilyen okból rendőrök jönnek, ilyen rohanva, akkor jó lesz egy időre abbahagyni a padló- és falbolygatást, mert azt könnyen félreérthetik. Figyelmeztetnie kell társait.

Fölugrott, és szaladt be az ajtón.

– Állj, mert lövök! – kiáltották a háta mögött.

Ez elég regényesen hangzott, és megállt, hogy hátranézzen.

– Hová szalad, fiatalember? – kérdezte válla mellett egy civil ruhás, pisztolyos ember.

– Sürgős dolgom van – hebegte Főnök.

– Jó. Oda is elkísérjük.

– Fegyveres betörők vannak a házban? – kérdezték a délutáni portást, aki a zajra fölemelkedett a pult mögé helyezett alacsony karosszékből.

– Ne... nem tudok róla. Azaz... megálljanak... az előbb csakugyan hallottam valami durranást az emeletről. De azt hittem... Hű, a szentségit! – Nem merte bevallani, hogy fölriadt a nagy puffanásra, de nyomban tovább aludt. Igazában nem is volt olyan nagy zaj, bár a déli szieszta idején kétségtelenül meg nem engedhető.

Mégis aludt tovább, és a padlót megbontó kalapácsütéseket már nem is hallotta. És nem hallotta a diadalmas felkiáltást sem, amelyet Mr. Pheavercoot hallatott, amikor a térdelő asztalos két tenyerével kilapátolta a kő alatt talált homokot, s alóla előtűnt egy vasláda. Rozsdás, ócska kazetta.

– Ne nyúljon hozzá! – kiáltotta angolul, majd mielőtt a segédportás lefordíthatta volna ezt, félrelökte az üreg elől az asztalost, és a lelet fölé hajolt gépével.

– No de kérem – méltatlankodott a kincslelő iparos. És természetesen nem hagyta zsákmányát, vállával ügyesen az amerikánus oldalába döfött, s ezzel felbukfenceztette.

A mezítlábas fotográfus értette a tréfát és a sportot: fején

átfordulva ismét békaállásba hozta magát, jobb karral átnyúlt az asztalos hóna alatt, tenyerét nyakára fonta, és egy erőteljes rántással vállára állította ellenfelét.

Miközben ezt követően az asztalos kalimpáló lábai lehanyatlottak a padlóra, majdnem kirúgták a tálaló üvegfalát. Csak a segédportás ébersége hárította el a további károkat.

Végül az asztalos megült a gödör egyik oldalán, és a verejtéket törülgette arcáról, az amerikai pedig a lyuk másik oldalán combjait csapkodva hahotázott.

Erre aztán a két fiú is megkönnyebbülten nevetni kezdett, mert már igen aggódtak az öregért, és arra gondoltak, hogy bármilyen nagy lovagiatlanság lenne is, hárman egy ellen mégis beavatkoznak védelmére.

Miután a kedélyek megnyugodtak, Mr. Pheavercoot lefényképezte a gödröt, a kőlapokat és a homok alól előkandikáló vasládát. Az asztalos végre hozzáláthatott a kincses doboz kiszabadításához. A homok letakarítása után kiderült, hogy a ládikó két sarka beékelődött a kőlapokat tartó téglasor alá. A segédportás tiltakozott a téglák szétverése ellen, előbb mert félt, hogy téglapor rakódik a tálaló asztalterítőire, majd azzal érvelt, hogy a tégla kivésése folytán esetleg összeomlik az egész épület – már hallott ilyen esetről! –, és ezért mint alkalmazott mégsem vállalhatja a felelősséget. A három kincsásó dühösen pihegett.

– Túl sok amúgy sem lehet ebben a kis vastokban – jegyezte meg aggodalmasan Illető segédportás.

– Aranyból és gyémántból kevés is sok – mondta mély bölcsességgel az asztalos. Majd hozzátette: – A fölnyitással mindenesetre várnék addig, amíg ez a hőbölyült amerikánus el nem párolog innét. Vagy elpárologtassam én?

Ebben a pillanatban nagy robajjal fölvágódott a tálalónak a nagy étteremre nyíló ajtaja, és két civil ruhás férfi nyomult be a helyiségbe.

– Kezeket föl! – kiáltották, és pisztolyt szegeztek előre.

– Puff, itt vannak a rablók, viszik a szajrét – motyogta szomorúan az asztalos, miközben fölemelte kezét. – Ez a hülye Főnök is megéri a pénzét. – Ekkor meglátta Baptisztot. Nagyot káromkodott. – Baptiszt, édes barátom, te hogyan kerülsz ide, ezek közé a zsiványok közé?

– Nem fecsegünk! – kiáltotta szigorúan az egyik titkosrendőr, és pisztolyával oldalba döfte az asztalost; – Álljon oda a fal mellé!

– No nézd, még rendőregyenruhát is szereztek ezek a brigantik – szólt fiához az asztalos, miközben a mutatott helyre állt.

Az egyik egyenruhás a sértő briganti szó megtorlásául némán farba rúgta a szerencsétlen kincskeresőt, úgyhogy az nekiesett a falnak.

A rendőrcsapat főnöke összeszedetté a két fiúval a szanaszét heverő falbontó szerszámokat és egyéb bűnjeleket, a filmfelvevőt pedig ő maga vette kézbe. Közben szaporán intézkedett. Mivel á vasláda egyelőre meg sem mozdítható a helyszínt így kell hagyni. Az étterem főnöke nem kifogásolta, hogy a helyiséget lezárják, és mindkét ajtaja elé rendőrt állítanak. Tálalónak ma estére berendezik az étterem egyik sarkát. Három detektív és egy rendőr közrefogta a megbilincselt öt foglyot, majd a szálló halljában egy titkosrendőr őrizete alatt Főnököt is csatlakoztatták hozzájuk. Beszélniük nem lehetett, a cipőtlen amerikánust azonban hiába csitították, az csak röhögött, vihogott, és mindenféle érthetetlen gügyeséget kiabált.

– De kérem, ez az úr pontosan fizető vendégünk – próbált beavatkozni az ő érdekében a főportás.

– Attól még lehetett a betörők cinkosa – utasította el a detektív.

Míg a két autó be nem kanyarodott a rendőrség udvarára, az asztalos abban a szent meggyőződésben élt, hogy haramiák kezébe került. Felügyelet mellett egy nagy előszobában helyezték el őket; egymáshoz nem szólhatlak, s a kihallgatás csak azután kezdődött meg, hogy angol tolmácsot kerítettek.

– De hová lett Baptiszt, aki az egész kalamajkát csinálta? A nagy

zűrzavar közepette elbolyongott a szállodában. Bement egy helyiségbe, ott üldögélt jó ideig, aztán, mint aki dolgát jól végezte, eltávozott. Senki sem tartóztatta fel. Lekutyagolt az autóúton a városba, szerencsésen hazatalált, s otthon lefeküdt aludni.

A gyanúsítottak személyazonosságának igazolása lassan ment. Elsőnek behozták az asztalos feleségét, majd Bagoly apja is megérkezett. Főnök édesanyját nem sikerült megtalálni, de a többiek igazolását elfogadták. Mr. Pheavercoot és a segédportás kihallgatása után elég világosnak látszott, hogy szó sincs betörésről. Ellenben birtokháborítás történt a szállodatulajdonos társaság terhére, és ezért az öt tettest pénzbüntetésre ítélték, és természetesen a kár megtérítésére kötelezték, vagyis a felbontott padló helyreállítási költségeinek megfizetésére.

– Ezt azonban polgári per útján kell érvényesíteniök – közölte a rendőrbíró a szálloda ügyvezető igazgatójával, aki időközben megjelent a rendőrségen, és égett a vágytól, hogy négyszemközt megmondja véleményét a segédportásnak, vagyis asztalosunk ismerősének.

Szegény Illető nagyon reszketett, hogy állásába kerül az illegális kincskeresésben való szereplés, de Mr. Pheavercoot a védelmére kelt, és az igazgató hajlandó volt megbocsátani neki.

– Három kérdésem van – fordult végül az igazgató a rendőrbíróhoz. – Meddig őrzi a két rendőr a tálalót? Kit illet a vasláda? És ad-e a rendőrség hivatalos jelentést az esetről?

– A kazetta a háztulajdonosé, a két rendőrt máris bevonom, úgyhogy megkezdhetik a tálaló helyreállítását – hangzott a válasz. – Jelentést pedig nem érdemes kiadni a piszlicsár ügyről.

– De az én kérésem éppen az – mosolyogott álszerényen az igazgató –, hogy maradjon a két rendőr, ameddig csak lehet. Ha kell, megfizetjük a kiküldetési vagy kiszállási díjat.

– De miért, kérem?

– Egyrészt mert ez nagyon feltűnő, érdekes, sőt izgalmas. Másrészt

nehogy a sok szállóvendég, aki merő kíváncsiságból megszállja a tálalót, a felbontott padlót bámulva kárt tegyen.

– Olyan sok vendégük van? – csodálkozott a rendőrbíró. – Tudtommal majdnem üres a szálló.

– Ma még majdnem üres. De ha a lapokban megjelenik a híradás a rejtélyes kincsásó merényletről, akkor... remélem, holnap már özönleni fognak a szobafoglaló táviratok.

– Szóval adjunk ki hivatalos jelentést? – eszmélt a rendőrtiszt.

– Ha lehet – kérte nyájasan az igazgató. – Nagyon hálás lennék. Persze meghívok majd egy csomó újságírót a padló alá épített kincsesláda kiemeléséhez.

7.

A mezítlábas Mr. Pheavercoot, az igazgató és a segédportás együtt távozott a szálloda autóján. Az amerikánus ismételten meleg hálájáról biztosította az igazgatót a rendkívül mulatságos kalandért.

– Remélem, hajlandó lesz interjút adni az újságíróknak? – kérdezte az igazgató.

– Készséggel. – Ígérte a “miszter". – Sőt, vásárolhatnak a fényképeimből, ha akarnak.

De kikötötte, a segédportásnak nem lehet bántódása. Már alkonyodott a rendőrségi szobákban.

– Mindenki elmehet, csak a három ifjú ember maradjon még egy kicsit – hirdette ki a rendőrbíró. – Nekik most hozzák a feketelevest. – A kérdő tekintetekre megmagyarázta: – Diákokról lévén szó, kötelességem volt őrizetbe vételükről értesíteni az iskola igazgatóját, és ő mindjárt itt lesz.

Sulajdiri hamarosan meg is érkezett, testének és tekintélyének egész súlyával. A rendőrbíró négyszemközt tájékoztatta a történtekről, az eljárás lefolyásáról, az ítéletről. Végül Sulajdiri

szembeállt a három fiatalkorú bűnözővel, magasra vonta fel bozontos szemöldökét, és beszélni kezdett. Hosszan méltatta a gimnázium tanulmányi jelentőségét és jellemnevelő hivatását, néhány mentő szót ejtett a két elsős javára, akik még nem részesülhettek az ő intézetének erkölcsi adományaiból, s annál súlyosabbnak mondotta Főnök eltévelyedését, mert ő már két évet töltött a jeles intézetben.

– Barna nem is akarta a falbontást – kottyantott közbe az igazság nevében Frdn'nd. – Ö ellene volt kezdettől fogva az egésznek...

. – Az igazgató beszédébe nem szokás beleszólni – feddte meg az ifjú gimnazistát az igazgató, majd megköszörülte a torkát, és ítélethirdető hangon folytatta: – Remélem és elvárom, hogy levonjátok és megszívlelitek az eset tanulságait és következményeit. Merem hinni és remélni, hogy ha ilyen buzgalommal és szorgalommal annyi, vakációs időt áldoztatok erre a nevetséges és komolytalan csínyre, akkor jóvátételként teljes erővel résztvesztek és közreműködtök abban a nagyszabású és komoly akcióban és ásatásban is, amely most kezdődik a tanulóifjúság lelkes és önkéntes segítségével, a városunk határában rejlő és megbúvó bollák sírmező és nekropolisz feltárására és kibontására. Remélem és hiszem, nem kell kétszer mondanom, még egyszer megismételnem, hogy csütörtökön, azaz holnap reggel mindnyájatokat, mind a barmotokat ott foglak látni és találni szorgos és ügyes munkálkodáson a Sárga-völgyben. Indulás reggel nyolckor külön autóbuszon a múzeum épülete elől.

8.

A méltóságosan hazabaktató Sulajdirit egy bánatos özvegy várta a lakásán. Barna Adrián édesanyja.

Az özvegy, akit Cipót Aladárnak az előbb teljes mértékben sikerült megnyugtatnia, a délután nagy részét Józsi bácsiéknál töltötte. A

beszélgetés során szóba került Cipót neve, s a kora és tekintélyes nyugdíja alapján bölcsnek ismert Józsi bácsi megjegyezte:

– Ügyes ember, de nagy svihák! És mindenkit ki tud használni, félre tud vezetni.

Ez szöget ütött Barnáné fejébe. S úton hazafelé, ahogy közeledett a városrészükhöz, egyre jobban elővették a felújult gondok. Amióta mindenkit kihasználó sviháknak tudta Klári apját, most utólag percről percre gyanúsabb lett neki a szívélyessége, túlzó udvariassága, szolgálatkészsége. Miért volt ilyen? Talán mert kapóra jött a kérése? Nem! Ez a ravasz ember akkor nem árulta volna el így önmagát. Valami más szándéka lehet az álnoknak. Talán megsértődött, amiért betegnek, idegbajosnak mondta a lányát? És bosszút akar állni? A sebzett szívű anyán is, a gyanútlan fiúgyermeken is. Talán éppen ráuszítja majd lányát Adira! Igen, ez az. Ezért hallgatta el, hogy Klári is ott lesz az ásatásnál. De elszólta magát, mert hiszen bevallotta, hogy a lány egészséges, kutya baja. Miért ne menne akkor ő is a gimnáziummal? Gyanús, nagyon gyanús! Holnap maga Cipót hozza össze a találkozást a fiatalok között. Hogy az a rosszlány kifacsarja az ő ártatlan fiát, mint egy citromot, s végül elhajítsa. Jóságos ég! Ilyet tenni! De hát az a kíméletlen, könyörtelen üzletember mindenre képes! Nem megmondta-e Józsi bácsi, hogy ez a svihák a saját céljáért kész akárkit föláldozni?!

Megállt, és nekitámaszkodott a falnak. Teremtő isten, most mit tegyen? Ő maga taszítja bajba szerencsétlen kisfiát!

Néhány perc alatt kitalálta az ellenlépést. Aditól úgy tudta, hogy az iskola szervezi ezt a nyári ásómunkát. Mintha hallotta volna, hogy maga az igazgató járt házról házra agitálni. Beszélni kell az igazgatóval, hiszen bizonyosan ő is ott lesz az ásásnál. Az ő kötelessége vigyázni, hogy ne lehessen erkölcsi botrány a közérdekű munkából. Megfordult, és vágtatott a gimnáziumba; ott megtudakolta az igazgató lakása címét, aztán sietett oda, a város túlsó végére, a

folyón túl fekvő tisztviselőtelepre.

Az igazgató felesége, akivel éppen csak köszönő viszonyban volt, el akarta küldeni, le akarta rázni. De ő nem engedett, s végül letelepedett a tornácon, ott várta meg a nagy urat.

– A, á! – kiáltott fel az igazgató, amikor a kertkapun belépve megpillantotta a késői látogatót. – A legjobbkor! A főbűnös igen tisztelt mamája! Most szabadítottam ki nagyra becsült fiát a bűnügyi rendőrségről.

– Jézus Máriám, mit tett? – Barnáné szíve felugrott a torkába, ott kalimpált. Ájulás környékezte.

– Falbontó betörésben vett részt az ipse! – mennydörgött az igazgató. Már el is ítélték!

– Szentséges atyám! Lecsukták?

– Természetesen az iskolai fegyelmi sem fog elmaradni!

Barnáné eszméletét vesztve nekidőlt a falnak, aztán lehorzsolva a friss meszelést, lecsúszott a téglapadlóra. Fölfektették a lócára, hidegvizes szívborogatással, ecet szagoltatásával fölélesztették.

Az igazgató, aki röstellte előbbi ridegségét, belé akart diktálni még egy pohárka pálinkát is – apácasnapsz, jó az szíverősítőnek! –, aztán pihenőt ajánlott, de a páratlanul szívós kis asszony már egyenes derékkal ült a fapadon, és miközben lassan szivárogtak könnyei, ellenállhatatlanul követelte, hogy mondjanak el neki mindent.

– Hiszen nem éppen főbenjáró ügy – vicsorított az igazgató, ami nála mosolygásnak számított. – Diákcsíny, amiért egy kicsikét az asztalra csapunk, ezt a magasabb pedagógia követeli, aztán elfelejtjük az egészet. A rendőrség csekély pénzbüntetést szabott ki. – Elmondta a balsikeres kincsásó tragikomédiát, s azzal fejezte be: – Holnap kezdje el a fiú az igazi kincskutatást, a múzeumi ásatást. Ha ott jól viseli magát, amnesztiát adok neki.

– Ja igen, a bollák temető – sóhajtott Barnáné. – Szóval ott kell lennie. Hiszen ezért jöttem én tulajdonképpen, – És most ő világosította föl az igazgatót, hogy micsoda erkölcs-veszély fenyeget

az ilyen szabadtéri munkában, ahol kritikus életkorú fiúk és lányok vannak együtt, esetleg kellő felügyelet nélkül, de mindenesetre hiányos öltözékben, netalán szabadszájú munkavezetők irányítása alatt.

Az igazgató nevetett. A koedukáció gyakorlati tapasztalatai és eredményei alapján az ilyen feltevések és aggályok már elavultak, és nem helytállók. Az ásás, az erős testi munka leköti a fölös energiákat, az érdekes és lebilincselő feladat, a régészet szép és gyakorlati ápolása felajzza és megfeszíti ott a tanulóifjúság szellemi habitusát.

– De hát az a helyzet – tört ki Barnáné, amikor látta, hogy elméleti alapon nem megy semmire a tekintélyes tanférfiúval –, hogy én egyénileg féltem a kisfiamat. Nem szeretném... de kérem, ez köztünk maradjon... ha fiacskám és Cipót Klári között az alkalom révén bármi is szövődnék.

– Miért gondolja, hogy szövődnék?

– Mert láttam. Köztünk maradjon, az a lány olyan rámenős. Persze ezzel még nem mondtam semmit.

– Ne is mondjon semmit! – szólt szigorúan az igazgató. – – Erkölcsi kérdésekben és morális vonalon nem ismerek célozgatást, pletykát; ez igen kényes téma, itt családok becsületéről és tisztességéről lehet szó. Az a lány kérem, tudtommal feddhetetlen életű. Szülei igen kiváló és eredményes nevelésben részesítik. Tud ön valamit?

– Semmit – hebegte riadtan Barnáné. – Azt mondják, egy kicsit erőszakos...

– Erőszakos! Azt mondják! No tessék! Nagyon kérem... – Az igazgató széttárta karjait, ezzel jelezve, hogy nem kíván többet beszélni erről. Kétszer végigsétált a tornácon, aztán megállt a hüppögő özvegy előtt. Nagyon bosszantotta, hogy barátjának lányáról ilyen felháborító felelőtlenséggel beszél egy tekintélyes tanférfiú özvegye. – És különben is: mi a veszély? Klárika egy jeles és kitűnő lány. Az ön fiát pedig, professzoraié asszony, nem kell

féltenie, pólyába kötni. Nagyon ügyesen és gyakorlottan forgolódik ő a lányok körül. Mondhatnám, legyeskedik. És ha netalán érdekli, megnyugtatására elárulhatom és közölhetem, hogy nem az ön által kissé felületesen megítélt Klárikának, hanem. többek között egy másik hajadonnak teszi a szépet, és csapja a szelet.

– Kinek? – szökkent talpra izgatottan Barnáné.

– A szép Kamillának – mondta diadalmasan, mutatóujját lengetve az igazgató. – Legalábbis... köztünk. maradjon... ez az Önti Kamilla panaszkodott nekem. No persze inkább dicsekedett. Ismerni kell, kérem, az ifjú hölgyeket. Szóval az ön nagy reményű fia, professzorné asszony, igen hevesen fűzi ezt a Kamillát, mint ahogyan ő maga ilyen korszerű szavakkal tudatta velem.

– Ki ez az Önti Kamilla?

– Új leányzó a harmadik osztályban, de máris nagy érdemeket szerzett és aratott az ásás és kutatás megszervezésében, amelyet az ön nagy reményű fia mindenáron és módon hátráltatni, akadályozni akart. Kamilla leányzó azonban – az igazgató elvigyorogta magát,– a fiú ellene irányuló erőszakosságát igen ügyesen az ásás felé fordította, azaz Barna Adrián érzelmi kitörését a köz érdekében kamatoztatja. Hát ez a helyzet, kérem.

Más talán már sírva elrohant volna, Barnáné azonban nem adta meg magát soha. Uj oldalról indított rohamot.

– Tulajdonképpen... nem is kellett volna a dologról beszélni. Hiszen ha igazgató úr is jelen lesz, akkor világos, hogy...

– Nem leszek jelen – vágott közbe Sulajdiri. –Korom és elfoglaltságom nem engedi meg és nem teszi lehetővé, hogy ilyen megerőltető munkát és fárasztó körülményeket vállaljak, magamra vegyek.

“Rémséges egy alak" – gondolta a szerencsétlen özvegy, és most már kijátszotta az utolsó kártyát:

– És ha... egy bánatos anya szívének nyugsága érdekében fölmentést kérne kisfia számára az ásási munka alól? – kérdezte

kábultan a fájdalomtól.

Az igazgató vicsormosolyát alkalmazta.

– Nem kell fölmentést kérni, mert a munka nem kötelező, hanem önkéntes. Kivétel az ön kedves fia, akire büntetés helyett szabtam ki a részvétel kötelességét. Ha elmarad, a fegyelmi eljárás nem fog elmaradni a betörési ügy miatt.

Türelmetlen mozdulatot tett, hogy éreztesse, mennyire elege van ebből a beszélgetésből. Barnáné ezzel nem törődött, ám ekkor megjelent az igazgató felesége, és rideg kedvességgel bocsánatot kért a látogatótól, de a vacsora már mióta az asztalon hűl...

Menni kellett. Semmit sem enyhült kétségbeeséssel. A kertajtó előtt Barnáné megállt: legalább azt kellene még megkérdezni, hogy kinek a lánya a szépséges és nagy kegyben álló sérthetetlen Kamilla. De nem ment vissza, mert eszébe jutott Gizi barátnője, özvegy Bagasiné, aki mindenkit ismer, és mindenkiről tud mindent. Hozzá indult.

A BOLLÁK SÍRVÁROS TITKAI

1.

Cipót Aladár szerda délután megjelent Tamus főorvosnál. Igen udvariasan, de nagyon határozottan vádat emelt a szőke alorvosnő ellen, hogy hatáskörét túllépve beavatkozik családi ügyekbe. Tamus dr. már tudott mindent. Rögtön lecsöndesítette a mérges vádlót:

– Ön félreértette a doktornőt, aki túl röviden akarta magát kifejezni, mellőzve a kissé nehézkes orvosi megfogalmazást. De olyan betegséggel állunk szemben, amelynek részletei igen bonyolultak még a szakorvosnak is, az eredők sokfelől futnak össze,

nem is szólva olyan tényezőkről, amelyeket a tudomány még nem derített föl pontosan...

– Miért szerénykedik, drága főorvos úr? – szólt nagy hangon Cipót. – ön varázsló gyorsasággal meggyógyította az én kislányomat. Én ezt teljes mértékben értékelem, és honorálni is akarom.

– A varázslatból ki kell önt ábrándítanom, még akkor is, ha ön ennek folytán kevesebbre fogja értékelni a mi munkánkat – szólt finom rendreutasítással a főorvos. – Kérem, az ön gyermeke számára, úgy látszik, egy időre megtaláltuk a megfelelő gyógyszereket. Ha Klárika pontosan szedi őket, talán elmaradnak, esetleg megszűnnek a rohamok. És ez már nagy eredmény lenne. Mert ez a gyógyulás kezdete. De lehet, hogy a gyógyszerek összetételét hamarosan módosítanunk kell. Mindenesetre legalább havonta belgyógyászati vizsgálat alá kell vetni betegünket, mert ezek a szerek könnyen okozhatnak zavart bizonyos funkciókban, és ez esetben természetesen azonnal módosításra lesz szükség.

– Megint szerénykedik, főorvos úr?

– Nem, csak realista vagyok. Az epilepsziás esetek egy része tökéletesen meggyógyul, de semmi esetre sem azonnal, vagyis egy-két hét alatt. Abban igaza van önnek: ez valóban nem olyan eset, amellyel kórházban kell feküdni. Csak a gyógyszerek pontos szedésére tessék kínos szigorúsággal ügyelni, nem szabad elmulasztani a belgyógyászati, illetve laboratóriumi ellenőrzéseket, és okvetlenül állandó kapcsolatot kell tartani egy pszichoanalitikus orvossal.

Cipotban a pszichoanalitika említése – pláne családjával kapcsolatban – heves, babonás viszolygást keltett.

– Pszichoanalitikus? Komolyan gondolja, főorvos úr? – kérdezte kelletlenül.

– A legkomolyabban gondolom, és a legnyomatékosabban javaslom. Betegünk túl érzékeny lelkületű a családi élettel kapcsolatos dolgokra.

– Igen, hallottam ilyesmiről.

–No, annál jobb. A beteg lelki alkata folytán az átlagosnál nagyobb nyugalmat igényel. Távol kell tartani őt tehát minden fölösleges izgalomtól.

– Ez nálunk természetes. Mindig vigyázunk.

– Tudom. Sehol sem csinálják szándékosan az izgalmakat.

– És főorvos úrnak mi a véleménye: helyes, ha egy ilyen korú és... egészségű lány fiúkkal van együtt?

– Hogy lehet ezt elkerülni?

– Ügy értem... szerelem... vagy ilyesmi?

– Lehet káros, lehet hasznos is. Végre is a korral együtt jelentkeznek bizonyos érzelmi kitörések. Ezeket. tiltani helytelen, sőt veszélyes. De résen kell lenni állandóan. Ezért kell a pszichoanalitikus. Kérem, a gyógyítás sok áldozatot kíván a szülőktől. Most jövök csak a legnehezebbel. Cipót úr, van televíziójuk?

– Hogyne volna!

– Ha rám hallgat, eladja.

– Tessék?

– Hallgasson végig nyugodtan. Először is: a gyerekek túl közelről nézik a képernyőt, és ezzel ártalmas sugárzásnak teszik ki magukat. Egészséges gyermeknél csak évtizedek múlva okozhat ez esetleg bajt. Betegnél azonnal. De ennél fontosabb. A gyerekek nézik a krimit. A "krimi nagyon ártalmas hatású egy gyenge idegzetű, beteg gyermekre. Akit kímélni kell minden izgalomtól.

– Majd eltiltom a krimitől.

– Bocsánat, de az eltiltás fel fogja izgatni betegünket. Meg aztán hogyan lehet a tilalomnak érvényt szerezni? Ön bizonyára nem ülhet állandóan a készülék mellett. Tudok családokat, ahol a gyerekek éjjel, amikor a szülők már alusznak, fölkelnek, bekapcsolják a tévét, és nézik végkimerülésig. Krimit, szexit satöbbit.

– Nálunk ez lehetetlen!

– Elhiszem. Mégiscsak azt ajánlom, tessék eladni a készüléket. Ami biztos, az biztos. Ezt az áldozatot meg kell hozni a szülőknek a beteg gyermek érdekében.

Cipotnak most már igazán nevethetnéke volt. Micsoda fontoskodás! Mekkora feneket kerít az úgynevezett orvostudomány egy-két ájulásnak! Persze nemcsak a tiszteletdíj, hanem a hiúság is. No mindegy, az a fő, hogy a Fruskának nincs semmi baja. Viheti egészségesen. A vakszerencse hozzásegítette ahhoz is, hogy megmozdult benne a számtan iránt való érdeklődés.

– Én, főorvos úr, én minden ésszerű áldozatra kész vagyok – mondotta derűsen Cipót. – Én elsősorban családapa vagyok, és tudom, mi a kötelességem. Az anya, az egy test a gyermekével; az igazi apa, az egy lélek vele! Köszönöm, nagyon köszönöm a fáradozását, főorvos úr. Megmentette családomat a bajtól, a szégyentől. Szeretném egyetemes emberi hálámat is leróni. Én ennek az elhagyott kis Vilmának amolyan pótatyja leszek. El fogom látni mindennel, amire csak szüksége van. És azt hiszem egy kis szeretet sem árt az ilyen szerencsétlennek. Van lehetőség arra, hogy időnként eljöjjek érte, elvigyem hozzánk, töltsön nálunk néhány órát? Nem olyan a betegsége?

– Sajnos, súlyos eset, állandó felügyeletet igényel. De a támogatást köszönettel fogadjuk. Ami pedig Klárikát illeti, Cipót úr, kérem, ne felejtse el mindazt, amit elmondtam. Az ő egészsége nem szikla. A legnagyobb vigyázatosságra van szükség. Mindazt, amit elmondtam, részletesen lefektetem a zárójelentésben. Kérem, tartsák szem előtt.

2.

Reggel háromnegyed nyolckor már vagy két tucat gimnazista nyüzsgött a múzeum kapuja előtt. Az egyigéjű Kamilla, aki tegnap nem jelentkezett a Rúdülő Klubban, alapos szervező munkát végzett.

Ott volt Sulajdiri is; harsány jókedvvel beszélgetett, tréfálkozott a fiatalokkal, s olyan szívélyes volt a három, kastélybeli bűnös kincsásóhoz is, mintha – a gimnázium szégyenére – tegnap nem neki kellett volna őket kiszabadítani a rendőrség őrizetéből.

A teherautó pontosan előállott, négy sor lóca volt benne hosszában, kényelmes ülőhely jutott mindenkinek. Sulajdiri rövid kis beszédet intézett a táborba vonuló ifjúsághoz, és pedagógiai módszerének megfelelően ezúttal is mindent kétszer mondott el. Beszálláskor elővette zsebkendőjét, és meglengette az elrobogó teherkocsi után Sulajdirire ma igazán nem lehetett ráismerni.

Kamilla volt az egyetlen, aki azt hitte, hogy Sulajdiri mindig ilyen nyájas az ifjúsághoz, s ő inkább saját, rendkívüli érdemeitől érzékenyült el. A sors semmi esetre sem volt fukar szervező munkájának jutalmazásával: legalább nyolcan akartak volna mellette ülni a padon, s legalább tizenhatan igyekeztek egy-két hízelgő mondattal helyet biztosítani maguknak a “klassz kis csaj" kegyeiben. Kamilla – állához szorítva zakatoló rádióját – nem győzte forgatni fejecskéjét és pergetni szapora mondatait, amelyekben ezúttal a “csökkenteni" szerepelt mint napi ige.

Balján Bagony ült, aki a mai nappal új életet kezdett, és ebben fontos szerepet szánt Kamillának. Részben ismerjük a nagy fordulat előzményeit, a kastélyszállóban és a rendőrségen tegnap lezajlott siralmas eseményeket. De csak most hallunk a csattanós befejezésről.

Bagoly apja takarékpénztári tisztviselő volt; a könyvelés volt egyetlen szenvedélye, és régóta értetlenül viszolygott amiatt, hogy Lajos fia mindenféle kacatot hord a zsebeiben, sőt időnként valóságos ócskáspiacot rendez otthon, a két szék támláján keresztbe fektetett vasalódeszkán. Amikor a bankból elhívták a rendőrségre őrizetes fia ügyében, egyszerre a fejébe szökött az utóbbi idők minden lenyelt méltatlankodása, és fiát az előszobában két hatalmas nyaklevessel lepte meg.

Meglepte, mert a fiút sohasem verték szülei. Bagoly kibírhatatlan

sérelmében először világgá akart menni, de aztán – kiszabadulva a rendőrségről – inkább Menyhért bácsihoz sietett, és beszámolt neki a tragikomikus régészeti fordulatokról. S átadta mentorának a kőpadozat alatt talált aranyszínű gombot.

– Porosz tiszti rézgomb, a lipcsei csata idejéből – állapította meg a nyugdíjas igazgató egy szempillantás alatt. És visszaadta a becsületes megtalálónak.

183 – Akkor hát hiába volt az egész – tört ki elkeseredetten a pórul járt gyűjtő.

– Dehogy volt hiába! Az a vaskazetta, amelyre most két rendőr vigyáz, nagyon értékes lehet helytörténeti szempontból, attól függetlenül is, hogy mit találunk majd benne. Holnap reggel elmegyek a szállodába, és megnézem.

– Nekem meg holnap ásni kell, ókori csontokért – mondta Bagoly durcásan. Ettől remélte, hogy Menyhért bácsi elviszi magával a szállodába.

De újabb csalódás érte,

– Menj csak ásni, fiam. – szólt az öreg tudós. – Nagyon tanulságos az ilyen ásás. Azt is látnod kell. És nem szabad lenézni az ókort. Azok a sírok sok mindent elmondanak nekünk.

Bagoly közel állt ahhoz, hogy szakítson a helytörténeti kutatással. És amikor ma reggel meglátta Kamillát, elhatározta: nem fogja egész ifjúságát a tudománynak áldozni, hanem végre a nőkkel is törődni fog. Hiszen abban a korban van már, amikor kapcsolatot kell teremtenie a gyöngébb nem valamelyik tagjával. Bagoly naivan, de szilárdul hitt a földi élet egyensúlyában, s elképzelte, hogy neki például földi jutalom jár azért, amiért olyan nagylelkűen lemondott Csalányról Főnök javára; ez a jutalom nem lehet más, csak Kamilla barátsága, amelyért az egész tábor bizonyára irigyelni fogja. Ezért nyomakodott Kamilla közelébe, és vállalta a többszöri “kis krapek" megszólítást is, amelyet tegnapelőtt még lealázónak érzett. S amikor a teherautó elindult, még közelebb húzódott a lányhoz, és a

motorzúgás hangfüggönye mögött a fülébe súgta:

– Ugye, te gyűjteni akarsz magadnak egy-két szép régiséget? Add ide a kezed. – Tenyerét rásimította a lányéra, és belecsúsztatta az aranyszínű gombot. – Vigyázz rá! Ritkaság!

– Mi ez? – kérdezte Kamilla, miután megszorította a fiú kezét, majd óvatosan megszemlélte a csillogó holmit.

– Scharnhorst tábornok egyenruhájának egyik gombja – súgta a régiséggyűjtő ifjú. – Kevés arany, de nagy ember viselte.

: – Kedves kis krapek vagy – mondta Kamilla hangosan, és oldalához szorította, Bagoly könyökét. A fiú a boldogságtól alig bírta kinyögni:

– Lajos az igazi nevem.

– Te Lajcsi, milyen régi ez a gomb?

– Várj csak... Napóleon kora... Majdnem kétszáz éves.

– Klassz. Csináltatok belőle egy gyűrűt.

– És ha az ujjadra húzod, mindig rám fogsz gondolni? – kérdezte Lajcsi-bagoly föllelkesülten ettől a még soha nem használt, szellemes fordulattól.

– Csakis – felelte Kamilla, aztán jobb oldali szomszédjához fordult, aki már legalább harmadszor közölte vele, hogy Titániának szeretné őt szólítani. – Jaj, széttépitek az embert – panaszkodott boldogan.

Bagoly elégedetten hunyorogva dőlt hátra a teherautó sofőrházának. Igen, hát ez a Kamilla egészen más nő, mint Csalány, aki egyebet sem tud, csak mindig leinti az embert.

Két óra alatt értek ki a Sárga-völgy kiszélesedéséhez. Az erdős dombokkal keretezett selyemzöld réten könnyű volt megtalálni a tettek színhelyét. Vas Antal már második napja a szomszéd faluban lakott, sátor alatt. Alapos szemlét tartott, kicövekelte a két kutatóárok irányvonalát. A kettő között, néhány karcsú nyárfa mellett, festők használta nagy, felcsapható ernyő alatt volt az ő asztala, füzetekkel, papírokkal és tömérdek kisebb-nagyobb dobozzal.

A barna sortot és kurta ujjú zöld inget viselő Muzidiri a teherautó elé ment, sorra kezelt a lányokkal és fiúkkal, megmondta nevét. Nyoma sem volt rajta annak a zavartságnak, amellyel balsikerű munkásszerző akcióját a múzeum kerítésénél megkezdte. Vasdiri most “otthon" volt, itt nem feszélyezte semmi. Jól előkészített mindent.

Egy kis fakalyibából előhozták a szerszámokat. Volt ott mindenféle ásó: vaskos nyelű óriástól, amelyet lábbal kell benyomni a földbe, apró tábori ásóig, amellyel a földön hasalva is lehet kaparni. Vas Antal maga köré kérte a közreműködőket, és elmagyarázta, hogy föltevése szerint itt népvándorlás kori temetőnek kell lennie, legföljebb másfél-két méter mélyen a föld alatt.

– Ha szerencsénk van, akkor az első két kutatóárok valahol sírba szalad. Fél méter széles árkot ásunk, körülbelül egy méter mélységig. Az első pillanattól fogva tapintattal kell forgatni a földet, mindig figyelni, nem kocódik-e az ásóba csont vagy valamilyen tárgy. Vigyázni kell, nem szabad összetörni semmit, mert egy csont késnyél nekem többet érhet, mint az ugyanakkora darab arany.

Ahol sötétebb a megbolygatott föld – folytatta –, még nagyobb óvatosságra van szükség, mert ott valószínűleg sír bújik meg. Ott már kis ásókkal kell dolgozni, majdnem vízszintesen. Ha idegen anyag bukkan elő, akkor sor kerül a bicskára: óvatosan lekaparjuk a földet a csontról az edény- vagy “ékszerleletről.” Akinek az ásója ilyesmihez ér, azonnal hagyja abba a munkát, és hívjon engem. A csontváz föltakarítása mindig az én dolgom.

Nagyon kell vigyázni a fémre is, mert van olyan rosszul ötvözött ezüst, amely a levegőn a leggyöngébb érintéstől semmivé porlik. A legvégén már tollsperővel tisztítjuk le a földet. Bármi szokatlant vesznek észre, kiáltsanak nekem; mindig itt leszek, lehetőleg középen. S kérném, ha van valaki, aki az ásáshoz nem érez magában elég erőt vagy hivatást, jelentkezzék íródeákul, mert minden jelenséget, adatot, darabot azonnal jegyezni kell. Egyelőre talán

ennyit. Van valakinek kérdése? Nincs. Akkor tehát lássunk hozzá!

A fiúk nagy része versengett a mennél nagyobb ásóért, de volt a lányok között is, aki virtusból egyenrangú munkát akart.

– Fiúk és lányok egyforma bért kapnak úgyis – mondta Frdn'nd.

Kamilla nem vette ki részét a szerszámokért való versengésből, hanem odasündörgött Muzidirihez, és jelentkezett íródeáknak. Mivel ő volt az egyetlen, aki nem akart testi munkát végezni, meg is kapta a kényelmes tisztet. A diri odavezette az asztalhoz, keze ügyébe tett egy blokkot meg egy golyóstollat. A lány az asztalra helyezte kivételesen csak halkan vinnyogó rádióját.

– Ha majd lesz mit jegyeznie, megmutatom, hogyan kell a jegyzőkönyvet vezetni – mondotta az igazgató, s többet nem törődött a csodasortos jelenséggel, hiába igyekezett az rángatással fölhívni a figyelmet mély kivágására, feszes trikójára. A diri ment ide, sietett oda; mutatta, hogyan kell az ásót benyomni, a földet fordítani, elteríteni, megvizsgálni. Csupa buzgalom volt, s jó példája ragadósnak bizonyult. Kamilla elbiggyesztett szájjal nézett utána, s odavetette az épp arra siető Frdn'ndnak:

– Nagyképű pasi ez a diri.

A fiú látszólag megértette Kamilla bánatát.

– Hát – vigasztalta –, őt alighanem csak az ezerévesnél idősebb hölgyek érdeklik.

3.

Alorvosok és ápolónők megindultán nézték, micsoda őserejű szenvedéllyel szorította karjai közé Cipót Aladár kedves leánykáját.

– Fruska! Viszlek haza! Viszlek! – ismételgette a kiáltozás határán az apa. Megforgatta a lányt a levegőben, aztán letette a folyosó kókusszőnyegére, előhúzta zsebkendőjét, és letörülte könnyeit.

Megható volt a búcsúzkodás az ápolónőktől, a kis szobatársaktól,

akik között Cipót, a boldog apa hatalmas doboz cukorkákat és mandulákat osztott szét. Klárit mindenki megszerette, mindenki örült gyógyulásának, és mindenki sajnálkozott, hogy mennyire fog hiányozni.

Cipót boldogsága ettől még egyre fokozódott. Az autóban, gyújtás és indítás között, sugárzó arccal mondta:

– Hát nincs semmi baj, Fruskám. Tamus ugyan telefirkáit vagy két papírt mindenféle figyelmeztetéssel és tanáccsal, a nagyobb hatás kedvéért el is szavalta nekem őket, de hát a hallottak után ezt az úgynevezett zárójelentést nem is érdemes elolvasni. Ügy, ahogy van, borítékostul beteszem az íróasztalba, aztán majd pár év múlva egyszer előveszem, és nagyokat fogunk nevetni rajta. Igaz?

A lány örült a szabadulásnak, örült az apa túláradó jókedvének.

– Én csak egyet kérek tőled, Fruska – folytatta Ci. pót. – Bárhol is beszélsz kórházi élményeidről meg hőstetteidről...

– Hőstett? – ámult el Csalány.

– Nono, ne tagadd! Tudom, hogy felcsaptál kismamának. És milyen eredménnyel! Hát tudd meg, hogy Vilmuskát időnként el fogom hozni a kórházból hozzánk, és a te dolgod lesz, hogy ilyenkor mindig új és okos játékokat vegyünk neki. No de nem ezt akartam mondani. Hanem arra kérlek, hogy ha a kórházról beszélsz, mindig hangsúlyozzad, hogy a háziorvos tévedett, a kivizsgálás bebizonyította: nincs neked semmi bajod, makkegészséges vagy. Érted?

Csalány bólintott. A kocsi megállt a Nagyáruház előtt.

– Gyere, bemegyünk ide. Válassz magadnak valami szép ruhát, cipőt, táskát vagy amit akarsz. És amíg keresel, én megveszem a meglepetést a mai nagy családi ünnephez, hazatérésed napjára. – Hatásos szünetet tartott. – Ugyanis a tévénket – újabb szünet – kicserélem egy színes tévére.

– Tyű, de klassz – örvendezett Csalány.

– Még csak te tudsz róla.

– Mama?

– Meglátod, hogy fog ugrálni örömében. Az egész környéken nincs még színes tévéje senkinek. Nem is olcsó mulatság, de én megengedhetem magamnak és nektek ezt a mulatságot. Aztán sietnünk kell haza, mert még ki kell mennem Anti ásatásához.

– Megkezdődött az ásatás? Kik csinálják?

– Diákok. Ingyen, hazafias lelkesedésből. Az iskolátok igazgatója szervezte meg zseniálisan.

– Nekem is ott kell lennem – jelentette ki Klári.

– Szó sem lehet róla. Pihenned kell.

– Nem, papa, hogy nézne ki, hogy pénzért én is akartam volna, de ingyen nem megyek?! Mit szólnak a többiek? Neked sem lenne kellemes.

– Hm. Ez igaz. De hát kórház után mindjárt ásót venni a kezedbe?

– Ha egyszer nincs semmi bajom?!

– Hm. Ez is igaz. Majd gondolkozom, még beszélek Antival. Hogy eleinte könnyebb beosztásod legyen. Meg aztán... tudod mit... fölemelem a zsebpénzedet, és vedd úgy, hogy ezt munkádért mint órabért kapod. Végre is nekem... – elharapta a szót.

– Nem, papa, ezt nem fogadom el. Különben is tudtommal nem te ásatsz, hanem Hasdiri.

– Ja persze. – Cipotnak ma szokatlanul engedékeny napja volt. – No jó, hát tudod mit, Fruska? Én úgy déltájban kiszaladok, csak úgy körülnézni. Elviszlek magammal, beszélünk Antival. Megnézzük, mi a helyzet, mit tehetünk.

– Papa, neked tulajdonképpen miért olyan fontos az ásatás?

– Fontos? Nem fontos, kislányom. De hát Anti a barátom, neki ez életbevágó ügy, a karrierje végett. Én meg a barátaimért mindent megteszek, ami tőlem telik. Legtöbbször nem érdemes, de hát én már ilyen vagyok.

4.

Az árkok szépen nőttek, terjedtek. A fiatalok élvezettel dolgoztak. Vas direktor nem hajszolt senkit inkább arra biztatta őket: csak lassan, óvatosan. Fékezésre volt is szükség, mert megbeszélés, előkészület nélkül valamiféle verseny volt már kialakulóban: ki talál előbb valamit.

Persze elsőnek a szakember talált. Megállt egy helyen.

– Nézzék ezt a szurokfekete földet. Teljesen egyforma, semmi rétegeződés. Tudják, mit jelent ez? Itt már megelőztek bennünket. Halottrablók.

Hű, ez nagyon izgalmas volt!

– Mikor?

– Majd kiderül. Valószínűleg elég régen, legföljebb pár száz. Évvel a temetés után, szóval ha jól számítok, legalább ezer évvel ezelőtt. Valószínűleg akkor, amikor még álltak a fejfák, és a rablók biztosra mehettek, rangos halott hantját bontották meg, mert ők nem érték be, úgy, mint mi, kultúrtörténeti emlékekkel, bronz- és vasdarabokkal, cseréptörmelékkel, csontokkal, hanem csak aranyra mentek. Itt mi már csak csontokat lelhetünk.

– De hátha ők sem találtak aranyat a sírban? – kérdezte valaki.

– Lehet. A sírrablást elárulja az is, hogy a csontok összevissza hevernek, a koponya esetleg a lábfejnél, a kulccsont a medencében és így tovább. Persze természetes elmozdulás is lehet a sírban, például vakond vagy egér alagút ja vagy a fa gyökereinek terjeszkedése miatt.

Ez is nagyon érdekes volt, egyszerre öten kérdeztek valamit. Az igazgató nem értette szavukat, s bosszúsan fordult a háta mögött rádiózó Kamillához:

– Egy kicsit halkabban, kérem.

A lány sértődötten rántott egyet a nyakán, majd hirtelen sarkon fordult és továbbment. Peckesen elsétált a mélyülő árkok mellett, s

elégtétellel nyugtázta, hogy megjelenése mindenütt megállította a munkát. A neki szóló szemvillantásokat, bólintásokat, mosolyokat elégtétellel nyugtázta, riszáló mozdulatokkal viszonozta, aztán haladt tovább. Tudta, hogy ízes megjegyzések és zeneritmusos mozdulatok emlékeztetnek még egy ideig szemleszerű látogatására. Így érkezett el az utolsó ásó párhoz, amelynek egyik tagja Barna Adrian, a másik Toll Lajos volt.

5.

Főnök az este fokozódó nyugtalansággal várta haza édesanyát, aki ezúttal a szokottnál is jóval többet késett. S a fiú nyugtalansága azóta csak nőttön-nőtt; elárulta feldúlt arca.

Amikor édesanya végre megérkezett, valósággal beesett az ajtón, és nyomban leroskadt az előszobában álló kis székre. A fiú tudta a dolgát szaladt a lábpihentető, otthoni facipőért, a padlón térdepelve fölsegítette édesanya lábára.:

– Tessék lefeküdni, ágyba adom a vacsorát. Mit készítsek?

– Nem eszem semmit, kisfiam; Gizike rémségesen megtömött valamilyen vajtól csöpögő tésztával. Nyomja máris a gyomrom. Hogyan is tudnak emberek állandóan ilyesmit enni.

– Hozzam a gyomorcseppeket?

– Azt azt. Meg egy kis brómot veszek be, mert már szétesik a fejem a feszültségtől. – És ekkor már szipogva sírt is.

A brómra azért volt szükség, mert a mindentudó Bagasinénál hallottak rettenetesen fölizgatták. Persze Gizike már hallott a szép Ontinéról és még szebb lányáról.

– Szállodában lakik a két jópipa – mesélte nagy elevenséggel az aggódó látogatónak – , és gondolhatod, miből telik nekik erre. Ontiné idegenvezetőnek mondja magát, de hogy hová vezeti az idegeneket, arról jobb nem beszélni. Az én időmben még más néven emlegették az ilyen perszónákat.

– És a lánya is? Máris?

– A lánya, az a csinos bestia máris úgy riszálja a fenekét, mintha a ruhája takarna még valamit a testéből, és nem tenne közszemlére amúgy is mindent.

Barnáné levegő után kapkodott. Már alig hallotta az újabb és újabb részleteket. Jóságos ég! Ez a rémségesen elszánt lány tetszett meg Adinak! Bárcsak Cipót Klári lenne a “flammé"-ja, ha már éppen benne van a korban, mikor egy fiú nem bír többé magával. Azt a Cipót lányt talán mégis kézben tartja a szolid erkölcsű anyja, már amennyire egy lánygyereket ma kézben lehet tartani. Ö meg eltiltja a fiát Kláritól, és ezzel egyenest a romlott Kamilla karjaiba kergeti! Csak ne szólt volna olyan elhirtelenkedve Cipotnak. Miért is akadt éppen ma az útjába. “Jaj, milyen szerencsétlen teremtés vagyok, egész életemben mindig minden a visszájára fordul!" Ezt ismételgette egész úton hazafelé; majdnem rohant, mintha csökkenteni tudná a veszélyt azzal, ha pár perccel előbb beszél a fiával.

De mit is mondjon neki? Már itthon volt, már feküdt egy keveset, már orvosságot vett be, már járt föl és alá konyhától a dolgozószobáig, és még mindig nem talált ki semmi okosat fia megmentésére. Hogyan kezdhetné a beszélgetést? Szerencsére Cipottal még nem egyeztek meg a végleges taktikában. Mire majd jön a tanácsaival, addig bizonyosan eltelik néhány nap, s addigra csak kifundál valami óvatos visszavonulást.

Hiszen hazudik ez a Cipót. Miért mondta neki, hogy Klári makkegészséges, amikor Giza egész biztosan tudja, hogy még mindig kórházban fekszik. Ha pedig kórházban fekszik, akkor bizonyosan jó ideig nem fog még ásni menni. Ez a Kamilla tehát vetélytárs nélkül kapja martalékául Adit. Hacsak. , hacsak... éppen ebből nem talál megoldást – villant át agyán.

– Te Adi, mit hallottál annak a Cipót lánynak a betegségéről?

– Semmi újat, édesanya – mondta közönyösen a fiú. – Amikor én

nála voltam, nagyon jól érezte magát. Nem hiszem, hogy komoly baja lenne.

– És hozzád milyen volt?

– Kedves. Hát mint beteg a látogatójához.

– Nem kedvesebb?

– Tőle már az is sok volt.

– Nono, fiú, te elhallgatsz valamit.

– Semmit, édesanya.

– Én megérzem. Anyaszív előtt nincs titok. Szóval... mit beszéltetek meg ott a kórházban? Azutánra?

– Igazán semmit.

– Nem helyes.

Főnöknek leesett az álla a csodálkozástól. Nagy szemmel nézett édesanyára, az meg folytatta:

– Ma azt hallottam, hogy igenis nagyon beteg az a lány. Apád sem állította volna, ha nem tud valami biztosat. Olyan komoly ember, mint ő, nem adott pletykákra. Legkevésbé vont le belőlük következtetéseket. Szóval én azt hiszem, szegény jó öregemnek igaza volt. Törődnöd kell azzal a lánnyal. És ha neked talán terhedre van is, ha más lány esetleg jobban tetszik is neked, vagy később meg fog tetszeni, édes fiam, akkor is kedvesnek és kíméletesnek kell lenned Klárikához. Ez emberi kötelességed. Legalább addig légy hozzá kedves, amíg kórházban van. Azt hallom, ilyen baj erősen súlyosbodhat egy lelki megrázkódtatástól. Nem vehetem a lelkemre, hogy te okozzál az állapotában súlyosbodást. Érted, kicsi fiam?

– Értem. – A fiú csak ámult, sőt hüledezett, de nem értette, mit akar anyja.

Pedig Barnáné terve elég egyszerű volt: ha a fiú a kórházban fekvő lányhoz “hű" marad, akkor pillanatnyilag nincs veszély, hiszen akihez kötődik, az gyakorlatilag számára elérhetetlen.

– Menj el hozzá még egyszer a kórházba. És vigyél neki virágot.

– Már vittem a múltkor. Meg aztán holnaptól kezdve nem lesz rá

időm, hiszen kezdődik az ásás.

– Tudom. – Édesanya gondolkozott darab ideig, aztán kibökte kérdését: – Lányok is lesznek?

– Világos.

– De Klári aligha?

– Aligha.

– És persze ott lesz az új iskolatársatok is? Ez a… hogy is hívják... aki szoknya helyett kendőrojtot köt a derekára?

– Ja? Egyigéjű Kamilla?

– Milyen? Egyigéjű? Miféle név ez?

– Én adtam neki.

– Szóval tetszik neked?

A fiú elnevette magát:

– Nem.

– Miért tagadod?

– De édesanya!

– Azt mondta, bolondulsz utána.

– Ki mondta?

– Ő maga. Ez a Kamilla.

– Nők – mondta a fiú rövid habozás után, tartózkodó megvetéssel, hiszen édesanya is nő. Majd hozzátette: – Édesanya tanítja, hogy a nőknek nem kell hinni. Ma idegesnek tetszik lenni. Tessék bevenni még brómot, és aludni egyet. Hozom a vizet.

Barnáné, amilyen keményen tartotta magát ezen a viszontagságos napon, a gyógyszer lenyelése után úgy vesztette el most maradék erejét egy szempillantás alatt. Hiszen olyan reménytelen az ő harca az egész világ ellen!

– Te... ha megtudom... – mondta végtelenül bágyadtan, és lehunyta szemét. – Szegény, szegény Cipót Klári – suttogta sóhaj szerűen végső erejével, kiszámítottan, és elaludt.

Főnök egész éjjel forgolódott az ágyában. Mit tegyen, ha Klári megjelenik az ásatásnál? Bújjon el, ha meglátja? Legyen kedves

hozzá? A két lehetőség valamennyi árnyalatát végiggondolta, aztán arra a nézetre jutott, hogy úgyis mindegy. Ki tudja, mit mesélnek róla édesanyának, és éppen akkor milyen lesz édesanya hangulata Cipót Klárit illetően.

Hanem azt az egyigéjű bigét, azt meg kellene búbolni. Mert őelőle aztán nem lehet elrejtőzni, őt nem lehet elhessegetni; olyan, mint a légy, mindenhová berepül, mindenhová leszáll.

... Édesanya mélyen aludt reggel. Főnök lábujjhegyen osont ki a lakásból, nehogy fölébressze. Ki tudja, mit álmodott az éjjel, kitől-mitől tiltaná, óvná most reggel.

Elsőnek ért a múzeumhoz. Bagoly már ott észrevette, hogy Főnök emberevő kedvében van, és ezért később sem akart szólni hozzá, pedig ugyancsak szerette volna elujságolni neki, hogy a mai nappal új életet kezd, méghozzá a szép Kamilla oldalán. Szótlanul ástak eddig egymás mellett, de most, hogy Kamilla az ő helyükhöz közeledett, Bagoly most nem hallgathatott tovább.

– Vigyázz, jön Kamilla! – súgta. Főnök Kamilla láttára lesúnyta fejét.

– Megölöm ezt a nőt – sziszegte. – Képzeld, azt terjeszti rólam hogy belepistultam és molesztálom.

– Ne szívd mellre – mosolygott Bagoly. – Valaki ugratni akar. Tudd meg ugyanis, hogy Kamilla meg én... izé...

– Ne őrülj meg! Ezzel a szörnyeteggel?

– Kikérem magamnak! – döfte be ásóját harciasan Bagoly, és fölegyenesedett. – Hello, Kamilla! – szólt fel az árokból.

– Hello, aranyásók! – viszonozta a lány. – Hogy megy a csökkentés?

Főnök dühösen végigmérte a lányt, keserűen gúnyos pillantást vetett Bagolyra, aztán elfordult, és teljes erővel belevágta ásóját az árok fenekébe. Alig fél méter mélységben ekkor megpendült valami az ásó vasán

– Hopp! Mi volt ez? Vigyázz! – kiáltott Bagoly. Leguggolt, és tíz

körmével átfésülte a száraz, szürkéssárga földet. – Itt van! – emelt ki egy alig cinketojás nagyságú, csillogó rögöt. Fölugrott vele a partra, a nap felé tartotta, morzsolgatta.

– Mutasd! – ugrott fel a gödörből Főnök, és a rög után nyúlt.

De Kamilla belecsimpaszkodott karjába, maga felé rántotta.

– Gratula, aranylelő úr! – és átölelte. Bagollyal forgott a világ.

– Én találtam! – fogta meg Kamilla szabad karját.

– Akkor te is! – A lány most már belekarolt mind a két fiúba, és táncosán dobálni kezdte lábát.

– Három aranyásó ment a hegyek közt – énekelte. – Zenekar! Tust! – Megcsavarta rádióján az erősítő gombot, s eközben csaknem egymásnak rántotta a két fiú fejét. Aztán énekelte tovább az aranyásó dalt. – És vígan így dalolt: halihó! – Aztán halk hangon kérdezte: – Enyém, ugye? Nekem adjátok?

Főnök kitépte magát a lány karolásából, és karját lengette az ernyős asztal felé.

– Igazgató úr! Igazgató úr!

Az igazgatónak a távolból kiáltott kérdéseit érthetetlenné bömbölte túl az üdvzene. De már futva jött, nyomában tucatnyi fiúval.

– Aranybányát találtunk! – visította Kamilla. – Milliomosok leszünk! – És magához akarta kaparintani a leletet.

De Bagoly Vas Antal kezébe adta a rögöt.

– Ezt az aranyat találtuk.

– Majd éppen én találok aranyat – dünnyögte Főnök.

– Arany – szólt az igazgató. – Biztos, hogy arany. Csak azt nem tudom, mi lehetett a rendeltetése. Az a gyanúm, kis darabja egy nagyobb, eltört tárgynak. No most vigyázzunk! Mellette kell lenni annak is.

Egyszerre öten akartak leugrani az árokba. Bagoly ágált, hogy övé az elsőség. Lökdösték egymást.

– Hol a csontváz? – kérdezte valaki.

– Ez nem sír! – magyarázta Vas Antal, óvatosan morzsolgatva az

aranyrögöt. – Talán az történt, hogy a sírrablókat megzavarták a temetőben, menekülés közben itt elvesztették zsákmányuk egy részét. Vagy eldugták. Föltevésekre vagyunk utalva, és biztosat sohasem tudhatunk meg ilyen, több mint ezeréves bűnesetekről. Mindenesetre kérem, lassan és óvatosan, figyelmesen és módszeresen nézzük át a lelet helyének környékét. – Az igazgató már többször idegesen megrándult, amikor a mellette álló Kamilla rádiója nagyobbat rikkantott, de most már nem bírta tovább megy jegyzés nélkül: – És nagyon kérem, hagyja abba ezt az izét. Csöndre van itt szükség, éber fülre!

– De a társaság kedveli a jó zenét – volt készen a lány válasza. – Biztos morognának, ha csökkenteném a hangerőt. Zeneszóra jobban lehet dolgozni, ezt ma már általánosan fölismerték és alkalmazzák...

– Gyárakban, szívem – vágott közbe ingerülten az igazgató –, és csak ott, ahol lélektelen munka folyik, például futószalagnál, ahol a munkásnak naphosszat ugyanazt az egyetlen mozdulatot kell ismételnie. Ott talán frissít a zene. De itt szellemi munkát végez mindenki, az ásóval is. Itt nem lehet zene ütemére dolgozni, itt a talajhoz kell alkalmazkodni. Csöndre van szükség, hogy rögtön meghalljuk, amikor valami csörren az ásó vasán.

Kamilla ujjai ide-oda forgatták a kis készülék gombját, aszerint hogy visított-e a zene, vagy csak brummogott.

– Nem árt ez senkinek – védte a magáét.

– Nem árt – helyeselt Bagoly.

– De árt! – mondta határozottan az igazgató. – Magának is. Mert, kedvesem, minden embernek szüksége van lelki egyedüllétre, hogy időnként megvizsgálhassa önmagát, megbírálja múltbeli tetteit, megtanácskozza önmagával teendőit. Akinek erre nincs érkezése, mert egész nap egy masinával duruzsoltat a fülébe, az sohasem ismeri meg önmagát, az gyakran fog meggondolatlanságokat elkövetni. Ha valaki egész nap tánczenét hallgat, lassan elkezd táncdalszövegben gondolkozni, vagyis csacskán, ha ugyan nem

bárgyún, és táncdalra fog beszélni, sőt cselekedni is.

A társaság vegyes érzelemmel hallgatta az igazgatót, aki egyre jobban belehevült mondanivalójába. Sokan voltak Kamilla és a tánczene pártján. Valaki tüntetően dúdolni kezdte az épp nagyon népszerű slágert:

Szerelmem mély, akárcsak egy árok,
mint a folyó, melynek partján állok s várok,
s vagyok kész, mint egy hős,
ha éppen ráér,
szerelemből meghalni egy lányér'...

A diri is beszélt, a zene is szólt, a helyzet eléggé kritikussá vált. Erre Vas Antal jól kivágta magát, mert gunyorosan, új, rögtönzött szöveggel ő is énekelni kezdett:

Hát gyerünk csak ásni, ásni,
míg száraz a kamásni.
S lesznek majd itt hajrák és hollák,
ha felbukkan a földben az első bollák!

Nevetés támadt, éljenzésben folytatódott.

– Ez lesz az indulónk! – kiáltotta Főnök.

– Szóval az a kérésem – fordult a zaj csillapultával a diri Kamillához –, hogy a rádió ne vágjon a szavamba. Halkan és saját helyén csattogtassa fülemüléjét, kedvesem, ha már fél a magánytól, és tegye lehetővé, hogy mások saját egyéniségük szerint beszélgessenek, gondolkodjanak munka közben. Akinek a maga zenéje kell, az füleljen oda, de más, ha akarja, hadd dúdoljon egy Schubert-melódiát.

Ez méltányos és tisztességes békeajánlat volt, Kamilla azonban

nem alkudott, őt csak saját totális győzelme elégíthette ki.

– Önként jöttünk ide – nyelvelt –, azt csináljuk, amit akarunk.

– Ha mást nem zavarunk vele – figyelmeztette Vas Atttái.

– Maga, úgy látszik, nem tudja, milyen érdemeim vannak az ásó csapat megszervezése körül!

– Ne rontsa le azzal, hogy most lehetetlenné teszi a komoly munkát.

Bagoly ide-oda forgatta fejét. Nem tudta, mit mondjon, mit tegyen Kamilla érdekében.

– Csontok! Csontok! – harsant kiáltás a lelőtér túlsó végében.

– Hollák, itt az első bollák! – rikkantotta Főnök. Mindenki szaladt arra, Kamillát és Bagolyt kivéve.

Bagoly megfogta Kamilla kezét.

– Ne haragudj, én...

De a lány nagyon haragudott. Néhány koszos csont miatt így faképnél hagyta őt az egész banda!

– Csurogj le rólam! Az előbb beszéltél volna. Gyáva pondró vagy!

– Kamilla, hidd el...

– Bagolynak hallgass a neve!

Kamilla kitépte kezét a fiúéból, és elvonult a sírmező legtávolabbi pontjára; ott leült egy nyírfa alá, törzsének vetette hátát és egymagában zengette tovább:

Szerelmem mély, akárcsak egy árok,
mint a folyó, melynek partján állok s várok...

Bagoly csak állt és várt, ökölbe szorítva mindkét kezét. Aztán egyszerre csak eszébe jutottak sok száz millió éves kőzetei. Elege volt a nőkből! Sietett a többiek után. Ott Vas diri felparancsolta a már két méternél mélyebb árokból a két diákot. Léceket, gerendákat hozatott, és megmutatta, hogyan kell kitámasztani a falakat, hogy be ne omoljanak, maguk alá ne temessék a bennük dolgozókat. Aztán ő

maga is leugrott a mélybe, és bicskájával kaparni kezdte a talaj morzsákat a csontokról. Mutatta, hogyan kell óvatosan a maradványok alá nyúlni.

Feszült izgalomban múltak a percek. Előtűnt egy koponya, majd mellette egy kis rozsdás fémdarab, aztán néhány dinnyemag formájú színes üvegdarab.

– Hölgy sírját nyitottuk ki elsőnek – magyarázta Vas. Persze a sírok négyötödében női csontvázat fogunk találni.

– Miért?

– Azért, mert a népvándorlás korában a férfiak legtöbbször hadjáraton voltak. Csak az asszonyok és a gyerekek haltak meg otthon a faluban. No, most álljunk meg. A munkának ezen a pontján meg kell kezdeni a leltározást. Ez az első számú sír, minden benne talált darabkát is meg kell számozni, jegyzékbe kell venni.

Kamilla!

A sír peremén álló diákok visszhangozták: Kamilla! Szájuk elé tölcsért csináltak tenyerükből, és úgy hangszórózták a nyírfa felé:

A csodasort sértődött viselője tovább rádiózott.

Az igazgató szitkozódva kimászott a veremből. Elindult az ernyős asztal felé.

– Csontok! – jelentették pár méterrel odébb.

Az igazgató odapattant a második számú sírhoz. Ö maga takarította föl a homokot a csontokról és a mellékletekről, s mutatta, mit hogyan kell kiszabadítani. Ez férfi sírja volt, harci eszközökkel és tucatnyi csontlemezdarabkával.

Harsány brummogással Cipót autója gördült oda. Kamilla felpattant, és már szaladni akart a vajsárga autó felé, Amelytől segítséget remélt, ám amikor elsőnek egy vele egyidős, de nála fél fejjel magasabb, csinos lány ugrott ki a hátsó ülésről, a vezető mellől pedig egy vadászkalapos kisfiú, csalódottan visszaült a fa alá, és még hangosabbra csavarta föl rádióját. A harmadiknak kiszálló Cipotot már meg sem látta.

–Meggyógyult? Dolgozni jött? – örvendezett Vas diri Csalánynak, olyan őszintén, hogy a lány menten feledte múltkori sérelmét.

– Kutya baja, és dolgozni akar, de kérlek, pár napig valami könnyebb, munkát adj neki, Antikám – felelt a lány helyett Cipót Aladár. – Ahol néha leülhetne, árnyékban.

– Jól van. Itt lesz a helye az ernyő alatt – mutatta az igazgató. – Ha kiáltunk érte, odajön az árokhoz, és írja, amit én fölkiabálok a mélyből. Mert, öregem, megvan az első két sír. Jó helyen kerestük a temetőt, édes barátom. – Vas igazgató olyan boldog volt, mint egy kisgyerek, aki megkapta a régen áhított villanyvasutat.

– No és mit találtál?

– A csontokon kívül néhány fém- és edénydarabot. De még csak most kezdtem söpörgetni a morzsákat a csontokról és a mellékletekről. Előkerült néhány érdekes csontlemez is...

– Arany? – kérdezte mohón Cipót.

– Ja, félmogyorónyi aranygömböcöt is találtunk.

– És ezt csak így mondod?!

– Nézd, ez az aranydarab nem sírmelléklet, valószínűleg tehát egy máshol talált, nagyobb lelet tartozéka.

– Nagyobb lelet? – Cipót izgalma nőttön-nőtt.

– Igen, de azt esetleg már széthordták, elvitték, s talán csak ezt az egy kis darabját pottyantották el itt. Nincs tehát jelentősége. Nekem sokkal fontosabbak ezek a csontlemezek. Különböző népvándorlás kori temetőkben sok száz darabot szedtek már össze ezekből, de még nem sikerült meggyőzően tisztázni, hogy annak idején mire használták őket. Mivel itt szokatlanul sok darab került elő egyetlen sírból, ki tudja, talán éppen itt, éppen nekem sikerül ezt a vitát eldönteni.

– No és? Bámullak – mondta Cipót kissé ingerülten és lenézően. – De remélem, azért az arany is érdekel?

Vas Antal a Cipót lányhoz fordult.

– Jöjjön, Klárika, leltározni. Itt a blokk és a toll. Odavezette a

kettes számú sírhoz, leereszkedett a mélybe, és onnan kiabált föl:

– Írja, Klárika! Második sír. Aláhúzni. Mélység 187 centiméter. Méret 78x205. A csontváz hossza 160. Arca dél felé félrefordul. Új bekezdés. Mellékletek. Aláhúzni. A bal medence külső oldalán vascsat, első szám; belső oldalán bronzcsat, kettes szám. A jobb könyöktől a jobb térdig majdnem egymás mellett öt darab hornyolt csontlemez. Sorszámuk: 3, 4, 5, 6, 7. A bal oldalon...

Cipót a gödör fölé hajolt.

– Mi az, Anti, ilyen aprólékosan fölírtok minden vacakot?

– Természetesen.

– Különös – dörmögte magában Cipót. Gyanúsnak találta az ügyet. Vigyázni kell, hogy Anti át ne verje.

– Egy kis türelmet, Klárika – hangzott a mélyből az igazgató hangja. – Fiúk, a kisseprőt kérem!

Cipót lánya füléhez hajolt.

– Csináld két példányban a lelet jegyzőkönyvet, és az egyiket tedd el nekem. De Anti ne tudjon róla. És senki más se! Érted?

Csalány rábólintott. Nem értette, mire kell ez apjának. Mit akar csontok és egyéb maradványok adataival? Hiszen nem ért hozzá, és nem is érdekli az ügy. Később az jutott eszébe: milyen izgatottan faggatta apja Hasdirit az aranyleletekről. Nem a csontokat, az aranyakat akarja ő leltározni! De vajon miért? Mi köze neki az ásatási leletekhez? Kinek az érdekében kell Hasdirit ellenőrizni?

– Klárika, hall engem? – szólalt meg az árok mélyéről Vas Antal. – . Kérem, írja. A koponya mellett kés. Sorszáma.... mennyi is?...

6.

Az ebédet kéziszekéren hozták a közeli faluból. Vas Antal rendelte meg, Cipót számlájára. Két szép rántott karaj jutott mindenkinek, hozzá kapros káposztafőzelék. Tányért is kaptak, a főzelékhez

bádogkanalat. A húst köröm közül ették. Nagy, fonatos korsókban állott a friss ivóvíz.

– Rátok nem számítottam az ebéddel – mentegetőzött Vas, Anti Cipóinak. – De talán marad annyi, ha nem vetitek meg, hogy...

– Ahogyan a fiatalokat elnézem, nem fognak hagyni semmit – nevetett Cipót Ali. – Mi hagytunk volna diákkorunkban? Pedig nem is ástunk ilyen buzgón. Ne törődj velünk, Antikám, mi ettünk odahaza, mielőtt elindultunk. Igaz, Fruska? Öcsi! Öcsikém, hol vagy?

A kisfiú zsebre tett kézzel állt egy gödör szélén, és nagyon figyelt. Most lassan odabaktatott apjához, és megfogta annak kinyújtott kezét. Másik kezével Cipót belekarolt lányába.

– Gyertek, amíg az ebéd tart, járjunk egyet. Emlékeztek, voltunk itt egyszer, nem is olyan régen. Öcsi. megtalálnád magadtól azt a tavacskát?

– Ahol a meztelen nénik voltak? – kérdezte a kisfiú. És nyomban húzni kezdte apját a kis híd felé.

– Jól van, öcsi, jól tudod. Bravó! – lelkendezett a büszke apa.

A fiú később előrenyargalt, de hamarosan visszafelé jött.

– Üres a tó – jelentette kiáltva. – Nincsenek nénik! Papa, te nem vetted meg őket?

Cipót harsány kacagásban tört ki. Klári is nevetett, de valahogyan – a bőre alatt – bizonytalan ellenkezés bizsergett. Amióta megjárta a kórházat, apja egészen megváltozott. Most állandóan büszkélkedik a lányával, és teljesen megfeledkezik nevelő aggodalmairól; nem emlegeti már, hogy ilyen tanulással, ilyen magatartással nem lesz belőle soha semmi.

Amikor az előbb elhaladtak a minapi parkolóhely mellett, ahol a megszégyenítő dugóhúzó-jelenet játszódott le, a lány lopva apjára nézett. Neki vajon eszébe jut-e, milyen fájdalmasan durva volt itt? Nem, eszébe sem jutott, hogy széngyenkezzék. A keskeny csapáson aprókat lépett, hogy ütemet tartson, keményen szorította lánya karját,

és valami fölismerhetetlen dalt dúdolt. “Tulajdonképpen mindig ilyen szertelenül változik a hangulata" – állapította meg magában Klári.

Főnök Cipoték után bámult, ameddig csak feltűnés nélkül tehette. Az előbb elhaladtak előtte. “Szia, Főnök" – kiáltotta oda a lány derűsen, ragyogó szemmel. “Szia, Csalány, jól vagy?" – kérdezte ő. “Kutya bajom, én leszek itt a jegyző" – felelte a lány hátrafordított fejjel, mert már tovahaladtak. “Klassz!" – kiáltotta utánuk a fiú. Az apa feszülten figyelt a hangsúlyra, és elégedett volt: Barnáné túloz, nincs ezek között semmi – állapította meg.

Főnök arra gondolt: vajon ilyen kellemes és távoli marad-e a barátság Csalánnyal? A kórházban talán rendbe hozták az idegeit. Ámbár... ha valaki ilyen fiatalon idegbajos, annál alighanem örökölt a baj vagy a hajlam, s nem könnyen múló. Főnök olvasott már néhány népszerű orvosi könyvet, de ezektől csak még jobban összezavarodott. Többet kellene tudnia az emberi testről, szervezetről, de őt a történelem és a nyelvészet annyival jobban érdekli!... Nehéz volt elképzelnie, hogy ilyen pompás termetű, virulóan szép arcú lány, mint Csalány, igazán beteg lehet, pláne lelki beteg.

Lerágta a maradék húst az ívelt bordacsontról – már a második darab volt; a káposztát előételnek ették meg, nehogy még jobban kihűljön; most még egy hatalmas kovászos uborkát dobott oda neki Frdn'nd. Miközben mindezzel végzett, édesanya jutott eszébe. Bárcsak látná őt most; látná, hogy milyen kedélyesen üldögél itt a fiúk között; bárcsak látta volna, hogy fél nap alatt alig váltott pár szót lányokkal; talán megnyugodnék, talán elhinné, hogy fia életében a nő egyáltalában nem játszik szerepet, legkevésbé olyan fontos és veszedelmes szerepet, mint amilyet ő képzel. De persze az anyai szeretet nagy önfeláldozásra képes, és nagy túlzásokra hajlamos. A kettő együtt jár – bölcselkedett magában a fiú. És aki annyi előnyét látja a szülői szeretetnek, mint ő, annak el kell viselnie a féltő aggodalomból származó kellemetlenségeket is.

A hegyek felé fordulva ült, arccal a városba vezető útnak, amely szürkésfehéren kanyargóit apró emelkedéseken az erdő és mező sokféle zöldje közé. A távoli autóútról néha zümmögésként eljutott idáig egy-egy nehéz teherautó motorjának hangja, de ezen a kis mellékúton inkább csak reggel és alkonyatkor mozogtak a falusiak járművei. Most – majdnem kilométernyi távolságban – kis fekete pont tűnt fel az útszalagon, gyalogoló nőalak. Sebesen közeledett, csaknem futva, furcsa botladozások között. “Édesanya is mindig így siet" – gondolta magában Főnök. De nem tudta tovább figyelni a közeledőt, mert Kamilla pattant oda az üldögélő csoport elé.

– Srácok, egy szelet rántott izé átadó, olcsón – nyújtotta feléjük a két ujjal fogott karajt.

Három kéz nyúlt a hússzeletért, csak éppen Főnök nem jelentkezett érte, akinek Kamilla tulajdonképpen szánta. De az ilyen kis balsikerek őt nem zavarták. Azt, hogy Bagoly elfordult, észre sem vette.

– Nem azért szerveztem ezt a tudományos kirándulást – szövegeit Kamilla –, hogy aztán utána hónapokig testsúlyom csökkentésével legyek elfoglalva. Örömmel veszem tehát, ha csökkentitek az adagomat, akár bérbe is adom a felét, megfelelő ajánlat esetén. Jó anyám persze már attól is megrémülne, ha kezemben látna ekkora adag disznóhúst, talán el is ájulna, mert az öreglány, könnyen felcsökkent egy-két kilót, akkor aztán nem győzi lecsökkenteni magát; ugyanis azt hiszi, hogy hájai csökkentik bájait. Hihihihi – nevetett, és élvezte, hogy a fiúk szája mosolyra húzódik. Közben beszélt rendületlenül: – Ti persze még nem értitek az ilyesmit, le vagytok csökkentve. Jó anyám szerint tulajdonképpen minden nőnek két alakja kellene hogy legyen, egy az utcára és egy... izé... otthonra. Értitek? Mert a férfiak utcán elegáns, karcsú nővel szeretnek mutatkozni, ellenben...

– Ne folytassa! Ne folytassa! Kikérem magamnak! – harsant egy éles hang.

Főnök édesanyja volt, aki észrevétlenül odaérkezett, fáradtan, de nem kimerültén, feketén és porosan, szikár arcán megvetéssel és kétségbeeséssel, kezében bádog ételhordóval. Sötét szeme lángolt, bal kezével szenvedélyesen gesztikulált, mint egy büntető arkangyal.

– Hallgasson el, hallgasson azonnal! Mit képzel, hol van?!

Kamilla mély lélegzetet vett, és tovább öntötte szózuhatagát:

– Hogy mit képzelek? Én bizony senkinek, a kedvéért nem fogom lecsökkenteni a szövegelésemet. Nem tudom, kinek mi kifogása van ellene. Végre is azt mondom, amit én akarok, és ez a bölcsesség, amit éppen előadni készültem, a férfinem okulására. .,.

Bagoly egész testével elfordult ültében, két kézzel eltakarta arcát.

– Fejezd már be a viccet! – noszogatta Kamillát az egyik fiú.

A másik, akit nyilvánvalóan zavart, hogy idős asszony jelenlétében malac történeteket meséljen valaki, belekarolt az egyigéjű lányba, és odább vontatta.

– Szóval milyen legyen az otthoni forma?

– Mesélj már! – sürgette a harmadik.

Kamilla hagyta magát elvonszolni és unszolni is. Fél szeme azonban a fekete ruhás özvegyen volt, fél füle anya és fia beszélgetését szerette volna hallani, miközben befejezte a viccet, és azzal a fölkiáltással, hogy “ez semmi!", nyomban egy újba kezdett.

Főnök eközben édesanyát igyekezett a csoporttól eltávolítani, aki azonban keményen megvetette lábát, és borzadva, mereven nézte a félmeztelen lányt. Lám, igazat beszélt az iskola igazgatója, most tetten érte fiát ezzel a hírhedt személlyel. S csak még gyanúsabbá teszi a dolgot, hogy őelőtte az egész társaság leplezni akarja Adi és az Önti lány kapcsolatát.

– Édesanya, mit jutott eszébe? – kérdezte szemrehányóan Adi.

– Jaj, fiam, reggel elaludtam, biztosan a sok nyugtató miatt, amit mégsem kellett volna bevennem. És felébredve jutott eszembe, hogy nem adtam veled uzsonnát, és te itt fogsz étlen-szomjan kínlódni egész nap.

– De édesanya, tessék odanézni – mutatott Adi oldalt, ahol egy széttárt újságpapíron a lerágott bordacsontok hatalmas máglyája várta, hogy elássák, talán cserébe az emberi csontokért amelyektől ők fosztják meg az anyaföldet. – Kapunk mi itt enni annyit, hogy nem is győzzük. – A közelben állók hangosan helyeseltek, bizonykodtak, segítettek meggyőzni a riadtságában oly megható, gyönge asszonyt. – És ezért – folytatta Főnök –, és ezért csak nem tetszett idáig gyalogolni?

– Nem, nem, fiam, csak a keresztúttól... néhány perc volt csupán... odáig autóstoppal jöttem.

Kamilla, aki újabb, még borsosabb történetekbe kezdett, elkapta az autóstop szót. Rögtön rácsapott:

– Essetek pofára, már öreglányok is autóstoppal közlekednek! Képzelhetitek, miféle tróger az, aki fölveszi az ilyet. Tudok erről egy remek viccet, ide hallgassatok. Megállít az országúton egy spinkó egy tragacsot. A következő szerkóban...

Barnáné éppen letette a földre az éthordót, annak csörömpölésétől nem hallotta, hogy Kamilla őt tűzte nyelve hegyére, Főnök azonban meghallotta, hogy a lány autóstopról gúnyolódik, zavartan kapkodta fejét, mert hirtelenjében nem tudta, mitévő legyen. Ha nekimegy az anyját becsmérlő lánynak, és meglegyinti, vagy csak erélyesen leinti, abból már kavarodás, szájalás lesz, és ezt semmiképpen sem kívánta, főként anyját féltette, hogy nevetséges helyzetbe kerül.

Körülnézett. Segélykérés volt-e szemében, vagy sem, ki tudná? De Csalány, aki éppen ekkor ért hozzájuk, kezében a jegyzőfüzettel, azonnal fölmérte a helyzet kínosságát. És kitalálta azt is, mi a megoldás. Visszaszaladt apjához, aki éppen beszállt autójába súgott valamit a fülébe, mire Cipót odasietett a csoporthoz, és nagy tisztelettel köszöntötte Főnök édesanyját:

– Most hallom, hogy itt tetszik lenni, professzorné asszony. Én éppen megyek vissza a városba. Hazavihetem?

– Jaj, nagyszerű – kapott az ajánlaton Barnáné. – És akkor nem

kell cipelnem ezt a kutya nehéz ételhordót. Vagy mégis megeszed, kisfiam? Nem? És magával, Cipót, amúgy is volna megbeszélnivalóm – folytatta halkabban, hogy csak Cipót hallja. – Szervusz, édes fiacskám – veregette meg Adi karját. Biccentett azoknak, akik köszöntek, és beszállt a kocsi hátsó ülésére.

Öcsi, aki már elöl ült, többszöri buzdítás ellenére sem volt hajlandó köszönni a néninek. Miután ellenben megmozdult az autó, bal kezét az ülésre fektetve, kinyitotta tenyerét.

– Ide süss, papa!

Az ifjú ember markában csontlemezek, bronzdarabok és üveggyöngyök voltak.

Cipót elnevette magát. Anti leltárjára gondolt, amelynek már az első napon súlyos hiánya lesz.

7.

Mielőtt Barnáné egy szót szólhatott volna, Cipót kezdett beszélni az autóban:

– Mint látta, professzorné asszony, Kolombusz tojása volt a megoldás. A lányomból írnokot csináltam, így ő állandóan Anti barátom mellett lesz. Mint látta, még ebédszünetben sem ment az ásók, illetve a kedves fia közelébe. Pedig nem tiltottam el. Tetszik tudni, én ellensége vagyok mindenféle tilalomnak. Kegyednek is ajánlom, ne tiltson soha semmit. A tilalom midig ellenkezést vált ki az ilyen korú fiatalokból. Ésszel kell, kérem, pedagógiát csinálni.

– Kedves Cipót – mondta Barnáné –, maga engem alighanem félreértett. A maga kedves lánya végre is finom, jó modorú teremtés. Ha olykor szóba áll a fiammal, annak én csak örülök.

– Megtisztel, de...

– Annál is inkább, mert ha jól láttam, akadnak itt olyan lányok is, akiktől aztán minden anya, joggal félti a fiát.

– Kikre gondol?
– Például arra az Onti lányra.
– Ó, a kis Kamilla? Az csuda egy pofa!
– Aki a múltkor meztelen volt? – kérdezte Öcsi.
– Te ne szólj közbe – intette le Cipót. Barnáné hangja ellenségessé vált:
– Maguk férfiak persze egészen másként nézik a dolgot.
– Hiszen ez természetes – nevetett a férfi.
– De egy anya!,..
– Csak nem félti tőle komolyan a fiát?
– De igenis hogy a legkomolyabban. Tőle aztán igazán féltem.
– Drága professzorné asszony! Nincs igaza, tisztelettel mondom. Tessék nézni, ez az Ontiné, aki különben nagyon mulatságos, érett nő, a saját elképzelései szerint neveli ezt a leányzót. De nem is kell őt nagyon nevelni. A cicát sem kell tanítani egérfogásra.
– Én nem akarom, hogy a fiamból egér legyen... – Barnáné közel állt a síráshoz.
– Ne tessék attól félni, kérem alássan. Ez a kis Kamilla már kész nő. Ennek felnőtt ember kell, olyan férfi, aki szereti a finom kis falatokat, és... bocsánat az őszinte szóért, ennek ellenében kész áldozatokra. De egy kamasztól mit várhat? Legföljebb...
– Cipót, ön elfelejti, kivel beszél!
– Csak tréfálok, professzoraié asszony. A magam korabeli férfi szereti olykor nevén nevezni a gyereket. Megszokja vadászcimborák közt, meg a sörözőasztalnál. Még egyszer ezer bocsánat. Ettől a lánytól, kérem, ne féltse a fiát. Ez a kis Kamilla a diákokkal csak azért áll szóba, mert éppen nincs ott más. De nem adok egy napot, és ki fog kezdeni – az én Anti barátommal, és az lesz ám a nagy hecc. Már előre derülök, mert ez az Anti, tetszik tudni, hogy is mondjam...
– Inkább ne mondja! – utasította rendre Cipotot Bárnáné.
– Kérem szépen – mondta a férfi kissé sértődötten. Unta már a “vén erkölccsősz" rendreutasításait. S miután úgy látta, hogy a Barna

fiú is beállt a szép Kamilla hódolói közé, s biztosra vette, hogy a dörzsölt kis pipi jól megtáncoltatja a mamlasz kölyköt, teljes biztonságban tudta tőle Klárikáját, és egyszerre végtelenül fölöslegesnek érezte a professzor özvegyét.

Elérték az autóutat; belelépett a gázpedálba, száznegyvennel vágtatott, s fél szemmel figyelte a tükörben az asszony rémüldözését. Az nem bírt többé szólni, lélegzetét visszafojtva leste, mint suhannak el a többi autó mellett, s megkönnyebbülten föllélegzett, amikor végre a városban lassítani kellett.

– Haza vigyem?

– Nem, nem, köszönöm. Itt szállók ki; egy ismerősömhöz kell még f elugranom.

S mihelyt megállt az autó, öcsit figyelmére sem méltatva, kurta köszönetet mondott, kiszállt, és befordult egy kapun, bal kezében cipelve a megrakott ételhordót.

8.

Ebéd után Vas Antal magához szólította Főnököt és Klárit.

– Át kell menni a faluba és megbeszélni a holnapi ebédet. Azért kérem magukat, mert még egy nehezebb feladatot is el kell intézni. Itt van ez az aranygömböc, amit Barna talált. Fogadni mernék, megzavart sírrablók hagyták el. Egy nagyobb darab tartozéka. Ki tudja, legelő tehén rálépett s eltörött, aztán egyik felét bemosta az eső a földbe, a másikat esetleg megtalálták libapásztorok. S akkor az még ott lehet a faluban, hacsak valaki bele nem dobta a kútba. Amikor főiskolás koromban a professzorommal ástam, így találtunk egyszer egy aranyrudat. Pásztorember vette föl a mezőn, réznek vélte, forrasztani akart vele, s mivel erre a célra használhatatlannak bizonyult, mérgében behajította a kútba. Nézzenek be tehát, kérem, egy-két házba, és érdeklődjenek, nem találtak-e itt a réten csillogó

tárgyakat. Mi jó árat adnánk értük, mit hányódik ott náluk. Értik?

– Igen. Kié a talált kincs? – kérdezte nem csekély izgalommal Főnök.

– A törvény szerint egyharmada a megtalálót, kétharmada a terület tulajdonosát illeti. Muzeális érték esetén azonban az államnak megváltási joga van.

– És ki állapítja meg a megváltási értéket?

– Szükség esetén szakértői vélemények alapján a bíróság. Nyugodtan ígérhetik, hogy az illetők nem fognak rosszul járni. Az Országos Múzeumi Központ igen tekintélyes összegeket fizetett ki már gazdáknak, pásztoroknak, gyerekeknek. S annak igazán nincs értelme, hogy egy libapásztorgyerek tarisznyáján ezerötszáz éves fibula fityegjen, amellyel valamikor talán egy hun királyné tűzte meg a vállán a ruháját. Magyarázzák ezt meg az embereknek. – Ezzel bocsátotta őket útnak Vas igazgató.

A kis hídtól a melegvizes tó felé vezetett a dűlőútnak alig nevezhető csapás, aztán kanyarodott egyet, s onnan már látszott a templom tornya.

Sokáig szótlanul mentek egymás mellett, olyan sokáig, hogy Főnök már nevetségesnek érezte, amikor végül ezzel indította el a beszélgetést:

– Hogy vagy, Csalány? Tulajdonképpen mi bajod?

– Egy hétig vizsgáltak a kórházban, s írtak róla kétoldalas jelentést, amelyre papa azt mondta: elolvasni sem érdemes.

– Szóval semmi baj?

– Semmi. Csak minden jobb lett körülöttem. Papa nem szekál a matekkal, mama nem tudja, melyik lábára álljon, ha meglát, még öcsi sem pimaszkodik. Mindenki kedvesebb lett hozzám. Még te is! – Kihívóan oldalt nézett.

– Tudod, apám meghagyta.

– De anyád változatlanul utál.

– Azt hiszed?

– Tudom. Ma elfogtam egy pillantását. Megölne.
– Ne hidd. Most Kamillától félt.
– Holott tudhatná, hogy olyan komoly fiatalemberre, amilyen te vagy, semmi hatással sem lehet egy ilyen hebrencs.
– Gúnyolódol?
– Haláli komolyan mondom. Igazán öröm látni, hogy ez a két lábon járó, félmeztelen rádiószekrény egyáltalában nem vonzza nemzedékünket. Hitted volna?
– Biztosra vettem – mondta Főnök –, hogy az ilyen “holmi" ma csak az öregedő férfiakat érdekli.
– Például apámat?
– Őt is?
– Ezt magyarázd meg anyádnak. Akkor talán...
– Soha! – tört ki elkeseredetten Főnök. – Hidd el, valóságos sorstragédia, hogy mennyire szeret és félt engem. Már-már nevetségessé tesz az egész város előtt, és nevetségessé teszi magát énelőttem. Egyik pillanatban... csak neked mondom... megtiltja, hogy találkozzam veled, a másik pillanatban már elfelejti, és egyenesen hozzád küld, hogy... – Elhallgatott.
– Hogy? Hogy? – A lány megállt, úgy nézett a fiú szemébe.
Főnököt dac kapta el. Kimondta a titkot:
– Hogy szeresselek. Amíg nem késő.
– És te?
– Neki is azt mondtam, amit neked: fiatal vagyok, még ráérek.
– De hiszen ő éppen arra gondolt, hogy nem érsz rá, kár minden percért, amit nélkülem élsz. Nem?
Főnök hirtelen megindult, a lány néhány ugrással beérte.
– Nem mondtál dühösen nemet – szólt derűsen –, és nekem már ez is elég.
– Nézd, Csalány – felelt a fiú –, én még sohasem gondolkoztam azon, hogy ki lesz a párom. Talán csak azért nem, mert én még nem értem rá önmagammal foglalkozni. De nagyon el tudom képzelni,

hogy ha egyszer majd tartozni szeretnék valakihez, akkor az olyan ember lesz, akinek nem puszipajtás kell, hanem embertárs.

A lány elnevette magát.

– Ismered te magad! De azért foglalkozz még egy kicsit önmagáddal. Neked sem árt. Van az is olyan érdekes, mint a történelem. Tudod, most, hogy egy hétig kórházban voltam, nagyon ráértem gondolkozni. Nagyszerű volt. Hidd el, időnként mindenkinek módot kellene adni arra, hogy hosszabb időn át tanulmányozza önmaga belső világát, környezetének lelki alkatát. Mindenkinek!

– Kamillának is?

– Igen, de ő saját lelke szavát se hallaná a rádiójától. Nevettek.

– És tudod, mire jöttem rá – folytatta jókedvűen a lány. – Egy nagy bölcsességre. Arra, hogy felnőttnek is lehet igaza.

– Ne beszélj!

– Igaza van anyádnak, hogy félt téged a nőktől. Igaza van apámnak, hogy félt engem az élettől, amiért rossz matek vagyok. Igaza van anyámnak, hogy csak azt nézi: miként jöhet ki legjobban mindennel. Érted? Igazuk van a kölyköknek is. Öcsinek, hogy példátlan intelligenciájával a lehető legjobban kihasználja szüleinek felületességét. Mind olyanok, amilyenek. De nekem is igazam van, aki azt mondom: én nem ebbe a környezetbe való vagyok, én tévedésből kerültem a Cipót családba, és minden elismerésem mellett unom ezt a tisztelt társaságot, és az első lehetséges alkalommal csatlakozom valakihez, akihez jobban való vagyok. Nagy szerencsém volt, elsőre olyat találtam, aki nem jobban, hanem legjobban való hozzám. Tudod, ki az?

– Tudom – mondta komolyan a fiú. Jól érezte, hogy most nem szabad tréfával menekülnie a szorítóból. – De...

– De?

– De ez még bizonyításra szorul.

– Hol és mikor? – kérdezte Klári.

– Nem tudom.

– Én sem tudom. De eljön az idő. Addig szeress engem, kérlek, mint testvéredet, és ne hagyj el, és védelmezz és erősíts. Amíg egy szép napon... és az igazán szép nap lesz... nem kell már bizonyítanom... mert neked is szükséged lesz rám. Áll az alku? –

Megállt, és kezet nyújtott. Ahogyan a kezét nyújtotta, abban volt valami meggyőző. Ha fiúk fogadnak egymásnak barátságot “férfiasan" nyújtják kezüket, lányok hasonló esetben össze-csókolóznak; ez testvéri kézszorítás volt. Egymás szemébe néztek. “Hűség" – ezt olvasták ki egymás szeméből.

– És most csak még egyet szeretnék tudni – folytatta Csalány, miután gyorsított lépéssel ismét megindultak a falu felé. – Mégpedig azt, hogy apám miért csüng olyan rajongó szeretettel ezen a bollák temetőn.

– Mondd már – vont vállat Főnök.

– Nem, nem úgy van az. Nekem azt mondta, Hasdiri iránt való barátságból. Nos, papa szereti a barátait, de nem haszon nélkül. Ezt is a kórházban elemeztem ki. Jó, segítette Hasdirit, hogy megtalálhassa a tudományos szerencséjét. Ez neki is jó lehet. De most már ásunk. Mi a csudának akarja tudni, hogy mit találunk?

– Nem fontos, de tudni akarom. Az ember tudni akarja az igazat őseiről. Nem? Neked könnyű az apáddal. Minden úgy volt, ahogyan mondta. De az enyém? Zseniális üzletember. Sosincs ott a szeme, ahol a keze. A magánéletben sem. Én nem rajongok Hasdiriért, tudod, de megölne a szégyen, ha apám elszedné tőle az aranyat.

Közben megérkeztek a faluba, és már ott álltak a vendéglő előtt.

9.

Bagoly a női nemtől elszenvedett keserves vereség után visszatérőben volt az igazi, tiszta tudományhoz. Amióta Főnök elment a faluba Csalánnyal, ő ásott párban Frdn'nddal. Bagoly ezúttal

szokatlanul bőbeszédű volt.

– Öregem – kezdte –, ismerjük el férfiasan, hogy tévedtünk Hasdirivel kapcsolatban.

– Bedőltünk Csalánynak felelte Frdn'nd.

– Ő is bedőlt a szállongó pletykának – magyarázta Bagoly. – Nálam jobban senki sem tiszteli Menyhért bácsit, én tűzbe-vízbe mennék érte, és nagyon fájt, hogy nyugdíjba küldték. Otthon is mindenfélét hallottam, hogy miért nyugdíjazták az öreget, és én is zabos voltam Hasdirire. De azt el kell ismerni róla, hogy érti a dolgát. Milyen remek kiselőadásokat tart itt nekünk!

– Mi az hogy! – kiáltott fel Frdn'nd. – Én örök életemre hálás leszek neki. Mert tudod, én a könyveimből egészen máshogyan képzeltem el a kincskeresést. Mindig csak kalózokra meg kalandokra gondoltam. Eszembe sem jutott, hogy tudósok is foglalkoznak vele.

– Nézd – vette át a szót megint Bagoly ,– nekem nem esetem az ásás, én Menyhért bácsi híve vagyok. Vagyis hogy nem a föld alatt, hanem a föld fölött található emlékek az igazán érdekesek.

– Nincs igazatok, öregem – vitázott Frdn'nd. – Hát mondd meg, nem csodálatos, hogy ez a Hasdiri pár darab csontból mi mindent képes megállapítani? Életkorát, egykori tulajdonosának nemét, származását, egészségi állapotát. Aztán egy-két ezüstbádogból és edénydarabból kideríti, milyen nemzethez, milyen kultúrához tartozott a sír lakója.

– De mindez csak föltevés – érvelt Bagoly. – Egy napon előáll valaki egy másik föltevéssel, és esetleg be is bizonyítja azt. Persze azért nem mondjuk – Bagoly a fejedelmi többesbe Menyhért bácsit értette bele –, hogy ez nem komoly dolog. Ez is tudomány, szép és fejlődő tudomány. De amit mi gyűjtünk a föld felszínén, az a kétszerkettő esete, ott aztán nincs vita. Az érzék a fontos. Látom a múltkor, hogy a szomszédunkban kiraknak a szemét mellé egy ládányi irományt. Rögtön lecsaptam: szabad-e átnéznem? Először ellenkeztek, mert talán azt hitték, a titkukat akarom kifürkészni.

Találtam egy százéves levelet, azt ideadták könnyen. Olyan borítékot ma már nem csinálnak, mint az volt. Menyhért bácsi már annak is nagyon örült. De képzeljétek, a levelet Vasadi Ottó írta. Tudod, ki az? Én se tudtam. Híres festő. Menyhért bácsi most azt kutatja, milyen kapcsolata volt ennek a Vasadinak a mi városunkkal. Hát nem izgalmas dolog ez?

– De az – ismerték el többen is, mert már egész csapat állta körül a két “tudóst".

– Egy ilyen ásatásnál – fejtegette Frdn'nd – a lehetőségek korlátlanok. Olvastam, Franciaországban őriznek egy csodálatos ékszert, amelyet egy disznó túrt ki a földből, aztán a tyúkok szemezgették, mert kukoricának nézték drágaköveit. Végül a disznópásztor a kalapja mellé tűzte, és ott viselte évekig, míg egyszer megkéselték, és kórházba került. A mentőorvosnak tűnt fel a szokatlan kalapdísz, és az ő révén szerzett tudomást a világ a csodálatos leletről.

– Milliomos lett a pásztorfiú? – kérdezte valaki.

– Kapott jutalmat szépen – szólalt meg Vas Antal, aki észrevétlenül megállt a csoport mögött –, de ebben a világhírű ékszerben nem az arany és nem a drágakő az igazi érték, hanem az ötvösmunka, amely egy egészen új kultúrkapcsolatot derített ki. Nem is tudom, hány könyvet írtak erről az olignacourt-i brossról.

– Igen, Olignacourt! – kiáltott föl Frdn'nd. – Én bizony elfelejtettem a nevet.

– Hol olvasott róla?

– Az a címe a könyvnek: “Titokzatos kincsek a francia föld mélyén."

– Érdekli a régészet? – firtatta az igazgató.

– Nagyon. Haláli izgalmas, amikor a kalózok kilesik egymást, hogy hol ásták el a szajrét. Egész könyvtáram van ilyen történetekből!

A körülállók bizonykodtak, hogy Nándi a legkomolyabb

kalózkincs-szakértő messze földön.

– Nem ismerem ugyan a könyvtárát – mondotta az igazgató –, de sajnálnám, ha csupa kalandkönyvből állna. Ha igazán érdekli a régészet, komolyabb műveket is kellene olvasnia. Hallott például Champollionról?

– Nem.

– Francia régész volt, Napóleon idejében. A háromféle írású, úgynevezett rosette-i kő alapján egy élet munkájával ő fejtette meg az egyiptomi hieroglif a írást. Tudja, hogy ezerszer nagyobb dolog volt ez, mint mondjuk, például egy bollák fejedelem arany övdíszeit megtalálni! Ha érdekli ilyesmi, jöjjön be egyszer hozzám a múzeumba, adok néhány féltudományos művet. A régészet igazi hőstetteiről.

– Köszönöm – hajtott fejet Nándi boldogan. – Élni fogok az engedéllyel.

– A jövő héten már ismét bejárok – közölte még az igazgató.

Ekkor érkezett a csoporthoz Kamilla, aki nem győzte eleget illegetni a fejét, hogy vegyék észre vadonatúj, vöröses pepijét.

– Ez paróka? – bökte meg ujjaival most végre valaki a csodálatos hajpótlékot. – Ilyen lehetett Kleopátrának is.

– A legjobbkor jöttél – szállt be az ugratásba egy másik fiú. – Éppen most fejtettük meg Kleopátra kincseinek feliratait. Azt a képírást, tudod?

Kamilla mit sem sejtve, rögtön “kapcsolt", és bátran megrángatta Vas Antal ingének ujját.

– Kérem szépen, ha én találok valami drága ékszert, az az enyém lesz?

– Nem – felelte kurtán az igazgató.

– Pedig Cipót bácsi nekem ígérte.

– Cipót csak a sajátjából adhat – jegyezte meg az igazgató.

– Ügy képzeled – nevetett Frdn'nd a lány szemébe –, hogy mi vagyunk a disznók, akik kitúrjuk a földből az ékszert, és te vagy a

tyúk, aki fölcsípi. Ha elég kicsi, tán le is nyeled?

– Goromba fráter – mondotta Kamilla, és tovább akart menni.

– Félreértettél. Én éppen azt szeretném, ha találnál valami szépet. Hiszen olyan jól állna neked egy ötezer éves briliáns.

– Olyan nincs – szólt közbe az igazgató.

– Kamilla nem ismer lehetetlent. Tanítsuk meg ásni – folytatta Nándi ,– mert amilyen mázlista, ő elsőre talál valamit. – Ezzel a lány kezébe nyomta ásóját.

Kamilla kezében sohasem volt még ásó. Már ahogyan fogta, az is mulatság volt.

– Nem főzőkanál. így – igazított valaki a fogásán.

– A lábakat meg így – s egy másik fiú lába fejével igyekezett beigazítani a helyes nekiállást.

– És jobb lábbal kell rálépni az ásóra! Nem úgy! Ekkor már gurultak a nevetéstől. De Kamillát ezúttal elfogta a dac, és most már mindenképpen meg akarta mutatni ezeknek a mamlaszoknak, hogy nem olyan nagy dolog az ásót forgatni. És végül sikerült is féltenyérnyi fűcsomót kifordítania. Ekkor érkezett vissza Bagoly, aki az előbb észrevétlenül eltűnt.

– Ne legyetek igazságtalanok – vette védelmébe Kamillát. – Nem szabad, az első próbát a legkeményebb talajon végeztetni. Puhább terepen kell tanulni. – Belekarolt a lányba, és húzta magával. Közben a fülébe sugdosott: – Oda viszlek, ahol Barna találta az aranygömböt. Újonc kéz biztosan megtalálja a párját. – És a helyszínre érkezve ő maga állította be Kamilla ásóját, kezét és lábát.

A lány meglepő buzgalommal és nem meglepő ügyetlenséggel dolgozott a fiúk karéjában, akiket Bagoly maga után csődített. Az ötödik ásónyomásnál Kamilla már láthatóan fáradt volt, és abba akarta hagyni, de kórusban bíztatták:

– Rajta! Bele! Dirr-durr! Még egyet! A hatodikat!

Kamilla holtfáradtan úgy ütötte bele az ásót á földbe, mint aki már nem akarja kifordítani, de ekkor a vas csengő hangot adott.

– Megvan! Hurrá! Lelet! – ordított Bagoly, s közelebb ugrott, lekuporodott. Belekotort a földbe. –Arany! – ordította diadalmasan, és kiemelt egy földdel borított, hosszúkás, csillogó tárgyat.

– Idevele! – Kamilla kikapta a kezéből.

– Arany! Aranyjogar! Főzőkanál nyele! – kiabáltak. A nagy zajra Vas igazgató sietve érkezett. Bagoly elébe szaladt.

– Ne tessék idenézni, én dugtam be a földbe azt a vacakot – közölte halkan.

Az igazgató elmosolyodott, és igyekezett észrevétlen maradni.

Kamilla közben mohó ujjakkal morzsolta le a földet a szép sárga pálcikáról.

– Nézzétek, milyen gyönyörű patinás! Ez a zöld izé bizonyítja, hogy régi – mutatta az aranycső rúdját, amelynek különös módon csak a belseje zöldült meg.

Kamilla igyekezett gyorsan elrejteni kincsét. Szerencséjére, mert az igazgató messziről ránézve, első pillantásra megmondta volna, hogy gálicpermetező rézcsöve került elő a földből.

10.

A vendéglőssel elég gyorsan megbeszélték a másnapi ebédet. Főnök a leghelyesebbnek látta, ha elsőnek mindjárt itt érdeklődik aranylelet után. Végre is a kocsmába – Így képzelte – mindennek eljut a híre.

– Tudja, ugyebár, hogy mi ásunk a Sárga-völgyben?

– Hogyne tudnám. – Mondta az igazgató úr is.

– Találtunk egy szép kis aranygömböcöt...

– Aha! – kiáltott föl a vendéglős. – Kibújt a szög a zsákból!

– Miféle szög? – kérdezte Főnök.

– Jó napot lépett be ebben a pillanatban egy magas termetű gazda. – Fél deci törkölyt, mester. Az erősebből. Mert a másiktól még

krákogni sem lehet!

A vendéglős töltött, közben kacsintott.

– Olyat mondok én mindjárt magának, hogy az kaparni fogja a torkát.

– No lássuk!– A vendég fölhajtotta a pálinkát, megrázkódott. – No, halljam!

– Aranyat találtak a Büdösvíznél – közölte a vendéglős.

– Mese – legyintett a gazda. – Aki nem szeret dolgozni, aranyat álmodik magának.

– Dehogy mese! Itt, ezek az ásó fiatalok találták. Igaz?

– Igaz – bólintott Főnök.

– Akkora aranygömböt találtak, mint egy ágyúgolyó. Mint a fejem – tódította a vendéglős. – És még egy rakás hever ott. Lenn a földben! Már nyomon vannak!

– A mindenségit! – harsogott a gazda. – Még egy törkölyt, mester. Szóval hát ezért veszi el az állam a Büdösvizet?

– Veszi ám! Hol él maga? Az állam lecsúszott!

– Egy államot nem lehet lecsúsztatni.

– De ha elkésett…

– Ami késik, nem múlik.

– Elkésett, ha mondom – erősködött a vendéglős: – És most már végre értem, hogy miért vette meg az a Cipót nevű ember azt a hitvány földet! Tudta, hogy arany van benne!

Főnök Csalányra pillantott. A lány lehunyt szemmel, sápadtan állt és reszketett.

– Rosszul vagy? – kérdezte ijedten Főnök, és megfogta Csalány karját. – Talán a melegtől... Ülj le. Egy pohár víz?

A vendéglős hozott. Pálinkát is kínált, hogy az hatásosabb ilyen esetben, de Csalány csak a fejét rázta.

– Szóval nem aranyat keresünk – mondta azután Főnök –, hanem sírokat. Csontvázakat, fegyvereket.

– Maguk azt mondják. Maguk fiatalok, elhiszik. De mi, meglett

emberek ki tudjuk számítani. Azokból a csontokból meg bögrékből, mifenéből, ami ilyen helyen dögivel akad, nem lehet kiárulni a drága munkabért. Csak arany fizetődik ki.

– Ha akarja tudni, nincs is munkabér – mondta Főnök. – Mi ingyen dolgozunk. A tudományos célért.

Csalány felnyögött.

– Van költség így is ölég – legyintett a kocsmáros. – Hallom, földmérők is jönnek, és fölveszik a terepet.

– Miért? – csodálkozott Főnök.

– Majd kiderül az is. Minden kiderül. Itt fognak lakni a faluban. Nemrég még nevettünk, hogy miért vesz meg valaki olyan földet, amibe nem érdemes vetni; de most látom, hogy kár volt eladni azt a földet, amely vetés nélkül is terem. Méghozzá aranyat.

– Menjünk – állt föl Csalány.

Főnök gyorsan elköszönt, karon fogta kábult társát, és elindult vele. A vendéglős megbotránkozottan, kissé megvetően nézett utánuk. Azt gondolta magában: “Unta a lány a dolgot, biztos csókolózni akart már, hát megjátszottá a rosszullétet. Micsoda erkölcsök!"

– Eleget tudok! Ne menjünk több helyre nyomozni – szólt az utcán Csalány. Gyámolítást keresve nekidőlt Főnöknek, vezettette magát. – Mondjuk Hasdirinek, hogy itt senki sem tud az aranyról.

– Mi bajod? – kérdezte Főnök.

– Igazán nem tudod? – Csalány megállt, és a fiú szemébe kémlelt.

Néhány pillanatig némán vesztegeltek. Aztán újból a lány beszélt:

– Hát nem hallottad? Jó apám megvásárolta a mezőt, ahol a derék Hasdiri a bollák fejedelmek aranyát sejti. Egyharmad a megtalálóé, vagyis az ásató múzeumé, vagy ha úgy tetszik, Hasdirié, kétharmad a terület tulajdonosáé.

Főnök értette, tisztelte Csalány fájdalmát; nem akarta a helyzetet még kínosabbá tenni. Ezért megpróbálta elsimítani az ügyet:

– Hát nézd, minden föld kell hogy valakié legyen. Egykor majd a

tied lesz. Ha még akkor is meglesz.

A lány fölfortyant:

– Ha volna rá törvény, én már most úgy végrendelkeznék, hogy ez a föld nem lesz az enyém. Örökölje csak öcsi egyedül.

– No és?

– Mit no és? – kiabált Csalány. – Nektek valamennyiőtöknek mindegy lehet, hogy kinek a földjén ástok potyán. Én vagyok köztetek az egyetlen, aki a sajátján dolgozik, tehát haszonért; eddig tudattalanul, de most már tudva becsaplak, kizsákmányollak benneteket. A pajtásaimat...

– De...

–... akiket előbb rábeszéltem, hogy ne adják olcsón a munkaerejüket, de aztán, mivel tisztelt apámuram lett a vállalkozó, hagyom, hogy ingyen kubikoljanak. Ki hiszi el, hogy én nem vagyok benne ebben a sötét üzletben?

– Például én.

– Mert te már mindent tudsz. De a többiek semmit sem tudnak. Joggal vádolnak árulással, ha megtudják.

– Valljuk be, az a helyzet, hogy igen jól töltjük itt a vakációnkat. Érdekes a munka, nem is nehéz, nem is hajszolnak...

– De én akkor is áruló vagyok. Hacsak föl nem világosítom a bandát.

– És azzal fölborítasz mindent! Csak gondold végig: mi lehet a helyzeted apáddal szemben? Mi lesz a tudományos céllal? Mit fog szólni Sulajdiri?

– Beszélj, csak beszélj – háborgott a lány. – Nem győzlek bámulni. Vagy még mindig nem érted, miről van szó? Éppen te ne értenéd, aki mindig erkölcsi eszményekről szavalsz? Te csak érvelsz higgadtan, és nem üvöltesz velem?

Főnök még mindig igyekezett megőrizni nyugalmát. Féltette Csalányt. az izgalomtól. Félt a következményektől, rohamtól, ájulástól.

– Csalány, én már rég tudom, és most te is rájöhettél, hogy ha valaki nagyon sokat beszél a hazafiságról, akkor az üzletet akar. Mástól önzetlenséget kívánnak, ők maguk pénzt facsarnak mások potya munkájából.

– Most is ez történik! – kiabált Csalány. – De értsd meg, ez mégsem ugyanaz. Mivel azonban ezzel a hazafias ingyenmunkával papám engem is átvert, én a ti oldalatokra estem. És ott maradok. Még nem tudom, mit teszek, de nem vállalom az árulást ellenetek.

Főnöknek nagyon tetszett Csalány nemes haragja.

– Mit tehetnél? – próbálta mégis csöndesíteni. – Nagyon kényes a helyzeted, nagyon meg kell fontolnod minden szavadat.

– Tudom. Előbb majd azt derítem ki, hogy Hasdiri és Sulajdiri mennyi részt kap ebből a csinos kis üzletből. Aztán megtudom majd azt is, hogy miért jönnek földmérők. Mert az aranyat nyilván nélkülük is ki lehet kaparni a földből. Végül eljön a tettek ideje. Remélem, számíthatok rád? Egyelőre csak te tudsz a titokról.

– Számíthatsz rám – nyújtotta kezét Főnök. – És kérlek, beszéld meg velem, mint bátyáddal, hogy mit akarsz tenni.. ,. .,

Keményen kezet szorítottak. Ez is meggyőző kézfogás volt, akárcsak az előbbi.

LELEPLEZÉSEK

1.

Hazafelé egész úton énekeltek a teherautón. Még nem érezték a szokatlan testi munka fáradtságát, az izomlázat; az érdekes és újszerű feladaton aratott győzelem hevítette a fiatalokat. A siker, hogy mindjárt az első órában rátaláltak a sírmezőre, mindenkit feszültségben tartott.

Többször elharsogták a frissiben szerkesztett kincsások indulóját:

Nyakunkban érem, rajta színes másni,
megtanultunk szépen bollák hullát ásni.
De akkor fognak esni majd hanyatt,
ha kikaparunk két kiló aranyat!

Kamilla a vezetőülés háta mögé húzódott, szélmentes helyre. Jobbról és balról két fiú szorongatta, tapogatta, olykor meg is csókolta; a lány oda sem figyelve forgatta bollák aranykincsét, a gálicos permetezőcsövet, amelyet még a helyszínen ügyesen belefoglalt vaskos hippi nyakláncába; kezében tartotta, gusztálgatta, egy pillanatra el nem eresztette volna.

Főnök tőle nem messze ült, buzgón énekelt, a szünetekben pedig Nándit buzdította, hogy meséljen régészeti emlékeiről. Bagoly a teherautó túlsó végében keresett magának helyet, ahol gyanút nem keltve nagyokat röhöghetett a rézdarabbal jól átejtett Kamilla egyelőre zavartalan örömén, és sokat jelentő pillantásokat váltott Főnökkel, akit természetesen elsőnek avatott be a remek heccbe.

A teherautó a múzeumnál állt meg, és a diáksereg egy perc alatt elszéledt. Főnök hazafelé baktatva kezdte érezni a fáradtságot, és azon törte fejét, mi lenne jobb: zuhanyozni-e, vagy elnyúlni a langyos vízzel teleeresztett kádban?

Az előszobába lépve idegen hangokat hallott, és ettől – ki tudja, miért? – valamilyen szorongás, balérzet fogta el. Két idős férfirokon

ült az úriszobában mamikával, a nyitott ablak ellenére hosszan elnyúló füstfelhők alatt: Misó bácsi, édesapa legidősebb unokatestvére, és Lali bácsi, legkisebb húgának férje. Az asztal csipketerítőjén papírok, dossziék között konyakosüveg és poharak.

– A fáradt napszámos – üdvözölte kedélyesen az érkezőt Misó bácsi. – Iszol egy pohárral, Adi, vagy már a talponállóból jössz, mint komoly földmunkáshoz illik? – nevetett vastagon.

Lali bácsi teletöltött egy poharat, és átnyújtotta.

– Ha már anyád nem iszik velünk. – Főnök fölhajtotta az erős italt. Jólesett a melege. Édesanya szeme fiacskájának sárfoltos nadrágját tapogatta.

– Legalább a sárkoloncos cipődet hagynád kinn.

A két férfirokon nevetett, kellemetlenül, de még kellemetlenebb volt az utána nyomban beálló kínos csönd. A fiú kiment, lerúgta cipőjét, harisnyában jött vissza. A feszült hallgatás még tartott. Adi kérdőn anyjára nézett, ő tétován vállat vont.

A fiú leült.

– Hát még elég jókor jöttél haza – kezdte Lali bácsi, új szivarra gyújtva –, hogy megtudjad a keserű valóságot, amely neked talán nem is olyan meglepetés, mint nekünk.

– Ő sem tud semmiről – vágott közbe Barnáné. – És talán jobb lenne, ha ezekről az ügyekről őelőtte egyáltalában nem beszélnétek.

– De csak beszéljünk! – szólt Misó bácsi, vastag bajuszát sodorgatva. – Nagyfiú, mindenről tudnia kell. Meg aztán inkább mi vagyunk, mi távolabbi rokonok, akik eddig nem tudtunk semmiről.

– Nem értem – mondta határozatlanul a fiú, s hol anyjára nézett, hol a két férfirokonra.

– Tudnod kell neked is, hiszen maholnap nagykorú leszel – szólt Lali bácsi –, hogy családunkban van egy úgynevezett ági vagyonegység, illetve csak volt, sajnos, amely nem más, mint egy régi vállalkozás érdekeltségi többsége, amelyet éppen azért nem osztottak fel apósom, a te nagyapád halála után, amiként már

dédapád halála után sem lett elosztva, hogy együtt maradjon, mert így a vállalkozásban nagyobb súlyt képviselt, és nagyobb jövedelmet biztosított. Érted?

– Nem értem – rázta fejét a fiú. – Lali bácsi mintha kínaiul beszélne nekem. – És gondolatban hozzátette: nagyon rossz fogalmazással, Terta tanár úr adna neki a “lesz elosztva" miatt.

– Apád sohasem beszélt róla?

– Még nekem se – szólt közbe az özvegy.

– Elég hiba – mondotta Misó bácsi, és akkora füstfelhőt robbantott ki szivarjából, hogy elsötétült tőle a szoba. – Meg kellett volna hogy ismertessen az igazsággal, a törvényes helyzettel.

– Tudományos igazságokról és erkölcsi törvényekről beszélt nekem édesapa. Sokszor említette, hogy életbölcsességet szeretne hagyni rám.

– Többre mennél – dörrent Misó bácsi hangja –, ha bölcsessége helyett a részvényeket hagyta volna rád. De az az ági vagyon bizony elment a füstbe. Mert amikor vagyonleltározásra és lebélyegzésre illetékes helyen be kellett volna mutatni a papírokat, apád elmulasztotta azt, s így a papírok, az egész család értékpapírjai ma csak papírt érnek, vagy még annyit se!

– Talán még arra sem használhatók, mint az egészségügyi papír, hogy finom legyek – vágott közbe Lali bácsi.

– Nagyon finom éppen nem vagy – utasította rendre az özvegy.

Misó bácsi az asztalra ejtette öklét.

– Ne faramucizzunk itt! Azt kérdezzük az egész rokonság nevében, és joggal: miképpen történhetett ez, ki a felelős ezért? Hogy mindnyájunk vagyona kirepült az ablakon, mint egy pintyőkemadár. Hát ki?

– Nem lehet ezt utólag rendezni? – kérdezte az özvegy.

– Megpróbáljuk, de eléggé reménytelen.

Hiszen a tények világosak – érvelt Barnáné. – Egészen nyilvánvaló, hogy elnézés… feledékenység...

– Csakhogy a vagyonjog az nem történelem, ahol ma így holnap úgy beszélnek a tisztelt professzor urak! – kiáltotta Lali bácsi.

Adi megsemmisülten hallgatott. Sejtelme sem volt arról, hogy apjának ilyen nagy értékekre kellett volna vigyáznia. Egyszer-kétszer beszélt neki anyagi dolgokról, megvetően. Lenézte azokat, akiket csak a pénz érdekelt. Ezt a két rokont is biztosan azért tartotta távol magától, mert ők csak pénzről, üzletről tudtak beszélni.

– És most mi lesz a gyerekeinkkel? Hogyan nézünk a szemükbe? Hiszen mi is felelősek vagyunk – pattogott Misó bácsi.

– Édesapa egyszer azt mondta nekem, amikor valami örökségről esett szó, hogy...

– Nono, mit mondott? – hajolt egyszerre Adi felé a két rokon.

– Azt mondotta – folytatta a fiú, azzal az áhítattal, ahogyan csak imádott apjáról tudott beszélni – , hogy... hogy egy szál ruha nélkül jövünk a világra, egy szál ruhában kerülünk a koporsóba, és amit a kettő között szerzünk, annak csak akkor van értelme, ha a szellem világához tartozó, tehát maradandó javakat hagyhatunk utódainkra.

Misó bácsinak torkán akadt a füst; köhögni, krákogni kezdett. Lali bácsi olyan dühödt erővel vett lélegzetet, hogy ajka rátapadt fogaira, aztán akadozva bocsátotta ki magából a lelke legmélyén keserű szemrehányásokkal megrakott levegőt:

– Ha... ha... hát ez volt a te tű... tű... tudós apád bő... bő... bölcsessége?! No, tisztelem érte. Most aztán jól levetkőztetett bennünket. Itt állunk valamennyien, anyaszült meztelenül. Betakarózhatunk szellemi javainkkal. Csak aztán meg ne fagyjunk.

Ezen a keserű kifakadáson Adi csak nevetni tudott, de belénevelt fegyelme úrrá lett megvetésén. Apa védelmében szeretett volna valami keményet mondani, s azt latolgatta, hogy fiatal unokaöccs létére megteheti-e ezt idős rokonokkal szemben. Szerencsére megszólalt mamika:

– Ilyen volt ő, a drága öregem, ilyen sajnos, csak a tudomány érdekelte. Én mondtam neki elégszer, hogy az anyagiakra is kellene

gondolnia, de ő csak mosolygott. Hogy törődjek azzal én.

– Ez az! – csattant fel Misó bácsi. – Hát most bevallottad, hogy te vagy a felelős. Ezek szerint Herbert bátyám kifejezetten téged bízott meg, hogy törődj a vagyoni kérdésekkel. Miért nem figyelmeztetted Herbertet, szakítson időt arra is, hogy lajstromoztassa részvényeinket?

– Hogy miért? Mert nem tudtam a részvényekről. Tőletek hallottam először, a mai szent napon.

– Az ki van zárva! – harsogta heves karlengetés közt Misó bácsi. – Feleség be lesz avatva ilyesmibe!

Nem voltam beavatva.

– Képtelenség!

– Szegény öregem talán maga sem emlékezett már arra, hogy nála vannak a család értékpapírjai. Talán azt hitte, nem is érnek már semmit. Hiszen államosítás is volt...

– No, szép házasélet lehetett ez! – mennydörögte Misó bácsi. – Nem tudnak egymás vagyonáról. Csupa titkolózás! Azt akarod velünk elhitetni, hogy ti húsz év alatt sohasem beszéltetek pénzről?

– Csak, annyiban amennyire a napi kiadások… a mindennapi élet... de még az se; én vettem íöl a fizetését, én osztottam be... nem volt könnyű, mert mindig kevés volt... és naponta én adtam neki zsebpénzt. Elment minden.

– És a te ruháidra? A szórakozásaidra?

– Én? – mosolygott az özvegy szomorúan. – Sohasem értem én, rá ilyesmire.

– Nem értél rá? Hát ha nem törődtél azzal, amiből éltek, ha nem törődtél magaddal, akkor szeretném tudni, mivel törődtél egész nap? Mert azt mesélik, hogy az uraddal, szegény unokabátyámmal nem sokat törődtél!

– Misó bácsi! – ugrott föl helyéről vérvörös arccal Adi.

Anyja megfogta karját, hogy ne beszéljen. Ö szólt kiáltva:

– Hát ki intézte minden földi dolgát, mit gondolsz? Hát alkalmas

volt ő arra, hogy egy pár cipőt elvigyen a suszterhoz? A haját se vágatta volna le soha, ha én el nem viszem a fodrászhoz, írni sem tudott volna, ha én nem töltök tintát a tollába. Nyakkendőt se kötött volna sóha ha én nem készítem oda. – Barnáné hangja egyre magasabbra csigázódott föl, s végül elcsuklott. – Enni is elfelejtett!

– Szóval igaz? – szólt közbe élesen Lali bácsi.

– Micsoda? – kérdezte értelmetlenül az özvegy.

– Hogy éhen halt!

– Megőrültél?! Mióta rossz volt a szíve. Nem bírta ki az infarctust, szegénykém.

– Beszéltünk az orvossal is – mondta Misó bácsi, és ráhelyezte lapátkezét az özvegy csont-bőr alsókarjára. – Megmondta az orvos, szegény Herbertnek alultáplált volt a szervezete, ez okozta a katasztrófát, ezért nem bírta ki azt, amit más az ő korában föl se vesz.

– Aljas vagy, Misó! – sziszegte gyűlölettel az özvegy.

Adi egész testében reszketett.

– Én vagyok aljas, Malvin? – hajolt előre Misó, és jól megmarkolta a sógorasszony karját. – Mindent tudunk! Tudjuk, hogy férjedet, miközben szívrohama volt, itt hagytad egyedül...

– Én vele voltam! – kiáltott közbe Adi.

– Egyedül! – emelte föl hangját a nagybácsi. – Szívbeteg idős ember ápolását a mi családunkban nem szokás egy tapasztalatlan gyerekre bízni. Ha annak nem jut eszébe véletlenül a szomszéd doktor, szegény Herbert úgy patkói el, hogy orvos sem látja. Mint egy móc hegyi pásztor az őserdei kalyibában. És megmondanád, hová kellett neked elrohannod akkor reggel? Mert mi azt is megtudtuk. Nem volt nehéz kinyomozni, sokan tudják itt a környéken. Egy ingatlanügynöknek dolgozol, annak hajtod fel az üzleteket, annak az érdekében járkálsz ide meg oda egész nap. Ha ugyan más célod is nincs vele. Itthon hagyod ezt a két lehetetlen alakot, ahogyan férjedet és fiadat becézed meghitt rokonok előtt, amilyen például Józsi bácsi, akinek létezése jó ürügy neked sok

mindenre.

– Elhallgass, te gyalázatos gazember! – ugrott föl az asszony, és magasba emelte két karját. – Meg akarod mérgezni ennek a szerencsétlen fiúnak az életét?! Engem gyalázhatsz, a te szavad nekem annyit ér, mint a szivarod füstje__te, te... te! – Megtántorodott, megkapaszkodott egy szék támlájában, és zihálva levegő után kapkodott.

– Te férjgyilkos – mondta Lali félhangon, fogai közt szűrve a szavakat.

Misó a sógorára nézett. Az rémülten ugrott föl helyéről, mert az özvegy vadul forgó szemmel közeledett hozzá, előrenyújtott karral, amelynek végén az ujjak úgy görbültek be, mint húsba vájó karmok. Misó a sógor elé lépett. Adi meg hátulról átkarolta anyját; s elrémült a vad erőtől, amellyel az ki akarta tépni magát kezei közül.

Aztán váratlanul teljes erővel hátradobta magát mamika, úgyhogy magával rántotta fiát; együtt zuhantak volna el a földre, ha Misó hasa föl nem fogja az esést.

Barnáné arccal nekidőlt a szekrénynek, két ököllel verte annak ajtaját és irtózatosan üvöltött.

– Mit hülyéskedel! – mordult közben Misó Lalira, megfogta sógora könyökét, és kihúzta az előszobába.

Mire Adinak sikerült öleléssel lefognia anyját és a díványhoz vezetni, a két nagybácsi már eltűnt. A fiú végigfektette anyját a heverőn, és leült mellé. Mamika szaggatott jajgatással sírt, érthetetlen szavakat kiáltott. Aztán egyszerre elnémult, sivítva szívta be a levegőt, majd egy csuklás után egész teste kifeszült, földobta magát, végül némán, mozdulatlanul elnyúlt.

Adi a kezét fogta, aztán a vállát; fölemelte, rázta, majd visszaejtette az élettelennek látszó testet.

Fölugrott, rohant föl a doktorokhoz. A sebész főorvos otthon volt, fölkelt a vacsorától, táskájáért nyúlt és ment.

– Rettenetes összeszólalkozás volt... rokonokkal – magyarázta Adi

a lépcsőn lejövőben. – Nagyon fölizgatta magát édesanya… Jajgatott, aztán elájult… Hiába ráztam, szólítottam.

Az előszobába kihallatszott Barnáné görcsös zokogása. Két kezét szeme elé szorította, hörögve sírt, olykor megvonaglott. Az injekciós tű döfésére sikoltott, majd nyomban ellazult. Néhány perc múlva álomba zuhant.

A főorvos állat vakarva nézte darab ideig.

– Szegény fiú, te – mondta végül összeráncolt homlokkal. – Mit csináljunk veled? Ez így nem lesz jó. Hm. Ne ijedj meg, nincs komoly baj, de anyádat bevitetem a kórházba. Vizsgálják ki... mindenesetre.

A mentők elvitték mamikát, a főorvos magával vitte kocsiján a fiút. A kórház idegosztályán halk és gyors mondatokat váltottak az orvosok. Alighanem csak kimerültség, izgalom. Nyugtató injekciókra van szüksége meg csöndre.

– Én... én... – tördelte kezét a fiú. – Én itt maradjak?

– Hazaviszlek – mondta a főorvos. – Neked sem árt, ha jó nagyot pihensz.

– Akkor holnap reggel jöjjek be a kórházba?

– Nem – felelte az ügyeletes idegorvos. – Legalább két napig aludnia kell a betegnek.

Adi kábultan távozott a főorvossal. A lejátszódott jelenetek rémsége tartotta még bilincsben, a dolgok értelméhez még hozzá sem férkőzött. Beszélnie kellene valakivel, a nagybácsik szörnyű mondatairól, gyáva megfutamodásáról, szüleinek makulátlan becsületéről...

– Rémséges, mit éltem át – kezdte kétszer is a kocsiban.

De a sebész főorvos elhárította a vallomást. Nem akart tudni más családok viszályáról. Eleget tett emberbaráti kötelességének azzal, amit eddig cselekedett.

Barnáék ajtaja előtt két szem altatótablettát kapart elő táskájából. Átadta a fiúnak.

– Vedd be. Aludj jól.

– Köszönöm. Holnap... tessék mondani... nem is tudom... mit tegyek? Tulajdonképpen ki kell mennem a múzeumi ásatáshoz, talán tetszik tudni...

– Helyes, csak menj, foglald el magad. Szegény anyádon meg azzal segítesz, ha pihenni hagyod – mondta a főorvos, és fölsietett a lépcsőn.

Mielőtt lefeküdt volna, Főnök még valamelyes rendet rakott a dolgozószobában. A szanaszét dobált iratokat visszatette a dossziékba, s közben beleolvasott a homályos szövegekbe. Az egyik kartontasakban legfölül egy bírósági végzést talált, amely közli Barna Herberttel, hogy a bemutatott értékpapirokat sorszám szerint lajstromba foglalták. Az államosított középvállalatokról " szóló törvény 38. paragrafusa értelmében a kártalanítási összeget későbbi időpontban bírói eljárás fogja megállapítani.

– Gazemberek – suttogta Főnök, és ökölbe szorította jobb kezét.

2.

A munkából hazatérő Nándit apja azzal fogadta, hogy megrázta orra előtt a műhelybeli pálinkásflaskát, amelynek csak a fenekén lötyögött egy kevés folyadék.

– Ide nézz! Itt a magyarázat! – S mert látta, hogy fia nem kapcsol, folytatta: – Baptiszt, a vén zsivány leszopta magát, aztán betántorgott a rendőrségre, és hülyeségében följelentett bennünket. Persze anyád, az meg félt egy részeget megállítani... Hát így kerültünk a slamasztikába. – Végigmérte fiát. – Vagy ti is ittatok?

– Nem – rázta fejét Nándi.

– Kár – morogta az asztalos –, mert akkor talán nem maradt volna annyi az üvegben, hogy az a vén bolond így csúffá tegyen bennünket.

Nándit a bollák ásatás sikere úgy föllelkesítette, hogy gondolni

sem akart már a kastélyszállóbeli fiaskóra. A sárga-völgyi csontok meg cserepek viszont az öreget nem érdekelték, és így elég kényszeredetté vált beszélgetésük, amikor – már teljés sötétségben – berobbant Illető, a kincsásó segédportás.

– Szenzáció! Szenzáció! – Valósággal beesett az ajtón, aztán kitépte az asztalos kezéből a pálinkásüveget, és nagyot húzott belőle.

Végül leült, körülményesen rágyújtott, kérette magát egy ideig, míg végre belefogott a szenzációk előadásába.

– Ad egy! – tartotta föl magasba bütykös hüvelykujját. – Holnap lészen a kincs kiemelése. A hotelvezér idecsődítette a fél ország újságíróit. Már nagyrészt itt vannak, és isznak, mint a kefekötők, pedig csak holnap lesz a nagy pia. Mindenkit meghívtak, a polgármestert, a rendőrigazgatót, a múzeumot. Legalább száz ember jelenlétében fogják kinyitni a mi kincsesládánkat.

– A mienket – jegyezte meg elkeseredetten az asztalos. – Ezt jól kiemelik a zsebünkből.

– Itt a meghívó neked is – nyomott a segédportás egy papírlapot az asztalos kezébe.

– Képes Pál tanár úrnak – olvasta le a címzést az asztalos.

– Te leszel Képes. Ö nyaralni van, lemarad a nagy pohárról.

– Nándi? – kérdezte az asztalos.

– Én ásni megyek – jelentette ki kérlelhetetlenül a fiú.

– Gyerek nem jöhet – nyúlt a segédportás ismét a szeszesüveg után. – De hoztam neki is egy szenzációt. Ad kettő! – szavalta nagyképűen, és most már két nyitott ujjal lökte magasba jobb öklét. – Mr. Pheavercoot, az amerikánus, tudjátok, csudára összehaverodott a vezérrel, és megmacerálta, hogy neki nem kell a kincs, neki kísértet kell. Merthogy miféle öreg kastély ez, ahol még szellemek sem bolyonganak éjjel. Dilis az amerikai, de tele van dohánnyal, és az ilyennek egy hotelban mindig igaza van. Meg aztán az igazgatóság rájött, hogy egy kísértetjárás nagy "*lekrám*" lenne, különösen éppen most, amikor három tucat részeg újságíró lézeng a szállodában.

– Olyan hülyék, hogy elhiszik a kísértetet? – csodálkozott az asztalos, és igyekezett visszaszerezni a pálinkát Illetőtől.

– Hülyék? Hát nem tudod, hogy a dán királyi várban még tavaly is fogtak kísértetet?

Nándi eddig csak hallgatott, de ez már az ő szakmájába vágott, erről nem tűrhetett felelőtlen fecsegést.

– Nem tavaly volt – vetette oda –, hanem tizenhét éve. Könyvben olvastam róla. Lavriksen írta, *Kincsőrző szellemek* címmel.

– Az ilyen írók szeretnek csalásokat leleplezni, ott is, ahol nincs – legyintett a segédportás.

– Nem volt csalás – tiltakozott Nándi. – Az egyik síbak éjféltájban lepedős alakot látott meg a palota folyosóján.

– A kísértetet!

– Rákiáltott, de lőnie nem volt szabad, nehogy éjjel a király fölriadjon. Jelentette az esetet. Másnap testőrtisztek figyeltek, de sem akkor, sem harmadnap nem volt kísértet. Azt hitték, ivott az őr. De negyednap ismét végigsétált a folyosón a lepedő. De megint csak egyetlen testőr látta. Hetekig figyeltek, ravaszkodtak, míg kiderítették, hogy a kísértet ember, és éjszakánként az egyik udvarhölgyhöz jár látogatóba. El is csípték, de mindjárt el is eresztették, mert nem más, mint az ifjú trónörökös bújt lepedő alá, valahányszor a babájához ment.

– Jópofa – kacagott az asztalos. – Ebből jó király lesz, az biztos, ha ilyen leleményes, meg szereti a nőket.

– Leesett a lóról, és meghalt, mielőtt király lett volna – világosította föl az öreget a mindentudó ifjú.

– Nem fontos – vette elő megint nagyképűségét a segédportás. – Szóval a vezér kifejezett kívánságára a főportás úr engem bízott meg, hogy beszéljek a kincsásó deákokkal, csináljanak nekünk valami ügyes szellemjárást, jól megfizetünk érte.

– Hogy aztán belénk lőjön valamelyik részeg pasas! – tiltakozott Nándi.

– De félős lett – gúnyolódott Illető. – Nem lesz pisztoly senkinél. Különben is az amerikánus, a 'Mr. Pheavercott filmezni akarja az egészet, és előbb valami cenárikót csinál, azt mondta, úgy kell, és akkor nem lehet meglepetés.

– Én ásni megyek, komédiát nem játszom – jelentette ki újból határozottan Nándi.

– No, beszélj véle okosan – szólt az asztaloshoz Illető. – Az a csontásás, gondolom, nem sötétben folyik ott a völgyben, a kísértetnek meg éjjel kell jönni. Holnap éjjel. Beszéljétek meg a dolgot, te reggel úgyis eljössz hozzánk Képes tanár helyett; majd bemutatlak a főportás úrnak, és megalkusztok. De azt mondom, jó sokat kérj, "*lekrámra"* ezeknek mindig van pénzük, és engem is kalkulálj bele a buliba. No megyek, mert át kell vennem a szolgálatot.

Az asztalos barátjának távozása után nem vitázott többé a fiával. Csak közölte: okos ember nem vet el semmiféle tisztességes ajánlatot. Meg kell hallgatni, mit akarnak, meg kell kérdezni, mit fizetnek. Ez se más rendelés, mint ha egy stelázsit kérnének, és egy kis dohány mindig jól jön.

Reggel Nándi a helyzethez illő ruházatban – térd alatt elvágott kordbársony nadrág és piros-lila-zöld-barna kockás ing – vonult el, apja ellenben legjobb ruháját vette föl, hogy senki se kételkedhessen tanári mivoltában. A szállóban a meghívatottakat a kisebédlőbe vezették, ahol rumos teát és kaviáros szendvicseket szolgáltak föl. Már igen emelkedett volt a hangulat, amikor megjelent a hotel vezér törzskarával, és a kincs kibontásának megszemlélésére szólította föl a tisztelt egybegyűlteket.

– A munka szakszerű irányítására és az urak hasonlóképpen szakszerű tájékoztatására dr. Kosi Menyhért urat kértük föl, városunk történelmének legkiválóbb szakértőjét és kutatóját.

Tapsoltak. Menyhért bácsi kurtán és barátságtalanul biccentett. Nem állhatta az ilyen cécót, reggelire a tejet kedvelte pirított

fokhagymás kenyérrel. És az volt a gyanúja, hogy csak azért hívták meg szakértőnek őt, mert Vasdiri a kazetta kedvéért nem volt hajlandó otthagyni sárga-völgyi sátorszállását. Egyébként ez volt az első rokonszenves vonás, amit utódján fölfedezett. A tálalóban sűrűn szorongva álltak a tisztelt nézők. Illető segédportás golfütőtartó zsákban hozta a szerszámokat. A nyugalmazott igazgató maga kuporodott le a padló nyílásához, feszítővasat és kalapácsot kért, s miközben apró kis ütésekkel dolgozott, dünnyögve szólt a fölébe hajló vezérhez:

– Bádogsahtli ez, kérem, nem kazetta, ötven évvel ezelőtt ilyenben szokták volt befalazni az új épületekbe az alapkőletétel okmányát.

– Nem mondhatná mégis – súgta a vezér –, hogy ez a XVI. századból való?...

– Nem! – mondta szigorúan Menyhért bácsi. – Nem hazudok. Legföljebb nem fizeti meg a kiszállási díjat, íme – mutatta föl a köznépnek a mész,- és téglaporos, fekete dobozt. Könnyen kinyitotta, és kiméit belőle egy levél formájú papirost. – Nemhogy arany, de egy fabatkát sem ér. Csak ez az írás. Felolvassam?

– Egy pillanat! – A pánikszerű rettegésbe esett vezérigazgató kitépte az iratot a tudós kezéből.' Félt, hogy oda a szenzáció. – A grófi család részéről megkértek – hazudta –, hogy ne publikáljuk az okmányt, ha ez a családnak kellemetlen. Tehát előbb...

– Hm. Hol vett maga egy eleven Ewrukh grófot? – kellemetlenkedett még mindegyre Kosi Menyhért.

– Leányágon – volt készen a vezér hazug válasza. Az újságírók morogtak; tudni akarják, mi van az iratban; ne sikkasszák el a szenzációjukat! – Uraim, fáradjanak vissza a reggelizőbe, rögtön felszolgálják a villásreggelit, addig a professzor úr kibetűzi az ódon okmányt, és természetesen nem tartja titokban, hanem folyékonyan felolvassa önöknek.

Más jellegű folyékonyság jegyében, svéd salátákkal, svájci gombasajtokkal, dán halakkal, francia rákokkal és magyar

paprikákkal whiskyt, gyümölcspálinkákat, konyakot, tokaji aszút, sört és grogot hordtak föl, hogy ellensúlyozzák a sajtó igen tisztelt képviselőinek érezhető elégedetlenségét. Néhány pohár után minden türelmetlenség elmosódott. Elmosódtak a jelenlevők szemében a tárgyak és arcok körvonalai is. A taktika tehát helyesnek bizonyult. Az alkohol elködösítette a valóságot, felgyújtotta a képzelet csillárait, és nem lehetett már olyan unalmas közhely a kazettalevél tartalmában, amely ne hatott volna a valódi szenzáció erejével.

Arra azonban senki sem számított, ami valóban következett. Az iratot nem kellett silabizálni, simán olvasható volt, s bár az Ewrukh családra nem volt éppen hízelgő, a hotelvezér mégis eltekintett a levéltitok megőrzésétől. Menyhért bácsinak nem maradt más eltitkolnivalója, mint néhány helyesírási hiba az iratban, de ezek szót sem érdemeltek, nem beszélve arról, hogy a tisztelt meghívottak között is akadhatott, aki nem éppen tökéletes a helyesírásban.

– Igen tiszteit uraim – kezdte meg Kosi Menyhért doktor a szép számú illumináltak okosítását. – Első és rögtönzött vizsgálódásom eredménye szerint ötvenhét évvel ezelőtt, a kastély utolsó grófi átalakítása alkalmával került ez a fémtartály az akkori télikert padozatába. Fiatalsága ellenére igen érdekes dokumentum. Nemcsak nekem, akinek megfejtést ad egy régóta tanulmányozott, de eddig kibogozatlan bűnper ügyére, hanem önöknek-is, a nyilvánosság fölöttébb tisztelt képviselőinek, mert a fölfedezés eredménye nem mindennapi és főként nem szokványos, bár nem annyira régészeti, mint inkább erkölcstörténeti szempontból.

– Éljenek az erkölcsök! – rikkantotta a nyilvánosság egyik fölöttébb tisztelt képviselője, és italkeverékkel teli poharát az előadó orra alá tolta. – Tu... tudósságod nem hő… hörpintene egyet?

– Nem – tolta el könyökkel Menyhért bácsi a kínáló kezet. – Évekig tanulmányoztam az egykor pallosjogú városi bíróság irattárát, s abban egy, az újkor elején lefolytatott, eléggé zavaros per aktáit. Volt itt egy szökött francia katona, aki néhány napig az Ewrukh-

kastély vendége volt, majd megszállt a városban Fridrik kalapkészítő-mesternél. Az egykorú jegyzőkönyv szerint a szökött katona panaszt tett a városbírónál, hogy Fridrik mester meg akarta őt lopni. A katona iszákja ugyanis tele volt aranypénzzel és gyémánttal. Más katonának marsallbot, ennek huszonhárom darab gyémánt és több mint másfélszáz moidores volt a tarsolyában. S azt adta elő a városbírónak, hogy ezt jogos hadizsákmányként szerezte egy város felgyújtása és kirabolása alkalmából.

– Ez persze – folytatta Kosi – eléggé vitatható magyarázat volt, és a városbíró sem érte be vele, hanem eléggé meglepő módon kínvallatás alá fogta a panaszost. És ekkor érdekes fordulat következett. A kínpadon a katona azt vallotta, hogy a gyémántokat és aranyakat nem háborúban szerezte, hanem előző éjszaka az Ewrukh-kastély kápolnájában talált falüregből lopta el. Nos, ezt már hihetőnek tartották. A katonát kivégezték, a kincset visszaszolgáltatták Ewrukh Theobaldus grófnak.

A dologban számomra az volt érthetetlen, hogy a nemes grófok miért ástak el gyémántot és aranypénzt? Vagy miért hagyták a kápolna falában, amikor már vagy húsz éve tökéletes békesség uralkodott az országban? Tegyük föl, hogy megfeledkeztek róla. De akkor honnan tudhatta meg egy vándor, hogy kincs van a kápolna falában? Mindezekre a kérdésekre csattanós magyarázattal szolgál a ma megtalált levél. Ha megengedik, most már felolvasom:

Én, Jeromos, e néven harmadik, Ewrukh XIX. grófja, szégyenletes bűncselekményt lepleztem le. Lelkiismeretemmel nem tudom összeegyeztetni, hogy a titkot magammal vigyem a sírba, de nincs lelkierőm ahhoz sem, hogy dicső családunk eladdig makulátlan hírnevét én szennyezzem be egy régi bűntett nyilvánosságra hozatalával. Ezért úgy határoztam, hogy a bűn leírását ősi kastélyunk falai közé rejtem el, s így teszem lehetővé Istennek, hogy ha ő akarja, az emberek is tudomást szerezhessenek megtévedt ősünk,

Theobaldus gróf gyászos cselekedetéről.

– Isten döntött tehát – mondta jámbor főhajtással a szálloda vezérigazgatója.

Általános, zsongással kevert, alkoholos ízű felkiáltások tették meg nem hallhatóvá, hogy a segédportás így szólt:

– A te kezed által! – S oldalba döfte a mellette kókadozó, az ivásban Képes tanárt buzgón helyettesítő asztalost.

– Ámen – mondotta előrebukó fejjel az ál-Képes. Kosi Menyhért doktor folytatta a levél felolvasását:

Családunk öreg bibliájában lapozgatva, fölfedeztem Theobaldus gróf latin nyelvű bejegyzését arról, hogy befogadott a kastélyba éjjeli szállásra egy volt katonát, aki huszonhárom gyémántot és százhatvanöt miodores aranyat tartalmazó kincsesládikóról tett neki említést, mint amelyeket az ő segítségével szeretne kivenni annak a kolostortemplomnak a falából, amely valahol a Sárga-völgyben emelkedik, domb tetején, egy várkastély közelében. Theobaldus gróf följegyzése szerint a katona hazudott, a kincsről csak azért mesélt neki, hogy élete végéig mint kincskutató élhessen az Ewrukh-kastélyban. Sokat töprengtem ezen a rejtélyen, mígnem egyszer a közeli bencés romnál kutatgatva egy helyen a többinél frissebb vakolást vettem észre a falban, egy nagyobb szegélykő körül. Kibontottam azt a követ, és ott egy vasládikót leltem, pontosan huszonhárom darab gyémánttal és százhatvanöt darab aranypénzzel...

– A szentségit! Megelőzött! – csapott az asztalra önfeledten az asztalos. – Mégiscsak jó helyen kereskedtem. Csak hogy a fenébe jelezhette a varázsvessző a kincset, ha már a boldogult Jeromos gróf elvitte!

– Ez a varázsvesszők titkai közé tartozik – nézett le Menyhért

bácsi szemüvege fölött a közbeszólóra. – Tudok a maga esetéről, Kari bácsi, Toll Lajcsi mesélt nekem róla. A varázsvessző tévedett. Az írás szerint Jeromos gróf újból elásta a megtalált kincset, de valahol máshol, és – meglebegtette a kezében tartott papírt – közlése szerint térképvázlatot készített a helyről. Azt mondja meg, kérem, hogy a könyvek között, amiket a fiának vásárolt Baptiszt inastól, nem volt-e egy öreg biblia?

– Már hogyne lett volna! – állt fel az öreg. – Olvastam is a nevezetes beírást! – Aztán kapkodni kezdte a fejét, mert a fotóriporterek minden irányból lobbanófényeket lövöldöztek a feje irányába.

–Hogyan, "Kari bácsi, maga tud latinul? – csodálkozott a tudós.

Nem. De a Barna fiú lefordította nekünk.

– És emlékszik a szövegre?

– Hát hogyne! Az volt benne, hogy... a vándor hazudott, meg hogy felkötötték. Pontosan már nem emlékszek.

– Nem tudná elhozni nekünk azt a bibliát?

– El én!

– Ha hazatalál – jegyezte meg a nyilvánosság egyik éber képviselője. – Az öreg ugyanis kissé ingatag, mint a Rigolettóban az a bizonyos asszony.

– Az a szerelemtől volt, nem az alkoholtól, te vaddisznó! – tromfolta le a kollégája.

– Adok én autót és kísérőt – állt föl a hotelvezér. Intett Illetőnek, aki mint segédportáshoz illik, a fal mellett állongott, józanul, mert ott nem juthatott teli pohárhoz.

Köszönöm – bólogatott Kosi Menyhért. – Csak még egy pillanat. Mint hallottuk, Jeromos gróf a kincset újból elásta. Ennek a leírása nincs meg a bibliában?.

– Olyan rajzolt térkép?

– Az.

– Van – mondta az asztalos büszkén, mert még mindegyre az

érdeklődés és a fényképezés középpontjában állott. De egy pillanattal később pálinkás jó büszkesége rezegni kezdett. Eszébe jutott ugyanis, hogy korábbi, Nándiéval egyező felfogása szerint ezekről *a* bejegyzésekről nem kell tudni rajtuk kívül senkinek. – Legalábbis úgy emlékszek – tette hozzá, sebesen motyogva, amit azonban az általános zajban nem hallott senki.

– És nincs említés a katona nevéről? – firtatta tovább a tudós.

– Lehet, hogy van... Kari bácsi most már elzárkózott a további közlések elől.

Gyorsan maga elé húzott két csésze feketekávét, és fölhajtotta. De nem ettől józanodott ki végleg, hanem attól, amivel a tudós ember folytatta a megtalált irat ismertetését:

– Jeromos gróf ugyanis megdöbbentő következtetésekre jutott. Olvasom:

Miért falazta be a kincseket tiszteletre nem méltó ősöm? Ha végre előkerültek! Hiszen abban az időben családunk súlyos anyagi nehézségekkel küzdött! Miért nincs sehol semmiféle említés családunk irattárában a befalazott ládikó tartalmának megszerzéséről? Nos, a ládikó alapos megvizsgálása után titkos rekeszében találtam egy papírlapot, amelyre az volt ráírva francia nyelven: "Igazolom, hogy Guarrazeros katona, Balaciove város elfoglalása közben szerzett különleges érdemeinek jutalmául, amiért megmentette életemet egy orvlövész ellenében, megtarthatja magának mint zsákmányrészt a 23 db gyémántot és 165 db aranypénzt tartalmazó ezen kazettát... Olvashatatlan nevű tábornok aláírása és pecsétje.

– Óriási! Óriási! – hangzott szerte a teremben. A minden egyes szóval teljesebbé váló szenzáció villamos ereje mindenkiből kirázta a részegséget. Az újságírókat most másfajta mámor kerítette hatalmába.

– Ez tehát annyit jelent, igen tisztelt uraim – vonta le a

következtetést emelt hangon a tudós kutató –, hogy a tiszteletre nem méltó Theobaldus gróf, miután valószínűleg Fridrik mester révén tudomást szerzett az előzőleg nála megszállt volt katona kincséről, hamis vádat emelt ellene a városbírónál. Hogy tudniillik kilopta a falból a nem létező családi kincset. S a bíró természetesen a nagy úrnak hitt, és nem az ismeretlen senki katonának. Ezért végezték ki olyan nagy hirtelenséggel szegényt. Még csak helyszíni szemlét sem tartottak vele, hogy honnan vette ki a ládát; legalábbis az iratok között nincs szó ilyesmiről. Az álnok Theobaldus gróf bejegyzése a bibliába nyilvánvalón azt a célt szolgálta, hogy leplezze a bűnténytt. Valószínűleg később azután szükségesnek látta még azt is, hogy elássa a bűnjelet, az így szerzett kincset. Jeromos gróf megtalálta, de az ebül szerzett vagyon nem kellett neki, ezért újból elásta. Most csak az a kérdés: hol ásta el? Ha az említett bibliában megvan a térkép, amelyről a gróf itt említést tesz, akkor könnyű lesz megtalálni. Legföljebb azt lesz nehéz kiderítem hogy kié a kincs.

Az asztalos végzetesen nagyot csuklott, most már teljesen józanul. Világosan tudta, hogy neki azt a kincset érő térképet nem szabad felmutatnia senki előtt sem. Azt tervelte ki gyorsan: rosszullétet fog színlelni, s ezzel időt nyer, amíg kitalál valami okosabbat.

– A kincs a szállodáé, a rendőrség már döntött – jelentette ki a hotelvezér.

– Pardon, a rendőrség csak erről a kazettáról döndött – helyesbítette a rendőrség jelenlevő józan vezetője, jogi tudásának teljes britokában.

– Vagyis az a kérdés, kinek a földjében van elásva, és ki találja meg – szögezte le Kosi Menyhért.

– Bocsánat, uraim – állt föl Sulajdiri, aki természetesen szintén jelen volt. – A városban ismeretes és köztudomású, hogy. IV. Jácint, a nemrég megboldogult és elhalálozott utolsó Ewrukh gróf ezt az elrejtett és föllelendő kincset végrendeletében és utolsó akaratával teljességében és egészében, kifejezetten és határozottan, hű és

becsületes inasára és gondozójára, a városunkban élő és lakó Koros Zsan-Baptisztra hagyta.

– Gyerünk emezen Baptiszthoz – pattant föl az egyik újságíró. – Odavezet, szakikám? – karolt bele Sulajdiribe.

És intett fotóriporterének, aki eddig jobb tárgy híján Menyhért bácsit és Kari bácsit fényképezte fölváltva, végkimerülésig. Elindultak hárman, és erre meglódult az egész “prés". Nyargalva rohantak le a lépcsőn.

Az ott maradt kevesek felhörpintették, amit még lehetett, azután távoztak. Az asztalos belekarolt Illetőbe, most már tökjózanul.

– Öregem, juttass ki engem innen észrevétlenül, és mondd azt, hogy elvesztettél szem elől. Mert én most egy időre amúgy is eltűnök. Az autó, a tudós és a széklábak várhatnak rám. Engem ne vallassanak, hogy a fiam hová dugta a bibliát.

Hamarosan már egy erdei ösvényen billegett lefelé. Otthon újságpapírba csomagolta a bibliát, és elgyalogolt vele sógorához a szomszéd faluba. Ott fölment a szénapadlásra, feje alá tette a szent könyvet, és elaludt.

A reggelizőben az étel- és italmaradékokon, valamint az abroszpecséteken kívül nem maradt más, csak Cipót Aladár, végtelenül szomorúan. Az volt a terve, hogy a kincsásási bemutató után – ha már benne vannak – kiviszi a sajtónyájat a Sárga-völgybe, nézzék meg az ott folyó ásatást is. Mellékesen pedig írjanak egy-két sort a környéken létesülő Bollákfürdő gyógy- és üdülőtelepről is.

3.

Tartós szerencse és növekvő szakértelem jegyében folyt a munka az ásatás második napján. Majdnem katonás rendben, csaknem egyforma térközökben sorakoztak egymás mellett a sírok. Első nap négyet tártak föl, másnap már délig hetet.

– Tízig meg sem állunk – erősködött Frdn'nd, amikor megállt mellette Vas Antal.

Az igazgató derűs mosollyal mesélte:

– Főiskolás koromban egyszer nagyon lassan ment a munka, a napszámosok ellógták az időt. Akkor összehívatta őket a professzor úr, és halálos komolyan így szólt: “Emberek! Ismerik maguk az ásatási törvényt? Ha egy nap alatt nem bontunk ki legalább tíz régi sírt, akkor a hiányzó régiek helyett új gödröket kell ásni, és sorshúzás alapján elásunk bennük egy-egy napszámost."

– Elhitték?

– Akár elhitték, akár csak jó tréfának vették, egy óra alatt még öt sírt találtunk meg és bontottunk ki.

– De kár, hogy Kamilla nem hallja – jegyezte meg gonoszkodva Bagoly.

Kamilla ma nem jött el. Senki sem tudta, miért; elege volt-e a munkából vagy a mellőzésből és elhanyagolásból, avagy pepijét és hozzá illő új, antik ékszerét akarja-e körülhordozni a városban. Vagy már fölfedezték annak talmi voltát; most dühös, és látni sem akarja beugratóit.

A találgatás már a teherautón megkezdődött. Csalány Bagoly mellett ült, és nem állhatta meg, hogy egy kicsit meg ne fricskázza a fiút:

– Te adtad a bollák melldíszt Kamillának?

– Én.

– Villámszerelem?

– Menj már! Rézgáliccső volt. Jól átejtettem a bigét.

– De hallom, előbb meg ő téged. Nem?

– Csalány, vallani akarok neked.

– Nekem vallhatsz, de ne rólam. Ez is leintés?

– Nem, nincs szó rólad. És tulajdonképpen soha nem is volt.

– Puff. Nem félsz, hogy összeomlok? – nevetett Csalány.

– Nem féltelek. Szóval az a helyzet, hidd el nekem... és ne

haragudj... engem a nők tulajdonképpen nem érdekelnek.

– Ö, te boldog ember!

– Ne ugrass, Csalány. A mutter mindig macerál, hogy miért nem járok egy lánnyal, mert már benne vagyok abban a korban, és hogy majd. még gondolnak valamit rólam az emberek. És... ha nem haragszol, megmondom neked őszintén... én csak falból tettem neked a szépet.

– Úgy is nézett ki! Mindjárt tudtam.

– Csalány, te ilyen okos vagy? – ámult el a fiú.

– Még sokkal okosabb. Nagyon felnőtt egyén vagyok én. Tudod, mi sűrű család vagyunk. Papának mindig zűrös ügyei vannak, nők körül, a mama folyton szimatol, veszekszik, persze csak módjával, hogy ne kelljen nagyon a sarkára állnia, mert akkor hátha otthagyná a papa, és hol találna ő még egy ilyen nagymenő férjet? Szóval nálunk minden variáció sűrűn lejátszódott már, ezért vagyok olyan fene művelt. Főnök sokkal olvasottabb nálam, én viszont koromhoz képest nagyon sok osztályt jártam ki az élet iskolájában. De hát miért én beszélek? Hiszen te akartál vallani!

– Szóval – mondta Bagoly felszabadultan – ne nevess ki... ha úgyis tudtad... szóval hogy lecsendesítsem a muttert, azt mondtam neki, te vagy a szívhartom.

– Szvithart.

– Tudom, de úgy könnyebb kimondani, meg érthetőbb is. Nagyon tetszel a mutternak. Mondja, te csinos is vagy, okos is vagy...

– Meg gazdag is, mi?

– Azt is mondta. Hogy te mindent tudsz!

– Ezt még az első osztályban tanultam.

– Szóval, hogy ne hazudjak egészen, ezért olykor udvarolgattam neked.

– Megható. – A lány úgy nevetett, hogy kicsordultak a könnyei.

– Nézd: – feszengett Bagoly –, ha nem intettél volna le mindig, talán többre is... messzebbre is...

– Isten ments! Jó volt ez így, Bagoly. És most már fölmentelek az ilyenfajta kedveskedések alól. Mondd a mutterodnak, hogy a szép Kamilla lett a szívhartod, engem dobtál.

– Hogy aztán holnap ő is utánam hozza az ebédet, úgy, mint tegnap Főnök mamája.

– Ne beszélj! Ezért loholt ki ide tegnap az öreglány?

– Ezért. Főnök elárulta nekem.

– Amilyen papírsúlyú ez a Malvinka néni, olyan nehézsúlyú anya – csóválta fejét Csalány. – Engem nem szívlel.

– Hiába vagy gazdag. Még az sem imponál neki – évődött Bagoly.

– No, eredj ásni, Bagoly, én meg rendbe hozom a jegyzőkönyveket.

Mire Cipót megérkezett a félrecsúszott villásreggeliről az ásatás mezejére, már készen voltak a följegyzések másolatai is. Csalány feltűnés nélkül odacsúsztatta őket atyja kézébe, az meg visszavonult kocsijába, és ott olvasta el, mialatt Vas Anti az egyik gödörben simogatta kis keféjével a legújabb csontvázat.

Nem sok öröm volt a jegyzőkönyvben:

3. sz. sír. *Bolygatatlan; mélysége 105, szélessége 50 cm. A reves, málló csontok fiatal egyénre mutatnak, jobb bokánál fületlen, fekete földedény. Nyakbősége 9 cm, hasátmérője 11 cm, magassága 10,5 cm.*

4. sz. sír. Fekete humusz a csontvázig. Melléklet: kiöntőcsücsökkel ellátott, fületlen, pirosra égetett cserépedény.

5. sz. sír. Elmeszesedett, de erőteljes csontok. Mellékletek: vaslándzsa köpűvel, nyél berozsdásodva, öntött bronz övveretből készült derékszíj veretsor. Indaminták, csuklós díszek, váltakozva kis pajzsokkal. Nyolc db ismeretlen rendeltetésű csontlemezke, vájatokkal mell oldalán, ívelt sorban.

6. sz. sír. Nő puha csontjai. Váz nyakán jellegzetes késő avar kori betétes színes gyöngyök. Füzér alatt a mellen háromágú bronzgömb. Koponyánál szerves anyagtól származó foltok, vászonkendö

maradványai.

7. sz. sír. Vékony csontú, felpuhult váz. Orsókarika, l cm vastag, pirosra égetett, 4 cm átmérőjű, közepén szűk lyuk. Vaskés rozsdaburokkal, 13 cm. Gyöngyök és függő. Fülönfüggő dísze tengeri kagyló.

8. sz. sír. Erős csontú férfi. Jobb oldalán deréktól lefelé 12 db rovátkáit csontlemezke.

Összefoglalás. Eddig mindenütt vastag, de sovány humusz alatt zsíros, fekete föld, amely odébb behatol a sárga földrétegek közé, és végül hullámossá válik. A sírok a második fekete sávból indulnak ki. A vermek szűkek, sekélyek, az elhunyt csak szorosan volt bennük elhelyezhető. A koponya még így is visszahajlik. Szegénység jellemzi a temetőt. A társadalmi kép szerint ez csak eldugott hely lehetett.

Ennyi az egész? Cipót csalódottan dugta zsebre a papírokat, összejátszik a lánya Vas Antival? Ö is beleőrült az ásatásba? Kiszállt a kocsiból, és az ernyőzött asztal felé indult. Ott állt már Anti, és diktált Csalánynak:

– A temetőt az igénytelenség és a szerénység jellemzi. A női halottak fejkendővel kerültek a sírba. Mellékletek többnyire a fej mellett baloldalt. Serdülő egyéneknél fejkendő lenyomata nem észlelhető, a telepen tehát asszonyok és. lányok ruhaviseletében eltérés volt. Vagyoni különbségnek nincsenek nyomai. Állandóan megtelepült földmívelők. Feltűnő, hogy a sírokban gyakori a földedény. Többségben vannak a női sírok, ami népi leromlásra utalhat. A legtöbb gyöngy dinnyemag alakú és egyszínű üveg. A poharak leszármazása a dák kerámiáig vezethető vissza.

– Csupa szegény kis koldus bollák? – kérdezte gúnyosan Cipót.

Vas Anti derűsen válaszolt:

– Nem biztos, hogy bollákok. Lehet, hogy avarok. De az is nagyon érdekes. Kérlek, ezen a vidéken eddig nem volt avar lelet, és ebből sok mindenre következtettek. Most új szempontok merülhetnek föl. Egyébként a temetőnek az az egyik, érdekessége, hogy sokféle

emberfaj maradványai találhatók benne. Hosszúkás és gömbölyű koponyák. Majd csak az alapos antropológiai vizsgálat után mondhatunk biztosat. Persze, a betelepülő hódítok elkeveredtek a leigázottakkal. Gondolj, kérlek, arra, hogy egy mai temetőben hányféle fajta koponyát fognak találni, ha majd ezer év múlva kiássák...

– Tudod mit, nem gondolok rá – mondta Cipót epésen.

– Igazgató úr, új sír! – jelentették kiáltva.

– Remek! A tizenötödik – örvendezett Vas Anti. Bocsánatot kért és odasietett.

Cipót keményen megragadta lánya karját.

– Fruska! Arany semmi? Vagy azt nem írjátok be?

A lány nagyra nyílt szemmel csodálkozott:

– Semmi. Hiszen hallottad, szegény falu temetője volt ez.

– Mi van a bollák királlyal? Fruska vállát vonogatta.

– Talán az odább van... Miért nem kérdezed Anti, bácsit?

– Mert attól tartok, át akar ejteni – mormogta fogai között Cipót.

– Nem olyan ember – jegyezte meg Fruska. Aztán hozzátette: – Szerintem.

– Az embereket nehéz kiismerni. Te meg nagyon fiatal vagy.

– De emberismerő. Legalábbis koromhoz képest.

– És nagyon öntudatos. Legalábbis korodhoz képest.

Fruska meglepetten látta, hogy apja mosolyog. Régebben hasonló vakmerő megjegyzésért már dühösen rendreutasította volna.

– Megszállottja a tudományának – folytatta fölbátorodottan a lány. – Azt hiszem, az arany értéke egyáltalában nem érdekli, csak a régészeti kutatásra néz. – Rövid szünet után megkérdezte: – És téged, papa, érdekel az arany, amit itt találunk?

– Hogy érdekelne! – felelte lelkes hangsúllyal az apa.

– Miért? – kérdezte meg bátran Fruska.

Cipót a lányához fordult, komoly tekintettel derűs szemébe nézett. Aztán megszólalt:

– Nézd, Fruska, te már nagylány vagy. És nagyon értelmes. Tudhatsz és talán tudnod is kell bizonyos komoly ügyeimről. Amelyekről esetleg még mamád sem tud. Neki nem mernék akármit elmondani.

Fruska jól kiismerte anyját, apjával együtt ő is kissé komolytalannak tartotta. Joggal féltek pletykás barátnőitől. És Fruska hitte, hogy belőle hiányzanak anyjának rossz tulajdonságai. Most büszkeséggel töltötte el az apja szájából elhangzó dicsérő megkülönböztetés.

– Én nem vagyok fecsegő természetű – mondta önérzetesen.

– Remélem. Ezért tudd meg, hogy amit itt találtok, annak kétharmada mind az enyém, mert én vagyok itt minden földnek a tulajdonosa. Meglepődsz, ugye? Nagyon olcsón vettem, mert terméketlen, a parasztoknak majdnem haszontalan sós föld, még legelőnek sem jó. Én azért a meleg vizű kis tóért vettem meg, mert szakértő orvosi vélemény szerint annak vize kiváló a reuma ellen. Szóval remélem, hogy itt majd szanatóriumok létesülnek, esetleg egész fürdőtelep. Ehhez persze sok pénz kell, amennyi nekem nincs, és sok-sok év, ami talán van még nekem, talán nincs. De neked még sok időd van hátra, és ez itt mind a tiéd lesz; egy napon nagyon gazdag leszel, ha nem kótyavetyéled el. Neked csinálom ezt, Fruska.

Cipót előbb gyöngéden hátba verte lányát, azután hirtelen magához rántotta és megölelte.

– No, mit szólsz hozzá? Milyen apád van?

Nem kapta meg a remélt választ. Ö nem volt jó emberismerő, nem tudta, hogy lánya más, mint Öcsi, képtelen a hízelkedésre.

– És az ásatást csak, azért rendezted – kérdezte Fruska –, hogy az esetleges arany kétharmada a tied legyen?

Cipót fölényesen mosolygott.

– Ide figyelj, Fruska. Tanuld meg a magasabb dolgokat, szempontokat. Persze nem bánnám, ha otthon a vitrinben kirakhatnék néhány igazán régi arany- vagy bronzdarabot. Manapság nagy divat a

régiségek gyűjtése; mint tudod, már vettem is egyet s mást, de hát azok, bár tenger pénzbe kerültek, mindössze ötven-hatvan éves ócskaságok. Ezer-ezerötszáz éves nyakék, esetleg egy ősöreg csobolyó... az már igen! Az senki másnak nincs. És remélhető, hogy minden mégsem kell majd a múzeumnak, marad nekem is. Anti ezzel kecsegtetett, amikor támogatást kért. Nem volt elég pénze, sőt nagyon kevés pénze volt. Én találtam ki, hogy forduljon a gimnázium igazgatójához olcsó munkaerőért.

– Hazafias kötelesség alapján – jegyezte meg kiszáradt torokkal a lány.

– Hát nem az? Városunk dicsősége lesz, hogy a múzeum megtelik páratlan ritkaságokkal, amelyek látására érdemes lesz idejönni. Anti folyton csak ezt magyarázta. A csontokról és törött bögrékről nem beszélt. És elképzelhető, hogy ha itt szép leletek volnának, mennyit írnának az újságok róluk. Városunk ingyenreklámot kapna, olyat, amit meg sem lehet fizetni.

“És ezzel együtt ingyenreklámot kap a mi családi fürdőtelepünk is" – gondolta magában Fruska, mert megtanulta apjától, hogyan kell a magasabb szempontokat értékeim. És rájött a dolognak arra az üzeleti értelmére is, amit apja nem tartott szükségesnek vele közölni. Ö meg elkövette a hibát, hogy egyetértett apjával eddig az utolsó pontig. De ez az *i* betű pontja, amely pont nélkül nem is az i, csak egy értelmetlen függőleges vonás. “Ellenben mi, diákok a munkánkkal fizetjük meg az ingyenreklámot" – kellene most mondania. Fölemelte a földről szégyenkező tekintetét. Apja már messzire járt, Vas Antalt kereste: vajon melyik árok mélyén kuporog, és nem dug-e éppen zsebre valamilyen királyi aranydíszt? “Mi fizetünk rá a te üzletedre?" Nem, ezt nem mondhatja atyja szemébe. Képes lenne megverni őt, itt mindenki előtt. Talán igaza is volna, mert gyerek ilyet mégsem mondhat apjának. "Legalábbis Adinak alighanem ez lenne a véleménye.

Leült a tábori székre, és arcát két tenyerébe temetve rákönyökölt

az asztalra.

4.

Nem tudta, meddig ült ott így. Talán egy percig, talán órákig. Gondolatai úgy keringtek vele, mint lovak a cirkuszi porondon; nem jutott előre semmivel.

Megint eszébe jutott Főnök. Aki a hozzá oly kevéssé illő, de majdnem bölcs cinizmussal mondta tegnap: ahol – sokat beszélnek a hazafias áldozatkészségről, ott valaki nagy pénzt akar keresni. Ez volna a világ rendje? De nincs olyan “rend", amely ellen lázadni ne lehetne!

Mindenekelőtt beszélni kell Főnökkel. Elindult, hogy megkeresse.

Főnök hajnal óta bőszen dolgozott. Egy szót sem szólt még ma. Rosszul aludt, és amióta fölkelt, zavaros elképzelésekkel kavarogtak agyában a tegnapi rokonlátogatás rémségei. És mi mehet végbe édesanya lelkében? Őt gyilkosnak nevezték. Eszméletét vesztette, ha föl is ébredt, most bizonyára kábult. De ha magához tér, akkor az ő szeme előtt is éppen olyan letörölhetetlenül fognak villogni a gyilkos szó véres betűi, mint őelőtte.. ,

Az orvosok szerint nem kell aggódni édesanya miatt. De ők nem tudják, hogy mi történt az ájulás előtt, hogy az igazi veszedelem nála majd csak akkor kezdődik, amikor szerintük meggyógyul. Mert miután a kábulatból magához tért, akkor fogja csak átérezni a jóvátehetetlenül elhangzott vád súlyosságát.

Mert erről van szó!

A gyászeset, a tömérdek futkosás, a kimerültség, a sok izgalom mind mellékes – fő a vád. A kegyetlen rokoni vád. Hogy édesapa keveset evett. Keveset? Ez igaz. De hát ő is keveset evett. Többet, mint édesapa? Nem tudja, az evés nem volt náluk beszédtéma. Nem? Most eszébe jutott, hogy valahányszor délután hazaérkezett, apa

majdnem mindig megkérdezte: mi volt a napköziben ebédre? És most látta szomorú kék szemét is, átlátszó, vékony arcát is, miközben aggódó tekintettel kérdezi. Édesapát csak az érdekelte vajon, hogy fia eleget evett-e? És többet-e, mint ő? Vagy talán azért is meséltette el mindig, hogy mi volt ebédre, mert éhes volt, és hallani akart ételről? Misó bácsi szerint csak tejet és kenyeret fogyasztott ebédre. Talán éveken át? "A legyöngült szervezet nem bírta ki *a* szív megpróbáltatásait..." Valami ilyet mondott akkor este a kórházban az orvos. Legyengült, rosszul táplált szervezet? Hát igaz? Miért? Miért nem evett apa eleget, többet, táplálóbbat? Miért nem evett húst? Ha nem törődött az evéssel, mert csak a szellemiek érdekelték, nem édesanyának kellett volna erőltetnie, hogy egyék?...

De édesanya délben legtöbbször nem volt otthon. Miért nem volt otthon? Miért kellett ingatlanközvetítéssel foglalkoznia? Nem volt elég a nyugdíj? Ott volt a tudományos pótlék, a cikkek és a publikációk tiszteletdíja. S azonkívül olyan keveset költöttek! Ruhára majdnem semmit. Lakbért nem fizettek. Sehová nem jártak. Mi került hát annyi pénzbe, hogy nem tellett drágább ennivalóra? Az ő taníttatása? Hiszen tandíj- és költségmentes volt, ingyen kapta még a könyveket is.

... Édesanya nem akarhatott rosszat. Édesanya szereti őt, szerette őket. Mindent megtett értük, megtesz érte. Semmi fáradságot nem sajnál. Lám, tegnap az ebédet is kihozta utána ilyen messzire, részben gyalog, és ha nem vette volna fel autó, elhozta volna végig gyalog, idáig. Aljasság Misó bácsi vádja!

De vád! "Az alultáplált szervezet nem bírta ki azt, amit más föl sem vesz..." Édesapa csak tejet ebédelt, ki tudja, milyen hosszú időn át. Vagy édesanya féltette az elhízástól? Hát nem borzasztó az olyan sörhas, mint amilyet Cipót cipel? Hányszor hallotta ezt! A sok evés tönkreteszi a gyomrot, érelmeszesedést és szívelhájasodást okoz. Megnehezíti a járást. Egyik baj hozza magával a másikat. Édesanya nem akarhatott rosszat.

Tudnia kell, hogy ártatlan. Mégis a legközelebbi rokonoktól kell elszenvednie ilyen méltatlanságot. Miért? A pénzért, amely apa kezén elveszett? Ha elveszett... De az biztos, hogy apa nem hibázott! Rokonhoz méltó az ilyen magatartás? Ahelyett, hogy vigasztalnák a szerencsétlen, támasz nélkül maradt özvegyet, őt teszik felelőssé azért, amiről nem tehet?! Megkeserítik amúgy is nehéz életét! A szakadék szélére kergetik!

Mi lesz, ha édesanya kijön a kórházból?

A főorvos mindebből nem sejt semmit. Szerencsére, mert rettenetes szégyen volna. De ha tudná mindezt, mondaná-e, hogy nincs veszély? Hogy egy-két nap alatt rendbe jön minden. Hát valaha is rendbe jöhetnek itt a dolgok?...

Ekkor állt meg előtte Fruska.

– Szia, Főnök.

– Szia, Csalány.

– Vagy megengeded, hogy inkább bátyónak szólítsalak?

– Kérlek. Meg.

A válasz kurtán hangzott, de nem barátságtalanul. Csalány ösztönösen érezte, hogy a rossz hangulat nem miatta van, nem ellene irányul.

– Bal lábbal keltél?

– Nem nagyon aludtam.

– Altatód van?

– Nem használt.

– Akkor miért hányod ilyen vadul a földet? Dőlj le egy kicsit pihenni.

– Majd este.

– Ne is zavarjalak?

– Azt nem mondtam.

– Szeretnék veled beszélni. Komoly dolgokról.

– De ne most.

– Miért ne?

– Nem vagyok használható.

Csalány attól tartott, hogy minden további faggatás már túlfeszítené a húrt. Bármilyen sürgősen van is szüksége tanácsra, annyit azért várhat, amíg Főnök visszanyeri derűs lelki békéjét. Vagy talán neki is komoly baja van?

– Fáj is valamid? – Ennyit azért megkockáztatott:

– Az élet – hangzott a kitérő válasz, és Főnök olyan erővel tiport rá ásójára, hogy Csalány most már jobbnak látta odébbállni.

5.

Frdn'ndot este otthon ezzel fogadta édesanyja: – Keresett Kosi bácsi direktor úr. Kéret, hogy menj el hozzá, és vidd el neki a grófi bibliát, amit Baptiszt bácsitól vásároltunk.

Az asztaloséknál nem volt fürdőszoba, Nándi az udvaron tisztálkodott meg, a mosóteknő igénybevételével. Bekapott vágy fél méter zsíros kenyeret, aztán ment csak a könyveihez.

A biblia nem volt helyén. A fater elvitte? Szokatlan volt az is, hogy a fater ilyenkor nincs otthon. Nándi faggatta anyját: mi van? Az asztalosné ötölt-hatolt. Férje a múltkor iszonyú botrányt csapott, hogy miért eresztette el a részeg Baptisztot, s szegény asszony akkor elhatározta, hogy nem ártja magát többé férje ügyeibe. De a fiú olyan ravaszul és olyan beletalálóan kérdezte, hogy végül megadta magát:

– Megmondom neked. De ha elárulsz, apád engem ver agyon. Elbújt.

– Miért?

– Hogy az a valami más kezébe ne kerüljön. Érted te ezt?

– Nem értem. Azaz... kapott valamit a fater a kastélyszállóbeli leletből?

– Fenét! Egy nagy semmit találtak ott.

– De hát akkor mit kell dugdosnia?

– A szent könyvet a térképpel.
– A könyvet? Elvitte?
– Nem ment világgá. Csak rokonoknál búvik a közelben. Hogy ne faggathassák.
– Kik?
– Mit tudom én.
– S engem itt hagy a vallatóknak?
– Azt mondta, te majd kivágod magad könnyen, hiszen annyi könyvet olvastál.
– Dehát történt valami? Miért kellett elfutni?
– Nem tudom.
Világos, hogy a kastélyszállóban kiderült valami nagyon fontos. És ha Menyhért bácsi kéri az öreg bibliát a térképpel, akkor ő valami nyomot találhatott a francia katona aranyát illetően.
– Elmegyek Kosi bácsihoz – közölte Nándi.
– S ha vallat?
– Tőle nem kell tartani. És legalább megtudom, mi elől szaladt el a fater.
Frdn'nd magához vette a bibliai bejegyzés ,magyar fordítását és a selyempapírra kimásolt térképet, s máris indult Menyhért bácsihoz, örült, hogy végre bejuthat hozzá. Tágas, régimódi családi házban lakott az öregúr, még nagyapja építtette. Bagoly sokat mesélt a széles, hosszú ámbitusról, amelyet a nagy régész beüvegeztetett; itt tartotta kincseinek egy részét. Magánmúzeum? Nem, ez ellen tiltakozott az öreg. Ami értékes és becses, tanulságos és követésre lelkesítő, az ne legyen sohase egy ember tulajdona, hanem a közé. Ne egy család nézegesse, hanem sok tízezer ember. “Ez a kis gyűjtemény a múzeumok tornáca. Itt mint tisztítótűzben várják ki az egyes, anyakönyvezett tárgyak, amíg megérnek egy igazi múzeum figyelmére."
A nyugdíjas igazgató kedvesen fogadta az ifjút, s hagyta, hogy az gyönyörködve futtassa végig szemét a falakon, polcokon, tárlókon.

– Szép, ugye? Eljössz máskor is? Hivatlanul? És hozol is valamit? Nézd, én nagyon egyszerű dolgokkal beérem.

Fölemelt egy elnyűtt kötésű, vaskos, nagyméretű könyvet.

– Szemétdombon találtam, így, ahogy mondom. Százéves vicclap három évfolyama egybekötve. Nagyjából már letisztítottam. És írtam a Nemzeti Könyvtárnak, hogy nem hiányzik-e nekik ebből valami. Hogy valamelyik betyár nem csonkította-e meg az ő példányukat? Igaz, ennek a fedőlapját meg letisztelte néhány tyúk, de azon lehet segíteni.

Az öregúr csak ezután vezette be ifjú vendégét könyvekkel és folyóiratokkal, acélmetszetekkel és együgyű népi faragványokkal telezsúfolt dolgozószobájába. Leültette, és saját kezűleg kevert neki egy szelíd hosszúlépést. Közben érdeklődött, hogy halad-e az ásás. És láthatóan őszintén örült a talált csontoknak, eszközöknek, bár – úgy látja – eddig semmi rendkívüli sem került elő. Azt mondta: nagyon kívánja ifjú utódjának, hogy munkálkodása sikerrel járjon.

Végül Nándi kérdezte meg:

– Igazgató bácsi, mit találtak a télikertbeli kazettában?

Az öreg a fiú elé tolta a kormos színű, horpadt bádogdobozt.

– Nesze, ezt neked adom. Ha már annyit fáradtál és bilincset is viseltél érte. – Jóízűen, nagyot kacagott. Megsajnálta a fiút kényszeredett, majdnem fájdalmas mosolyáért. – No, ne savanyodj be. Megmondom, nem ér ez sokat, és nem is fog többet érni soha, mint mondjuk, egy üres cigarettásdoboz. De neked és apádnak talán tanulságos emlék. Én beérem Jeromos gróf nem mindennapi levelével.

És aztán az ő jól ismert és kedvelt, anekdotázó módján elmesélte rendre, milyen “mulatságos gaztett" bontakozik ki a grófi család történetében. Hogy a derék gróf megirigyelte a vándor obsitos zsákmányolt kincsét, és a bíróság segítségével megfosztotta tőle, nem rettenve vissza attól sem, hogy a katonát, bár végeredményben ő is rablással jutott az értékekhez, felkötik. S aztán a késői utódnak

támadnak lelkiismereti aggodalmai, elássa a vérrel szerzett aranyakat és gyémántokat, külön elrejti a leleplező iratot; ekként a sorsra bízza, hogy kiderül valaha a főnemesi-család szégyene, vagy sem. És a sors kegyes volt Ewrukhékhoz, mert csak a család kihalása után födte fel a titkot.

– És ebben nem kis részed van neked is. Elhoztad a bibliát?

– Nem hoztam el a könyvet, csak azt, ami igazgató bácsit érdekli. Mi sokat vesződtünk ezzel a térképpel meg a leírással, de nem mentünk semmire, nem bírtuk összeegyeztetni. – Nándi elmagyarázta, hogy a térképvázlat nem illik rá pontosan a környék egyetlen részletére sem.

– Mert akkor még nem fényképezéssel csináltak hajszálpontos térképeket, hanem csak úgy átabotában rajzoltak krikszkrakszokat.

– De a Sárga-patak egyáltalában nem kanyarog...

– Ma már nem kanyarog. Mert száz évvel ezelőtt, amikor a vasutat építették, új, egyenes medret ástak neki. S a vaspályát bevágták a hegy oldalába. Ezt persze nem sejthettétek. No várj csak.

Micsoda nagyszerű kis helytörténeti gyűjteménye volt Menyhért bácsinak! Hamarosan előbogarászott belőle egy kétszáz éves térképrajzot, a városról és környékéről. Azon a Sárga-patakot majdnem ugyanúgy kanyargó vonal jelezte, mint a gróf rajzán. A két hegyet sem volt nehéz azonosítani.

– Hm. Csak éppen azt felejtette el bejelölni a nemes főúr, hogy hova ásta el az aranyakat.

– És ez a pont itt, igazgató bácsi?

– Elég bizonytalan.

– Ha kell, felássuk az egész környéket. Most már nem csináljuk olyan vaktában, mint először, a kolostornál. Megtanultuk, hogyan kell kutatóárkot vezetni.

– Csakhogy ez, édes barátom, egészen másfajta munka megint. Itt nem temetőt keresel.

– Hát... – Nándi a fejét vakarta – a faterom nem fog élni hagyni, ha

kicsúszik kezéből a kincs... Meg hogy elárultam a térképet

– És te hogy vélekedel?

– Én most már egészen másként nézem a tudományos kutatást. Megtanultam, hogy a kincsnél többet ér a tudományos lelet. Sokat tanultam a bollák sírmezőn.

– Jól van. Apáddal majd beszélek én. Meg kell értetni vele, hogy mi a helyzet. Ha valaki ma a szántóföldjén kincset fordít ki az ekéjével, azért persze elismerés, jutalom jár neki. De egyes embernek nincs joga mások földjén kincs után kutatni.

– Kié az arany, amit a gróf elásott? – kérdezte Nándi. – Nem azé, aki megtalálja?

– Hej, fiam, ha az a kincs egyszer előkerül, akkor itt száz jogász ötszáz évig törheti a fejét, és gyárthatja a pöriratot, amíg talán, de csak nagyon talán, tisztázódik valami. Higgyük el, hogy az arany a kivégzett katonáé volt? Jogosan? Ha vannak leszármazottai, azokat illeti a hagyaték. S bár a pórul járt vitéznek éppen csak a nevét tudjuk... valami Guarrazeros, ugye, ha igazán ez volt a neve... de ügyvédek megtalálják az örököst, mert hiszen az örökség tetemes része végül az övék lesz. De kiderülhet, hogy ez a Guarrazeros kitől vette el az aranyakat. Melyik városban, melyik kastélyban rabolta? Se vége, se hossza ennek a pörösködésnek; persze ha egyáltalában előkerül az arany. Tudod, hány ilyen kincsesládikót, arannyal telt köcsögöt rejteget a föld?

– Mi megkeressük – erősködött Nándi. – És persze nem titokban fogunk ásni, hanem szabályosan, engedéllyel.

– Én azt mondom neked, tartsatok ki Vas Antal mellett. Ha ott már készen vagytok, akkor... esetleg...

– Akkor igazgató bácsi vezeti az új ásást?

– Nem, fiam. Én nem ások. Az nem az én szakmám. De talán Vas Antal hajlandó lesz.

– Tessék vele beszélni, igazgató bácsi!

– Hogy én?... Igazad van, fiú. Úgyis kíváncsi vagyok arra a bollák

temetőre, megnézem holnap. Kimegyek veletek. Hánykor indul a teherbusz? Nyolckor? Ott leszek.

6.

Főnök mindig hitetlenkedve olvasta regényekben a nagy belső monológokat. Lehetséges az, hogy valaki órákon, napokon át önmagába zárkózik, és fektében, ültében, álltában, jártában állandóan és némán (esetleg – önmagával beszélve), szenvedjen saját bajával, küszködjék az egész világgal? Ilyesmi – gondolta – csak regényhősökkel fordulhat elő.

Most vele is előfordult. Gondolatainak sebes lovai elragadták, és a legnagyobb távolságokat nyargalták be vele. Nemegyszer jutott eszébe közben, hogy megszökik. Elmegy valahová, akárhová, ahol senki sem ismeri, és új életet kezd. De édesanyát nem hagyhatja itt. Vele együtt kell eltűnnie, őt kell kimentenie innen, a gonosz rokonok üldözéséből. Akik, mint a görög sorstragédia Erinniszei, üldözik őt. Holott ha igazság volna, Misót és Lalit kellene a kígyóhajú, kutyatestű, bosszúálló angyaloknak a pokolba kergetniök. Görög sorstragédia! Igen, ez esik meg vele. Tehetetlenül kell állnia a végzetet, amelynek fölidézésében teljesen ártatlan.

Ártatlan? De hát akkor miért fél? Miért nem mer a szemébe nézni senkinek? Miért bujkál? Miért retteg attól, hogy ha elfordul, ujjal mutatnak rá: “Ez az, akinek anyja halálra éheztette az apját. Vajon ő is tudott róla?" De hiszen ez rágalom! Minden rágalom! Mondja el kiáltsa el mindenkinek, együtt vagy külön-külön: nem igaz Misó bácsi vádja! Édesanya nem tehet semmiről, ö maga a legszerencsétlenebb áldozat. Az Erinniszek áldozata. Kórházban fekszik eszméletlenül. Talán meg sem gyógyul. És ha meggyógyul, nem lesz módja, ideje, hogy az aljas. gyanúsításokat megcáfolja. Ebbe bele kell őrülni!

Emésztette magát egész nap. Nem szólt senkihez. Ahányszor közeledett valaki, összehúzta magát, és ásójára dőlt. Mindig azt hitte, a közeledőnek az a szándéka, hogy mellének szegezi a rettenetes kérdést: igaz, hogy anyád gyilkos?... Lesunyta fejét, és ásott; megszállottan, dühösen, elszántan, vadul, keményen ásott – oda sem figyelve. Mire délután előállt a teherautó, hogy hazavigye a csapatot, fájdalmasan sajgott a tenyere; még feleúton sem voltak, amikor ujjai tövében megjelentek az első hólyagok.

“Holnap talán nem is tudok ásót venni a kezembe, és akkor mi lesz? – esett kétségbe újabb ok miatt. – Talán a főorvos ad valami gyorsan ható kenőcsöt" – jutott eszébe, amikor a múzeum előtt leszállt a kocsiról, és futtában köszönve hazafelé lódult. Hiszen úgyis meg kell tudnia tőle, hogy van édesanya.

Megmosdott, aztán ledőlt egy kicsit, mert fáradtnak érezte magát. Elnyomta az álom; csöngetésre ébredt. Sötét volt.

A főorvos felesége állott az ajtóban.

– Már azt hittük, valami baj van – mosolygott kedvesen. – Az uram beszélni akar magával. Feljön? Van vacsorája? Nem akar nálunk enni valamit?

Kerek, rózsaszín arc, nagy, fénylő szőke hajkorona, gyönyörű fogsor kedves mosolya, kellemes hangszín és szíves invitálás – álmodik-e, vagy egy másik világba. aludta volna át magát?

– Köszönöm, köszönöm... Elaludtam... Úgyis föl akartam menni érdeklődni... Azonnal, csak rendbe hozom magamat.

Megmosta arcát, tiszta inget vett, két perc sem telt bele, és fölment. Egész idő alatt látta a sugárzó haj alatt mosolygó arcot, és valamilyen derűs megnyugvást érzett.

A gyors mozgású, harsány hangú, medvealkatú főorvos is közel állt szívéhez; most olyan jólesett, hogy mind a ketten törődnek vele; egyszerre nagyon hozzájuk tartozónak érezte magát.

Nekik kellene elmondani keservét. Az asszonynak? A főorvosnak? Vagy együtt mindkettőnek? Két embernek nehezebb is, de könnyebb

is ilyen személyes botránnyal előhozakodni. Négyszemközt meghittebb lehet. A válasz is. Nem tudott dönteni. Majd meglátja, milyen alkalom adódik.

A nagyobbik fiú nyitott ajtót, a tízéves Feri. Aztán a kisebbik, a hatéves Laci rohant elébe. A két srác titokban és messziről nagyon tisztelte a felnőtt gimnazistát, és most nem titkolta, mennyire örül a közelségének.

– No gyere, gyere – jött elébe a főorvos is. – Csak rád várunk, pedig irtó éhesek vagyunk. – És betessékelte az ebédlőbe.

Üt személyre volt terítve. Fényes damaszton ezüst étszer, csillogó porcelán és kristály. Vázában virág. Az asszony már hozta a vacsorát: nagy ezüsttálcán sonka, felvágott, császárhús, nyelv – és hatalmas porcelán tálban párolgó, ínycsiklandozó paradicsomos káposzta.

– Addig nem mesélek, míg nem ettünk, mert éhen veszünk – harsogott a főorvos. – Hat hasműtétem volt ma. Hát te hány bollák csontvázat bontottál ki? Annyit azonban mégis elárulok, hogy csak jó híreim vannak számodra. Anyádnak semmi komoly baja, egy-két nap múlva hazaeresztik. Voltam nála egy percig. Megnyugtattam, hogy vigyázunk rád.

... Barnáék mindig a konyhában vacsoráztak: rizsfelfújtat, tejbedarát, zabpehelyt, üres főzeléket. Mindig csak kanállal ő és apja a konyhaszéken, illetve a szennyesládán kuporogtak, édesanya ide-oda járt köztük és a tűzhely között, s közben a lábasból kaparta ki a maradékot. A főorvosék ilyen ünnepélyesen étkeznek mindennap? Persze csak este van együtt a teljes család – és ez nekik ünnepély. Milyen jó nekik! Vajon erre mondta egyszer apa: igen, a főorvosék nagy életművészek.

Kissé feszélyező volt a szikrázó csillár alatt a sok ezüst evőeszköz, a damaszt asztalkendő, de látta, hogy a család mindennapian élvezi ezt a mindennapi külsőséget. Kétségtelen, hogy az alapjában véve egyszerű vacsora másként ízlik porcelánról, ezüsttel fogyasztva.

Főnök először föllelkesült ettől az életművészettől, amelyben része

volt, aztán lassan romlani kezdett a kedve. Egyre csak azt látta, képzeletben a sámlin kuporogva, milyen kényelmetlenül ül apa a füstös, homályos világítású konyhában a billegő lábú, nyekergő tetejű, vedlett konyhaszéken, csont-bőr kezében bádogkanál, arcán fájdalmas mosoly... Talán a főorvosék nagy életművészetére gondolt akkor is, vagy... jaj, borzasztó elgondolni! – éhes volt, és tudta, hogy éhes fog maradni.

– Eszel eleget? – kérdezte többször is a főorvos, aki sebesen, buzgón tömte magát. – Margerit, legyen gondod Adira. A kedves anyukája azt mondta nekem, nincs egy nyugodt perce, merthogy ez a fiú csak akkor eszik, ha szájába rakják a falatot. Éppolyan, mint apja, a nagy tudós, aki elfelejtett enni, ha dolgozott. Igaz?

– Igaz – motyogta Adi alig hallhatóan, és máris teljesen kizártnak érezte, hogy itt, ebben a környezetben beszéljen az anyját ért nyomorú vádról.

Vacsora után átültek a férfiszobába. Ott a szalonasztalon főzték a kávét, amely után a főorvos konyakot, felesége likőrt fogyasztott. A nagydarab ember eléggé érthetetlen orvosi kifejezésekkel mesélte, hogy édesanya idegzetének nincs semmi baja, mert az a bizonyos köznapi idegesség, amely őt jellemzi, az nem idegbaj, sőt adott esetben nagyon jó levezetője apró ingerültségeknek, amelyek másképpen egyéb szervekben okozhatnának zavarokat.

Adi csak ült elveszetten a kényelmes, hatalmas műbőr fotelban. Eleinte a fotel sarkán kuporgott, majd mind mélyebbre csúszott puha oldalfalai közé. A kényelmetlen konyhai hokedli egy pillanatra sem tűnt el képzeletéből. Nézte a szivarfüstfelhők kavargását, milyen szép alakulatokban gomolyogtak a sokfelől áradó kékes villanyfényben … Ez vajon mind az életművészethez tartozik?

Alig hallotta, miről beszélnek, s közben ujjai hegyével nyomogatta tenyerének hólyagjait. Eszébe, sem jutott, hogy a főorvosnak megmutassa, de az asszony észrevette a bajt, s mikor megtudta, mi okozta, egy kis tégelyt hozott a fürdőszobából.

– Ezzel kenje be lefekvés előtt. Nem orvosság, csodaszer. Nem szabad megköszönni, mert akkor nem használ. Én is ezzel ápolom vízhólyagjaimat a tavaszi kerti munka után.

Ez jó alkalom volt a távozásra.

Tíz perc múlva Főnök már ágyban feküdt. Jótékony álma volt, de reggelre kelve nem emlékezett rá, hogy bosszúálló angyalok kergették-e az álnok rokonokat, vagy az életművész főorvosék szalonjában pihente-e tovább nehéz napjainak testi és lelki törődéseit.

7.

Menyhért bácsi reggel az elsők között érkezett a múzeum elé. A diákok megilletődött tisztelettel fogadták a tudóst, aki híres humorával újonc önkéntesként mutatta be magát nekik. Bagolyt mérhetetlenül boldoggá tette, hogy a nagy ember előbb “régi, legkedvesebb barátjának", majd “kiváló amatőr régésznek" nevezte őt nyilvánosan..

Frdn'nd hóna alatt szorongatta a kastélyszállóban előbányászott kazettát. A regényes környezetből kiszakítva a kopott bádogdoboz nem mutatott semmit. Frdn'ndnak semmiképpen sem sikerült rá fölhívni a figyelmet. Főnök utolsónak érkezett, majdnem elkésett. Már becsukták a teherautó hátsó falát, a későn jövőt kezénél fogva emelték be a mozduló kocsiba. Főnök helyet szorított magának a sarokban, térdre könyökölt, és tenyerébe temette arcát.

– Mi van, te fogfájós víziló? – kérdezte tőle valaki.

Természetesen harmadikos volt az illető, mert elsős hogyan is kockáztathatott volna meg ilyen bizalmaskodást. De a harmadikos sem kapott választ. Menyhért bácsi jelenléte természetesen Főnök búskomorságára is árnyékot borított.

Csalány a vezetőfülke közelében telepedett le, s ő végre érdeklődést mutatott a mellette ülő Frdn'nd kazettája iránt.

– Szóval ezt kellett volna a kolostor romjai közt megtalálnunk? – vette kezébe a tisztára súrolt ócskaságot.

– Emlékszel, milyen klassz angyal voltál, amikor leereszkedtél a sziklacsúcsról? – kérdezte a fiú, és áhítatosan figyelte a lány profilját.

Csalány ma egész rendkívülien szép volt, és a kiváló aranykutató remélte, hogy Csalány végre egyszer észreveszi az ő igazi, szívből jövő és mesterkéletlen vonzalmát annál is inkább, mivel úgy látta, hogy Főnök és Csalány között – egyelőre ismeretlen okból – vége mindennek.

A szép lány azonban hamar megfeledkezett az ölében tartott kazettáról és a mellette szaporán pislogó Nándiról. Fölidéződött emlékezetében a hegyen lejátszódott kínos éjszakai jelenet, amikor Adi sehogyan sem akarta megérteni őt, az angyalát, és sajnálatával vigasztalni akarta. Milyen vad volt még ő akkor! Milyen gyorsan elvesztette önuralmát: elrohant, aztán csak kesergett súlyos csalódása miatt. Milyen nevetséges kis családi Viszályok szomorították őt akkor. Hol van már az ilyenfajta problémáktól!

– Tulajdonképpen miért rohantál el akkor? – kérdezte Nándi.

Csalány nem is hallotta a kérdést. Az jutott eszébe, mennyire megkomolyodott ő azóta. Most már bizony örülne Adi részvétének is. És mennyivel inkább szüksége van most rá, hogy sokkal súlyosabb gondjaiban valaki foglalkozzék vele, törődjék vele; nem baj, ha sajnálja is, csak terelje el figyelmét az apja mesterkedései miatt támadt megoldhatatlan nehézségekről. De Adi most feltűnően kerüli őt, holott ő az egyetlen, aki megvigasztalhatná, gondjait megoszthatná vele. A megosztott gond, felegond. Adi azonban nemcsak bánatának felét vehetné le szívéről, hanem esetleg ki is találna valamilyen megoldást.

Megoldást? Mire? Nem lehet változtatni azon, hogy apja csinált egy nagyszabású üzletet, s hogy az ebből származó sok pénz az övé is. Szökjék el hazulról, tüntetésül, hogy semmi köze ehhez a pénzhez? Ostobaság. Hiába megy el. Ki érti meg? Mihez kezd

egyedül? Apja vissza viteti, esetleg zárt intézetbe csukatja, hiszen úgyis idegbajos... Ha mamája is vele jönne? De ő okos és óvatos, nem teszi kockára jólétét. Valamiből mindenkinek élni kell; nincs olyan felnőtt, aki pénzért, több pénzért ne lenne hajlandó megalkudni lelkiismeretével. Pénz kell mindenkinek, pénzből lesz minden.

– Kár, hogy arany már nem volt a dobozban – beszélt még egyre Frdn'nd.

Nem a nagy pénz az ő szégyene, hanem az, hogy társait rútul rászedte apja. Igaz, Sulajdiri is részes benne, talán akaratlanul. Ö is bedűlt. De igazán kínos csak az ő helyzete. Ki hiszi el, hogy ő nem tudott a cselről? Azt kellene kitalálni, a többiek előtt hogyan választhatja külön a maga személyét az apjáétól? A saját hazafias felbuzdulását apjának a hazafiasságot kiaknázó üzleti leleményességétől?

– Emlékszel még arra a históriára a kincsesládikóval? – folytatta még egyre kérdéseit Nándi.

Megérintette kezével a lány ölében nyugvó kazettát, mire az fölrezzent:

– Mi? Miféle ládikó? Miféle história?

– Nem emlékszel? Az öreg paraszt, aki azt írta a végrendeletébe, hogy az örökséget elásta a szőlőben. Erre a fiai mélyásást rendeztek, meg is találták a ládikót, de csak...

– Tudom, már tudom! – kiáltott fel Csalány, és egyszerre ragyogó ötlete támadt, hogy mit kell tennie. Elkapta a fiú karját. – Te Nándi, nekem adnád ezt a vacakot? – Megemelte a dobozt. – Csak kis időre, kölcsön.

– Bo... boldogan. Mire kell?

– Majd meglátod. De arra kérlek – a fiú füléhez hajolt- –, hogy egyelőre ne beszélj róla senkinek.

– Becsszó.

– Kösz – mondta a lány meleg hangon. Még egyszer megszorította a fiú karját.

És aztán újra elmélyedt gondolataiba.

8.

A két tudós kutató nagy szívélyességgel köszöntötte egymást.

– Ó, milyen megtiszteltetés! – kiáltott föl Vas Antal, amikor megpillantotta elődjét a teherautón.

– Ha megengeded, kedves öcsém – rázta utódja kezét hosszan a volt igazgató –, megnézném, mi folyik itt. Bár nekem ez nem kifejezetten szakmám, de kíváncsi vagyok a munkádra. Megvallom őszintén, nem nagyon bíztam az eredményben. Féltettelek is a kudarctól. Hát annál nagyobb az örömöm, hogy sikerült. Gratulálok!

– Nagyon köszönöm. – Vas örült, hogy láthatóan nem igaz, amit annyian duruzsoltak a fülébe Menyhért bácsi intrikáiról.

– Aztán adok neked egy értékes tippet – folytatta az öreg. – De az ráér, majd ha itt végeztél.

– Nagyon érdekel.

– Te is rájöttél volna, ha tegnap ott vagy a kastélybéli padlóbontásnál.

– Későn kaptam a meghívót. Mert én most idekinn lakom, sátorban.

– Hej, könnyű a fiataloknak! – veregette Vas Anti vállát Menyhért bácsi. – Sátorban!... Az én öreg csontjaim már nem érik be a puszta földdel derékalj helyett.

Vas az ernyős asztal felé kalauzolta vendégét. Menyhért bácsi ott ledobta kabát ját, s ingujjban, a magával hozott esernyő alatt elindult utódja oldalán, hogy megtekintse az árkokat.

Ezen a napon különlegesen eredményes lett a munka. Gyors egymásutánban nyolc sírt tártak föl, ezek közül ötben harcos férfi nyugodott – szokatlanul magas arány. A férfiak mellett kések, dárdák és mindegyik sírban tucatnyi kis csontlemez. Vas Antal eddig már

“több csontlemezt ásott ki, mint amennyit tíz más népvándorlás kori temető összesen szolgáltatott.

Jegyzőkönyvezés egyelőre nem folyt, és az ásás is abbamaradt: a fiatalok érdeklődéssel hallgatták a szakemberek eszmecseréjét.

– Csalány egyedül maradt az asztalnál. Miután a földre dobott kabátok alatt gondosan elrejtette a bádogdobozt, hozzálátott nagy ötletének megvalósításához. Ceruzát és papírt ragadott, írni kezdett. Amikor egyszer fölnézett munkájából, szeme Adiével találkozott, aki a csoport szélén állva őt nézte mereven. Azonnal letette a papírt, és elindult a fiú felé. Az néhány lépéssel elébe ment. Mosolygott.

– Ma használhatóbb vagy? – kérdezte Csalány, kezét nyújtva.

– Ma nagy szükségem van rád – mondotta a fiú kissé elkomorultan.

– No, hála istennek, végre szükséged van rám! – vidult föl a lány.

Néhány pillanatig némán álltak, biztatást gyűjtöttek egymás szeméből.

Főnök hajnal óta küszködött a ránehezült nyomasztó magányérzettel. Valaki előtt ki kell tárulkoznia, ezzel már tisztában volt. Tanácsra van szüksége? Nem! Adhat neki valaki tanácsot? Átérezheti valaki az ő helyzetét? Nem! De ha elmondja végre egyszer hangosan és összefüggően mindazt, ami a lelkét nyomja, talán – mire a történet végére ér – kitalálja a folytatást. Azt, hogy mit kell tennie.

Kire bízhatja rá szégyellni való titkát? Ki az, aki sohasem fog visszaélni bizalmával? Bagoly? Frdn'nd? Csalány? Mindegyik ellen akadt kifogása a titkát féltő óvatosságnak, de amikor most, szeme Csalányéval találkozott, hirtelen eloszlottak az ő személyével kapcsolatos aggályai. És amellett: Csalány nő, gyöngéd lény, mint nő érzelmesebb, jobban megértheti, átérezheti más drámáját, különösen egy édesanyával kapcsolatban. És mielőtt meggondolhatta volna magát, kimondta:

– Ma nagy szükségem van rád!

Aztán nyomban megbánta; férfiatlannak érezte a kitervelt “gyónást". Ha Csalány most csak egy tekintettel is sürgeti a vallomást, akkor ő visszakozik, vége mindennek, a kitörni készülő tűz nyílása talán örökre elzáródik. De – szerencsére – Csalány is tele volt mondanivalóval.

– Ide halgass – kezdte. – Nagy elhatározás és merész tett előtt állok. Magamban már leszámoltam apámmal. Most végre találtam olyan megoldást, amely úgy hozza nyilvánosságra az igazságot, az én igazságomat, hogy otthon mégsem mondhatják, nyíltan elárultam tulajdon édesapámat. Ütött a nyilvános leszámolás órája...

– Sok bajunk van az őseinkkel – sóhajtott a fiú.

– Neked is? – lepődött meg Csalány. Főnök lemondóan legyintett.

Csalányban a beteget legyőzte az ápoló. A panaszkodó kislányt felülmúlta a sebek gyógyítására érett nő.

– Mi történt? Valami baj esett Malvinka nénivel?

A fiú csodálkozva nézett a lány szemébe. Milyen mágikus ösztöne van. Hogy rögtön kitalálta!

Megfogta Csalány karját, húzta az asztal felé, amelytől a tanulmányozó csoport egyre távolodott, és közben már mondta is:

– Tegnapelőtt este, amikor hazaértem...

A két rokon látogatását, bár tárgyilagosságra törekedett, nagyon ellenszenvesnek írta le. Az anyagi elszámolások puszta említésére Csalány arca megrándult, amikor pedig Főnök megemlítette, hogy édesapja egyáltalában nem törődött a pénzzel, közbeszólt:

– Nem tudod elképzelni, mennyire szenvedek én, hogy otthon mindig csak azt kell hallgatnom, mennyit keresett apám ezzel, mennyit azzal, mennyi különpénzt adott mamának, mi mennyibe került, és mire mennyit lehet még költeni.

Főnök hálás pillantást vetett Csalányra, a megértésből még egy kis erőt gyűjtött, aztán belevágott:

– A pénz engem sem érdekel. Különben is utóbb rájöttem, hogy édesapa nem hibázott. Nem, ő nem hibázhatott; ha nem is érdekelte a

pénz, de vigyázott arra becsülettel, amit rábíztak. Akkor, akkor azután azt mondták ezek az aljasok, hogy anyám gyilkos, mert édesapám azért halt meg, mivel... nem_ evett eleget... – Leejtette fejét, és eltakarta arcát.

– Mit? Hogyan? – A megdöbbentő közlés fejbe kólintotta a lányt. – Ez képtelenség! Hogyan lehet ilyent állítani?! – Lassan erőre kapott, mintha hosszú futás után végre kifújta volna magát. – Ilyen gyalázatos, gyűlölködő, becstelen rágalomra gondolni sem szabad!

– Édesanya nyomban elájult. Két napja kórházban van.

– Majd rendbe jön.

– Soha! Soha! – Adi szeme sarkában könnyek rezegtek. – Mert tudod... ez rettenetes... ezért nem bírok magammal... ezért reménytelen... és csak rosszabb lesz, ha édesanya hazajön... mert... mert... Csalány, ne vess meg, hogy kimondom, de csak neked... senki másnak be nem vallanám... én rájöttem, hogy van ebben a vádban... valamelyes... igazság.

Kimondta. Feje lekókadt. Csalány a kezét fogta és simogatta.

– Adi... Adi... csillapodjál. Ez őrület! Hogy jut eszedbe?!

– Igen, őrület – mondta tompa hangon a fiú. – Hallgass végig, elmondok mindent.

Kapkodó szavakkal, széteső mondatokkal sorra vette rettentő látomásait, amelyek óráról órára feltorlódtak benne, egyre inkább alátámasztották a szörnyű vádat, s most már az adatok teljes és kerek ténnyé álltak össze, bizonyítékká édesanya ellen, önmaga ellen. Elmondott mindent, talán többet is, mint amennyit két nap alatt elszenvedett, mert most a vallomás gyötrelmében még – új képek idéződtek föl képzeletében régi, keserves jelenetekről.

Aztán kimerültén elhallgatott. Az volt az érzése, alighanem eldőlne, ha a hozzá mérten kicsi és gyönge lány nem tartaná karonfogva.

Csalány nem érezte a ránehezedő súlyt, nem nyomta az a teher sem, amelynek felét most az ő vállára helyezte át a szeretett fiú.

Különös érzés volt. Nem fájt a kétszeres nyomás, a testi és a lelki, sőt mintha inkább emelte, lebegtette volna, könnyedén és súlytalanul; a megosztott teher kapocs volt, amely két emberfélt egy ember egésszé kötött össze. Erős női ösztönnel érezte a fiatal lány, hogy ebben a pillanatban érkezett el élete céljának teljességéhez, amikor a “gyönge" nő ad támaszt az “erős" férfinak.

Egy pillanatig sem kételkedett, hogy van képessége a nagy vizsga megállásához. Nem gyerek már, hanem nő, embertárs.

– Ne őrjöngj, Adi – mondta szelíden, de mégis erélyesen. – Hát csak nem képzeled?... Hogyan juthat eszedbe? Neked, aki mintagyerek vagy, akinél jobban senki sem tisztelheti szüleit. Vagy éppen azért? Igen, ez az, talán éppen ez a túlzott tisztelet, ez a valóságos imádat, amit apád iránt érzel, és a hódolat, amellyel anyádra nézel föl... Hogyan is képzelhetsz szándékosságot? Nem, nem, ez csakugyan őrület. Ilyen vád csak pénzre éhes gonosztevők agyában villanhatott föl. Te, aki tudod, ki volt apád, és ki az anyád; te, aki képes vagy átfogni egy élet sokoldalúságát... Hiszen anyád féltette apádat. Ö ismerte, mit bír el a szervezete... Mi árt meg neki... Te ne tudnád, hogy a mértékletesen élők, a sovány emberek tovább élnek, mint a húsevők, a zabálók, a nagyhasúak?! Hát illett volna egy olyan mennyei angyalhoz, a tudományok mesteréhez, amilyen a te apád volt, hogy vastag húsokkal tömje magát, aztán nagy korsó söröket hajtson föl rá? A szellem embereinek nem sanyargatás lemondani olyan testi élvezetekről, amelyek nélkül egy materiális ember értelmetlennek találja az életet. S hogy az a tájékozatlan orvos mit mondott? Ami éppen eszébe jutott. És hogy anyád nem volt otthon? Hiszen tudod, hogy értetek futkosott. Itt szerencsétlen véletlenek találkoztak össze, de te megtettél mindent, amit tenni lehetett. Nem tartozol-e beteg anyádnak azzal, hogy amikor kijön a kórházból, derűs örömmel fogadd, ne pedig hitvány alakok sanda gyanújával? Hiszen tudod, mennyire szeret, s mennyi áldozatra képes érted. És helyt kell álmod az én kedvemért is, aki még jobban

szeretlek. Ha nem tudlak földeríteni, megnyugtatni, jobban szenvedek a te szerencsétlenségedtől, mint te magad.

A fiú fölemelte fejét, és ámulva nézett a lány szemébe.

– Te... te miért szenvednél?

– Mert szeretlek, Adi – mondta a lány hangsúlytalanul. – Nem először mondom neked, de te mindig kinevettél, hogy nem vagyunk mi még erre érettek, hogy nem jött el a mi időnk. Most eljött. Most megérett az idő. Én nem azért szeretlek, és nem azért kívánom, hogy te szeress, hogy csak összebújjunk, hogy csak csókolózzunk, gügyögjünk, butáskodjunk. Hanem azért, mert te vagy az, akivel az én életem teljessé válik.

– A te életed?

– Az én életem. Hát azt hiszed, elbírnám én azt az otthoni, pénzszagú, leleplező és gyanúsítgató, taktikázva kasmatoló családi életet, ha nem adna kitartó erőt az a tudat, hogy te vagy, és főként hogy leszel nekem.

– Én is elmondtam neked, Csalány, hogy micsoda szerencsétlenség ért;

– És?... És mit érzel most?

– Könnyebbséget.

A lány sikoltani szeretett volna a boldogságtól.

– És elhiszed most már, elhiszed ebből a könnyebbségből, hogy mi ketten... együtt... egymásért...

– Hiszem. De tudod, hogy édesanya...

– Tudom. De mi ketten együtt mindent és mindenkit legyőzünk!

– Úgy legyen – mondta meghatottan a fiú, és megszorította a lány kezét.

Ez a harmadik kézfogásuk volt, amelynek jelentőségét érezte.

– És... és te... segítesz nekem apámat legyőzni? – kérdezte Fruska.

– Ne siesd el. Várj még vele. Ez a nap legyen a békesség és megértés, elnézés és jóakarat napja.

– Megpróbálom. De ez a nap a fölismerések napja is.

9.

A nagy szemle véget ért, a két tudós visszatérőben volt az ernyőzött asztalhoz. Folytatódott az ásás. Főnök még egyszer megszorította Csalány kezét, még egyszer összemosolyogtak, aztán mind a ketten elfoglalták helyüket. Menyhért bácsi leült egy tábori székre, kimerültén szuszogott, legyezte magát.

Vas Antal lázas izgalommal tisztogatta, fényesítette, rakosgatta, rendezgette a különféle nagyságú és másmás módon rovátkolt csontlemezkéket. Csoportosította az egyformákat, azután rajzzal egészítette ki azt a képzeletbeli vonalat, amelyen a sírban feküdtek az egyes darabkák. S bár Menyhért bácsi szerénykedett, hogy a régészetnek ehhez a részéhez ő nem sokat ért, Anti mégis boldog volt, hogy végre szakembernek mondhatta el, mit hámozott ki ő ezeknek a régóta rejtélyes csontdarabkáknak a mivoltáról.

– Ha megengeded, kedves bátyám, először elmondanám ezeknek a lemezeknek immár százéves történetét. Népvándorlás kori sírokból kerülnek elő ilyen hosszúkás, vékony, kés alakú, részint díszített, részint dísztelen csontlemezek. Rendeltetésüket mindeddig homály födi. Az elsőket 1871-ben találták; a csontváz oldala mellett másfél ujj széles és egy láb hosszú csontlemezek feküdtek. Pontosan olyanok, mint ezek itt. Két keskeny, görbe töredék mindig egymásra illett. Ügy, mint ezek, látod, kérlek? Egyesek tegez, mások kardhüvely darabjainak vélték – őket. De volt olyan vélemény is, hogy nyereg tartozékai voltak. Az volt a baj, hogy mindig csak elszórtan, néhány darabot találtak. Itt azonban eddig tíz sírban akadt ilyen melléklet.

Vas Anti sorszám szerint rendbe rakta egy papírlapon az előző nap egyetlen sírban talált tizennégy csontdarabot.

– Most rátérek az én elméletemre – magyarázta.

– Szerintem mindenekelőtt igen fontos, hogy a sírban hová helyezték ezeket a csotokat. Nézd, kérlek, a jobb combon belül, a jobb kéz mellett feküdt ez a két, papírvágó kés formájú, ismeretlen rendeltetésű csontdarab, az ott fekvő késen, de úgy, hogy keresztben helyeződtek el rajta. A lábszárak mellett is voltak hasonló csontok, a jobb lábszár mellett négy ilyen csontlemez.

– Ami már most az anyagukat illeti – folytatta –, igen kemény, inkább állati fogból, mint csontból valók. Lehetnek elefántcsontból is. A megmunkálás fűrésszel történt, két-négy milliméter vastag lapokra. Egyik lapjuk mindig simára van csiszolva, a másikat hosszirányban párhuzamosan haladó bekarcolások érdessé teszik. Egy-egy sírban különféle alakú csontlemezek fordultak elő. Némelyik darab felső végénél rejtélyes bevágás látható. Az egyes idomokból mindig kettő van, kettő-kettő mindig pontosan egymásra illik. Mindig kettő van az éles hegyű darabokból is. És tizennégy darab a teljes garnitúra. Itt van, lerajzoltam valahány alapformát. Nos?

– Érdekes – szemlélődött Menyhért bácsi.

– Ezek a csontok – folytatta Vas Anti egyre lelkesebben – sima felületükkel kifelé valami más, kemény tárgyra voltak erősítve. Esetleg enyvezve. Vagy kötözve zsineggel, húrral, szíjjal. Ez a tárgy kemény volt. Rozsdának nem hagyta nyomát, tehát fa volt. Mi volt tehát a sírba helyezett, fehér csontlemezekkel körülkötözött, görbe, négyszögletes keresztmetszetű faléc? Ezt a kérdést tettem föl magamnak. Mert ez a lényeges.

Mielőtt válaszolnék, még egyet. A népvándorlás kori népek sírjában mindenféle fegyvert találtak: kardot, tőrt, lándzsát, pajzsot, sőt nyílvesszőt és tegezt is, csak éppen a legfontosabbat, a lovas népek fő fegyverét nem találták még soha, az íjat. Nos, szerintem az a görbe faléc, amelyre egykor ezeket a csontlemezeket kötötték, nem lehetett más, mint az eddig még nem talált íj, a rejtélyes csontlemezek ennek az íjnak a részei voltak.

– Ha jól értem – szólt Menyhért bácsi –, szerinted más, fémből készült fegyverekkel ellentétben azért nem maradt a sírokban íj, mert az múlandó anyagból készült. De hát biztos, hogy volt íjuk?

– Hogyne! Ábrázolások fennmaradtak – válaszolt Vas Anti. – Például a híres kulgai ezüstcsészén. Vagy a klimovai ezüsttálcán. Meg falfestményeken is.

– Milyen volt tehát őseink íja?

– Az itteni leletek alapján meg lehet szerkeszteni. Kétféle íjuk volt. Egyszerű íj: közönséges, hosszú, vékony farúd; kerek keresztmetszetű, középen a legvastagabb, két vége felé egyenletesen vékonyodó. A farúd két végére erősítették az íj húrját.

– Értem.

– A másik: összetett íj volt; különféle anyagokból, művészettel készült. Csak legkisebb része volt a famag; belső, a húr felé néző oldalát szaru borította, kívül pedig több rétegben ínköteget erősítettek rá. Ez annyival különb az egyszerűnél, mint mondjuk, egy géppisztoly az elültöltő mordálynál.

– Ki csinálta az íjat? Külön íj készítő?

– Mindenki maga készítette. Nehéz munka volt, sok türelmet, tudást és ügyességet kívánt. Sok időt is. Évekig szárították. De aztán több száz méterre is pontosan találtak vele. Oroszlánra is vadásztak íjjal! Az egyszerű íjat mindig fölajzott állapotban tartották, kifeszített idege mindig lövésre kész volt. Az összetett íjról ellenben minden használat után lecsatolták az idegnek legalább egyik végét. Az összetett íjat nem lehetett könnyen felajzani. Erősebb íj felhúrozásához néha három ember is kellett. Ismerünk egy képet, ahol a harcos két kézzel és két lábbal végzi el. ezt a műveletet.

– Érdekes, nagyon érdekes – bólogatott Kosi Menyhért. – És hogy én se maradjak adósod, hallgasd meg, mi derült ki tegnap a kastélyszállóban...

És a maga viccelődő módján előadta, hogy a gróf kifosztotta és megölette a kincsásó volt katonát, aztán egyik utóda, aki szégyellte a

szerzésnek ezt a feudális módját, újból elásta a gyémántokat és aranyakat.

– Nem tudom, mekkorák a gyémántok, de hát szép érték lehet – fejezte be Kosi. – Nincs kedved megkeresni? A fiúk biztosan benne volnának.

Vas Antal vállat vonogatta.

– Sem a gyémánt, sem a moidores arany nem jelent nekem semmit.

– De a sztori isteni – kottyant közbe Csalány.

– Azt az újságíróknak hagyom – felelte Menyhért bácsi.

– Mi egyébként találtunk itt aranyat – vette elő a kis gömböcöt Vas Antal. Ennek a tartozékait érdemesebb lenne megkeresni. Csak attól félek, rég összeszedték már a falusiak, és valamelyik lelkiismeretlen aranyműves beolvasztotta; jeggyűrűt csinált egy ősöreg királyi ékszerből.

– Mindenesetre arra mutat ez – jegyezte meg a volt igazgató –, hogy talán fejedelmi sír is volt itt a közelben. Nem? – A faluban azt hiszik – szólt közbe ismét Csalány –, hogy mi itt aranyat keresünk. Jártunk ugyanis ott nyomozni.

Kosi Menyhért hallgatott darab ideig.

– Bemegyek a faluba – közölte végül. – Meghallgatom, mit mesélnek rólatok. Hátha megtudok közben valamit az aranyról. Engem itt jól ismernek a parasztok, hozzám talán bizalmasabbak.

10.

Alig indult el Kosi Menyhért, szembejött vele az úton a vajsárga 505-ös.

Cipót elcsodálkozott az öreg tudós láttán. Hát ez meg mit keres itt? Halálos ellenségének munkájánál. Gyanú ébredt benne: ha ezek kibékültek, akkor összeszűrik a levet őellene. Ha a két ellenség

együtt dolgozik, akkor biztosan a “tudomány" nevében akarják átverni őt, a laikust. Megállította a kocsit.

– Üdvözlöm, igazgató úr. Mit szól az ásatáshoz?

– Érdekes, igazán érdekes, amit hallottam, láttam. És lehet, hogy itt megoldódik egy réges-régi probléma. Nagyon sok csontlemez került elő?

Ez is azokkal a vacakokkal jön?

– Ugyan! Gondolja, hogy azokért érdemes ennyi pénzt kiadni?

– Ez attól függ – nevetett Menyhért bácsi –, hogy ki adja a pénzt. Van, akinek megéri, van, akinek nem. Meg aztán ha a csontlemez fegyverhez tartozott, mint Anti öcsém gyanítja, akkor a fegyverhez katonák is tartoztak. Ahol sok katona fekszik a földben, ott királyi sír is lehet. A királlyal együtt pedig rendszerint aranyat is eltemetnek.

Nem is sejtette, hogy a kedélyeskedéssel micsoda parázsló gyanút lobbant lángra a nyugtalan üzletemberben.

– De hát mondja, igazgató úr, nem lenne okosabb azokat az eltűnt grófi aranypénzeket és gyémántokat keresni?

– Már akinek. De az ilyen pénzek tapasztalatom szerint mindig csak véletlenül kerülnek elő. Ekevas alól, útépítő csákány ütése nyomán...

– Aztán náluk is maradnak a kincsek?

– Nem mindig. De persze az aranypénz értékét könnyű fölismerni. Ezzel szemben az olyan szép kis gömböc, mint amilyet itt találtak, s amelynek hiányzik a többi része, az igazában csak nekünk való. Mert abból még nagy dolog lehet! No, isten áldja! – Megemelte kalapját az esernyő alatt, és folytatta útját a falu felé.

Cipót összehúzott szemmel, mereven nézett utána, aztán odaugratott a kocsival az ernyős asztalhoz.

– Mi dolga itt ennek a vén uzsorásnak? – kérdezte az üdvözlésére siető Vas Antaltól.

– Uzsorás? Ez a kedves öreg? – mosolygott Vas. Cipotot meglepte, hogy az új igazgató így védi ellenségét, a régit. Türelmetlenül

fölfortyant:

– Mit csinált itt, és hová megy arrafelé? Tudni akarom!

– Megmondom – felelte Vas kissé méltatlankodva a hang miatt. – Megnézte a munkánkat, nagyon tetszett neki, és most elment a faluba, nyomozni az aranygömböc ügyében.

– Miért őt bízod meg ezzel? Mi köze neki a mi aranyunkhoz?

– Ez az arany nem az enyém, nem a tiéd, nem a miénk. Ez az arany...

– Nem azért adtam tenger pénzt, hogy…

– Jobb, ha nem beszélsz arról, hogy miért és mire adtál te pénzt!

– Miért ne beszéljünk? Ez az én földem, én adtam engedélyt a munkára, és ami itt előkerül, annak kétharmad része vitathatatlanul az enyém!

– Más lapra tartozik a kénes forrás, más lapra a régészeti lelet.

– Ilyen kétes érvekkel nem hagyom átverni magam! Kosinak itt semmi keresnivalója!

– De találnivalója van – mondta élesen Vas. – Nekem segít, önzetlenül. Hogy fogalmad legyen az önzetlenségéről, nekem ajánlotta föl az elrejtett Ewrukh-aranyat, amelynek hollétéről térképet talált.

– És te azt vele keresed? Nem velem?

– Se vele, se veled.

A két férfi ellenségesen nézett szembe egymással. Cipót csak ekkor vette észre, hogy lánya ott áll a közeli háttérben, és égő arccal hallgatja a kínos beszélgetést.

– Majd beszélünk erről máskor – mondta egy fokkal halkabban. És kacsintással jelezte, hogy ne Fruska előtt.

– Nekem nincs semmi titkolni- vagy szégyellnivalóm – mondta keményen az igazgató.

– Fruska, hagyj magunkra! Nem kell mindent tudnod – förmedt lányára az ingerült Cipót.

Ha nem olyan feldúlt a méregtől, talán feltűnik neki, hogy milyen

szófogadó lett egyszerre a lánya.

– Igen, papa – mondta, és sebesen lekuporodott. A földön heverő kabátok és pulóverek halmazának mélyére nyúlt, kihúzta összegöngyölt kötött kabát ját, és már szaladt vele.

Hátranézett. Látta, hogy nem törődnek vele; sietett egyenesen Adihoz. Meghúzta könyökét.

– Mi baj? – kérdezte a fiú kissé riadtan a feldúlt arc láttára.

– Megpróbáltam, ahogy kívánod, de nem lehet tovább várni. Apám olyan aljas, hogy le kell lepleznem. Nem engedem Hasdirit bántani. Segítesz?

– Mit tegyek?

– Csak egy pár pillanatra foglald el itt a társaságot. Aztán később majd ne csodálkozz, ha a már föllazult földben találsz valamit. Majd megérted. Bízzál bennem.

– Bízom, Csalány!.

– Nagy Főnök elmesélt egy viccet a csapatnak, de előbb félrevonta őket, hogy “Csalány ne hallja". S aztán amikor folytatták az ásást, az első ásódöfésnél vasat ért a vasa.

Alányúlt, kifordított egy fémdobozt.

:– Vasláda! – kiáltott föl Bagoly. – Igazgató úr! Vasláda!

– Az én ládikóm – motyogta elképedten Frdn'nd.

– Hallgass róla – döfte oldalba Főnök. – Tégy úgy, mintha sose láttad volna.

– De miért?

– Majd elmondom. Ha én is megtudom – súgta Főnök.

– Ha magadtól nem jössz rá – fűzte hozzá súgva Csalány.

Hasdiri loholva érkezett a helyszínre. Cipót Aladár méltóságosan követte.

– Hm – fogta kezébe Vas a bádogdobozt. – Ez meg hogy került ide? Hol találták? Miért nyúltak hozzá? Mutassák meg pontosan, hol és hogyan feküdt.

Főnök restelkedve magyarázta el, hogyan akadt ásója a ládikóba.

Bántotta, hogy félrevezeti a derék embert.

A láda kinyílt Vas Antal kezében, és egy papírlap hullott ki belőle,. öten kaptak utána. Vas igazgató már röptében látta, hogy a papír sem régi, sőt, mintha az ő jegyzőtömbjéről szakították volna le. Még a perforálás is látszott szélének egyik helyén.

– Itt kalózok jártak! – kiáltott föl Frdn'nd.

– Mikor itt még tenger volt!

– Talán olvassuk el az üzenetüket – mondta tréfát sejtő mosollyal az igazgató.

– Szabad nekem? – ragadta magához a papírt Bagoly.

– Tessék!

Bagoly megköszörülte torkát, és olvasni kezdett:

Én, Borongár, minden bollákok örökös fejedelme, *köszöntöm az olvasót...*

– A szöveg kissé modern, legalábbis az írástudatlan bollákok korában – jegyezte meg vidám hangon Vas Antal. Már nem volt kétsége, hogy a fiatalok valami tréfát találtak ki.

– Csöndet kérek, folytatom! – emelte föl hangját Bagoly.

Borongár fejedelem szavai ezek. Az az utolsó kívánságom, hogy a nomád bollák nép maradjon örökre itt, a legeltető életmódról térjen át a fejletlen kisiparra, és a közeli Reumás-tó, más néven Büdösvíz partján építse föl városát. Hazafias kötelessége minden közrendű fiatal bolláknak, hogy a város építésében teljes erejével, ingyen közreműködjék, ezzel szemben annak a nagyúrnak, aki a munkát – mások *hazafiságát hangoztatva – csak nézi, sürgeti és bírálja, jogot adok arra, hogy az építendő házakba beköltözőktől bért szedjen, a tóban fürdőzőktől belépőjegy ellenében díjat követeljen, az építőket a hazafiasság nevében szidalmazza. A dolgozóké a hazafias munka,* a *nem dolgozóké az üzleti haszon, így rendelem ezt én, Borongár*

fejedelem, minden bollákok ura, és meghagyom a bollák sírmezőt föltáró hazafias tanulóifjúságnak, eszébe ne jusson azt firtatni, kinek az üzletéért és miért adózik ingyenmunkájával, korai, sőt ókorai példát szolgáltatva a lelkiismeretlen kizsákmányolásra, írtam én magam, Borongár fejedelem, népem szerető atyja és bölcs vezére,

A felolvasás közben az arcok egyre jobban földerültek, a szájak nevetésre húzódtak, s az utolsó szó után ellenállhatatlan erővel harsant föl a kacagás. Ha pedig valaki még mindig nem kapcsolt volna, hogy miről, de főként hogy kiről van szó, elég volt, ha egy pillanatig rátévedt tekintete Cipót Aladár arcára.

A nagy üzletember kezdetben mosolyogva hallgatta a csacska végrendeletet, bár elvből nem helyeselte, hogy mindenféle játékkal töltik a drága munkaidőt. A “Reumás-tó" említésére megfagyott arcán a mosoly, és homlokán ráncok kezdtek sokasodni. Az ingyenmunka fölhánytorgatása dühöngő haragot váltott ki belőle, ettől kezdve szótól szóig sárgább lett az arca, orra környékén két ránc veszettül rángatózott. Az egyre gorombább szavak hallatára nagyokat horkant. S a végén megszorította az előtte álló Vas Anti karját.

– Miféle pimaszkodás ez? – sziszegte.

Vas megfordult. Cipót elképedve látta, hogy az igazgató is jókedvűen mosolyog. S ahogyan felelet helyett vállat vont, azzal – Cipót érzése szerint – csak elárulta, hogy cinkos a tréfában.

– Ki csinálta ezt a disznóságot? Remélem, azonnal leállítod a munkát, és folyamatba teszed a nyomozást – mondta vészjósló hangon Cipót.

– Eszem ágában sincs – vont vállat ismét Vas. – Miért ne marháskodjanak egy kicsit? Én is írtam egyszer egy apokrif levelet Vercingetorix nevében.

– De ez más! Én ezt nem tűröm! Kikérem magamnak! – pattogott Cipót. A fiatalok karéjában, szétterpesztett lábbal, ellenségesen állt, Vassal szemben. Vas halkan felelt, hogy a fiatalok ne hallják:

– Az egyetlen, ami okosat tehetsz az, hogy te is nevetsz. Hiszen

végeredményben...

– Ne folytasd! Szóval te is benne vagy a pakliban! Értem már. így akartok kiforgatni jogaimból. A pénzem, az jó volt neked. Nos, vedd tudomásul, ha öt percen belül nem kapok elégtételt, leállítom az ásatást.

– Nem te ásol.

A helyeslő tömegzúgásba Cipót rögtön belevágott:

– De az én engedélyem nélkül itt senki sem áshat! Ez itt az én földem! – Már ordított.

– Ez igaz – mondta csöndesen Vas. – Mégis arra kérlek, higgadtan gondold meg a dolgot. Gyerünk innen, beszéljünk négyszemközt róla.

– Egy húron pendülsz te is ezekkel a disznókkal! – üvöltötte Cipót. – Nem akarok senkivel pusmogni. Én megmondom nyíltan a véleményemet, én nem dugdosok kiagyalt végrendeleteket a föld alá.

– Ali, kérlek, ne tedd magadat nevetségessé – kérlelte az igazgató most már suttogva a dühöngő embert. – Próbálj jó arcot vágni, még ha rossznak érzed is a tréfát.

– Tréfát? Úgy! Hát én nem tréfálok! A magam részéről befejeztem a bollák kutatást. Egy vasat sem adok többé. Követelem, hogy azonnal szüntesd be a munkát, és egy óra múlva ne lássak itt teremtett lelket!

– Ne bolondozz, Ali. A teherautó csak délután jön ki a fiatalokért...

– A teherautó nem jön. Leállítom. És ebéd sem jön. Már ma sem. Itt minden az enyém, és semmi sem a tiétek. Egy óra múlva karhatalommal jövök vissza!

Megfordult, és döngő léptekkel elindult autója felé.

– Üdv, Borongár! – kiáltotta egy vékony hang.

Egetverő éljenzés támadt, aztán hangos röhögés következett. Cipót meggyorsította lépéseit, hogy ne kelljen hallania. Amikor már az autóhoz ért, akkor jutott eszébe lánya. Megállt, visszafordult, tenyeréből tölcsért formált szája elé.

– Fruuuuuska! Gyere, téged hazaviszlek! Egyszerre csönd támadt. Főnök jobbra nézett, balra nézett, nem látta fogadott húgát. Néhány pillanatnyi várakozás után Cipót bevágta magát kocsijába, becsapta az ajtót, és máris indított.

– Most mi lesz? – kérdezte Frdn'nd, egyáltalában. nem riadtan.

Ekkor ugrott elő az egyik árok mélyéről Csalány.

– Hát... – emelte meg két kezét Vas igazgató –, itt tovább nem dolgozhatunk, ha ő megtiltja.

– Én ismerem. Karhatalommal fog visszajönni – szólt Csalány. – Pontosan egy óra múlva.

– Ennyi idő éppen elég arra, hogy ideiglenesen betemessük az árkokat, és összecsomagoljunk. Persze gyalog kell hazamennünk... azaz átmehetünk a faluba, és onnan vonattal.

– Most te is gyalogolhatsz velünk, Csalány – ütötte hátba Nagy Főnök a Cipót lányt.

– Bátyó – felelt a lány sugárzó arccal –, nincs az a luxusautó, amelybe beszállnék, ha veletek gyalogolhatok.

KINCSTALÁLÓK

1.

Másfél óráig tartott, amíg az árkokat, sírokat úgy-ahogy betemették.

– A faluban lesz egy kis időnk a vonat indulásáig – közölte Vas Antal. – Aki nagyon éhes, ehet ott valamit.

– Ha van pénze – vágta rá valaki.

Nagyot kacagtak. Különös, bár valamennyien sajnálták, hogy az egészen eredeti vakációi munkának váratlanul vége szakadt, mégis ragyogó jó hangulatban voltak. A remek ötlet, a koholt irat, a

mulatságos szöveg, amely jól odamondott Cipóinak, pompás kedvre hangolt mindenkit. Ellenben többen is vigasztalni akarták az igazgatót, mert elképzelték, hogy neki nagyon fáj a munka kényszerű abbahagyása.

Vas Antal megnyugtatta őket:

– Nézzék, persze sajnálom, hogy félbeszakadt. De talán folytatjuk majd hamarosan. Az a helyzet, nem is baj, ha megpihenünk. Igaz, jobb lett volna az egész temetőt egyből föltárni, bár lehet, hogy ha még húsz vagy negyven sírt bontunk ki, akkor is csak az eddigi eredmény ismétlődik. Ámbár találhattunk volna újféle anyagot is, meg aztán a mennyiségből és az arányokból is adódnak hasznos következtetések. Mindenesetre most alaposan meg lehet vizsgálni a koponyákat, a fegyvereket, az ékszereket, és most következnek tulajdonképpen a komoly, tudományos megállapítások. Aztán Cipót Ali majd megbékül...

– Ha nem békül, majd megkékül – vágta rá Frdn'nd.

– Mehetünk – nézett körül még egyszer az igazgató.

Fölszedték a kabátokat, zekéket. Frdn'nd hóna alá csapta a visszaszerzett bádogdobozt.

– Te írtad a levelet? – kérdezték, amikor meglátták nála.

Nándi azonban római jellem volt. – Nem nyilatkozhatok. Nem tudok semmit. Főnök átkarolta Csalány vállát, úgy súgta fülébe. – Fő, hogy az ősöd téged nem fogott gyanúba.

– Mert olyan pipa volt, hogy gondolkodni sem tudott.

– És mi lesz később? Ha mégis rájön?

– Nála minden kiszámíthatatlan. Menetoszlopba sorakoztak, vállukon a szerszámokkal, és elindultak. Valaki rázendített a bollák indulóra. Persze megint új szöveggel:

Borongár, a bollák király parancsot ád nékünk:
takarodjunk a földjéről; ez a fizetségünk.
Nem lehet már ásnunk többé, pedig tettük ingyen,

egyedül ő gazdagodjék a megtalált kincsen.

Az ismétlést már az egész banda fújta. Csalány is, és ez megnyugtatta azokat, akik aggodalmaskodtak, hogy nem bántják-e meg a lányt apjának kigúnyolásával.

Már jó ideje látták a templom tornyát, amikor egy esernyős alak tűnt fel a mezei csapáson. Feléjük közeledett. Kosi Menyhért volt.

– Jöttök az ebédért? – ingerkedett Kosi Vassal, amikor találkoztak. – Hiába jöttök. Fuccs az ebédnek.

Elmondta: Cipót kifizette a csapat ebédjét, azután a szemétdombra dobatta. Baromfi-bankett van most a faluban. Ott áll s nevet a nép. Persze az aranygömböc tartozékai után hiába érdeklődött.

Menyhért bácsi visszafordult a falu felé, velük tartott. Ö is csak a vonattal mehet haza.

Vas Antal útközben részletesen elmesélte neki a kínos jelenet lefolyását. Kosi Menyhért így dörmögött:

– Hát így van ez, ha a laikusok beleszólnak. Ők mindig mást akarnak, és nem hisznek nekünk... És most mi lesz? – kérdezte végül.

– Mi a múzeumban megkezdjük a leletek tudományos feldolgozását – felelte Vas. – A fiatalok meg szabadon élvezhetik vakációjukat. Csak azt sajnálom, hogy elesnek a jutalomtól. Mert én az állami dotációból nem adhatok nekik prémiumot, Cipót pedig nem lesz hajlandó ígéretét beváltani.

– Megálljunk! – kiáltott fel Kosi. Mindjárt meg is állt, ernyőjét nyitottan leeresztette a földig, és belebámult a fekete selyem félgömb belső oldalába. – Egyet mondok, kettő lesz belőle. Ha van fölös energia és szakértelem, van hozzáértő kapacitás, akkor itt az alkalom megkeresni és kiásni az Ewrukh grófok állítólagos gyémántjait. Annak az eladási árából bőven telik a sírmeződ föltárásának hiányzó költsége. A minisztérium nem fogja ellenezni, hogy egy még meg sem levő kincsből fizesd majd a munkásaidat. És akkor megadhatod nekik a prémiumot is. No, mit szólsz hozzá?

Vas Antal habozva állt.

– Én most jobban szeretnék a csontlemezkéimmel foglalkozni. Átnézem az egész irodalmat, mielőtt hozzákezdenék a publikáció megírásához.

– Helyes, helyes, de elég, ha te csak a munka szellemi elindítását vállalod, a többit rábízhatod a fiatalokra. Van közöttük néhány képzett amatőr régész, akik már meg is próbálkoztak az Ewrukh-kincs előbányászásával, ha nem is valami nagy sikerrel. – Menyhért bácsi rákacsintott Frdn'ndra. – Ám ki tudja, most talán sikerül nekik. Holnap áttanulmányozzuk az előkerült iratokat, térképeket, aztán helyszíni szemlét tartunk, s végül, ha összeáll egy ásós brigád, persze megint ingyen, akkor meg is kezdhetik a munkát. Nos, lányok, fiúk?

– Éljen! Ott leszünk! Megyünk!

– Legföljebb a végén majd Menyhért bácsit is nótába foglaljuk – jegyezte meg Nagy Főnök.

Ezen mindenki jót nevetett, csak éppen Menyhért bácsi nem értette. Miután elmagyarázták neki, ezt mondotta:

– Nem félek a nyelvetektől. Majd én is segítek nektek a gúnyverset megkölteni. Nos, Anti öcsém, áll az alku? – Közel hajolt az igazgató füléhez, súgva folytatta, de mindenki érthette: – Csináljátok már csak azért is, hogy Borongár király megpukkadjon.

– Vagy: amilyen ember – folytatta Vas –, az új ásás hallatára nyomban, előáll azzal, hogy folytassuk a keresést az ő fürdőtelepén.

– Nos, akkor holnap reggel összeül a térképvizsgáló bizottság, nálad a múzeumban. A bilincsviselt szakemberek mind ott legyenek. Vagyis? – fordult Kosi Menyhért Bagolyhoz.

– Nándi, Főnök, továbbá Klári is, mert ő csak véletlenül maradt ki a szállodai esetből.

– Helyes. A többieket azután fokozatosan be lehet vonni.

– Akkor tehát holnap reggel kilenckor legyen szerencsém – egyezett bele Vas Antal.

Kosi Menyhért magasba emelte esernyőjét, és háromszor

megemelte, mint egy tamburbotot.

– Most pedig halljam azt az indulót. Egy-kettő, bal-jobb!

Borongár, a bollák király...

Csalány leghátul ment Főnök oldalán, ő is vígan fújta.

– Ha megtudja Cipót, hogy a lánya is énekli ezt, akkor aztán Csalány megnézheti magát – intett feléjük az egyik lány.

– Gondolod, hogy van olyan közöttünk, aki elárulja? – kérdezte a mellette lépdelő fiú. – Hacsak ti, lányok, nem fogtok fecsegni.

– Mi sem fecsegünk többet, mint ti, fiúk. De annál többet pletykáznak az ősök, akiknek az esetet elmeséljük, mert hiszen majd tudni akarják, hogy miért maradt abba hirtelen az ásás. Akkor aztán megindul a szóbeszéd. De ha olyan nagy legények vagytok, akkor már most esküdjetek, hogy Csalányt nem hagyjuk cserben, bármi történjék vele. Csuda klasszul viselkedett, meg kell hagyni. Mellénk állt, mi is kitartunk mellette.

– Természetrajz.

– Szerencse, hogy egyigéjű Kamilla nem volt itt ma – szólt Bagoly. – Mert érte aztán nem állnék jót.

– Szerencse.

Csalány nem hallotta, hogy aggódnak érte. Amikor a második ismétlés végén is elzengték az utolsó szavakat: "... a megtalált kincsen", belekarolt Főnökbe, oldalához szorította karját, és ezt mondta:

– Én, papámmal ellentétben, már megtaláltam a kincsemet

– Én is – felelte hálás oldalpillantással Főnök.

2.

Nagy Főnök hazakísérte Csalányt, mert aggódott érte. A lány szabadkozott, és közben arra gondolt, milyen nehéz volt egyszer

rávennie Adit, hogy hazáig kísérje, s aztán milyen balul ütött ki ez a kísérlete. Most örült a kíséretnek, de nem akarta, hogy szülei esetleg meglássák Adival.

– De ha apád időközben rájött... – érvelt a fiú.

– Te nem ismered őt – felelt Klári. – A sírmezőn fölrobbant. Ha ott nem talált el haragjának egyetlen szilánkja sem, akkor már nincs baj. Az ebéd eldobatása szétvitte dühének maradékát. Mire hazaért, már csak szégyellte magát, amiért nyilvánosan, annyi ember előtt őrjöngött. Hiszen ezzel beismerte, hogy vereséget szenvedett. Nincs mitől tartanom.

Végül abban állapodtak meg, hogy Főnök egy sarokkal előbb lemarad, és ott várakozik tíz percig. Ha Csalány addig nem jelentkezik, akkor béke és nyugalom van náluk.

Cipót Aladár nem volt otthon.

– Nem tudom, miért – közölte anyja –, egyszerre valami nagyon sürgős dolga lett. Alighogy hazajött, becsomagoltatott velem egy kis neszesszert, fölkapta Öcsit, hogy őt is magával viszi, és elrobogott.

– Mit csinál ilyenkor öcsivel, amíg dolga van? És tulajdonképpen hová mentek?

– Semmit sem tudok. Még azt sem, hány napig lesznek el. Csak azt tudom, hogy papád nem szeret kisfiúk higiénikus ügyeivel foglalkozni, s mivel öcsi saját jószántából sohasem tisztálkodik, ha kettesben vannak távol, utána úgy kapom vissza a fiatalembert, mintha naphosszat pocsolyában, disznók között hempergett volna. És veled mi van?

– Alighanem véget ért az ásás. Papa összeveszett Hasdirivel,

– Majd kibékülnek.

– Félek, egyhamar nem.

– Eljöhetsz velem holnap a strandra. Egész napra.

– Tamus doktor megtiltotta.

– Ugyan, mit törődöl vele?! Hiszen láthatod, semmi bajod.

– Nem, én nem megyek. Különben is nagyon fontos tanácskozás

lesz a múzeumban.

– Mi készül megint?

– Csak ott derül ki. – Csalány habozott darab ideig, aztán megkérdezte: – Mérgesen jött haza papa?

– Hú, még sose láttam ilyen dühösnek! Valami hivatalos levél várta itthon, attól egészen megvadult. Öcsit majd fölképelte, mert lassan mozdult.

A lány elfordult, hogy elrejtse kaján mosolyát. Benézett apja szobájába. Felborult szék az összegyűrődött szőnyegen s az íróasztalon egy összegyűrt levél.

Klári macskalépésekkel odament, kisimította. A Megyei Tanács hivatalos értesítése volt, hogy a Telekkönyvi Főhivatal az ilyen és ilyen helyrajzi számú földterületek megvásárlását nem hagyja jóvá, mert a Kincstári Igazgatóság elővételi jogával élt, és a közegészségi érdekből védett terület különben sem lehet magántulajdonban...

– Hurrá! Hurrá! – kiáltotta a lány, s rohant ki anyjához a papírt lobogtatva. Nyakába ugrott. – Van igazság a földön!

– Mi van, mi van, te gyerek?

– Elvették papától a Büdösvizet, a bollák sírvárost, az aranyleletét, a csodafürdőt!

– És ennek te örülsz?

– Nem öröklök semmit! Nem leszek milliomos kisasszony!

– És te örülsz? Hogy apád ennyit veszít?!

– De én visszanyertem a becsületemet! “Bolondok ezek a mai fiatalok mind" – mormolta magában értetlenül Cipotné.

– Főnök húsz percig várt, aztán – még mindig kissé nyugtalanul – hazament. Otthon meg a rendetlenség nagyon lehangolta. Szerette a rendet, de nem szeretett rakosgatni. Aztán mamika úgyis mindent máshová helyezett át, mert csak az volt a rend, amit ő csinált.

– Ernyedten és rosszkedvűen járt föl és alá, csak akkor talált vissza a valósághoz, amikor az ablakból véletlenül megpillantotta az éppen hazaérkező főorvost. Nyomban felöltözött. Eközben eszébe jutott,

hogy nincs vacsorája – de hiszen pénze sincsen –, és biztosra vette, hogy nem talál itthon semmi ehetőt. Hátha meghívják megint...

Az előszobába lépve, a konyha felől sülő pecsenye sercegését "hallotta; s jól számított, öt személyre volt terítve megint.

– Hogy ízlik a legényélet? – Ezzel fogadta a főorvos szép szőke felesége. – Az ilyen anyás fiúnak biztosan elviselhetetlen. Nemde?

– No, már nem szenved sokáig – került elő a főorvos. – Holnap kieresztik a kedves mamát. Nem bírnak vele, és nem is lehet tartóztatni, mert nagyon aggódik fiacskájáért.

– Igazán?

– Igazán. De ne bízd el magad, panasza is volt rád. Csuda katonás asszony a te édesanyád, jól megtáncoltatta az egész kórházat maga körül. Talán azért is igyekeznek szabadulni tőle.

– Biztosan nem tűrte a rendetlenséget – jegyezte meg a szőke főorvosné. – Nem csodálom, elég rémes férfivircsaft van a kórházatokban.

– Hiszen ha csak az ápolónőket hajszolta volna meg, annak igazán örülnénk! De az orvosokhoz is nagyon szigorú volt. Nekem elvem, hogy én csak a betegek belsejében váj kálok, a lelki életük az alorvosra tartozik. De édesanyádnak nem tudtam elfogadható kibúvót felhozni. Egy percre mentem be hozzá, azonnal leültetett, és elsírta minden baját.

– Ne légy cinikus – szólt közbe az orvos felesége.

– Nem leszek. Szegény anyád azért is emészti magát, hogy ő a hibás apád haláláért.

– Igen, mert..

– Micsoda értelmetlen önvád! Hogy is jut eszébe?!

– Mert... tetszik tudni... – De Adi úgy döntött, hogy mégsem szól a rokoni vádról. Ellenben megkérdezte: – Tessék mondani, hát mi okozta tulajdonképpen édesapa halálát?

A főorvos sóhajtott.

– Nézd, fiam, ez olyan dolog... Egyik motor tovább működik, mint

a másik. Az emberi szervezet is motor, mindegyik más-más anyagból. Ha egy szív csak hatvan évre épült, akkor az hatvan évig működik, ezen egyelőre még nem tudunk segíteni. Apádnak gyönge volt a szíve, gyönge volt a tüdeje, gyönge volt a gyomra, tejen és gyümölcsön kellett élnie, mindebből sok-sok bonyodalom, veszély adódott. Kimerült az anyag, a motor már egy kis fuvalomtól megállhatott. De ő sohasem engedte, hogy a test nyomorúsága úrrá legyen ragyogó szellemén. Nagy ember volt apád, nemcsak nagy tudós. Kár, hogy a természet megfellebbezhetetlenül csak hatvan esztendőt engedélyezett neki.

A fiú arcán könnyek folytak. Siratta édesapát, amiért olyan rövid életű volt. És marcangolta a szégyen, hogy csak egy pillanatra is kételkedett mamikában. Hogyan lehet ezt jóvátenni? A főorvos vállára tette kezét.

– Milyen szerencse, hogy te láthatóan anyád csodálatos szervezetét örökölted. – Feleségéhez fordult. – Acélból van Malvin, rugóacélból. Te vagy a mindene, édes fiam, nagyon becsüld meg őt. De hát ezt nem kell neked mondanom. Ámbár... – a főorvos elmosolyodott – ámbár rólad is alaposan kipakolt nekem.

– No, ne ugrasd szegényt – szólt a főorvosné. – Nézd, hogy kékül-zöldül a rémülettől.

– Ne féltsd te őt, nem olyan ijedős!

Főnök zavartan vonogatta vállát, s végre ennyit nyögött ki:

– Tessék már mondani, mi a bűnöm?

– A bűnöd? Hát azt mondja a te drága édesanyád, hogy sohasem beszélgetsz vele. Olyan vagy, mint boldogult apád volt, szegény, mindig csak a könyvek, elméleti problémák, történelem...

– Igen, ez édesanyát nem érdekli – mondta tárgyilagosan a fiú. – Szokta mondani nekem: mesélj, mit hallottál a városban? De én nem hallok soha semmit a városban. Most is például mindig csak a bollák temetőről beszélgetünk a bandában.

–- A nőügyeidről persze nem számolhatsz be – ugratta a főorvos.

– Nincsenek nőügyeim – mondta szégyenlősen a fiú. – Édesanyát az ásatás sem érdekli, és így... így...

– Hát ez baj! Merthogy komoly férfiú ő is – szólt kissé gúnyosan az asszony –, akit nem érdekelnek a könnyed témák. Te igazán méltányolhatnád, hiszen tőled is hiába várja az ember, hogy beszámoljál a kórház magánéletéről. Pedig van...

– Számomra nincs.

– De a nőnek nem elég a külpolitikai és a tudományos rovat, a nő tarkabarka híradót is akar hallani! Én megértem Malvint. Igaza van.

– Ugyanakkor a fiának is igazat adsz. Igazi női igazságszolgáltatás. Hát akkor mit lehet itt tenni? – nevetett a főorvos. – No, majd csak lesz valahogyan. Holnap reggel menj el nyugodtan ásni, és mire hazaérsz, a kedves mama alighanem már itthon lesz. Én hazahozom, hacsak délután nem tálalnak elém egy kilyukadt gyomrot. Hopp, erről jut eszembe, korog a gyomrom, mint egy farkasé. Te nem vagy éhes?

– De igen. – Főnöknek csak most jutott eszébe, hogy ma nem is ebédelt.

Mialatt az asszony jól megrakta a tányérját, a fiú simogatta a gyönyörű, modern evőeszközöket: csavaros, mintegy ezüstspárgából font nyelüket; bámulta a kés fűrészes szélű élét, a villa kanálszerűén szétgömbölyödő ágait...

Aztán két hatalmas flekkent kebelezett be, mindenféle hideg és meleg körítéssel, míg végül a szőke asszony kisebb toronynak beillő falusi tortát tett az asztalra. Egy operált beteg édesanyja hozta *azzal,* hogy ő híres “főzőasszony", a főorvos úr meg kell kóstolja a legjobb tortáját.

A főorvosnak nem ízlett a minden finomsággal agyonédesített torta, az asszony éppen fogyókúrázott, így Főnök és a két fiú versenyt evett a tömény édességből.

– Nem ennéd meg reggelire a maradékot? – kérdezte a főorvos. – Nagy szívességet termel vele családomnak. Emlékszem, diákmenzás

koromban gyakran reggeliztem az esti meghívásnál rám tukmált maradék tortákat. Ilyen alkalmakkor mindig volt velem bádogzseb. Akkor még nem híztam semmitől.

Három magas, vastag szelet volt Nagy Főnök tortazsákmánya. Amikor elköszönt, az előszobában a főorvosné adta kezébe, szép porcelán tálon. Otthon betette a kamrába; jó darabig állt előtte, és nézte.

Elkomorodott; holnap vége a fényűző életművészetnek. Vajon mi lesz a megjegyzése édesanyának a tál láttára?

Reggel nem ette meg a süteményt, eltette édesanya fogadására. Talált egy fiókban némi aprópénzt, azon tejet vett és két zsömlét. Megreggelizett, ment a múzeumba.

Csalány már ott volt, pár lépéssel elébe ment.

– Minden oké? – kérdezte Főnök.

– Papa elutazott dühében, mert az államé lett a bollák föld. Mama a strandon, ma egész nap szabad vagyok – jelentette Csalány, és csodálatosan ragyogott a szeme.

– Te. Mondd, neked azelőtt is ilyen szép szemed volt? – kérdezte Főnök meglepetten.

– Volt, csak te nem vetted észre. És tudod, hogy meddig lesz ilyen?

– Meddig?

– Csak ameddig te észreveszed. – Főnök meghatottan kérdezte, inkább önmagától:

– Igaz-e, vagy csak képzelődés, amit régi költők egy szempár üdvösségéről írnak? Mit gondolsz? – nézte egyre a lány tündöklő szemét.

– Ó, te filozófus! Hát elméleteket keresel, amikor a magad szemével láthatod a csodát?!

– Igen, most csakugyan hiszek a csodában – mondta halkan a fiú.

A lány úgy érezte, ez több volt, mint vallomás.

Frdn'nd feldúltan érkezett. Apja hazatért önkéntes száműzetéséből, és nagy patáliát csapott, hogy miért szolgáltatta ki fia a térképet

Menyhért bácsinak. Méghozzá éppen most, amikor a bollák temető föltárásának befejeztével végre a maguk szűk köre elvégezhetné az igazi kincskeresést, most már megfelelő szakszerűséggel és természetesen kellő titoktartással. Azonkívül itt van egy sürgős, jól jövedelmező megbízás is: a kísértetjárás a kastélyszállóban.

Nándi kijelentette, hogy nem vállalja a kísértet szerepét, nem akar többé kincsekkel kalózkodni; ő ezentúl csak hivatalos és tudományos kutatásokban vesz részt. Az asztalos dühöngeni kezdett:

– Megint hülyékkel állsz össze! Akik azzal kezdik a kutatást, hogy odacsődítik a sajtót, hogy mennél több ember lássa a kincset. Ahelyett hogy éjjel, titokban végeznétek a munkát, úgy, ahogyan évezredek óta szokás.

A fiú nem engedett. Reggel folytatódott a veszekedés. Nándi ezúttal is a tudományos szempontokra hivatkozott, s figyelmeztette apját: Menyhért bácsi helyteleníti az ő magatartását, mert manapság már nem szabad idegen területen kincset ásni engedély nélkül. Az asztalos néhány válogatatlan jelző kíséretében mondta ki hirtelen véleményét, hogy mit csinál ő a volt igazgató véleményére, és amikor Nándi fia makacsul kitartott a tudomány pártján, nyakleveseket helyezett neki kilátásba, majd a következő menetben ígéretét be is váltotta volna, ha Nándi nem végzi el a taktikai elszakadás gyors hadműveleteit.

Menyhért bácsi nagyon derült a beszámolón.

– Zajlik, zajlik a régészet városunkban – nevetett Vas Antalra. – Attila nem létező koporsója óta semmi sem kavart nálunk akkora izgalmat, mint ennek a spanyol katonának a hagyatéka.

A térképek és leírások tanulmányozása semmi határozott eredménnyel sem járt. A volt igazgató fölemlegette: valamikor régen azt hallotta, hogy amikor a Sárgapatak mentén a vasutat építették, a munkások sok aranyat meg ezüstöt találtak. Persze lehet, hogy ez csak legenda. Hiszen minden vasútépítés a töltések földjével együtt kitermeli a maga kincshistóriáját.

A két tudós megállapodott abban, hogy ha van a térképnek egyáltalában iránymutató jelentősége, akkor az Antal-kápolna fölött levő hegyoldalban kell keresni Guarrazeros aranyait. Menyhért bácsi vállalta, hogy Pagoly és Frdn'nd kíséretével helyszíni szemlét tart ott. Megmutatja a fiúknak, hol és hogyan bontsák meg a fölszínt. Holnap, nélküle. Vas Antal megszerzi ezalatt a várostól a kutatási engedélyt. Kezdjenek ásni reggel a fiatalok egymagukban, ő majd délután, ha végzett múzeumi munkájával, kisétál, és megszemléli a helyszínt. Csalány és Főnök feladata, hogy még néhány fővel kiegészítsék az ásó csapatot, toborzás útján.. Végül Bagolynak aggálya támadt:

– Kié lesz az arany, ha megtaláljuk? A miénk vagy a múzeumé? Vagy százéves por lesz belőle?

Menyhért bácsi megvakarta borostás állat.

– Bizony, por is lehet, ha a hír eljut valakihez, akinek igénye lehet... Hm. Anti, te mit gondolsz?

– Ahol a fiatalok ásni fognak, az tudtommal városi erdő.

– Az.

– Akkor kétharmad mindenesetre a városé, és az, remélem, ideadja a múzeumnak.

– Akkor tehát csak egyharmad vitás.

– Baptiszt bácsi nem fog engedni – jegyezte meg Nándi. – A faterom pedig megállapodott vele, hogy...

– Annak a megállapodásnak az érvényessége vitatható – mondta a volt igazgató. – Mert esetleg törvényellenes volt.

3.

A kis csapat megszervezése nem tartott sokáig. Megbeszélték a találkozót – reggel nyolckor a Sárga-patak felső hídjánál, mennél kevesebb feltűnéssel –, s hogy ki-ki milyen szerszámokat hozzon. Lehetőleg rejtve, álcázva, mert a bollák temetőhely izgalomba hozta

a város kincskeresőit, s most bizonyára árgus szemmel figyelnek minden ásós diákot.

Jólesett Főnöknek a gondtalan ténfergés. Két agitációs látogatás között sokat butáskodtak, csacska rímeket faragtak, meg-megérintették egymás kezét, meg-meg simogatták egymást tekintetükkel. Kellemes volt az egymáshoz tartozásnak ez a kötetlen formája s az érzelem nyilvánításának sok újszerű, frissiben kitalált kedves módja. Déltájban egyszerre csak Nagy Főnök elkomorodott.

– Mennem kell haza. Édesanya ma megjön, és nem fogadhatom otthon disznóóllal.

– Te biztosan szeretsz takarítani – jegyezte meg a lány. – Amilyen rendszerető vagy!

– Szeretem a rendet, de nem szeretem csinálni – vallotta be a fiú.

– Én fordítva vagyok – mondta a lány. – Nekem nem fontos a rend, de anyám rászoktatott, hogy mindig mindent a helyére tegyek. És ez véremmé vált.

– Jó neked – sóhajtott a fiú.

– Tudod mit? Fölmegyek hozzátok rendet csinálni.

– Észrevette a fiú meghökkenését. – Mitől félsz? Hogy mit fog szólni anyád?

– Micsoda eszed van!

– Hát... ha megtudja, képzelem, el fog mondani mindennek... Vagy már elmondott?

– Micsoda eszed van!

– Nem kell hogy megtudja. És különben is csak a te véleményed érdekel. Meg az, hogy segítsek rajtad. Gyerünk! – belekarolt a fiúba.

Nagy Főnök szégyenkezve állt meg a lakásban.

– Ugye, reménytelen? Augiász istállója!

– Bolond te! Ez neked rendetlenség? Látnád egyszer, mi van nálunk, amikor Öcsi befejezi a szobaközi autóversenyt! – Csalány gyors, de nyugodt mozdulatokkal azonnal munkához látott. Nagyokat kacagott, amikor egyről s másról hiába kérdezte Adit, hol van az

igazi helye.

– Édesanya rögtön észreveszi, ha valami máshol van– mondta kissé riadtan.

– Akkor majd a helyére teszi. Most hozz nekem seprűt, lapátot és portörlőt, te... te teremtés koronája! – incselkedett Csalány, és könnyed csókot lehelt a fiú arcára. Főnök ügyefogyottan át akarta karolni derekát, de Csalány kisiklott az ölelésből. – Hogyisne! Viselkedj tisztességesen. Képzeld, ha éppen akkor belép anyád! Akkor aztán mit mond rólam? Mi-?

Főnök duzzogva kiment a takarítóholmiért. Mire visszatért, Csalány előhúzott valahonnan egy szép nagy kristályedényt.

– Ebbe virágot teszünk. A kórházból hazatérő édesanyát virággal kell fogadni.

Főnök csodálkozva tapogatta a sohasem látott virágvázát.

– Honnan veszünk virágot? – kérdezte elveszetten, tanácstalanul.

– A sarkon van a virágbolt, tisztelt uram. Szíveskedjék lefáradni, öt szál szegfűt javaslok, fehéret és rózsaszínt vegyesen.

– Igen – mondta a fiú, és eszébe jutott, hogy a főorvoséknál az asztali virág ezüsttartóban volt. – Te, tudod, hogy milyen gyönyörű modern ezüstjük van itt fölöttünk a főorvoséknak?! Egészen újszerű vonalú. Még sohasem láttam olyan formájú kanalakat és villákat. De a kések is egészen mások.

– Valami étellel is várhatnád anyukádat – jutott eszébe erről Csalánynak.

Főnök nagy diadallal behozta a kamrából a három szelet tortát.

– Az egyiket megeheted – mondta bizonytalanul.

– Mi van még? – Ez volt Csalány meglepő kérdése.

– Nincs itthon semmi.

– És te mit ebédeltél ma?

– Én? Még nem gondoltam rá.

– No, lódulj! Hozzál virágot, aztán a csemegéstől sonkát, mondjuk, huszonöt dekát; az minden betegnek jó. És vegyél két adag

fagyasztott vegyes köretet; tudod, amit csak meg kell melegíteni. Vehetnél egy üveg sört is, hogy ünnepélyesebb legyen az étkezés, és koccinthassatok a felgyógyulás örömére. És persze ne feledd a virágot! Mit állsz itt? Lódulj! Nagy Főnök leült, úgy nevetett.

– Csalány, ide hallgass. Egy büdös vasam sincs. Reggel már adós maradtam a tej csarnokban.

– Hát miért nem szólsz? Itt van. – Előhozta retiküljét, és a fiú kezébe nyomott egy százast. – Majd elszámolunk.

Főnök agyában ezer ellenvetés kavargott. Mamika pörölni fog a sonka, a sör meg a virág miatt, hogy miféle tékozlás ez... A sört semmi esetre sem veszi meg. De hogyan vallhatja be mamikának, hogy egy idegen lánytól kért kölcsön? Ebből botrány lesz. Ám valamilyen hipnotikus erő tartotta hatalmában, mert bizonytalan igent rebegett, fordult és indult. “Lesz, ami lesz" – gondolta, miközben lement a lépcsőn. Olyan öröm volt ez a kettős együttlét Csalánnyal, hogy megér némi kis szidalmat. És pláne a szidalom még elég messziről fenyegetett.

Az áraktól egy kicsit megrettent. Mamika megbízásából ő legföljebb tejet, kenyeret, burgonyát és zöldséget vásárolt eddig, s ez mind sokkal olcsóbb volt. De most már vak elszántság tartotta hatalmában. “Lesz, ami lesz" – és Csalány gyönyörű szemére gondolt.

Amikor csomagokkal megrakodva közeledett a kapu felé, a sarkon befordult Paula néni, édesapa húga, Lali bácsi felesége.

– Hát nálatok mi készül? – kérdezte az elébe induló fiútól, csomagjaira mutatva.

– Mamikát ma hazaeresztik a kórházból.

– Kórházból? Mi baja?

– Idegrohama volt... Talán tetszik tudni... hiszen éppen itt volt Lali bácsi is.

– Persze, persze... – Paula néni beharapta ajkát, és kínosan hallgatott egy ideig. Végre kinyögte: – Misó akarta akkor, hogy a

férjem vele jöjjön... abban az ügyben... és ő csak tegnap vallotta be nekem, hogy az a szerencsétlen Misó akkor hogyan viselkedett.

Adi szédült. Ügy emlékezett rá, hogy éppen Lali bácsi mondta ki akkor este a “gyilkos"-t; de lehet, hogy téved. Paula néni akadozva beszélt, pedig nyilvánvalóan betanulta szövegét:

– Az én Lalim egy pillanatig sem hitt a gonosz pletykáknak... és nagyon megmondta a magáét Misónak. Különösen amikor kiderült, hogy a bejelentéssel sem volt igaza... mert Misó megtalálta a hivatalos papírt... és hogy minden rendben van a családi vállalattal... Lali azt kívánta, hogy Misó jöjjön el megkövetni anyádat... Persze sejtelmük sem volt róla, hogy anyád kórházba ment. '

– Vitték – jegyezte meg élesen a fiú.

– Hát vitték; világos, ha elájult. De Misó, az a ronda, nem akart jönni, az én uram meg nem jöhetett egyedül... ha akkor együtt voltak... No nem?... Meg egyáltalában... így hát én vállaltam, hogy eljövök, és megkérdezem Malvint, haragszik-e még, és elfogadná-e Lali látogatását... a történtek után...

– Most inkább ne... azt hiszem.

– Hát persze, ha nincs is itthon. És biztosan hazajön ma? Vagy inkább menjek be hozzá a kórházba?

– Azt hiszem – mondta Adi –, jobb lenne, ha egy ideig még nem izgatnánk ezzel mamikát.

– Igazad van, persze – kapott a szón Paula néni. – De te megmondod neki, hogy én itt voltam, és hogy mindnyájan jobbulást kívánunk neki.

Az asszony bizonytalanul állongott.

– Paula néni – szólalt meg Acíi –, szeretnék tudni valamit, de édesanyámat ezzel sem akarnám izgatni.

– Tessék – hangzott a riadt biztatás.

– Ha mindenki tudta a családban, hogy édesapám nem ért a pénzhez, miért tették meg mégis őt vagyongondnoknak?

– Ja, fiam, az úgy volt, hogy Misó akart lenni a gondnok, de benne

senki sem bízott. A többiek. Lalit akarták, de ezt meg Misó ellenezte. Herbert bátyám, a te apád azért lett gondnok, mert róla mindenki tudta, hogy ő aztán nem fog lopni.

“Szép kis család – gondolta magában Adi. – A vagyon, úgy látszik, mindenkit megbolondít. Milyen szerencsés ez a Csalány, hogy megszabadult a földbirtoktól meg a gyógyfürdőtől!"

– Hát édesapában megbízhattak – bólintott, de mintha Paula néni már ott sem lett volna.

– Igen, Herbert maga volt a becsületesség, pontosság. Meg a tudomány – bólogatott Paula néni. – Kár, hogy a pénzt nem becsülte semmire.

– Kár? Hála istennek – mondta a fiú. S rászánta magát, hogy életében először udvariatlan lesz. – Kezét csókolom, Paula néni – mondta, és faképnél hagyta nagynénikéjét.

Amikor belépett a lakásba, jobbjában a műanyag tasakkal, baljában a celofán virágdobozzal, dermedten állt meg az ajtóban; észre sem vette, Csalány milyen elbűvölő mosolyt pazarolt rá. A kerek szalonasztal meg volt terítve selymes fényű abrosszal. Két ugyanolyan anyagú szalvéta, ragyogva fénylő ezüstkés és – villa, két csillogó söröspohár.

– Betörtem a kredencbe. Baj? – kérdezte Csalány. – Ha már olyan bolondja vagy a szép ezüstnek, az ünnepi terítésnek... És különben is így kell várni a kórházból hazatérő anyukát. A sonkát majd erre rakom – lengetett meg egy – hosszúkás ezüsttálat. Ügyes kézzel terítette szét a rózsaszínű, fényes sonkaszeleteket. – Szólhattál volna, hogy ne adjanak ilyen zsírosat – jegyezte meg. Aztán kimosta, fényesre törölte a virágtartót, és elrendezte benne a szegfűket. Kiment a konyhába, lábast keresett, és elmagyarázta, hogyan kell a körítést megmelegíteni. – Anyukád el fog ájulni, milyen ügyes kisfia van!

Gyönyörködve álltak a szobában, élvezték művüket. Főnök összerakott egy kedves mondatot:

– Olyan szép itt minden, csak te fogsz hiányozni.

– De csak neked – kacagott Csalány. – Anyukádnak biztosan nem. És most végre adhatsz te is egy puszit.

Ekkor kulcs csörrent a zárban. Adi kisietett az előszobába.

Mamika szökkent a nyakába. Háta mögött a főorvos – állt kezében kis táskával.

– Meghoztam. – Megkerülte az ölelkező anyát és fiát, lehelyezte a táskát a belső ajtó elé. A résre hagyott ajtón bekukkantott, meglátta Csalányt.

– Ö, csókolom! – kiáltotta vidáman, de a következő pillanatban az a gyanúja támadt, hogy a mamát alighanem rosszkor, a legrosszabbkor hozta haza. Gyorsan megfordult, távozóban oldalba döfte Adit, és a fülébe súgta: –. Ne haragudj, kisöreg, de erre nem gondoltam. Miért nem szóltál tegnap? – Majd fennhangon köszönt Barnánénak, és kaján mosolygással eltűnt.

Mamika valamit meghallott vagy megsejtett, mért két kézzel eltolta magától fiát, szemébe nézett, és úgy kérdezte meg:

– Valaki van itt? Ki van itt?

Adi elszánt mozdulattal szélesre tárta az ajtót, és bemutató karmozdulatot végzett Csalány irányába:

– Cipót Klárika van itt. Ha még nem ismerné édesanya...

A lány lassú lépésekkel megindult az előszoba felé, de megállította az özvegy vészjósló hangja:

– Ismerem, hogyne ismerném. De hogy kerül ide? Éppen az én távollétemben?

– Édesanya, rettenetes rendetlenség volt itt, és én megkértem Klárikát, hogy segítsen kitakarítani.

– És aztán mindjárt bankettet rendeztetek édes kettesben, hogy aztán, miután ettetek-ittatok...

– De édesanya! – kiáltott föl Adi.

– Én Malvinka néni tiszteletére és fogadására terítettem föl ilyen ünnepélyesen – lépett közelebb Csalány.

– Megőrült? És honnan szedte elő ezt a sok holmit? – mutatott az özvegy a terített asztalra.

– A tálalóból. Adi úgy szereti a szép asztalneműt. Ezért gondoltam...

– Ennek nem itt a helye – mondta még mérgesebben Barnáné. Fölvett a tálalóról egy bronz hamutartót, át akarta tenni a kerek asztalra, de ott volt terítve, nem talált neki helyet. – És ez a drága sonka! És mindjárt luxussört kell venni, ha nővendéget hívsz távollétemben?!

– Magának vettük, édesanya – hebegte a fiú.

– Én vagyok a hibás – lépett közelebb elszántan Csalány. Ügy érezte, az életéről van szó. Megragadta az özvegy jobb kezét, és megcsókolta. – De ne tessék rám se haragudni. Olyan egyedül volt szegény fiú, olyan gyámoltalan, és félt, hogy kikap a rendetlenség miatt, amikor haza tetszik jönni. Hát ki segítsen neki, ha nem én, aki ma úgyis ráérek, és szeretek takarítani. És arra gondoltam, hogy Malvinka nénire bizonyosan ráfér még egy kis pihenés, majd én ellátom a háztartást egy-két napig, ha már nincs a háznál lánygyerek, aki…

– Lánygyerek! – vágott közbe szigorúan Barnáné, és gyanakvó szemmel méregette a lányt. – Azt hallom másoktól, hogy manapság a fiúk is háziasak, és vannak, akik mindent elvégeznek édesanyjuk helyett, akár az én fiatalságom idején a lányok.

Csalány azonnal feltalálta magát:

– De azok nem olyan rendkívüli egyéniségek, mint Adi, akiből idővel egész biztosan világhírű tudós lesz. Nem is szabad, hogy ő ilyen, nőknek való munkával töltse az idejét. Ö csak elmélkedjék. Én meg igazán olyan boldog lennék, ha segíthetnék Malvinka néninek, ameddig gyöngélkedik. Meg aztán, tetszik tudni, a fiúk olyan házaknál végzik a házi munkát, ahol a lány olyanféle, mint itt az az egyigéjű Kamilla, aki gazszálat sem tesz keresztbe, csak festi magát, meg tupírozza a pepijét.

Barnáné homlokát ráncolta.

– Pepi? Az a fiúja?

– Nem, kérem. Tetszik tudni, a korszerű hajviseletnek három fokozata van. Első a paróka, második a műkonty és a harmadik a pepi. Vagyis amit régebben úgy hívtak, hogy einlág. Betét. Nagy vacak. A paróka, az igen, az egy teljesen független, kalapnak is tekinthető műhaj; irtó drága műfaj, de nekem nem kell, pedig a mamám már fölajánlotta, hogy vesz nekem. Mondtam neki, viselje csak ő egyedül...

– Miért? Kényelmetlen? – érdeklődött Barnáné.

– Jaj, de mennyire! Feszes és meleg. De legalább nem veszélyes. Mert ha valaki spórol, és csak pepit vesz, akkor megjárhatja vele. Tessék elképzelni, a múltkor elvitt minket a cukrászdába a mamám, mert ott találkozott a kövér Piténével; s miközben Piténé keveri a kávéját, egyszerre csak zsupsz, a pepije előrebillent, és bele Öcsi fagylaltjába, Öcsi persze visított, aztán üvöltve röhögött, az egész cuki összecsődült, no, volt ott röhej; szegény Piténé azóta sem mutatkozik nyilvánosan; de másnap megpofozta Albertet, a bodros fejű szőke fodrászt, akinek Teelernével van viszonya, amiért rásózta azt az ócska micsodát.

Barnáné jóleső elégtételt érzett, mert utálta a puccos Piténét. Zavartan mosolygott. Zavara csak külső volt, de úgy érezte, a fiatalok előtt lepleznie kell, milyen jól mulat.

– Várj csak – szólt közbe –, azt mondod, hogy a fölvágós Teelerné meg az az Alfréd...

– Albert! Mindenki tudja.

– És Kamillán paróka az a vörös? – szólt közbe Főnök, hogy végre ő is szóljon.

– Jaj, mit értesz te ehhez! Kamillának csak egy vacak pepije van, a saját haját hozzámázoltatja, mert azt a vörös műszőrt nem fogja a festék rendesen. Van itt most egy újfajta hajfesték, Luxembourgban gyártják, Bludoir-készítmény, minden árnyalatban; de nagyon drága

és nagyon kényes. Nem minden fodrász tud vele bánni. A múltkor Hete Gizinek négy függőleges festékcsík képződött a homlokán, éppen amikor konfirmációra jelentkezett a paplakban.

– Ne beszélj! Hetéék ilyen vallásosak?

– Nem tudom. A tiszteletes úr legalábbis kételkedett benne, mert azt mondta Gizikének, hogy ilyen indián homlokkal ne akarjon az Úr asztalához járulni, hanem tegyen tollkoronát a fejére, és menjen a nagy manitút imádni.

– Remek! A kis Göce tiszteletes mondta?

– Az.

– És neked pepid van vagy parókád? – jelentkezett ismét szólásra Nagy Főnök.

– Az eszed tokja – fordult oda Csalány. – Ez mind saját! – Két mozdulattal lebontotta világosbarna hajkoronáját A leomló, dús, fényes kerettől arcocskája bámulatosán megszelídült.

Főnök ámultan gyönyörködött a lány szépségében. Lehet, hogy ez az egészen rendkívüli nő őt választotta? Őt szereti?

De nagy hatással volt a jelenet Barnánéra is.

– Valamikor nekem is pont ilyen hajam volt – mondta ábrándosán.

– Állítólag megint divatba jön a lebontott haj – folytatta a lány. – Ezzel kapcsolatban már kapható a Lelis drogériában valami újszerű bontófésű, amely...

Barnáné félbeszakította:

– Kedves arcocskád van. – Előrelépett, és megsimogatta Csalány arcát.

– Kösz és kézcsók – mondta Csalány. Elkapta a simogató kezet, és röptében megcsókolta. – Ezer jattsmár. Sokszor mondták már, hogy jópofa vagyok, de hogy szép az arcocskám...

– És mondd – folytatta Barnáné –, igazán nekem és Adinak, mi kettőnknek csináltad ezt a cécót? – mutatott a terített asztal felé.

– Úgy éljek! Ha egy percet tetszik késni, én már olajra léptem, és mint névtelen szerző örökre kimaradok a dicsőségből.

Barnáné elnevette magát.

– Jópofa vagy, nemcsak csinos. És mondd, nem maradnál itt harmadiknak ebédre? Adi, kisfiam, tegyél föl gyorsan még egy terítéket!

Csalánynak kibuggyant a könnye.

– Köszönöm, ezer grácia és köszönet.

A fiú rohant a tálalóhoz. Onnan fordult vissza:

– Hol vannak a szép tányérok?

Senki sem felelt neki. Barnáné a lány haját simogatva folytatta vallomását:

– Mindig szerettem volna, hogy lányom is legyen, akivel értelmesen lehet beszélgetni, és ne legyek mindig mamlasz tudósok között, akiket csak a bollók királyok meg a morkomán vallásháborúk érdekelnek. Közben lenézik azt, akivel ilyesmiről nem tudnak vitatkozni. Nekem meg egész nap szaladgálnom kell a városban, hogy meghalljam azt, amit minden más asszonynak házhoz hoznak.

Finoman magához vonta a lányt.

– Ugye, eljössz máskor is beszélgetni egy szegény öregasszonyhoz, akit mindenki elhagyott?

4.

Reggel Adi elsőnek érkezett, tíz perccel a kitűzött időpont előtt ott volt már a hídnál. Jól számított, egy perc múlva Csalány is megjött. Mikor messziről meglátta a fiút, táncos lépésekkel kezdett szökellni, és két magasra emelt kézzel integetett. Odaért, csókra nyújtotta jobb arcát.

– Mit szólsz az eseményekhez? – kérdezte, miután fél perccel később elhúzta fejét.

– Nagy voltál, Csalány! Mint egy drámai szende?

– Hohó, barátocskám, én nem játszottam tegnap! Én egész

őszintén magamat adtam.

– Mint a nagy színésznők is.

– Nem. Ez nem volt szerep, tudod, amikor fél pillanatra álltam attól, hogy az öreglány kihajít a lakásotokból, mint egy rongyszőnyeget, akkor nagyon összeszedtem magamat. Hiszen esetleg vége lehetett volna mindennek. De gondoltam, ha kisanyád gyomra nem vesz be engem úgy, amilyen vagyok, akkor úgyis hiába minden, és bedobtam magamat. Igazán nem számítottam rá hogy a végén begolyózik értem. És szabad utat enged, fölgyújtja a zöld villanyt. Sőt hív, hogy máskor is jöjjek.

– Túlságosan azért ne bízd el magad. Elárulom, mit mondott nekem ma reggel édesanya. – Utánozta a hanglejtését. – Azért túl gyakran ne hozd a nyakamra ezt a Klárit. Kedves pofa, de nem bírom a Cipót családot.

– Mondd meg neki, egyetértünk. Én sem bírom a Cipót családot. Ezért választom Barnáékat.

– Vigyázz, mondom még egyszer! Okos légy. Mindig. Félek, mi lesz, ha egyszer éppen őelőtte... izé... Mondd most már sohasem ájulsz el?

– Soha – rázta viharosan a fejét a lány. – Szedem a pasztillákat. Elcsórtam apám asztalából a kórházi zárójelentést, és megtanultam. Betartok mindent. Egészséges akarok maradni! Elhatároztam, hogy titokban minden hónapban ellógok felülvizsgálatra Tamus főorvoshoz. Azt a szőke alorvosnőt is imádom; szinte a barátnőjévé fogadott. De tudod, a legfontosabb volt szerintem az analízis. Az a kis bajuszos doki, hát az úgy kibeszélte belőlem a szédüléseimet, hogy csuda! Neked igazán megmondanám, ha valami bajom volna. De nincs.

– Nagyszerű – szorította magához a lányt a fiú. – De... ettől függetlenül, ne feledd, édesanya nagyon szeszélyes, kiszámíthatatlan.

– Neked. De nem nekem, aki megértem őt. Egyedül én értem meg őt az egész világon.

– Megőrülök!

– Ne tedd. Tanulj tőlem. Én megértem, hogy egy régimódi, szegény öreglány, aki nem sok iskolát járt, és nem sok könyvet olvasott, mert csak kézimunkázni meg zongorázni taníttatták, ma nem éri be a téve nézésével; szüksége van emberekre is, akik vidám és gonosz történeteket mesélnek neki arról, hogy mi történik a helybeli cukrászdában, ki kivel szakított, kit vert meg a felesége, szóval tudni akarja, hogyan zajlik az élet.

– És te? Téged érdekel az ilyesmi? – rémüldözött a fiú.

– Hogyne érdekelne, ha ezen az áron kaplak meg téged tőle. Nézd, én a mamám mellett megszoktam, hogy érdeklődjem. Tanulságos az ilyesmi. Például tegnap este meséli anyám: házunkban az a naplopó Varandi a minap olyan oltári részeg volt, hogy a ház kapuja előtt lefeküdt aludni, és a házmester csak két alszerpap segédletével bírta becipelni önnön lakásának szentélyébe. És tudod, mit csinál erre a felesége, az az angyali kis Blankica? Kocsit vesz a kis urának, haláli bordó BMW-t. Mert akkor majd nem ihat... Vagy részegen nekihajt egy fának, és ez is megoldás.

– Anyámnak meséld el.

– Légy nyugodt, még ma este fölszaladok hozzá a hírrel.

– Nem félsz, hogy...

– Amíg ilyen híreim vannak?! Tanulj tőlem. Ne légy szakbarbár. Engedni kell olykor a felnőttekkel szemben is. Aztán az élet is érdekes, nemcsak a tudomány. A házi béke is fontos, nemcsak a jellem. Ha akarod, fölstikkelem neked ezeket három falvédőre. Szívleld meg, amit mondok, mert láthatod, iszonyú nagy formában vagyok. Három nagy tétet söpörtem be egymás után. Először elnyertelek téged, aztán a második lehúzásnál győztem papám ellen. Harmadiknak a fő tét, anyukád oly elérhetetlennek látott nagyrabecsülése hullott az ölembe. Három az igazság!

– Kivan a három. Vége. Most légy óvatos – nevetett a fiú.

A híd karfáján ültek, szorosan egymás mellett, összefogózkodva.

Bagoly közeledett kissé letörten.

– Tudjátok, kivel találkoztam? Kamillával – jelentette.

– Újabb ékszerre nincs szüksége?

– Nincs. Egy hadnaggyal volt.

– Egy hadnaggyal?

– Ilyen korai órában. Nem gondoljátok, hogy ez jelent valamit?

– Például azt – vette elő Csalány szúrósabbik nyelvét.–, hogy te féltékeny vagy, Bagolykám.

– Kérdeztem is tőle: “Hová, hová ilyen korán?". Hetykén azt felelte: “Miért nem azt kérded, kis krapek, honnan, honnan? Hogy ketyemülnek a bollák hullák?". Mondom: “Köszönöm jól, tiszteltetnek." Erre ő: “Nekem ugyan ketyemülhetnek, egyelőre újabb dolgokkal vagyok ketyemütt." Ez most a napi igéje, a ketyemülni.

– Jó szó – bólintott Csalány. – Alkalomadtán én is használni fogom. Te meg ne búsulj, Bagoly, majd ketyemütt lesz a hadnagy is.

– Nem érdekel – szólt Bagoly, és ő is felült a hídra. Lógatta lábát és fejét.

Frdn'nd majdnem futólépésben érkezett.

– Srácok, né üljetek itt ilyen feltűnő módon. A fater esetleg utánam les. Titokban jöttem el hazulról, az ásót is otthon kellett hagynom. Azt akarja a fater, hogy menjek vele kísértetet játszani a kastélyszállóba, aztán meg folytassuk a kincskeresést a varázsvesszővel. Közben ugyanis kibékült Miklós bácsival.

– És te? – kérdezte Bagoly.

– Én végleg átpártoltam Menyhért bácsihoz. A helytörténethez. Mondom, ne üljünk itt ilyen feltűnően. Bújjunk el a bokrok mögé, csak Nagy Főnök maradjon a nyílt színen, óvatosan, és igazítsa utánunk Józsit meg Kareszt.

De már jöttek is azok ketten. Bora meg Hajlakk – két lány – másfelől voltak érkezendők, velük a kápolnánál kellett találkozniuk. Elindultak tehát arrafelé.

5.

A kápolna fölött Frdn'nd vette át az irányítást. Előző nap a kápolnától a kastélyszállóig emelkedő hegyoldalban öt mélyedést szemeltek ki, mint ahol esetleg eláshattak egykor valamit. Menyhért bácsi egyáltalán nem hitt abban, hogy Ewrukh grófja itt elrejtett volna valamit, mert a bibliában lelt térképvázlat szerinte halvány támpontot sem ad erre, de azt mondta, nem akarja elrontani a fiatalok mulatságát, és ha mindenáron ásni akarnak, hát piszkálják meg itt a földet, nincs-e a mélyedések között barlang, amelyben el lehetett volna dugni bizonyos szégyellt értékeket.

Az ásás itt könnyebben ment, mint lenn a patakparton; nagyon laza volt a föld. Inkább arra kellett vigyázni, hogy a fölszín megbontásakor, a növényzet eltávolítása után nyakukba ne zúduljon az egész omladék.

Már a harmadik bemélyedést kotorták, amikor lihegve, szuszogva fölérkezett hozzájuk az asztalos és barátja, Baptiszt.

– Hát mégis! Hát mégis! Ez nem járja! Ez nem tisztességes dolog! – méltatlankodott az asztalos, verejtékező homlokát törülgetve. Fiára támadt öklét rázva: – Te áruló! Csaló! Megegyeztünk Baptiszttal a kincs elosztását illetően, igaz-e? Te meg idecsődítesz egy rakás idegent! Nem Dárius kincse ez, hogy csak úgy osztogassad.

– De fater – védekezett Frdn'nd tisztes távolból –, nem osztozunk mi itt. Hiszen nincs is min. Látja, eredménytelenül ásunk.

– Mondtam, hogy varázsvesszővel kell kutatni. Főnök legyintett.

– Azzal már egyszer leégtünk. De különben is, kérem, nekünk van kutatási engedélyünk, Baptiszt úrnak meg itt nincsenek különleges jogai.

– Nincsenek? Baptiszt, add elő a dokumentumot!

– Igenis – szólt az öreg inas, aki most is a zöldes színű grófi zsakettot viselte. Izzadt is benne cudarul. Könyékig vájkált előbb a

jobb oldali, aztán a bal oldali belső zsebében, végre széles mosolyra nyúlt a szája, és előbányászott egy lapos pálinkásüveget. Nyomban csavarni kezdte a tetejét.

– Bolond vagy? – förmedt rá az asztalos. – A levelet add elő.

– Ismerjük a levelet – szólt Főnök. – Az csak a meggyilkolt-katona aranyaira vonatkozik. De ha például itt megtaláljuk Attila koporsóját, az már nem Baptiszt úré.

– Kivéve ha azt is az öreg gróf ásta el, és azt is Baptisztra hagyta – érvelt az asztalos. – Igaz, öreg?

– Nagyon szép atillája volt a kegyelmes gróf úrnak, az igaz, most is megvan még a szekrényben. Vigyázok rá, és óvom a molytól. Talán azt kellene viselnem? Azt mondod? – Közben lecsavarta az üveg kupakját, és szájához illesztette a csutorát. Reszketett a keze, sokat lottyantott a gallérjába.

– Ne a pálinkával foglalkozzál – mérgelődött az asztalos. – Mondd meg, hogy minden itt talált kincs a tiéd, mert te vagy az utolsó Ewrukh gróf általános örököse.

– Igen, én vagyok az általános örökös – motyogta Baptiszt minden meggyőződés nélkül. – És akkor most lefekszem egy kicsit aludni.

– Nem bírja az italt, már egy kortytól kész – dühöngött az asztalos. – De az a fő, hogy itt van, és ellenőrzi, mit találnak.

– Hát őrizze – vont vállat Bagoly. – De ami helytörténeti becsű, az az enyém, illetve Menyhért bácsié.

Frdn'nd nagyon röstellte, hogy apja ilyen szerepet vállalt az állítólagos grófi hagyaték ügyében. De félrehúzódott, nem akart újabb vitát kavarni.

A feszült hangulatba ekkor váratlanul hatalmas mennydörgés hasított bele. Zivatar közeledett a hegy túlsó oldaláról, de az innenső lejtőn, fák tövében nem vették észre, hogy nyugatról sűrű, fekete fellegek nyomulnak elő.. A távoli apró villanásokat sem észlelték. Most azonban hirtelen megérkezett a vihar szele is, fölkavárta a lehullott leveleket, és kisebb ágakat tört le. Hatalmas villanás

következett, és abban a pillanatban már reccsent is a levágó mennykő.

És már esett is. Gyorsan suhanó, alacsony felhőcafatok pásztázva hullatták magukból a kövér cseppeket. Mire a csapat észrevette, hogy a vihar körülkeríti őket, már egyszínű sötétszürkére borult el csaknem az egész égbolt. Sűrűsödő zápor verte a földet.

Fölkapták szerszámaikat, ledobott fölös ruháikat, és menekültek. Hogy hová-merre, nem tudták; pánikszerűen futottak le a meredek hegyoldalról, amelynek általuk vágott sebeiben gyorsan gyűlt a sárga agyaggal keveredett esővíz. Mire a legalsó árokbontáshoz értek, annak vékony alsó falát éppen szétnyomta a víz, és sáros zuhatag keletkezett.

A kis kápolna talán nyújtott volna néhányuknak valamelyes védelmet – bár rácskapuja zárva volt –, de sziklás hegysarkantyú választotta el tőle őket. A legelöl nyargaló Bagoly okosabbnak vélte, ha az országutat célozza meg, ott talán könnyebb lesz fedél alá jutni.

Bagoly egy köves vízmosásban rohant lefelé, amelyben még csak vékonyán csordogált az esőié. A bokáig érő latyak nagyokat fröccsent, de ki törődött most ezzel! Hajlakk lerúgta cipőjét, és mezítláb loholt a nyomában. A két öreg messzire lemaradt mögöttük.

A többiek Főnököt követték, aki egy erdei csapásra keveredett. Ez eleinte elég száraz és járható volt, de alább már teljesen átázott. Főnök ezt nem vette észre, és hatalmas csusszanással elvágódott, aztán vagy tíz métert szánkázott még nadrágféken. A mögötte szaladó Csalány ijedten fölkiáltott, de sikerült lefékeznie, és talpra segítette a fülig sáros fiút. A többiek mögöttük lelassítottak.

Mire az országúton megint összeverődött a csapat, már bőrig áztak. Csapzott hajukról erekben folyt a víz arcukra, ruhájuk facsaró víz volt, s a cipőkből, amelyek még lábon voltak, minden lépésnél sáros lé fröccsent ki. Közben villámlott és mennydörgőit szakadatlanul, s olyan sűrűn zuhogott már az eső, hogy csak tíz-húsz lépésnyire lehetett látni.

Baptiszt elég szerencsésen botorkált le a mederben, bizonyára a részegek patrónusa védelmezte őt – de csak az utolsó akadályig. Az útszéli árkot nem sikerült átugrania, s elterült a fél méter mély sáros vízben. Mind a heten egyszerre ugrottak oda, kimentették.

A hegy tövébe vágott országút itt enyhén kanyargóit, párhuzamosan a vasúti sínekkel, amelyeken túl a Sárgapatak folyt, egynenesre átszabott medrében.

– Van itt valahol egy barlangféle – lihegte Bora –, ahol az útkaparók raktározzák szerszámaikat. Azt kellene megkeresni.

– De merre?

– Azt nem tudom. Az út mentén.

– Fele jobbra indul, fele balra – vezényelt az asztalos. – És aki menedéket lát, az kiáltson.

– De kiáltsa túl a vihart is – ordított Főnök –, mert különben...

A többi nem volt érthető, mert sistergő csattanással megint a közelben ütött le a villám. Utána ötszörös erővel zúdult le a felhőszakadás.

Jobbra Hajlakk, balra Csalány indította meg futva a kétirányú menetet. Ötven lépésről Nándi, illetve Főnök következett, majd hasonló térközökben sorra a többiek, így a kapcsolatot állandóan tarthassák egymással.

Főnök futás közben egy pillanatra sem vette le szelét Csalányról. A szürke esőfüggönyön át elbűvölő látány volt a kecsesen szökellő, egyensúlyát apró billenésekkel, a megcsúszásokat feldobott karral ellensúrozó karcsú, sejtelmes vonalú test. Olyan szépnek találta Főnök a képet, hogy megfeledkezett viharról, esőről, sárról, s nem törődött a bizonytalan talajú út bokaficamító cseleivel.

Egyszerre csak Csalány lelassított, visszafordult, és jobb karjával az út jobb oldalán magasodó meredek partra mutatott. Valamit-kiáltott is, de az érthetetlen maradt. A hegyoldalba, amely itt az országút pereméig ereszkedett alá, sötét folt mélyedt be, boltozatos alakú, mint egy gótikus kapu. A szerszámbarlang! Csalány még

egyet lendített karjával, aztán félfordulattal átvágott az út hegy menti oldalára.

Főnök megállt, hátrafordult, integetett, s torkaszaadtából kiáltozott:

– Hahó! Megvan! A barlang! Erre! Erre! Értitek?

Miután látta, hogy a mögötte következő, de kissé lelaradt Bagoly is megáll, szintén hátranéz, integet, Főnök ismét előrefordult, hogy kövesse Csalányt.

Csalány azonban nem volt sehol. Főnök óriási ugrásokkal rohant arra, ahol az előbb a lány átvágott az út jobb oldalára. De a lány eltűnt. És eltűnt az esőfügönyben a barlang sötét nyílása is. Még egy pár ugrás, a fiú iszonyattal torpant meg: azon a helyen, ahol az iőbb még barlanghyílás íve sötétlett, most vizes agyagfolyam zuhogott lefelé, közte ölnyi sárkoloncok, emberfej nagyságú kövek. Egy pillanat alatt eltömődött az útzéli árok, és a sárga földomladék elborította a makadámút kavicsrétegét. Főnök dermedten állt, fejét jobbra és balra rángatta, vajon nem menekült-e Csalány valamelyik fa mögé.

– Vigyázz! – hangzott a háta mögül, s akkora rántást érzett a karján, hogy majdnem hagyatt esett.

Bagoly érte utol. Még egyet rántott Főnökön, míg vissza nem kerültek az út bal oldalára. A következő pillanatban egy hatalmas bükkfa zuhant keresztben az útra; miután a víz elsodorta a tartó földet, a következő szélroham könnyűszerrel kidöntötte a faóriást.

– Csalány eltűnt! Eltűnt! – kiáltozott Főnök.

– Merre? Nem nyelhette el a föld! – lihegte Bora, aki közben szintén megérkezett.

– De igen! Itt egy barlang volt, arra tartott, s mialatt én hátraszóltam nektek, hogy megtaláltuk a menedékhelyet, leszakadt a hegyoldal. Ráomlott Csalányra. Vagy bezárta a barlangba, ha már bejutott.

– Csalány! Csalány!

– Klári! Klári!

Józsi, Ferdinánd, aztán Hajlakk és Karesz is befutott.

– Az öregek?

– Jönnek ők is. Mi van?

– Csalány az omlás alatt!

– Gyerünk! – kiabált Bora. – Mit haboztok? Ássuk ki! Hol lehet a barlang?

Közben az omlás megállt. Félméteres földréteg borította az utat. A betömődött árokból a felgyülemlett esővíz kilépett, és latyakká változtatott mindent. Az árok mentén még egy kidőlt bükkfa hevert, és két kisebb suháng a hegyoldalból kifordultan lógott a bevágás fölé.

– Előbb a fákat! – lihegte az asztalos, aki szintén futva jött, és pár szóból értesült, hogy mi történt. – Húzzuk el az útból a fákat. Valaki rohanjon segítségért! A városba! A vámházból telefonáljon a tűzoltóknak és a mentőknek.

– Bagoly, te vagy a legjobb futó.

– Rohanok – mondta Toll Lajcsi, és máris eltűnt az esőfüggöny mögött.

– Vigyázni a szerszámokkal! – vezényelt tovább az asztalos. – Óvatosan, nehogy megsértsétek a lányt.

Lapáttal és kapával húzták az úton kétfelé a földet abban az irányban, ahol Főnök a barlang helyét mutatta.

– Vége van szegénynek!

– Ne siránkozz! Dolgozz!

Nándi átgázolt az árkon, övig merülve, nyomában Főnök. Az omlás tövében tenyerükkel lapátolták a sarat. Hamarosan tíz kéz merte, dobta a földet. Az eltisztított sár helyébe kezdetben azonnal új sárréteg folyt, de lassan mégis fölszabadítottak néhány méternyi terepet. Közben az eső is alábbhagyott, jobban ment a munka.

Sántikálva megérkezett Baptiszt, a pocsékká ázott ünneplő zsakettban. Leült a túlsó árokszélre, és jajgatva átkozódott. Szidta a

kincset, megboldogult grófi gazdáját és saját marha fejét, hogy ilyen kalamajkába keveredett. Senki sem ért rá törődni vele.

Ahogyan közelebb jutottak a hegyfalhoz, egyre magasabban borította a földet a leomlott erdei talaj. Már csípőig ért, aztán mellmagasságig. Most már egész testükkel dolgoztak, nekifeszültek a laza omladéknak, és úgy tolták félre. Fülig sárosak lettek valamennyien.

– Hallgassatok! – kiáltott föl egyszerre Főnök.

A föld alól elég tisztán hallatszott:

– Segítség! Itt vagyok!

– Él! – ujjongott Főnök.

– Csönd! Honnan kiabál?

Az irányt nem lehetett megállapítani.

– See-gítsééég! – hallatszott újból halkabban.

Hajlakk, aki a legvadabbul viaskodott a sárral, kimerültén nekidőlt a hegyfalnak.

– Jaj! – kiáltott föl a következő pillanatban. – Segítsetek! Elsüllyedek!

Feltarthatatlanul dőlt hátrafelé.

Főnök és Nándi arra igyekezett. Hol térdig, hol övig a sárban cuppogva, csak lassan haladhattak. Egyszerre értek a jajveszékelő lány közelébe, nyújtották kezüket.

– Kapaszkodj meg!

De akkor már késő volt. Hajlakk dőlése, amely eddig lassított filmre emlékeztetett, hirtelen meggyorsult, feje és válla hátrabukott, eltűnt. Lábát a sár fogva tartotta, másképpen talán átbukfencezett volna, így dereka lassan belesüllyedt a latyakba. Végül keze is elmerült.

Mialatt Nándi térdből erőlködve akarta magát közelebb dagasztani az újabb szerencsétlenség színhelyéhez, Főnök elvetődéssel kísérletezett. A sár lefékezte lendületét, de így is sikerült Hajlakk mellett az omladék tetejére zuhannia. Alatta is süllyedni kezdett a

sárga föld. Ugyanakkor Főnök diadalmasan fölordított:

– Itt a barlang!

A három megrekedt mentő csapkodása következtében a sárréteg valamicskével lejjebb rázódott, és előtűnt a barlang nyílásának ívszerű csúcsa. Hajlakk alatta hevert, fejjel lefelé, lehetetlen helyzetben kalimpálva. Végül sikerült hasra fordulnia. Két kézre támaszkodva éppen a sár fölött tarthatta fejét. De benn volt a barlangban!

– Hurrá! – hallatszott Csalány hangja a sötétből.

– Hurrá! Él! – harsogta Főnök, aki hason fektében igyekezett maga alá húzni lábát.

Balról Nándi közeledett, ö már két lábon állt, és lassan küzdötte magát előre.

Közben a sár szintje ismét apadt néhány centiméterrel, s ugyanakkor szemük kezdte megszokni az odú sötétségét. Meglátták Csalányt, aki az üreg legmélyén kuporgott, derékon felül érő sárban.

Főnöknek majd szétrepedt a halántéka az erőlködéstől, úgy törtetett előre, centiméterről centiméterre.

A sárréteg magassága ismét csökkent. Előbb Hajlakkot segítette talpra, aztán Nándit húzta befelé.

– Szia, Főnök –. mondta bámulatos önuralommal Csalány. – Igazán jókor jöttél. Már azt hittem, meg kell kóstolnom ezt a ronda sarat. Pedig nem is vagyok éhes.

– Tudsz mozogni? – kérdezte remegő hangon Főnök. – Nem tört el semmid?

– Másképp kutya bajom – mondta Csalány.

– Ne mozdulj, amíg nem csinálunk világosságot! – kiabált az izgalomtól rekedten Frdn'nd.

Az asztalos zsebében volt egy kis gyertya. Odakinn a bejárat előtt meggyújtotta, és nehézkesen gázolt vele befelé az egyre' sekélyülő sárban.

Csalány lassan fölemelkedett, és egy föltámasztott taligára

támaszkodva előremozdult.

– Bumm – mondta aztán dühösen, mivel beütötte fejét a barlang mennyezetébe.

Az asztalos nagyot káromkodott, mert elaludt kezében a gyertya. Felülről ugyanis, mintha csapot nyitottak volna meg, vastag, legalább félméteres sugárban zuhogni kezdett a föld. Csalány arca eltűnt mögötte, majd előbukkant a zuhatag mögül egy nagy, csöpögő sárgömb. Ez lett-a lány fejéből. Két kézzel vakarta a sarat szeméről, szájáról. Nándi segítő kezet nyújtott feléje.

– Jaj! – kiáltott föl. – Mi volt ez?

Éles ütést érzett keze fején. Odakapott másik kezével, és beleütközött valami kemény tárgyba, amely nyilván valóan felülről esett le. Másik végét Csalány fogta.

– Mi ez? Mi ez?

– Fogózkodjatok össze láncba! – ordította az asztalos. – Ügy húzzátok ki egymást!

Megfogták egymás kezét, s láncban vonszolták ki magukat s egymást az odúból, ahol még egyre zuhogott a föld tompa koppanásokkal.

Csalány ért ki utolsónak. Jobb kezénél fogva húzta őt Főnök. Odakinn Csalány eleresztette Főnök kezét, és jobbjával is magához szorította a lezuhant kemény valamit, amit eddig bal karjában fogott. Aztán két kézzel eltartotta magától, és rázta, forgatta. Fröcskölt róla a darabos sár.

– Hű, a mindenségit! – kiáltott föl az asztalos.

A Csalány rázta agyagkoloncból fokozatosan előtűntek egy tekintélyes méretű szentségtartó csipkézett aranytornyocskái.

Ebben a pillanatban Csalány megfordult saját tengelye körül, és eszméletlenül belehullott a sárba. Főnök és Nándi nyomban fölemelte. A szentségtartó az árok vizébe esett, az asztalos begázolt utána.

Az eső már csak szemerkélt, a hegyek túlsó oldalán alighanem

kisütött a nap, mert az ellenkező oldalon szivárvány zászlója kezdett kialakulni.

Csalányt átvonszolták az út szárazabb oldalára, és lefektették, hátát egy kilométerkőhöz támasztva. Bora az asztalos kalapjában hozott vizet, azzal mosták le a sarat arcáról, hajáról. Hajlakk javasolta:

– A patakban kellene megfürészteni...

– Téged sem ártana – jegyezte meg Frdn'nd.

– Bagoly mondja – felelt vissza a lány.

– Vérzik a feje – szólt rémülten Főnök, aki Csalány mellett térdelt, és kezét dörzsölgette.

A lány éppen kinyitotta szemét.

– Jól fejbe trafált valami – mondta feje búbját dörzsölgetve. – Szent Habakuk, csak nem az volt? – mutatott a szentségtartóra, amelyet vele szemben két kézzel fogott az asztalos, mintha éppen áldást akarna osztani vele. A barlang felől Bora jött ugrálva.

– Folytatása következik! – nevetett, és két kezében két aranykelyhet lóbált.

– Magasságos ég! – tántorodott meg az asztalos.

– Lesz ott még több is – mondta Csalány.

– Nem lesz! Van! – jelentette Nándi, aki közben egy vaskos könyvet halászott ki a latyakból. Megmerítette az árok vizében, mire arany veretek, – kapcsok és drágaköves díszítések tűntek elő.

– Elájulok! – kiáltott föl Csalány.

– Ne tegye, kisasszonykám – szólalt meg egy reszketeg hang. Baptiszt közeledett botorkálva, siralmas állapotban. Jobbjában előrenyújtotta kis lapos csutoráját. – Iszik egy slukkot, kisasszonykám?

– Csakis! – felelte Csalány. Elvette a lapos üveget, és egy hajtásra kiszívta a nem sok maradékot, – Kösz, föléledtem. Jól bevertem a fejem, de megérte.

– Jól vagy? – kérdezte aggodalmasan Főnök.

– Oda se nekeki!– nevetett Csalány. – Te Adi, mit szólsz hozzá?

Ma negyedszer is telibe találtam!

– Tudod, hogy belefejeltél egy szentségtartóba?

– Arról beszélek.

– Rosszabbul is végződhetett volna!

A lány homlokán vékony vércsík szivárgott. Főnök megérintette új ja hegyével, s mutatta, hogy piros.

– Mit számít – mondta Csalány hősi mosollyal. – Elhiszed már, hogy a sors kegyeltje vagyok? Győzhetetlen, mint Július Caesar!

– Éljen a kincstaláló! – kiáltotta Nándi.

– Igen, én vagyok az – nevetett Csalány, de aztán megint elerőtlenedett. Újból elfogta a kimerültség, a fáradtság a sok izgalom és megerőltetés után. – Arcához szorította Főnök kezét. – Micsoda nagy kincset találtam, gyerekek!

A város felől szirénázva jött egy nagy, piros autó.

– Halljátok? Jönnek a tűzoltók szerencsét kívánni.

TARTALOM

A RÚDULŐK 3.

KINCSKERESŐK 27.

KÉT SZOMSZÉD CSALÁD 59.

A HALÁL ANGYALA 77.

ÚJ UTAKON 99.

BOTRÁNY A FÜGGÖKERTBEN 126.

A BOLLÁK SÍRVÁROS TITKA 155.

LELEPLEZÉSEK 200.

KINCSTALÁLÓK 259.

KŐSZEGI IMRE

A KINCSTALÁLÓ

A *Tollas Konty* után ismét mai regénnyel jelentkezik a népszerű ifjúsági író. A történet egy kisvárosban játszódik, ahol az omladozó kolostor és a luxusszállóvá átépített grófi kastély körül elásott kincset sejtenek. A helybeli múzeum ifjú igazgatója a bollák királysírok feltárásával akarja megalapítani tudományos hírnevét; barátja, a nagymenő Cipót a királyok aranyát szeretné megkaparintani, de mások is szívesen megsütnék itt pecsenyéjüket. A sírmezőn Cipót ingyen dolgoztatja a helybeli diákokat, mire ők fellázadnak. Vezetőjük Cipót lánya, a csípős beszédéről Csalánynak becézett Klári. A lány mellékesen szeretné meghódítani a zsarnok anyja hatalmában sínylődő Adriánt, őt azonban Klári idegrohama és kórházba szállítása sem indítja meg. A lány vitézül végigharcolja a több frontos háborút, nem retten vissza semmiféle ravasz hadicseltől, s egy hamis lelettel meghiúsítja tulajdon édesapja kincsreményeit, legyőzi a féltékeny édesanya ellenkezését is, megtalálja saját gyógyulásának útját, sőt végül, balesete révén, nyakába zúdul az addig reménytelenül keresett nagy értékű lelet is. A mulatságos és mindvégig izgalmas könyv mellékalakjai (a lovagias igazgató, a pénzéhes asztalos, a féleszű grófi inas, a tudós “Bagoly" és a léha “Egyigéjű Kamilla") jellegzetesen vígjátéki figurák.

MÓRA KÖNYVKIADÓ